

ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

ปริญญานิพนธ์
ของ
ภัญญามล กระต่ายแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2550

ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1

ปริญญานิพนธ์
ของ
ภัญญามล กระต่ายแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2550
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1

บทคัดย่อ
ของ
ภณญามล กระต่ายแก้ว

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการวัดผลการศึกษา
พฤษภาคม 2550

ภักธญาณมล กระต่ายแก้ว. (2550). *ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1*.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : อาจารย์ชวลิต รวยอาจิ้น , รองศาสตราจารย์ นิภา ศรีไพโรจน์.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยบางประการกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนในระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 และหาค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน โดยกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้เป็นนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา ช่วงชั้นที่ 4 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 จำนวน 575 คน ซึ่งได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ประกอบด้วย แบบสอบถามวัดปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน ด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว ด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน ด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน ด้านอิทธิพลของเพื่อนและแบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย ได้ค่าความเชื่อมั่น เท่ากับ .82 .88 .93 .92 .91 และ .88 ตามลำดับ การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เพียร์สัน และการวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณของตัวแปรปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของเพื่อนและอิทธิพลของสื่อมวลชน กับ ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชายมีค่าเท่ากับ .49 ของนักเรียนหญิงมีค่าเท่ากับ .52 และของนักเรียนทั้งหมดมีค่าเท่ากับ .54 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยคือ อิทธิพลของสื่อมวลชน ทั้งที่ศึกษาจากนักเรียนชาย($\beta = .52$) นักเรียนหญิง($\beta = .30$) และนักเรียนทั้งหมด($\beta = .44$) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว ทั้งจากนักเรียนหญิง($\beta = .20$) และนักเรียนทั้งหมด($\beta = .14$) โดยส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และเอกลักษณ์แห่งตนทั้งจากนักเรียนหญิง($\beta = .13$) และนักเรียนทั้งหมด($\beta = .09$)โดยส่งผลอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

FACTORS AFFECTING THAI VALUE OF MATHAYOMSUKSA 4 – 6
STUDENTS IN SCHOOLS UNDER BANGKOK EDUCATION
SERVICE AREA OFFICE 1

AN ABSTRACT

BY

PANYAMOL KRATAIKAEW

Presented in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Master of Education Degree in Educational Measurement
at Srinakharinwirot University

May 2007

Panyamol Krataikaew (2007) : *Factors affecting Thai Value of Mathayomsuksa 4 – 6 students in schools under Bangkok Education Service Area Office 1.*
Master thesis, M.Ed. (Educational Measurement) Bangkok : Graduate School,
Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Lecturer Chawalit Ruayajin ,
Assoc.Prof.Nipa Sripairot.

The purpose of this study were to examine the relationships some factors and Thai Value of Mathayomsuksa 4 – 6 students and to find out their beta weight affected to Thai Value. The subjects comprised 575 Mathayomsuksa 4 – 6 students in schools under Bangkok Education Service Area Office 1 during 2nd semester of 2006 academic year, through two – stage random sampling. The instrument for this study included questionnaires concerning Ego Identity , The implantation of Thai Value by the family , The implantation of Thai Value by the school , The influence of mass media , The influence of peer groups and Thai Value with reliability of .82 .88 .93 .92 .91 and .88 respectively. Pearson Product Moment correlation and multiple regression were used to analyze the data.

The results revealed that :

1. There was a significant relationship at .01 level among multiple correlation coefficient of Ego Identity, The implantation of Thai Value by the family, The implantation of Thai Value by the school , The influence of mass media and The influence of peer groups in male students (.50) in female students (.52) and in the whole students (.54)

2. Beta weight of some factors significantly affected at .01 level to Thai Value were The influence of mass media in male students ($\beta = .52$) in female students ($\beta = .30$) and in the whole students ($\beta = .44$) The implantation of Thai Value by the family in female students ($\beta = .20$) and in the whole students ($\beta = .14$) some factors significantly affected at .05 level to Thai Value were Ego Identity in female students ($\beta = .13$) and in the whole students ($\beta = .09$)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความอนุเคราะห์ และความกรุณาอย่างสูง จาก อาจารย์ชวลิต รวยอาจิณ ประธานควบคุมปริญญานิพนธ์และรองศาสตราจารย์นิภา ศรีไพโรจน์ กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ที่กรุณาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่อง จนงานวิจัยนี้ สำเร็จสมบูรณ์ได้ด้วยดี ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณอย่างสูง

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร.สุพร เข้มแข็ง และ รองศาสตราจารย์ชูศรี วงศ์รัตนะ ที่กรุณาเป็นกรรมการสอบปริญญานิพนธ์เพิ่มเติม รวมทั้งอาจารย์ทุกท่านในภาควิชาการวัดผล และวิจัยการศึกษา ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ผู้วิจัย รวมทั้งบุคคลที่ผู้วิจัยได้นำมาอ้างอิง ในปริญญานิพนธ์นี้

ขอกราบขอบพระคุณ ผู้อำนวยการ คณะครู อาจารย์ทุกท่าน ของโรงเรียนที่เป็น กลุ่มตัวอย่าง รวมทั้งนักเรียนทุกคนที่ได้ให้ความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นอย่างดี

ขอขอบคุณเพื่อนๆทุกคน ที่ให้คำปรึกษาและเป็นกำลังใจในการทำปริญญานิพนธ์

คุณค่าและประโยชน์ของปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบเป็นเครื่องบูชาพระคุณบิดา มารดา ครู อาจารย์ ทุกท่านที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้แก่ผู้วิจัย และขอขอบคุณความดีนี้ให้กับ ผู้มีพระคุณ และผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำปริญญานิพนธ์นี้ทุกท่าน

ภัณญามล กระต่ายแก้ว

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	4
ความสำคัญของการวิจัย.....	4
ขอบเขตของการวิจัย.....	4
ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	4
ตัวแปรที่ศึกษา.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	5
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
สมมติฐานของการวิจัย.....	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	8
เอกสารเกี่ยวกับความเป็นไทย.....	9
ความหมายของความเป็นไทย.....	9
ที่มาของความเป็นไทย.....	10
ความเป็นคนไทยและเอกลักษณ์ของไทย.....	14
การดำรงความเป็นไทย.....	16
เอกสารเกี่ยวกับค่านิยม.....	18
ความหมายของค่านิยม.....	18
แนวคิดและทฤษฎีค่านิยม.....	19
แหล่งที่มาของระบบค่านิยม.....	25
การวัดค่านิยม.....	26
เอกสารเกี่ยวกับค่านิยมความเป็นไทย.....	39
ความหมายของค่านิยมความเป็นไทย.....	39
ขอบข่ายของค่านิยมความเป็นไทย.....	40
ความสำคัญของค่านิยมความเป็นไทย.....	50
เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย.....	53

สารบัญ (ต่อ)

บทที่		หน้า
2(ต่อ)	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน.....	53
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว.....	63
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน.....	64
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชน.....	65
	เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเพื่อน.....	67
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	68
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศ.....	68
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัย.....	69
	งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทย.....	73
3	วิธีดำเนินการวิจัย.....	75
	การกำหนดประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	75
	การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82
	การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	90
	ขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
	สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	91
4	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
	สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	96
	การนำเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
	ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	97
5	สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
	สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	108
	อภิปรายผล.....	110
	ข้อเสนอแนะ.....	114

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
บรรณานุกรม.....	116
ภาคผนวก.....	125
ประวัติย่อผู้วิจัย.....	151

บัญชีตาราง

ตาราง	หน้า
1 จำนวนนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา กรุงเทพมหานครเขต 1 จำแนกตามกลุ่มเขตพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร.....	76
2 จำนวนนักเรียนโรงเรียนสหศึกษาในเขตพื้นที่การปกครองชั้นในของกรุงเทพมหานคร.....	78
3 จำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง.....	79
4 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย,หญิงและ รวมทั้งหมด.....	97
5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง ตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย.....	99
6 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย....	100
7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปร ปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิง.....	101
8 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิง....	102
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง ตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนทั้งหมด.....	103
10 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของ นักเรียนทั้งหมด.....	104
11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน.....	127
12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในครอบครัว.....	127
13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในโรงเรียน.....	128
14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน.....	128
15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน.....	129
16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย.....	129
17 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน.....	130
18 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว.....	130
19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน.....	131
20 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน.....	131
21 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน.....	132
22 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย.....	132
23 ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ.....	133

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ

หน้า

1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	7
2	แสดงรูปแบบพฤติกรรมด้านจิตพิสัยตามทฤษฎีของแคธวอลและคณะ.....	24
3	แสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	82

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ค่านิยมมีความสำคัญในการดำเนินชีวิต เพราะว่าค่านิยมเป็นหลักเบื้องต้นในการตัดสินใจและการเลือกทางเดินของบุคคล ตลอดจนมีอิทธิพลต่อความเจริญรุ่งเรืองและความเจริญก้าวหน้าของประเทศชาติ เพราะค่านิยมเป็นสิ่งที่เกี่ยวข้องกับทัศนคติหรือความรู้สึกนึกคิดของบุคคล และมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคลทุกด้าน ตั้งแต่เรื่องเล็กน้อยๆ ไปจนถึงเรื่องใหญ่ ที่เป็นสิ่งต้องห้ามหรือผิดศีลธรรมในสังคม หากสังคมใดประชาชนมีค่านิยมที่ดีงาม สังคมนั้นก็จะมี ความเจริญก้าวหน้า ดังนั้น การปลูกฝังค่านิยมที่ดีและเป็นประโยชน์ต่อประเทศชาติ จึงเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญและนำไปปฏิบัติเพื่อปลูกฝังเยาวชนของชาติให้เป็นผู้มีค่านิยมที่ดีงาม

สังคมจะอยู่ได้เพราะมีโครงสร้างทางสังคมดี โครงสร้างทางสังคมเป็นความสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์ โดยอาศัยวัฒนธรรมเป็นกรอบและเครื่องยึดเหนี่ยว (สัญญา สัญญาวิวัฒน์. 2527:51) โครงสร้างสังคมมีองค์ประกอบ 2 อย่าง คือ สถาบันสังคมและองค์การสังคมในองค์การสังคมเป็นกระบวนการจัดระเบียบของสังคม โดยอาศัยความรู้ ความเชื่อ ค่านิยม คุณธรรม คุณธรรมบรรทัดฐาน สัญลักษณ์ สถานภาพและบทบาทเป็นต้น สิ่งนี้ก็จะเกิดเป็นวัฒนธรรมของสังคม ดังนั้นถ้าสังคมมีค่านิยมเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของสังคมอาจเปลี่ยนแปลงไปด้วย การปลูกฝัง ค่านิยมที่ดี ที่ถูกต้องจึงทำให้ได้วัฒนธรรมที่ดีงาม พ.ร.บ.วัฒนธรรมแห่งชาติ พ.ศ.2485 กำหนดความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน และได้กำหนดพระราชกฤษฎีกาไว้ดังนี้ ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยา มารยาท ในที่สาธารณะสถาน หรือที่ปรากฏแต่สาธารณชน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตน และปฏิบัติต่อบ้านเรือน ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการประพฤติตนอันนำมาซึ่งเกียรติของชาติไทย และพระพุทธศาสนา ความมีสมรรถภาพ และมารยาทเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานอาชีพ ความเจริญงอกงามแห่งจิตใจ และมีศีลธรรมของประชาชน ความเจริญก้าวหน้าในทางวรรณกรรม และศิลปกรรม และความนิยมไทย

การพัฒนาประเทศในช่วง 2-3 ทศวรรษที่ผ่านมามุ่งเน้นภาคอุตสาหกรรมตามแนวเศรษฐกิจทุนนิยมเป็นหลัก วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเข้ามามีบทบาทในการพัฒนาประเทศ ประกอบกับการปลูกเร้าอย่างหนักให้ตื่นตัวทันต่อกระแสโลกาภิวัตน์ มีการเสริมสร้างความพร้อมทุกรูปแบบเพื่อให้สังคมไทยทันสมัย โดยการนำเข้าความคิดและประดิษฐ์กรรมของชาติอื่น ไม่ว่าจะ

เป็นชาติตะวันตกอย่างสหรัฐอเมริกาหรือชาติตะวันออกอย่างญี่ปุ่นเป็นต้น ทำให้สังคมไทย ตกอยู่ภายใต้อิทธิพลของลัทธิทุนนิยม - บริโภคนิยม ซึ่งเสียเปรียบทั้งทางด้านดุลการค้าและวัฒนธรรม(วรรณ นาวิกมูล. 2541: 205 - 206) ผลการเปลี่ยนแปลงจากการพัฒนาประเทศได้ก่อให้เกิดลัทธิอาณานิคมยุคใหม่ เป็นอาณานิคมทางเศรษฐกิจ ที่คนไทยเราได้ตกเป็นทาสของลัทธิทุนนิยม บริโภคนิยมซึ่งเป็นการมอมเมาครอบงำคนในชาติ จนเกิดวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจอย่างรุนแรง อีกทั้งยังได้ทำลายจิตสำนึก วิถีชีวิตและการดำรงตนแบบไทยโดยสิ้นเชิง แล้วกลับสร้างค่านิยมใหม่แห่งความฟุ้งเฟ้อ หูหยาพุ่มเฟิย คนจำนวนไม่น้อยที่หลงระเหิรกับการบริโภคของต่างประเทศ ราคาแพงเกินความจำเป็นโดยไม่รู้จักความพอดี บางคนกลับเหนียมอายที่จะใช้ชีวิตแบบเรียบง่าย กระหมัดกระหม่อมอย่างชีวิตคนธรรมดาสามัญ หันไปดำเนินชีวิตแบบสังคมคนตะวันตก หลงไหล การเต้นรำและดนตรีที่ร่อนแรง ขาดความเคารพผู้อาวุโส และครู อาจารย์ ใช้จ่ายสุ่ยสุ่ย ขาดความนิยมไทย แต่งกายเลียนแบบชาวต่างประเทศนิยมใช้ของที่ผลิตจากต่างประเทศ จากสภาพปัญหาการเสื่อมด้านค่านิยม และความเสื่อมทางประเพณีวัฒนธรรมแบบดั้งเดิม จะเห็นได้ว่าสาเหตุหลักๆแล้วเกิดจากการขาดความสำนึกและไม่เห็นความสำคัญของค่านิยมความเป็นไทย โดยปล่อยให้หุนหันนิยมเปลี่ยนเป็นความโก้หรู การแต่งกายที่มีราคาแพง กลายเป็นค่านิยมที่เข้ามาแทนที่ การที่นิยมต่างชาติเป็นความรู้สึกที่ผิดและอันตราย ทำให้เศรษฐกิจต้องขาดดุลการค้า ความสำนึกที่ไม่นิยมความเป็นไทยหรือนิยมน้อยยังเป็นอันตรายต่อสังคมอีกด้วย(สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา. 2548: ออนไลน์)

นอกจากนี้การพัฒนาที่มุ่งเน้นการแข่งขันเพื่อสร้างความมั่นคงทางด้านรายได้ได้ก่อให้เกิดปัญหาด้านพฤติกรรมของคนในสังคม เกิดการย่อหย่อนในศีลธรรม จริยธรรม ขาดระเบียบวินัย เกิดการเอารัดเอาเปรียบ ส่งผลให้วิถีชีวิตและค่านิยมดั้งเดิมที่ดั่งงามของไทยเริ่มจางหายไป (ปราณี แจ่มขุนเทียน. 2542: 178) คนไทยบางส่วนเปลี่ยนไปรับวัฒนธรรมและค่านิยมใหม่ บางส่วนสับสนระหว่างวัฒนธรรมและค่านิยมแบบเก่ากับวัฒนธรรมและค่านิยมแบบใหม่ที่เห็นแก่เงิน เห็นแก่การบริโภค หลงไหลในวัฒนธรรมที่ไม่ใช่ไทยไม่เหมาะกับภูมิปัญญาไทย (วิทยากร เชียงกุล. 2542 : 59 - 62)

ค่านิยมความเป็นไทยในปัจจุบัน โดยเฉพาะเยาวชนไทย มักจะมองว่าวัฒนธรรมไทยเป็นเรื่องล้าสมัย ไม่น่านิยมชมชอบ สาเหตุสำคัญของพฤติกรรมที่ถูกปลูกฝังโดยไม่รู้ตัวเหล่านี้ก่อให้เกิดปัญหา และผลกระทบของชาติในด้านต่างๆ เช่น คอรัปชั่น การค้าเฮโรอีน และสิ่งเสพติดอื่นๆ การทำลายป่า การทำลายทรัพยากร การประกอบอาชีพ หรือกิจกรรมทั้งที่ผิดกฎหมายและถูกกฎหมายแต่เป็นภัยต่อสังคมมากมาย ดังนั้น ค่านิยมที่เปี่ยมเบนไปจากปัจจุบัน อันมีผลกระทบให้วัฒนธรรมไทยขาดความเป็นเอกลักษณ์ไทย เยาวชนไทย ประชาชนไทย ควรได้ตระหนักถึงค่านิยม

ในการดำเนินชีวิตแบบไทยๆ ให้ได้มากที่สุด ถึงแม้จะต้องผสมผสานกับวัฒนธรรมต่างชาติ เพื่อให้วัฒนธรรมไทยเจริญงอกงามภายใต้ความเป็นไทยอยู่นั้น ก็เป็นสิ่งที่ควรปฏิบัติ เพราะไม่ได้หมายความว่าวัฒนธรรมไทยถูกกลืนไปเป็นวัฒนธรรมอื่น โดยเริ่มจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และที่สำคัญคือสิ่งแวดล้อม สังคมที่เปลี่ยนไป อย่าเห็นว่าการนิยมนไทยเป็นเรื่องเชย ล้าสมัย ยกตัวอย่างเช่น คนซื้อแบบไทยๆ มักหายากในปัจจุบัน แม้แต่บริษัทห้างร้านก็นิยมใช้ภาษาต่างประเทศ ที่สำคัญที่สุดคือเรื่องภาษาไทย กำลังจะเป็นภาษารองจากภาษาต่างประเทศ วัฒนธรรมด้านภาษาสถาบันการศึกษา และสื่อมวลชนควรช่วยกันเปลี่ยนทัศนคติเยาวชนไทยให้หันมาเห็นความสำคัญเรื่องภาษาไทยให้มากเป็นพิเศษ นอกจากการรักษาวัฒนธรรมไทยด้วยการปรับค่านิยมของคนไทยให้นิยมความเป็นไทย กินของไทย ใช้ของไทย เที่ยวเมืองไทย ร่วมใจประหยัดได้แล้ว ก็จะเป็นการช่วยเศรษฐกิจของประเทศไปพร้อมๆ กับความมีเอกลักษณ์ เอกราชของชาติไทย สืบทอดไปยังรุ่นลูก รุ่นหลาน ด้วยภูมิปัญญาไทยของบรรพบุรุษที่อนุรักษ์ และเสริมสร้างประเทศไทยจนมั่นคงถึงทุกวันนี้ (กฤษณา พันธุ์วานิช . 2547: ออนไลน์)

รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยให้แก่เยาวชนของชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีหลักการที่เกี่ยวข้องกับ ค่านิยมความเป็นไทยดังปรากฏในมาตรา 7 ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้อง มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รวมทั้งส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมของชาติ ภูมิปัญญาท้องถิ่นและภูมิปัญญาไทย ผู้วิจัยซึ่งมีความตระหนักในความสำคัญในเรื่องนี้ดังเหตุผลที่กล่าวไว้ข้างต้น จึงมีความสนใจที่จะศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนในระดับช่วงชั้นที่ 4 เขตพื้นที่การศึกษาที่ 1 กรุงเทพมหานคร เพื่อหาสาเหตุของค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทยของ ชลธิ์กุลประดิษฐ์ (2527:64) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตเมืองพัทยา พบว่า นักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยแตกต่างจากนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติของนักเรียนหญิงสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชาย สอดคล้องกับ อัมพรศรีประเสริฐสุข (2545:บทคัดย่อ) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่าง เอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเห็นเตอร์พอยท์ พบว่า เพศหญิงมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยสูงกว่าเพศชาย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรเพศส่งผลต่อค่านิยมที่เกี่ยวกับความเป็นไทยแตกต่างกัน ผู้วิจัยจึงมีความสนใจศึกษาแยกวิเคราะห์ตามเพศและรวมทั้งหมด เพื่อศึกษาว่าปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของเพศหญิง เพศชายและรวมทั้งหมด มีความสอดคล้องกันหรือไม่อย่างไร

ซึ่งผลการวิจัยสามารถเป็นประโยชน์ต่อสถาบันการศึกษา ผู้ปกครอง และบุคคลที่เกี่ยวข้อง ในการที่จะช่วยกันจัดสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ ในโรงเรียนในครอบครัว ที่จะเอื้ออำนวยต่อการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยให้เหมาะสมกับนักเรียน เพื่อสร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่เยาวชน ให้มีความรัก ห่วงแหนมาตุภูมิ มุ่งส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชน อิทธิพลของเพื่อน กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศและรวมทั้งหมด
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศและรวมทั้งหมด

ความสำคัญของการวิจัย

ผลของการวิจัย ทำให้ทราบว่าปัจจัยสำคัญใดที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ซึ่งจะเป็นข้อเสนอแนะให้กับบุคลากรในโรงเรียนและผู้ที่มีความเกี่ยวข้องกับนักเรียน ได้รับทราบข้อมูลพื้นฐานในการนำไปวางแผนเพื่อพัฒนา ป้องกัน และแก้ไข ตลอดจนส่งเสริมความเป็นไทย สร้างความภาคภูมิใจในความเป็นไทยให้แก่เยาวชน ให้มีความรัก ห่วงแหนมาตุภูมิ มุ่งส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม.เขต 1 โรงเรียนสหศึกษา ซึ่งมีจำนวน 25 โรงเรียน จำนวน 639 ห้องเรียน แบ่งเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8,074 คน เป็นเพศชาย 3,574 คน เพศหญิง 4,500 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7,779 คน เป็นเพศชาย

3,437 คน เพศหญิง 4,342 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7,498 คน เป็นเพศชาย 3,379 คน เพศหญิง 4,119 คน รวมทั้งหมด 23,351 คน เป็นเพศชาย 10,390 คน เป็นเพศหญิง 12,951 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสหศึกษาตามกรอบประชากรดังกล่าวข้างต้น จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 18 ห้องเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 167 คน เพศชาย 64 คน เพศหญิง 103 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 192 คน เพศชาย 98 คน เพศหญิง 94 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 216 คน เพศชาย 67 คน เพศหญิง 149 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 575 คน เป็นเพศชาย 229 คน เป็นเพศหญิง 346 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรจัดกลุ่มที่ใช้ศึกษา ได้แก่
 - 1.1 เพศ ได้แก่ เพศชายและเพศหญิง
2. ตัวแปรปัจจัยที่ใช้ศึกษาความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทย แบ่งเป็น
 - 2.1 เอกลักษณ์แห่งตน
 - 2.2 การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว
 - 2.3 การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน
 - 2.4 อิทธิพลของสื่อมวลชน
 - 2.5 อิทธิพลของเพื่อน
3. ตัวแปรตาม ได้แก่ ค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. ค่านิยมความเป็นไทย หมายถึง การมีความตระหนักและความภูมิใจในความเป็นคนไทย ได้แก่ ความภูมิใจที่เกิดเป็นคนไทย ที่มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นของตนเอง ซึ่งสืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่แสดงถึงความเป็นอารยชนรวมถึงการไม่หลงไหลตามกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ การมีความรู้ ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและเห็นคุณค่าเอกลักษณ์ที่ดีของไทย ได้แก่ การใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง ใช้การทักทายแบบไทย มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ ส่งเสริมภูมิปัญญาไทย การแต่งกายแบบไทย อนุรักษ์ สืบสานและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไทย

2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย หมายถึง ตัวแปรที่ผู้วิจัยได้จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องซึ่งพบว่าตัวแปรดังกล่าวมีผลต่อค่านิยมความเป็นไทยดังนี้

2.1 เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง การมีความเข้าใจในตนเอง มั่นใจในตนเอง มีความคิดเป็นของตนเอง ยอมรับตนเองและยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่นตลอดจนปฏิบัติตามความคาดหวังของสังคมและวัฒนธรรมซึ่งสามารถวัดโดยแบบวัดเอกลักษณ์แห่งตน

2.2 การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว หมายถึง การได้รับแนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติตนจากครอบครัวซึ่งมาจากการอบรมเลี้ยงดู การทำกิจกรรมต่างๆร่วมกันในครอบครัวที่แสดงออกถึงการเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในความเป็นไทยตามการรับรู้ของนักเรียน

2.3 การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยของโรงเรียน หมายถึง การได้รับแนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติตนจากโรงเรียนซึ่งมาจากการจัดการเรียนการสอน การจัดสภาพสิ่งแวดล้อมในการเรียนรู้ภายในโรงเรียนที่แสดงออกถึงการเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในความเป็นไทย ตามการรับรู้ของนักเรียน

2.4 อิทธิพลของสื่อมวลชน หมายถึง การได้รับแนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติตนจากการรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆทั้งโทรทัศน์ วิทยุ ภาพยนตร์ อินเทอร์เน็ต หนังสือพิมพ์ ฯลฯ ที่แสดงออกถึงการเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในความเป็นไทยตามการรับรู้ของนักเรียน

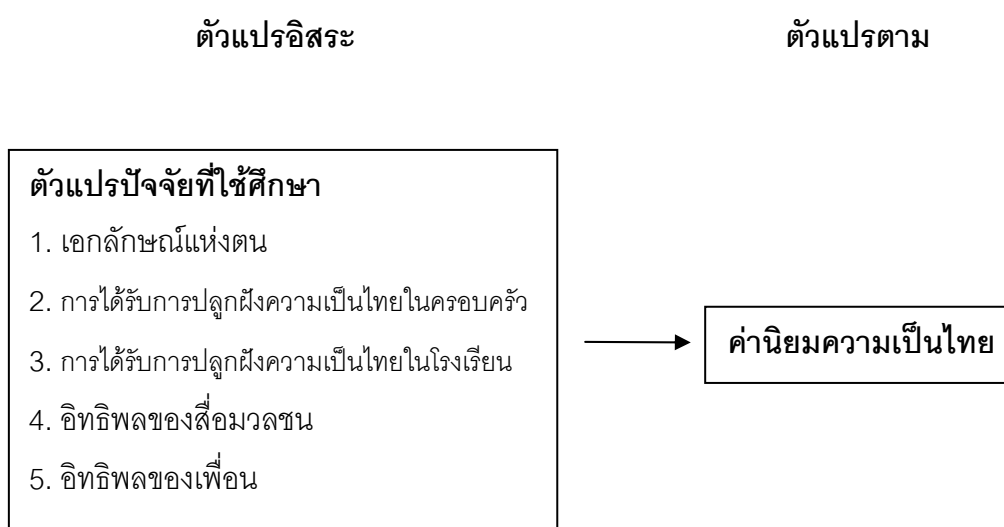
2.5 อิทธิพลของเพื่อน หมายถึง การได้รับแนวความคิดและแนวทางในการปฏิบัติตนจากเพื่อนซึ่งมาจากการแสดงความคิดเห็น ความรู้สึกและการปฏิบัติตนของเพื่อน ในการทำกิจกรรมต่างๆที่แสดงออกถึงการเห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในความเป็นไทยตามการรับรู้ของนักเรียน

3. ค่าน้ำหนักความสำคัญ หมายถึง ค่าที่แสดงให้ทราบว่าตัวแปรอิสระในแต่ละตัวส่งผลต่อตัวแปรตามมากน้อยเพียงใด

4. ผู้เชี่ยวชาญ หมายถึง นักวัดผลการศึกษา ผู้ที่มีวุฒิปรินญาโททางการวัดผลการศึกษาจำนวน 3 ท่าน และผู้ที่มีวุฒิปรินญาโททางจิตวิทยา จำนวน 2 ท่าน ที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาแล้วไม่ต่ำกว่า 5 ปี รวมจำนวน 5 ท่าน ซึ่งจะเป็นผู้ประเมินแบบสอบถามเพื่อหาความเที่ยงตรงเชิงพิณิจ (Face Validity)

กรอบแนวคิดในการวิจัย

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยม จะพบว่ามีปัจจัยหลายประการที่สามารถส่งผลต่อค่านิยมของบุคคล ซึ่งในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยพิจารณาตัวแปร ที่คาดว่าจะเป็นตัวแปรที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยดังนี้

ภาพประกอบ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศและรวมทั้งหมด
2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานครเขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศและรวมทั้งหมด

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษานี้มีจุดประสงค์เพื่อศึกษาถึงผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนในเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาดำรง เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรและค่านิยมความเป็นไทย โดยนำเสนอตามลำดับดังนี้

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทย

1.1 เอกสารเกี่ยวกับความเป็นไทย

- 1.1.1 ความหมายของความเป็นไทย
- 1.1.2 ที่มาของ ความเป็นไทย
- 1.1.3 ความเป็นคนไทยและเอกลักษณ์ของไทย
 - ภาพรวมของความเป็นไทยตามการรับรู้ของคนในไทยและต่างประเทศ
 - ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นไทย
- 1.1.4 การดำรงความเป็นไทย

1.2 เอกสารเกี่ยวกับค่านิยม

- 1.2.1 ความหมายของค่านิยม
- 1.2.2 แนวคิดและทฤษฎีค่านิยม
- 1.2.3 แหล่งที่มาของระบบค่านิยม
- 1.2.4 การวัดค่านิยม

1.3 เอกสารเกี่ยวกับค่านิยมความเป็นไทย

- 1.3.1 ความหมายของค่านิยมความเป็นไทย
- 1.3.2 ขอบข่ายของค่านิยมความเป็นไทย
- 1.3.3 ความสำคัญของค่านิยมความเป็นไทย

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย

- 2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน
- 2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว
- 2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน
- 2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชน
- 2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเพื่อน

3.งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

- 3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศ
- 3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัย
- 3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทย

1. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทย

1.1 เอกสารเกี่ยวกับความเป็นไทย

1.1.1 ความหมายของ “ความเป็นไทย”

วีระ อัมพันธุ์ (2526: 60) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทยว่า หมายถึง ผลรวมขององค์ประกอบ 4 อย่าง ที่แสดงถึงลักษณะเด่นของไทย คือ ชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ และวัฒนธรรม

พิริยะ ไกรฤกษ์ (ศรีเพ็ญ เกื่อนศิริ. 2547: 28; อ้างอิงจาก พิริยะ ไกรฤกษ์. 2529: 1) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทย คือ การแสดงค่านิยมของคนในชาติโดยทางศิลปวัฒนธรรม เพื่อให้เกิดความประทับใจแก่ตนเองและผู้อื่น โดยมีแรงบันดาลใจ ได้แก่ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและความรู้ความจำเป็น เพราะฉะนั้นความเป็นไทยจึงสะท้อนให้เห็นค่านิยมของคนไทยที่ไม่มีการหยุดนิ่ง มีการเปลี่ยนแปลง และปรับปรุงให้เข้ากับสถานการณ์ปัจจุบันเพื่อความอยู่รอดในปัจจุบันสังคมไทยได้แบ่งแยกออกอย่างเห็นได้ชัดระหว่างสังคมเมืองและสังคมชนบท

คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2541: 6) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทยว่า หมายถึง การเห็นคุณค่า ภาควิมิใจและสำนึกในความเป็นคนไทยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเอง พร้อมที่จะปฏิบัติ ปกป้องและสืบทอด อีกทั้งเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา (ศรีเพ็ญ เกื่อนศิริ. 2547: 28; อ้างอิงจาก คณะกรรมการปฏิรูปการศึกษา. 2541:4) ได้เน้นถึงความสำคัญของความเป็นไทยดังนี้ “การศึกษาไทยในแนวใหม่ต้องมุ่งพัฒนาบุคคลและสังคมควบคู่กันไปโดยเน้นคุณภาพของมนุษย์ ในด้านความเจริญทางร่างกาย จิตใจและปัญญา มุ่งสร้างเอกลักษณ์ของชาติ เสริมสร้างให้บุคคลมีความสำนึกในความเป็นไทย ร่วมกันรักและดำรงความเป็นไทยไว้ ให้บุคคลมีความสามารถในการประกอบอาชีพเป็นพลเมืองดี มีศีลธรรม มีศรัทธาในศาสนา รู้จักหน้าที่และสิทธิ รู้จักปกครองตนเองและยึดมั่นในระบอบประชาธิปไตยที่มีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา (2548 : 3) ได้ให้ความหมายของความเป็นไทยไว้ว่า หมายถึง การมีความตระหนักและความภูมิใจในความเป็นคนไทยการมีความรู้ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าเอกลักษณ์ที่ดีของไทย

สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ สยามมกุฎราชกุมาร ทรงถือว่าความเป็นคนไทยและชาติไทย อยู่ที่มีการมีเอกลักษณ์ประจำชาติ และเอกลักษณ์ของชาติไทยได้มีมาช้านานแล้ว ทั้งในด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี โดยเฉพาะโบราณวัตถุโบราณสถานที่เป็นสมบัติอันล้ำค่า จึงมีพระราชประสงค์ที่จะให้คนไทยทุกคน ได้ช่วยกันรักษาไว้ให้ยืนยงคงอยู่ตลอดไป (โสภาส เสวิกุล. 2548: ออนไลน์)

จากการศึกษาเอกสารที่ผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้กล่าวไว้จะเห็นได้ว่า ความเป็นไทยเกี่ยวข้องกับค่านิยมของคนในชาติที่แสดงออกถึงการเห็นคุณค่า ภาคภูมิใจและสำนึกในความเป็นคนไทยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองซึ่งความเป็นคนไทยและชาติไทย อยู่ที่มีการมีเอกลักษณ์ประจำชาติทั้งในด้านศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี จึงอาจกล่าวโดยสรุปได้ว่าความเป็นไทย หมายถึง การมีความตระหนักและความภูมิใจในความเป็นคนไทย การมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าเอกลักษณ์ที่ดีของไทย ตามที่สำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษา ได้ให้ความหมายของความเป็นไทยไว้ โดยในงานวิจัยนี้จะวัดค่านิยมความเป็นไทยตามแนวทางดังกล่าว

1.1.2 ที่มาของ “ความเป็นไทย”

จากการศึกษาความเป็นมาของค่านิยมความเป็นไทยพบว่า ค่านิยมความเป็นไทยเป็นนโยบายแห่งความรักชาติ ที่ผู้นำของชาติไทยเป็นผู้กำหนดแนวทางปฏิบัติในแต่ละสมัย ดังปรากฏว่าเมื่อวันที่ 24 มิถุนายน 2482 รัฐบาลจอมพลป.พิบูลสงคราม ซึ่งประกอบด้วยกลุ่มคนที่ร่วมกันเปลี่ยนแปลงปกครองเมื่อปี 2475 ที่เรียกกันว่าคณะราษฎร ได้ประกาศเปลี่ยนการเรียกชื่อประเทศและประชาชน จาก “สยาม” เป็น “ไทย” ได้มีการประกาศให้วันที่ 24 มิถุนายน เป็น “วันชาติ” มีการจัดงานเฉลิมฉลองเป็นครั้งแรกในปี 2482

จุดเริ่มต้นของระยะเวลาที่สำคัญในประวัติศาสตร์ไทยสมัยใหม่ เมื่อรัฐบาลดำเนินนโยบายด้านต่างๆทั้งทางเศรษฐกิจ การเมือง และวัฒนธรรม ภายใต้อุดมการณ์ ชาตินิยม มาตรการด้านสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นในยุคนี้ยังส่งผลกระทบอย่างกว้างขวางยาวนานจนถึงปัจจุบัน เครื่องมือสำคัญอย่างหนึ่งที่รัฐบาลจอมพลป.พิบูลสงครามใช้ในการรณรงค์ “สร้างชาติ” ในสมัยนั้นคือ ประกาศสำนักนายกรัฐมนตรีว่าด้วย “รัฐนิยม” ที่ออกเป็นระยะๆ (ฉบับที่ประกาศเรื่องการเปลี่ยนชื่อประเทศ ถือเป็น “รัฐนิยม ฉบับที่ 1”) ประกาศเหล่านี้ ไม่มีผลบังคับทางกฎหมาย แต่เป็น

การแสดงความต้องการของรัฐให้ราษฎรทำตาม(สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. 2548: ออนไลน์) ซึ่งในสมัยนั้นได้มีระเบียบ รัฐนิยมที่ต้องการสร้างความนิยมไทย โดยมีข้อความดังนี้

(เต็มศิริ บุญยสิงห์. 2535: 10)

- 1.ชาวไทยพึงพยายามบริโภคแต่อาหารอันปรุงจากสิ่งที่มีกำเนิดหรือทำในเมืองไทย
- 2.ชาวไทยพึงพยายามใช้เครื่องแต่งกายด้วยวัตถุที่มีกำเนิดหรือทำขึ้นในเมืองไทย
- 3.ชาวไทยพึงพยายามช่วยกันสนับสนุนงานอาชีพ การเกษตร พาณิชย อุตสาหกรรม และวิชาชีพของคนไทยด้วยกัน
- 4.กิจการสาธารณูปโภคอันใดที่รัฐบาลหรือชาวไทยจัดให้มีขึ้นแล้วชาวไทยพยายามใช้และสนับสนุน
- 5.ชาวไทยผู้ประกอบการเกษตร พาณิชย อุตสาหกรรม งานอาชีพ หรือวิชาชีพอันได้รับการสนับสนุนโดยรัฐนิยมฉบับนี้ต้องพยายามรักษามาตรฐาน ปรับปรุงคุณภาพให้ดีขึ้นและดำเนินกิจการนั้นด้วยความสุจริตทุกประการ ตลอดจน“ชนชาติไทยต้องไม่ทำตนเป็นตัวแทนของต่างชาติ” ไปจนถึง “ชนชาติไทยพึงใช้เวลาว่างในวันหยุด ให้เป็นประโยชน์แก่ร่างกายและจิตใจ” เป็นต้น หลวงวิจิตรวาทการเป็นผู้ร่างประกาศรัฐนิยมส่วนใหญ่ ได้ให้คำนิยามจุดมุ่งหมายของ “รัฐนิยม” เหล่านี้ว่า เพื่อ “ทำคนไทยให้เป็นไทยจริงๆ” (จากปาฐกถาทางวิทยุ วันที่ 8 กรกฎาคม 2482) “คนไทย” หรือ “ความเป็นไทย” ในทัศนะของรัฐบาลในสมัยนั้นจึงไม่ใช่หมายถึงคนที่เกิดในประเทศไทย แต่หมายถึง คนเชื้อชาติไทย “ชาตินิยม” ในสมัยนั้นจึงหมายถึง “เชื้อชาตินิยม” (racism)

ความพยายามเปลี่ยนทุกคนและทุกอย่างให้เป็น “ไทย” ทั้งหมดนี้ รัฐบาลสมัยนั้นบังคับใช้มาตรการเหล่านี้ เช่น คำสั่งกรมศิลปากร วันที่ 28 พฤศจิกายน 2482 ให้เปลี่ยนชื่อเพลงไทยเดิม 59 เพลงเพราะมีคำว่า “ลาว” หรือ “เงี้ยว” เช่น “ลาวคำหอม” เปลี่ยนเป็น “คำหอม”, “ลาวดำเนินทราย” เปลี่ยนเป็น “ดำเนินทราย”, “ไอลาว” เปลี่ยนเป็น “ไธ”! เป็นต้น การกำหนดให้ข้าราชการเปลี่ยนชื่อให้ออกสำเนียงไทย การเปลี่ยนอักษรขอมในพระราชลัญจกรเป็นอักษรไทย หรือในการสร้างอนุสาวรีย์ ต้องระมัดระวังไม่ให้รูปแบบขอมหรือเขมร การทำรูปเจดีย์ต้องไม่เป็นแบบมอญ ต้อง “ทำอย่างไทยแท้ๆ” ซึ่ง “มีตัวอย่างคือที่โลหะปราสาทวัดราชนาคดา” แม้แต่ชื่อเทวรูป “สยามเทวาริราช” ก็มีการเสนอว่า ควรเปลี่ยนชื่อ ซึ่งในเวลาใกล้กัน เจ้าพระยาธรรมศักดิ์มนตรี ที่ออกจากวงราชการแล้ว ได้แต่งกลอน “พระไทยเทวาริราช” ซึ่งเป็นตัวอย่างที่แสดงให้เห็นว่า ชนชั้นนำไทยสมัยนั้นแทบทุกคน ล้วนตกอยู่ใต้กระแส “เชื้อชาตินิยม”

รัฐบาลสมัยนั้นนิยาม “ความเป็นไทย” ตาม “คนเชื้อชาติไทย” หรือตาม “ภาพลักษณ์ในอุดมคติ” (ideal image) ของ “คนเชื้อชาติไทย” ลักษณะอย่างหนึ่งของ “ภาพลักษณ์ในอุดมคติ”

ของ “คนไทย” คือการนับถือศาสนาพุทธ อีกด้านหนึ่งที่รัฐบาลพยายาม ทำ “ให้เป็นไทยจริงๆ” คือ เรื่องภาษา โดยการบังคับใช้ภาษาไทย ในท้องถิ่นต่างๆ มิให้ใช้ภาษาอื่น (สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล . 2548: ออนไลน์)

นอกจากนี้ได้กำหนดแนวทางปฏิบัติดังปรากฏหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษรของทาง ราชการครั้งแรก ในมาตรา 5 แห่งพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 ซึ่งมี ข้อความว่า (ประพัฒน์ ตรีนรงค์. 2525: 9)

มาตรา 5 วัฒนธรรมซึ่งประชาชนชาวไทยจักต้องปฏิบัติตาม นอกจากจะได้อำหนดไว้ โดยพระราชบัญญัติแล้ว ให้กำหนดโดยพระราชกฤษฎีกาได้ในกรณีดังต่อไปนี้

1.ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยา มารยาทในที่สาธารณะสถาน หรือที่ปรากฏแก่สาธารณชน

2.ความมีสมรรถภาพและมารยาทเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานอาชีพ

3.ความนิยมไทย

ต่อมาเมื่อพระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติออกมาใหม่ คือ พระราชบัญญัติ วัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ยกเลิกพระราชบัญญัติบำรุงวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2483 และขยายขอบข่ายงานวัฒนธรรมของชาติให้กว้างยิ่งขึ้นเช่นให้จัดตั้งสภาวัฒนธรรมแห่งชาติ ให้แบ่งงานของสภาวัฒนธรรมแห่งชาติฉบับนี้ คือ มาตรา 6 มีข้อความว่า

1.ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยาและมารยาทในที่สาธารณะสถาน หรือที่ปรากฏแก่สาธารณชน

2.ความเป็นระเบียบในการปฏิบัติตนและการปฏิบัติต่อบ้านเรือน

3.ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการประพฤติอันเป็นทางนำมาซึ่งเกียรติของชาติไทย และพุทธศาสนา

4.ความมีสมรรถภาพและมารยาทเกี่ยวกับวิธีดำเนินงานอาชีพ

5.ความเจริญของงานแห่งจิตใจและศีลธรรมของประชาชน

6.ความเจริญก้าวหน้าในทางวรรณกรรมและศิลปกรรม

7.ความนิยมไทย

"ความเป็นไทย" และ "ชาตินิยม" ยังปรากฏต่อมา ในระหว่างปี 2518 - 2519 (หลัง เหตุการณ์ 14 ตุลาคม 2516, ในช่วงระหว่างและหลัง 6 ตุลาคม 2519) ได้กลายเป็นเครื่องมืออย่าง หนึ่งของฝ่ายขวา (ภายใต้การสนับสนุนจัดตั้งจากกลไกและชนชั้นนำของรัฐ) ก่อให้เกิดการ เผชิญหน้ากันระหว่างฝ่ายขวากับขบวนการนักศึกษาและเหล่าพันธมิตรฝ่ายซ้าย มีการนำกระแส ชาตินิยม (ในความเป็นชาติไทยและความเป็นคนไทย) มาเคลื่อนไหวทางการเมือง เช่น การผลิต

และเผยแพร่เพลงปลุกใจ การพูดปราศรัยทางสื่อวิทยุและบทความที่ออกไปในแนวเดียวกับ เพลงปลุกใจในหน้าหนังสือพิมพ์ต่างๆ ที่ล้วนแล้วแต่มีเนื้อหาปลุกกระดมให้ชาวไทยลุกขึ้นมารัก ชาติไทยด้วยการปกป้องชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ (อุดมการณ์ชาติไทย) ไม่ให้ฝ่ายซ้าย (ที่ เข้าใจกันว่าเป็นคอมมิวนิสต์) ทำลายแล้วเข้ายึดครอง (สุธี คุณาวิชยานนท์. 2548: ออนไลน์)

และในช่วงสมัยของจอมพลสฤษดิ์ ธนะรัชต์ ในทศวรรษ 2500 ได้เพิ่มเอาลักษณะ ของอุตสาหกรรม-ทุน-บริโภคนิยมเข้ามาด้วย มีการเปลี่ยนแปลงนโยบายการพัฒนาประเทศที่ มุ่งเน้นการพัฒนาด้านเศรษฐกิจเป็นหลัก มีการลดบทบาททางด้านวัฒนธรรมลงโดยยุบกระทรวง วัฒนธรรมจนทำให้เกิดการขาดสภาวะสมดุลในสังคมไทยเพราะการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพียง อย่างเดียวมีอาจอำนวยความสะดวกให้แก่สังคมส่วนรวมได้ ในสมัยนี้ความนิยมไทยได้ปรากฏใน เอกสารของสมาคมนิยมไทย ในปีพ.ศ. 2507 ที่มีกลุ่มสตรีไทยได้รวมตัวกันสร้าง “ขบวนการนิยม ไทย” เพื่อกู้ภัยเศรษฐกิจจากการขาดดุลการค้า และต่อมามาคณะรัฐมนตรีได้ลงมติให้มีการรณรงค์ นิยมไทยขึ้น การรณรงค์นิยมไทย โดยเฉพาะการรณรงค์การค้าบริโภคนิยมค้าไทยที่เด่นชัดและจริงจัง เห็นได้จากการชุมนุมของขบวนการนิสิตนักศึกษาเพื่อให้ประชาชนหันมานิยมใช้สินค้าไทย ที่หน้า ห้างสรรพสินค้าชื่อดังของญี่ปุ่นย่านราชดำริ เมื่อปี พ.ศ.2515 – 2516 มีการจัดงานสัปดาห์ไม่ซื้อ สินค้าญี่ปุ่นขึ้น และชักชวนให้ประชาชนหันมาใช้สินค้าไทย การรณรงค์นับได้ว่าประสบความสำเร็จพอสมควรในระยะสั้น เห็นได้จากสมัยนั้นมีนิสิตนักศึกษาหันมาใช้ผ้าฝ้ายดิบตัดเสื้อกัน เป็นแฟชั่นนิยม (อรุณรุ่ง ไทยภักดี. 2530: 154)

ครั้นคริสต์ทศวรรษ 1970 สังคมตะวันตกก้าวเข้าสู่ยุค “หลังอุตสาหกรรม” พอถึงคริสต์ ทศวรรษ 1990 สงครามเย็นสิ้นสุดลง สังคมตะวันตกก้าวเข้าสู่ยุค “หลังสงครามเย็น” และปัจจุบัน เข้าสู่กระแสโลกาภิวัตน์ ยุคไอที ยุคสารสนเทศ สังคมไทยก็ได้รับผลกระทบ ในบางมิติของ สังคมไทยได้ก้าวเข้าสู่ยุคต่างๆ ตามแบบตะวันตกไปด้วยเช่นกัน บางส่วนของสังคมไทยจึงเริ่มเกิด ความวิตกในวิกฤติทางเอกลักษณ์ของชาติมากขึ้นเรื่อยๆ ทำให้รัฐบาลมีนโยบายในการพยายาม อนุรักษ์ “ความเป็นไทย”

ท่ามกลางกระแสโลกาภิวัตน์นี้ นักวิชาการและศิลปิน ได้พยายามแสวงหาตัวตนของ “ความเป็นไทย” สำหรับยุคสมัยของตัวเอง ต่อสู้กับโลกาภิวัตน์ และต้องการ ก้าวสู่สากล โดยใช้ “ความเป็นไทย” ในแนวความคิดในทำนองว่า “ใช้เอกลักษณ์ไทย แข่งขันบนเวทีโลก” โดยมีความ เป็นท้องถิ่นไทยหรือความเป็นไทย ไม่ว่าจะด้วยการเสนอแนวคิด เช่น การกลับไปสู่รากหญ้า การ ค้นหาและรักษาภูมิปัญญาไทยและการแสวงหาทางเลือกในการพัฒนาที่นอกเหนือไปจากแบบ ตะวันตก (สุธี คุณาวิชยานนท์. 2548: ออนไลน์)

ปัจจุบันเป็นที่ทราบกันดีว่าประเทศไทยมิได้เป็นที่รวมของคนเชื้อชาติไทยเพียงอย่างเดียวแต่มีทั้งเชื้อชาติลาว เขมร ญวน มอญ จีน ฯลฯ เพราะฉะนั้นความเป็นไทย ในปัจจุบัน เรื่องของเชื้อชาติจึงมิได้เป็นสิ่งสำคัญในการแสดงถึงความเป็นคนไทยอีกต่อไป ดังจะเห็นได้จาก ผู้ทรงคุณวุฒิหลายๆท่านที่ได้ให้คำนิยามความเป็นไทยไว้เป็นแนวทางเดียวกันว่า ความเป็นไทยคือการเห็นคุณค่า ภาควุมใจและสำนึกในความเป็นคนไทยที่มีวัฒนธรรมเป็นของตนเองพร้อมที่จะปฏิบัติปกป้องและสืบทอด อีกทั้งเทิดทูนสถาบันชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์ซึ่งในงานวิจัยนี้จะมุ่งศึกษาความเป็นไทยในแนวทางดังกล่าว

1.1.3 ความเป็นคนไทยและเอกลักษณ์ของไทย

ความเป็นคนไทย หมายถึง ภาวะที่เกิดเป็นคนไทย มีประเทศไทยเป็นที่อยู่อาศัย หมายความว่าไม่ต้องเร่ร่อน มีพระพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ มีภาษาไทยและตัวเลขไทยใช้เป็นของตนเอง มีวัฒนธรรมไทยที่สืบทอดมาจากบรรพบุรุษเป็นวัฒนธรรมที่แสดงถึงความเป็นอารยชน มีความเจริญในการดำเนินชีวิตที่มีแบบแผน ทั้งในด้านความเป็นอยู่ การทำมาหากิน ขนบธรรมเนียมประเพณี และความเชื่อ ความเป็นคนไทยเป็นคุณสมบัติพื้นฐานของคนไทยซึ่งมีทั้งดีและไม่ดี ซึ่งสิ่งดีงามต่างๆของชาติบ้านเมืองที่พึงอนุรักษ์และพึงพัฒนาให้เหมาะสมกับวิถีชีวิตของคนไทยนั้น มีหลายสิ่งหลายประการแต่ที่ถือเป็นเอกลักษณ์ของชาติได้แก่

(เปรม ติณสูลานนท์. 2547 : 269 – 273)

1. การแต่งกาย เป็นเอกลักษณ์ของคนไทย เป็นลักษณะเด่น ลักษณะเฉพาะตั้งแต่โบราณและได้ประยุกต์และพัฒนาเรื่อยมาจนถึงปัจจุบัน แต่กระแสโลกาภิวัตน์มีบทบาทสำคัญที่ก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงในการแต่งกายของทั้งสุภาพบุรุษและสุภาพสตรี สื่อต่างๆ เช่น โทรทัศน์ และภาพยนตร์ต่างประเทศมีอิทธิพลต่อการแต่งกายของคนไทยทำให้คนไทยเลียนแบบการแต่งกายแบบตะวันตก ซึ่งไม่เหมาะกับคนไทยโดยเฉพาะวัยรุ่นที่แต่งกายล่อแหลมกระตุ้นอารมณ์ทางเพศ ทำให้อาชญากรรมทางเพศเพิ่มขึ้น

2. บุคลิกภาพ และ กิริยามารยาท เอกลักษณ์อย่างหนึ่งของคนไทยที่รู้จักกันดี คือ บุคลิกภาพและกิริยามารยาทที่สุภาพอ่อนโยน ลักษณะการกราบ การไหว้ การสวัสดี การเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล โดยเฉพาะการเคลื่อนไหวของผู้หญิงไทย การมีสัมมาคารวะ ให้ความเคารพผู้ใหญ่ รู้จักเกรงใจ มีความอ่อนน้อมถ่อมตน กตัญญูรู้คุณและรักนวลสงวนตัว มารยาทของคนไทยเยี่ยงนี้เป็นเอกลักษณ์ของคนไทยอย่างแท้จริง

3. อาหารไทย คนไทยได้อนุรักษ์และพัฒนาอาหารไทยสืบทอดกันมา อาหารไทยมีรสอร่อย ถูกสุขลักษณะและมีสารอาหารครบทั้ง 5 หมู่ แม้แต่ชาวต่างชาติก็นิยมรับประทานอาหาร

ไทย แต่เป็นที่น่าสังเกตว่าคนไทยในสังคมชั้นสูงมีค่านิยมในการรับประทานอาหารฝรั่ง ถ้าใครไม่เคยรับประทานอาหาร ถือว่าไม่ทันสมัย ไม่มีรสนิยม เรื่องรสนิยมในการรับประทานอาหารฝรั่งนี้น่าวิตกกังวลฝ่ายที่เกี่ยวข้องควรจะพิจารณาแก้ไขไม่ควรปล่อยไป

4. ภาษาไทย ภาษาไทยเป็นวัฒนธรรมที่ยิ่งใหญ่ที่สุดของชาติ เป็นภาษาประจำชาติที่มีคุณค่าและมีความสำคัญยิ่งเป็นหน้าที่ของคนไทย ทุกคนจะต้องหวงแหนและรักษาไว้ คนไทยทุกคนต้องภูมิใจในภาษาไทย และต้องพยายามใช้ภาษาไทยอย่างถูกต้อง ทั้งในการพูดและเขียน

ภาพรวมของความเป็นไทยตามการรับรู้ของคนในไทยและต่างประเทศ

โดยภาพรวมทั่วไปตามการรับรู้ของคนในไทยและต่างประเทศ คนไทยและความเป็นไทย มักจะมีลักษณะอนุรักษนิยม ไม่ชอบความเปลี่ยนแปลง เป็นสังคมที่เต็มไปด้วย กฎระเบียบ ประเพณีและข้อห้าม เป็นชาวพุทธที่ใจบุญสุนทาน เรียบร้อยรักสงบ มีกิริยามารยาท ที่นุ่มนวล อ่อนช้อย ไม่ชอบแสดงออกและไม่ชอบแสดงความคิดเห็น แต่ขณะเดียวกัน ในบางด้านและหลายกรณี คนไทย (และความเป็นไทย) ก็สามารถรับเอาความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว เช่น การยอมรับกระแสการพัฒนาความเจริญทางวัตถุที่เปลี่ยนวัฒนธรรมประเพณี ธรรมชาติและสภาพแวดล้อม การเป็นคนไม่มีระเบียบวินัย ไม่เคารพกฎเกณฑ์และกฎหมาย มีความมกมายกับไสยศาสตร์ วัตถุ - บริโภคนิยม มีนิสัยก้าวร้าว ดุดัน เต็มไปด้วยความรุนแรง (ทั้งในอาชญากรรมต่างๆ หรือความโหดเหี้ยมที่สามารถฆ่ากันกลางเมืองอย่างเหตุการณ์ 14 และ 6 ตุลา และ พฤษภา 35) และในบางกรณี คนไทยก็เป็นคนชอบแสดงความคิดเห็นและทำการชุมนุมประท้วงทั้งในรูปของการก่อความไม่สงบและการเรียกร้องสิทธิตามความชอบธรรม (สุธี คุณาวิชยานนท์. 2548 : ออนไลน์)

ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นไทย

แต่ละชาติต่างก็มีลักษณะของตัวเอง คนไทยก็เช่นกัน ลักษณะเฉพาะของคนไทยนี้ เราเรียกว่าเอกลักษณ์ของชาติซึ่งแสดงออกทางการกระทำ การพูด ความรู้สึกนึกคิด วัตถุและศิลปกรรมต่างๆ ตลอดจนคุณธรรมและจริยธรรมเป็นต้น ลักษณะเหล่านี้เมื่อรวมกันเข้าก็คือเอกลักษณ์ของชาติไทยหรือความเป็นไทยนั่นเอง

คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม (2529 : 91 – 92 , 100 – 101) ได้เสนอแนะพฤติกรรมที่แสดงออกเกี่ยวกับความเป็นไทยที่ควรปลูกฝังแก่คนไทยไว้ 3 ประการ

1. ความเป็นไทยทางวัตถุในรูปของเครื่องแต่งกาย เครื่องใช้ ที่อยู่ เครื่องเรือน ภาษาอาหารและศิลปะ เช่นดนตรี นาฏศิลป์ ภาพวาดลายไทย

2.ความเป็นไทยทางการกระทำหรือความประพฤติ ซึ่งเป็นลักษณะท่าทางการปฏิบัติ การพูดจาที่มีระเบียบประเพณีปฏิบัติสืบต่อกันมา เช่น ลักษณะการทักทายกัน ผู้มีอาวุโสน้อยต้อง ยกมือไหว้ทำความเคารพผู้ใหญ่ ฆราวาสไหว้พระสงฆ์ เด็กเดินผ่านผู้ใหญ่ต้องก้มหลัง ไม่หยิบ ของข้ามผู้ใหญ่ ฯลฯ

3.ความเป็นไทยทางความรู้และความคิด หรือจะพูดว่าความเป็นไทยทางใจก็ได้ เช่น ความรักในเอกราชไม่ยอมเป็นข้าหรือเมืองขึ้นต่างชาติ ความนิยมไทย หรือความมีชาตินิยมอย่างลึกซึ้ง

มรดกทางวัฒนธรรมในวิถีชีวิตไทย

ประเทศไทยเป็นประเทศที่เก่าแก่ก่อร่างสร้างชาติมาช้านาน ทำให้ลูกหลานไทยได้รับมรดกทางวัฒนธรรมจำนวนมหาศาลที่ควรค่าแก่การอนุรักษ์และสืบทอดต่อไป มรดกทาง วัฒนธรรมเหล่านี้ได้แก่ (สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. 2535: 44 -45)

1. สถาปัตยกรรมไทย
2. จิตรกรรมไทย
3. ประติมากรรมไทย
4. ศิลปหัตถกรรมไทย
5. การแต่งกายประจำชาติ
6. เลขไทย
7. อาหารไทย
8. ภาษาไทย

จากเอกสารข้างต้นที่กล่าวเกี่ยวกับความเป็นคนไทยสรุปได้ว่า ความเป็นคนไทย หมายถึง ความภูมิใจที่เกิดเป็นคนไทย ที่มีวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณี เป็นของตนเองซึ่ง สืบทอดมาจากบรรพบุรุษที่แสดงถึงความเป็นอารยชนรวมถึงการไม่หลงไหลตามกระแสวัฒนธรรม ต่างชาติ และจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับการแสดงออกถึงความเป็นไทยที่เป็นเอกลักษณ์ไทย จะพบว่ามีทั้งเอกลักษณ์ในด้านที่ดีและไม่ดี ในงานวิจัยนี้จะศึกษาเฉพาะเอกลักษณ์ที่ดีของไทย ได้แก่การใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง การทักทายแบบไทย มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ การส่งเสริม ภูมิปัญญาไทย การแต่งกายแบบไทย อนุรักษ์สืบสานและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไทย

1.1.4 การดำรงความเป็นไทย

การดำรงความเป็นไทยคือการรู้สึกสำนึกและภูมิใจในความเป็นคนไทยตระหนักในคุณค่าอันสำคัญยิ่งของภาษา วัฒนธรรม และประเพณีของชาติ ร่วมมือกันอนุรักษ์และส่งเสริมภาษา

วัฒนธรรม และประเพณีของชาติให้คงเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ตลอดไปดังพฤติกรรมต่อไปนี้ (วิฑูรย์ บัวปลั่ง. 2533 : 6)

1. ใช้ภาษาไทยได้ถูกต้องทั้งการพูดและการเขียน
2. ศึกษานาฏศิลป์ ศิลป และดนตรีไทยไว้โดยการเล่น ฟัง ให้ความร่วมมือสนับสนุนหรือเผยแพร่กิจกรรมของนาฏศิลป์ ศิลป และดนตรีไทย
3. ช่วยกันส่งเสริมและรักษาขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีของชาติไว้
4. รู้จักเอกลักษณ์ความเป็นไทยและร่วมมือกันที่จะรักษาเอกลักษณ์นั้นไว้ไม่หลงขึ้นชมกับวัฒนธรรมของชาติอื่น
5. ช่วยกันบำรุงรักษาศิลปะทางวัตถุของชาติไทย

บทบาทของนักเรียนในการธำรงความเป็นไทย

นักเรียนทุกคนและทุกระดับชั้นมีบทบาทร่วมกันที่จะธำรงความเป็นไทยได้ดังนี้ (วีระ อัมพันธุ์. 2526: 61 – 96)

1. ตั้งใจศึกษาเล่าเรียนโดยสม่ำเสมอเพื่อให้มีความรู้มีประสบการณ์และมีความประพฤติดีจะได้เป็นพลเมืองดีตั้งแต่เยาว์วัย เพื่อสนองตอบความปรารถนาดีของบิดามารดาและตอบสนองความต้องการของสังคม
2. สนับสนุนการบริหารโรงเรียนโดยให้ความร่วมมือปฏิบัติตามระเบียบและกฎเกณฑ์ต่างๆ ไม่แสดง ปฏิกริยาใดๆ ให้เป็นที่เสื่อมเสียแก่สถานศึกษา หากประสงค์จะเสนอข้อเรียกร้องอย่างหนึ่งอย่างใดก็พึงกระทำโดยสันติวิธี
3. ประพฤติตัวเป็นแบบอย่างของเด็กไทยทั่วไปที่อยู่ในระบบโรงเรียน เช่น การแต่งกาย การใช้จ่ายในชีวิตอย่างประหยัด ไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งที่เป็นอบายมุข ยึดมั่นในหลักธรรมของศาสนา และดำเนินชีวิตในกรอบของขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม
4. ให้บริการแก่สังคมตามความเหมาะสม เช่น ลูกเสือเนตรนารี บริการด้านความปลอดภัยแก่ ประชาชนในการเดินข้ามถนน เป็นสมาชิกขององค์การกุศลต่างๆ ที่สามารถจะช่วยบรรเทาทุกข์ให้แก่บุคคลต่างๆ ได้
5. แสดงพลังบริสุทธิ์สนับสนุนนโยบายสำคัญของรัฐบาล ด้วยความเห็นดีเห็นชอบและความสมัครใจของตนเองคือ การส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นประมุข

จากเอกสารข้างต้นเป็นแนวทางที่ต้องการให้คนไทยได้เกิดความตระหนักในความสำคัญของวัฒนธรรม มีความรู้ ความเข้าใจ ชาบซึ้ง และภาคภูมิใจในภูมิปัญญา ค่านิยมแบบแผนอันดีงามแห่งวิถีชีวิตแบบไทย ซึ่งผู้วิจัยใช้เป็นแนวทางในการวัดค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน

1.2 เอกสารเกี่ยวกับค่านิยม

1.2.1 ความหมายของค่านิยม (Values)

คำว่า ค่านิยมหรือคุณค่า (Values) มีผู้ให้ความหมายไว้หลากหลายดังนี้

ฟิทเทอร์ (บังอร ภูวภิรมย์ขวัญ. 2526: 122; อ้างอิงจาก Feather. 1975: 4 – 5) กล่าวว่า ค่านิยมเป็นสิ่งที่นิยมเชื่อถือไว้เป็นแนวทางในการประพฤติยึดถือปฏิบัติ (Mode of conduct) หรือเป็นเป้าหมายในการดำเนินชีวิตที่ตนเองและสังคมเห็นสมควรยึดถือปฏิบัติ (End – state of Existence) มากกว่าวิถีปฏิบัติหรือเป้าหมายอย่างอื่น

วูดรัพ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543 : 126; อ้างอิงจาก Woodruff. 1952) ให้ความหมายของค่านิยมว่า เป็นสิ่งที่บุคคลหรือสมาชิกในสังคมยึดถือและยอมรับว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายและมีความสำคัญสำหรับตน ยอมรับเอามาเป็นเป้าหมายมาตรฐานและอุดมคติในชีวิตตน

โรคิช (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543: 127; อ้างอิงจาก Rokeach. 1968) ให้นิยามค่านิยมว่า เป็นความเชื่อที่แต่ละบุคคลยึดถือว่าควรปฏิบัติอย่างไร สิ่งใดมีคุณค่า หรือไม่มีคุณค่า เป็นมาตรฐานในการตัดสินใจว่า สิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี

สำหรับในทรวงคณะของนักการศึกษาและผู้ทรงคุณวุฒิของไทย ได้ให้ความหมายของค่านิยมไว้ดังนี้

พจนานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา ฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2524:411–412) ให้ความหมายค่านิยมว่า คือ วิสัยสามารถของสิ่งใดก็ตามที่เชื่อว่าสนองความปรารถนาของมนุษย์ได้ หรือคุณสมบัติของสิ่งใดก็ตามซึ่งทำในสิ่งนั้นเป็นประโยชน์น่าสนใจแก่บุคคลหรือกลุ่มค่านิยมขึ้นอยู่กับความเชื่อของมนุษย์ ของอย่างหนึ่งซึ่งโดยเนื้อแท้ไม่มีอรรถประโยชน์อย่างใดเลย อาจเป็นที่ยอมรับว่ามีค่าสูงส่งได้เพราะมนุษย์เชื่อว่าสิ่งนั้นเป็นประโยชน์กับตนนอกจากนี้ของอย่างเดียวกันอาจมีค่าสำหรับแต่ละบุคคลไม่เหมือนกัน จึงไม่สามารถวัดออกมาได้แน่นอนว่าของนั้นมีค่าอย่างไร ในทางสังคมวิทยานิยมใช้คำ “คุณค่า” หรือ “ค่านิยม” ให้หมายถึง สิ่งที่บุคคลยึดถือเป็นเครื่องช่วยตัดสินใจ และกำหนดการกระทำของตนเอง

สาโรช บัวศรี (2527:8) ให้นิยามค่านิยมว่า เป็นสภาพหรือการกระทำบางประการที่เราเชื่อหรือนิยามว่า ควรยึดถือหรือยึดมั่น หรือว่าควรกระทำหรือปฏิบัติเพื่อจะได้บรรลุถึงความมุ่งหมายของสังคมหรือตัวเอง

เพ็ญแข ประจันปัจฉินึกและอ้อมเดือน สดมณี (2529:14) กล่าวว่า ค่านิยมหมายถึง ความรู้สึกรวมที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือเรื่องใดเรื่องหนึ่ง การที่บุคคลมีค่านิยมในเรื่องใดเรื่องหนึ่งนั้นแสดงถึงความรู้สึก ความพอใจ ทศนคติ และความต้องการ ที่บุคคลมีต่อ เรื่องนั้น

และความพร้อมที่จะแสดงออกเพื่อสนองต่อค่านิยมนั้น บุคคลจะขัดขวางและต่อต้านการกระทำที่ขัดต่อค่านิยมที่เขาถืออยู่ ค่านิยมจัดได้ว่าเป็นแหล่งที่มาของพฤติกรรมของบุคคลทั้ง ด้านลบและด้านบวก

ลักษณะ สิริวัฒน (2544 : 66) กล่าวว่า ค่านิยม หมายถึง ความคิดของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่า ซึ่งเป็นผลให้บุคคลใช้เป็นเกณฑ์หรือมาตรฐานที่นำมาประเมินหรือตัดสินใจในสิ่งใดสิ่งหนึ่ง อันเป็นสิ่งที่กำหนดพฤติกรรมของบุคคล

จากความหมายของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งในและต่างประเทศกล่าวไว้ สรุปตรงกันได้ว่า ค่านิยม หมายถึง ความคิด ความรู้สึกยอมรับนับถือ ความเชื่อของบุคคลที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งว่าสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่มีความค่าจึงยึดมั่นนำมาเป็นเครื่องช่วยในการตัดสินใจกำหนดแนวทางการกระทำ โดยปฏิบัติตามสิ่งที่ยึดถือเป็นหลัก ซึ่งเป็นสิ่งที่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลสมัยและความเปลี่ยนแปลงของสังคม

1.2.2 แนวคิดและทฤษฎีค่านิยม

ทฤษฎีของ โรคิช (Rokeach. 1973) มีฐานคติเกี่ยวกับค่านิยม ดังนี้

1. ค่านิยมเป็นสิ่งที่สืบเนื่องมาจากวัฒนธรรม สถาบันทางสภาพสังคมและบุคลิภาพของกลุ่มคนในสังคมนั้น
2. ผลแห่งค่านิยมจะแสดงออกมาทางทัศนคติและพฤติกรรมของสังคมมนุษย์ในเกือบทุกรูปแบบ
3. ปริมาณของค่านิยม มีอยู่ไม่มากนักและอยู่ในข่ายที่จะปลูกฝังและศึกษา
4. ความแตกต่างของค่านิยมจะแสดงออกทางระดับ (Degree) มากกว่าทางอื่น
5. ค่านิยมอาจรวมกันเข้าเป็นระบบค่านิยมได้

ธรรมชาติของค่านิยมของโรคิช

1. ค่านิยมมีลักษณะยั่งยืนถาวร ไม่เปลี่ยนแปลงง่าย เป็นสาเหตุที่ทำให้บุคลิภาพ ของคนกลุ่มหนึ่งแตกต่างจากกลุ่มคนในอีกสังคมหนึ่ง ค่านิยมจะมั่นคงถาวรได้นั้น เกิดจากการได้รับการอบรมมาแต่เยาว์วัย และเปลี่ยนแปลงยากสำหรับระดับค่านิยมที่มีความสำคัญมาก ตรงกันข้ามค่านิยมที่มีระดับความสำคัญน้อยก็จะเปลี่ยนแปลงได้ง่าย

2. ค่านิยมมีลักษณะเปรียบเทียบความสำคัญ ในการปลูกฝังค่านิยม บุคคลจะได้รับการอบรมสั่งสอน และได้รับการเน้นถึงความสำคัญของค่านิยมในแต่ละเรื่องแตกต่างกัน เช่น ความซื่อสัตย์ การรักษาหน้าใจกัน ต่างก็เป็นค่านิยมที่บุคคลได้รับมา แต่บางสังคมอาจให้ความสำคัญในเรื่องการรักษาหน้าใจมากกว่าความซื่อสัตย์ หรือในระหว่างความเป็นตัวเองกับความอ่อนน้อมเชื่อฟังผู้ใหญ่ บุคคลจะเปรียบเทียบระดับความสำคัญของค่านิยมต่างๆ จากประสบการณ์ที่เขาได้รับตั้งแต่วัยเด็ก ทำให้เขาค่อยๆ เรียนรู้ที่จะแยกพหุค่านิยมที่ได้รับจากการอบรมสั่งสอนมาอย่างเต็มที่

แล้วจัดเป็นระดับสูงต่ำรวมเข้าเป็นระบบซึ่งภายในระบบที่แต่ละค่านิยมจะถูกจัดเรียงลำดับตามความสำคัญมากที่สุดไปหาน้อยที่สุด

3. ค่านิยมเป็นลักษณะความเชื่อ ไรคซ์ ได้อธิบายว่า ค่านิยมคือความเชื่อ ที่สามารถแบ่งออกเป็น 3 แบบคือ

3.1 ความเชื่อแบบพรรณนา (Descriptive Belief) เป็นความเชื่อที่สามารถทดสอบได้ว่าถูกต้องหรือไม่

3.2 ความเชื่อแบบประเมิน (Evaluative Belief) คือสามารถประเมินว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี เช่น เชื่อว่าการรับประทานผักมีประโยชน์ทำให้ร่างกายแข็งแรง

3.3 ความเชื่อแบบพรรณนากำหนดการ (Prescriptive Belief) เป็นความเชื่อที่มีทิศทางและเป้าหมายของการกระทำที่ถูกต้อง และตัดสินใจว่าจำเป็นหรือไม่จำเป็น เช่น เชื่อว่า เป็นสิ่งจำเป็นที่เราต้องรักษชาติ

ทฤษฎีพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของแครธวอล

การวัดค่านิยมเป็นการวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัยซึ่งมีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของมนุษย์ เราสามารถจำแนกพฤติกรรมของมนุษย์ทางด้านจิตพิสัยตามกรอบทฤษฎีของแครธวอลและคณะ (ลัวิน สายยศและอังคณา สายยศ . 2543: 12 -18; อ้างอิงจาก Krathwohl. 1964) ได้จำแนกพฤติกรรมด้านจิตพิสัยได้เป็น 5 ระดับคือ

1.การรับรู้ (Receiving) เป็นขั้นแรกของความรู้สึก แต่ขั้นนี้ถ้าพูดตามจริงแล้วก็เหมือนกับขั้นความรู้ความจำในการจัดจำแนกด้านสติปัญญา ถือเป็นการสัมผัสเบื้องต้นเพียงได้เห็นเท่านั้น จะเรียกว่าเป็นขั้นการจดจำสิ่งที่ได้รับการสัมผัสจากประสาทสัมผัสของเราก็ได้ แบ่งได้เป็น 3 ขั้นคือ

1.1 การรู้จักหรือการยอมรับ (Awareness) เป็นพฤติกรรมขั้นแรกที่คนรู้จักกับสิ่งเร้าว่ามันเป็นอะไร เป็นการรู้จักเบื้องต้นผิวเผินเท่านั้น ยังมองไม่เห็นความสำคัญเป็นเพียงการสังเกตเห็นปรากฏการณ์นั้นโดยปราศจากความสนใจ เช่น รู้จักสี รู้จักความงามในการแต่งกายด้วยเครื่องประดับ การจัดอันดับ สถาปัตยกรรมต่างๆ สิ่งเหล่านี้มีอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์

1.2 การตั้งใจที่รับรู้ (Willingness to Receive) ขั้นนี้เป็นขั้นเต็มใจหรือพอใจที่จะรับรู้มีความโอนอ่อนต่อสิ่งที่พบเห็นแต่เป็นเพียงการบังคับใจเท่านั้นเช่นการยอมรับอดทนรับวัฒนธรรมและปฏิบัติตามวัฒนธรรมนั้นๆ ฟังผู้อื่นพูดด้วยความเต็มใจ อดทนที่จะฟังอะไรให้จบ ฯลฯ

1.3 การควบคุมและคัดเลือกที่จะรับรู้ (Controlled or Selected Attention) ความรู้สึกต่อเนื่องจากขั้นที่แล้ว ที่แตกต่างออกไปก็คือความรู้สึกที่จะบอกได้ว่า อะไรควรเอาใจใส่ อะไร

ไม่ควรเอาใจใส่ เป็นการควบคุมความตั้งใจเพื่อค้นหาสิ่งเร้าที่ตนชอบ ซึ่งปะปนอยู่กับสิ่งอื่น เช่น การฟังดนตรีแล้วจำแนกเสียง ทำนอง ฯลฯ ไปตามอารมณ์และความรู้สึกที่ต้องการ

2. การตอบสนอง (Responding) เมื่อขั้นแรกรับรู้สิ่งใด เกิดความพอใจแล้ว และเลือกพอใจสิ่งใดสิ่งหนึ่งเรียบร้อยแล้วก็จะถึงความรู้สึกขั้นนี้ ขั้นนี้เป็นขั้นที่มีจิตใจจดจ่อ นั่นคือการเกิด ความสนใจ ขึ้นชอบกิจกรรมหนึ่งมากกว่ากิจกรรมอื่นๆ ความรู้สึกด้านนี้แบ่งได้ 3 ขั้นคือ

2.1 การยินยอมในการตอบสนอง (Acquiescence in Response) เป็นความรู้สึกขั้น เชื่อฟังหรือยินยอมที่จะทำ แต่อาจจะยังไม่พอใจเท่าไรนัก เช่น การทำตามระเบียบของสถานที่ ความตั้งใจที่จะบังคับตนเองให้ร่วมกิจกรรมกับคนอื่น การทำการบ้านให้เสร็จ ฯลฯ

2.2 ความเต็มใจที่จะตอบสนอง (Willingness to Response) เป็นระดับความรู้สึกขั้นร่วม กิจกรรมด้วยความตั้งใจ ความร่วมมือทำตามความต้องการหรือด้วยความสมัครใจ เช่น มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่ของตน ร่วมมือในกิจกรรมของกลุ่มซึ่งเป็นสมาชิก แสดงความสนใจ ในการเข้าร่วมโครงการ มีความสนใจในงานใดงานหนึ่งโดยอ่านรวบรวมทดลอง หรือค้นคว้า ตอบข้อสงสัย ฯลฯ

2.3 ความพึงพอใจในการตอบสนอง (Satisfaction in Response) เป็นความรู้สึก พึงพอใจในการร่วมกิจกรรม ขั้นตอบสนองตอนแรกๆ เป็นเพียงยินยอมและเต็มใจทำ แต่อาจจะไม่ พึงพอใจก็ได้ ความรู้สึกในขั้นนี้จึงลึกลงไปอีก เป็นการยินยอมแบบเต็มใจ และพึงพอใจจนเกิด ความสนุกสนานและเพลิดเพลิน ตัวอย่างเช่น การตอบสนองทางอารมณ์ให้เกิดความเพลิดเพลิน และสนุกสนานในทางด้านดนตรี ศิลปะและการสนทนาการต่างๆ ฯลฯ

3. การสร้างคุณค่าหรือค่านิยม (Valuing) ขั้นนี้เป็นความรู้สึกรู้คุณค่าของสิ่งของปรากฏการณ์ หรือพฤติกรรมซึ่งตนเองได้รับและซึมซาบมาตั้งแต่ต้น ความรู้สึกขั้นนี้อาจยอมรับหรือไม่ยอมรับ คุณค่าก็ได้ ซึ่งขึ้นอยู่กับเกณฑ์ที่ใช้พิจารณาคุณค่า พฤติกรรมระดับนี้ค่อนข้างจะคงเส้นคงวา ในการแสดงความรู้สึกและรู้คุณค่าสิ่งต่างๆ เจตคติเป็นความรู้สึกระดับนี้ ระดับนี้แบ่งความรู้สึก ออกเป็น 3 ขั้น

3.1 การยอมรับในคุณค่า (Acceptance of Value) ระดับนี้มุ่งหมายบรรยายคุณค่าของ ปรากฏการณ์ พฤติกรรม วัตถุสิ่งของ ฯลฯ ในระดับความเชื่อ ซึ่งอาจให้ความหมายว่าเป็นการ ยอมรับทางอารมณ์ต่อข้อเสนอหรือคำสอนที่เรามีพื้นฐานอย่างเพียงพอ ตัวอย่างเช่น การแสดง ความปรารถนาอย่างต่อเนื่องในการพัฒนาความสามารถในการพูดและการเขียนอย่างมี ประสิทธิภาพยอมรับว่าในชีวิตมนุษย์ควรมีการนับถืออะไรบางอย่าง รู้สึกว่าการมีเพื่อนเป็น สิ่งจำเป็นในชีวิต การแต่งงานที่ประสบความสำเร็จ การสูบบุหรี่ในอาคารเรียนเป็นการกระทำที่ไม่ดี

3.2 การนิยมชมชอบในคุณค่า (Preference for Value) ในระดับนี้ไม่เพียงแต่เป็นการยอมรับคุณค่าแต่เพิ่มความรู้สึกเอาใจใส่ในคุณค่าหรือค่านิยมนั้นเพิ่มขึ้นอีก เรียกว่าเป็นขั้นต้องการคุณค่าระดับนี้ ตัวอย่างเช่น แสดงความรับผิดชอบในการทำให้อีกคนในกลุ่มที่พูดน้อยหันมาร่วมสนทนาด้วย แสดงความกล้าหาญในการตรวจสอบประเด็นต่างๆ ที่ยังเป็นปัญหา พร้อมทั้งแสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหานั้นๆ แสดงบทบาทที่กระตือรือร้น ในกิจกรรมโดยหาความรู้แบบใหม่ๆ เข้าไปมีส่วนร่วมอย่างจริงจังในงานศิลปะต่างๆ การรับผิดชอบต่อภาระงานที่มอบมาพิจารณาอย่างกว้างขวางในเรื่องนั้นๆ เป็นต้น

3.3 การยอมรับหรือการสร้างคุณค่า (Commitment) หมายถึง ความเชื่อศรัทธาด้วยอารมณ์แน่อน ผู้ที่มีความรู้สึกระดับนี้จะแสดงพฤติกรรมยึดมั่นอย่างเห็นได้ชัด นอกจากนี้ยังพยายามทำให้ผู้อื่นคล้อยตามค่านิยมของตนเองด้วย ตัวอย่างเช่น ความซื่อสัตย์ต่อกลุ่มที่เป็นสมาชิก การยอมรับบทบาททางศาสนาในชีวิตส่วนตัวและครอบครัว มีความจงรักภักดีต่ออุดมการณ์ของสังคมอิสระ งดสูบบุหรี่ทันทีเมื่อเข้าบริเวณอาคารเรียนและตักเตือนเมื่อเห็นผู้อื่นสูบบุหรี่บนอาคารเรียน

4. การจัดระบบคุณค่า(Organization) หลังจากทีบุคคลได้สร้างค่านิยมของตนเองขึ้นมาแล้วก็พยายามนำค่านิยมนั้นมาจัดระบบให้เกิดระบบระเบียบขึ้น ลักษณะการจัดระบบคุณค่ามี 2 ลักษณะได้แก่

4.1การสร้างความคิดรวบยอดของคุณค่า หรือการสร้างมโนภาพของคุณค่า (Conceptualization of Value) เมื่อบุคคลได้สร้างคุณค่าหรือค่านิยมย่อยๆ ของตนเองหลายคุณค่า ก็จะเกิดการจัดระบบคุณค่าเหล่านั้นเป็นหมวดหมู่ให้ชัดเจนขึ้น ตัวอย่างเช่น การพยายามบ่งชี้ลักษณะของศิลปวัตถุที่เขาชื่นชอบ การอนุรักษ์แหล่งทรัพยากรธรรมชาติ (รับผิดชอบต่อสังคม) การค้นหาและวิเคราะห์ถึงข้อตกลงเบื้องต้นที่เป็นเครื่องบอกคุณธรรม ฯลฯ

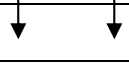
4.2 การจัดระบบคุณค่า (Organization of Value) เป็นการนำเอาหลายๆ คุณค่ามาจัดระบบเพื่อสร้างเป็นลักษณะภายในตนที่คงที่แน่อน ตัวอย่างเช่น พัฒนาวิธีการควบคุมความก้าวร้าวในรูปแบบที่ยอมรับกันทางวัฒนธรรม การยอมรับความจริงในด้านการปรับอารมณ์กับข้อจำกัดของความถนัด ความสามารถ ความสนใจและเงื่อนไขทางด้านกายภาพของเขาเอง

5.การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization by a Value Complex) เป็นการจัดคุณค่าที่มีอยู่แล้วเข้าเป็นระบบซึ่งคงที่แน่อนภายในตัวบุคคลแต่ละคนคุณค่าที่ได้จากการจัดระบบนี้ จะเป็นตัวควบคุมการแสดงออกของแต่ละบุคคลไปเป็นระยะเวลา เป็นการปรับตนให้สอดคล้องกับวิถีทางตามระบบการบูรณาการของความเชื่อ ความคิด เจตคติ ทำให้เกิดเป็นลักษณะนิสัยแบ่งได้ 2 ชั้น

5.1 การสร้างลักษณะนิสัยชั่วคราว (Generalized Set) เป็นการที่บุคคลสามารถรวบรวมและจัดลำดับความสำคัญของเรื่องราวที่ตนจะแสดงออกอย่างแน่อนและได้ผล การรวบรวมและจัดลำดับในเจตคติ ค่านิยม ความเชื่อนี้สำคัญอย่างมากต่อการแก้ปัญหาต่างๆ คุณลักษณะนี้มีความสำคัญต่อบุคคลในการกำหนดวิธีการแก้ปัญหา นำสติปัญญามาสัมพันธ์กับคุณลักษณะการรวมระบบคุณค่า ทำให้ได้ความพร้อมที่จะตัดสินใจแก้ปัญหาโดยคำนึงถึงผลที่จะเกิดตามมาในสถานการณ์นั้นๆ มีการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเพื่อแก้ไขตัดสินใจให้สอดคล้องกับหลักการและเชื่อมั่นในความสามารถที่จะทำให้สำเร็จ เช่น การดำรงชีวิตด้วยคุณธรรม ใช้วิธีการทางวิทยาศาสตร์เพื่อหาคำตอบ มีความเชื่อมั่นตนเองที่จะเอาชนะได้ ฯลฯ

5.2 การสร้างลักษณะนิสัย (Characterization) เป็นระดับความรู้สึกระดับสูงสุดของกระบวนการเปลี่ยนแปลงภายใน ซึ่งถือระดับเป็นการสร้างคุณลักษณะที่รวมเอาทุกสิ่งทุกอย่างที่มารวมเป็นลักษณะนิสัยที่สมบูรณ์แบบ เช่น การมีปรัชญาชีวิตที่แน่อน การดำรงชีวิตด้วยคุณธรรมการยึดอุดมการณ์ประชาธิปไตย นิสัยรักความสะอาดเกิดจากการเห็นคุณค่าของความสะอาดแล้วพยายามจัดระบบระเบียบความเป็นอยู่ให้เรียบร้อยจนเกิดเป็นนิสัย ฯลฯ

ตามทฤษฎีพฤติกรรมด้านจิตพิสัยของแคธวอลและคณะ ได้สรุปเป็นแนวคิดการจัดจำแนกระดับความรู้สึกดังภาพประกอบ

1. การรับรู้	1.1 การรู้จัก				
	1.2 ความเต็มใจในการรับ				
	1.3 ความคุมหรือคัดเลือกสิ่ง ที่เอาใจใส่				
2. การตอบสนอง	2.1 การยินยอมในการ ตอบสนอง				
	2.2 ความเต็มใจที่จะ ตอบสนอง	ความ สนใจ			
	2.3 ความพึงพอใจในการ ตอบสนอง		ความ ซาบซึ้ง		
3. การรู้คุณค่า	3.1 การรับรู้คุณค่า			เจตคติ	
	3.2 การชื่นชอบคุณค่า			ค่านิยม	
	3.3 การยินยอมรับคุณค่า				
4. การจัดระบบ	4.1 การสร้างมโนภาพของ คุณค่า				การปรับตัว
	4.2 การจัดระบบคุณค่า				
5. ลักษณะนิสัย	5.1 การสรุปอ้างอิงนัย ทั่วไปของคุณค่า				
	5.2 การสร้างลักษณะนิสัย				

ภาพประกอบ 2 แสดงรูปแบบพฤติกรรมด้านจิตพิสัยตามทฤษฎีของแคธวอลและคณะ
(ล้วน สายยศ; และ อังคนา สายยศ . 2543: 12 -18; อ้างอิงมาจาก Krathwohl. 1964)

1.2.3 แหล่งที่มาของระบบค่านิยม

สาโรช บัวศรี (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543: 128; อ้างอิงจาก สาโรช บัวศรี. 2524) กล่าวว่า การเรียนรู้ควรเริ่มที่ความจำเป็น (Need) หรือความต้องการ (Desire) เมื่อเกิดความต้องการแล้ว ขั้นต่อไปก็ทำให้เกิดความชื่นชอบหรือความสนใจตามมา ความชื่นชอบนี้จะกระตุ้นให้มีความนิยมชมชอบหรือเข้าใจในคุณค่า สิ่งนี้ก็จะกลายเป็นค่านิยม (Value) ขึ้นมา และยังสามารถอ้างอิงคำสอนในพระพุทธศาสนาจาก “ปัจจุสมุปบาท” ว่าความรู้สึกรักของคนที่สำคัญเริ่มจากการได้สัมผัสกระตุ้นให้เกิดความรู้สึก ความรู้สึกกระตุ้นให้เกิดความอยากได้ ความอยากได้กระตุ้นให้เกิดความยึดมั่นถือมั่น อันนี้ก็คือค่านิยมนั่นเอง การที่คนยึดมั่นถือมั่นในสิ่งใด ก็เพราะเขามองเห็นความสำคัญ มองเห็นคุณค่าของสิ่งนั้น ความดี – ความไม่ดี ความถูก – ความผิด ความปรารถนา – ความไม่ปรารถนา ฯลฯ จึงเป็นการมองเห็นคุณค่าเป็นสำคัญ

ค่านิยมเกิดขึ้นเพราะบุคคลมีศรัทธาต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง ซึ่งเป็นสิ่งที่เกิดการกระทำหรือปฏิบัติตามมา ศรัทธาคือความเชื่อ ความเลื่อมใสที่บุคคลมีต่อสิ่งหนึ่งสิ่งใดที่เห็นว่าดีมีประโยชน์สามารถช่วยชีวิตเราได้ คนจะลงมือทำอะไรก็เพราะมีความเชื่อว่าสิ่งที่ทำไปนั้นมีประโยชน์ มีผลดีต่อตนเอง ความเชื่อจึงเป็นแรงจูงใจให้คนทำสิ่งต่างๆ ความเชื่อนี้อาจเป็นความเชื่อภายนอก หรือเป็นความเชื่อในตนเอง ความเชื่อต่อสิ่งภายนอก อาจเป็นสิ่งที่ตนเองนับถือว่าเป็นสิ่งที่มีอำนาจอันอาจดลบันดาลให้ชีวิตมีความสุขความเจริญ เช่น พระรัตนตรัย เทพเจ้า เทวดาอสูรย์ เป็นต้น ส่วนความเชื่อในการกระทำของตนเอง เช่น เชื่อว่าเมื่อตนทำดีย่อมได้รับผลกรรมดี ทำสิ่งชั่วได้รับ ผลกรรมชั่ว ความเชื่อในตนเองจะทำให้เกิดกำลังใจที่จะทำงานได้สำเร็จ (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2531; อ้างอิงจาก สมเด็จพระญาณสังวร. 2531) จากแนวความคิดนี้แสดงว่าค่านิยมเกิดจากความเชื่อของบุคคล เกิดจากความศรัทธาต่อสิ่งที่มีประโยชน์แก่ตน ค่านิยมของแต่ละคนจึง แตกต่างกันไป แหล่งใหญ่จึงเป็นครอบครัว โรงเรียน เพื่อนสนิทและสื่อต่างๆ

สถาบันครอบครัวเป็นสิ่งที่เกิดของค่านิยมอีกแห่ง ในสถาบันครอบครัวจะมีพ่อแม่หรือญาติระดับต่างๆ พ่อแม่จะพยายามให้การเรียนรู้แก่ลูกว่าอะไรดี อะไรไม่ดี อะไรควรทำ อะไรไม่ควรทำ ลูกก็จะจดจำไว้และพิจารณาสังเกตดูสิ่งที่พ่อแม่สั่งสอน ถ้าตรงกับความรู้สึกศรัทธาของตนเองก็จะยึดถือไว้ เช่นสอนให้เป็นคนเมตตา ซื่อสัตย์ ไม่พูดโกหก ไม่เห็นแก่ตัว ฯลฯ จะสังเกตเห็นได้ว่าครอบครัวที่มีเมตตากรุณา ลูกๆ มักจะมีเมตตากรุณาด้วย เพราะได้รับรู้ ได้สัมผัสได้กระทำจนเห็นคุณค่า จึงยึดถือตามที่พ่อแม่ได้ทำได้ปฏิบัติมา

พอเด็กเข้าโรงเรียนผู้มีบทบาทสำคัญอีกคนคือครู ซึ่งเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ถ้าครูสอนให้นักเรียนรู้และกระทำแต่สิ่งดีๆ นักเรียนก็จะเป็นคนดี มีค่านิยมทางดีอยู่กับตัวครูและโรงเรียนมีอิทธิพลต่อค่านิยมเด็กมาก จะสังเกตเห็นได้จากบางโรงเรียน เด็กชอบ

ช่วยเหลือคนอื่น แต่บางโรงเรียนชอบใช้ความรุนแรง ทั้งนี้เป็นผลจากครูและโรงเรียนนั่นเอง ที่ปลูกฝังค่านิยมทางดีและไม่ดีให้นักเรียน

อีกอย่างคือเพื่อนเป็นตัวสำคัญในการเสริมความเชื่อศรัทธาให้เกิดค่านิยมแตกต่างกัน โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นจะเป็นวัยที่เอาอย่างเพื่อน ดังนั้นเพื่อนส่วนใหญ่ศรัทธาอะไรมักจะคล้อยตาม ถ้าได้กลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมทางดีก็จะเป็นเด็กดีไปด้วย แต่ถ้าไปอยู่ในกลุ่มเพื่อนที่มีค่านิยมในทางไม่ดีก็จะพลอยเป็นคนไม่ดีไปด้วย เราจะเห็นอยู่บ่อยว่า เด็กบางกลุ่มชอบทำบุญ ช่วยเหลือคน บำเพ็ญกุศลแต่เด็กบางกลุ่มเล่นการพนัน ดิตของเสพติดทั้งหลาย เพราะมองเห็นคุณค่าแตกต่างกัน

ที่สำคัญในปัจจุบันอย่างหนึ่งคือ สื่อ เช่นหนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ ฯลฯ เป็นตัวแพร่สิ่งดี สิ่งไม่ดี หลากๆอย่าง คนบางคนพิจารณาเลือกไม่เป็นก็จะเป็นอันตรายเพราะสื่อเป็นตัวเสนอเป้าให้แก่คน การเกิดความเชื่อศรัทธาของแต่ละคนจึงขึ้นอยู่กับการพิจารณาตัดสิน ถ้าบางคนมีจิตใจสูงจะตัดสินใจอย่างหนึ่ง ถ้ามีจิตใจต่ำจะตัดสินยอมรับอีกอย่างหนึ่ง การให้เด็กสัมผัสกับสื่อทั้งหลายจึงควรระวัง ผู้ใหญ่จะต้องคอยชี้แนะในสิ่งที่ดีที่งาม จึงจะสร้างค่านิยมที่ดีได้

จะเห็นว่าค่านิยมนั้นสร้างสมมาตั้งแต่เด็กเล็กๆในสถาบันครอบครัว มีพ่อแม่ ปู่ย่า ตายาย พี่น้อง เป็นคนสำคัญในการให้ความรู้และปลูกฝังอยู่ประจำ จะสอนว่าอะไรที่ว่ดี อะไรที่ว่ไม่ดี อะไรที่ว่ถูกต้อง อะไรที่ว่ผิด และอะไรที่ควร อะไรที่ไม่ควร สิ่งเหล่านี้ปลูกฝังมาตั้งแต่เล็ก สะสมตกผลึกมาเป็นของตนเอง เมื่อเข้าโรงเรียนมีครูมีเพื่อน ได้พบเห็นสื่อลักษณะต่างๆก็เกิดการเรียนรู้เพิ่มอีก แต่ก็ก็นำเอาค่านิยมพื้นฐานที่รับจากครอบครัว มาพิจารณาอีกครั้งหนึ่ง และจะเกิดการเพิ่มพูนค่านิยมขึ้นเรื่อยๆเป็นของตนเอง โดยหลักการแล้วค่านิยมแต่ละคนจะเปลี่ยนแปลงยากมีความคงทน (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543: 128 – 130)

จากสิ่งที่กล่าวมาเห็นได้ว่าแหล่งที่มาของค่านิยม มีสิ่งที่เข้ามาเกี่ยวข้องและมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังค่านิยมอยู่หลายประการซึ่งผู้วิจัยได้นำมาเป็นตัวแปรปัจจัยที่ใช้ศึกษา ซึ่งจะกล่าวต่อไปโดยละเอียดในหัวข้อเอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย

1.2.4 การวัดค่านิยม

เนื่องจากค่านิยมเป็นความเชื่อที่สังคมเห็นว่าดี – เลว มีความสำคัญ – ไม่สำคัญ พึงปรารถนา – ไม่พึงปรารถนา เห็นคุณค่า – ไม่เห็นคุณค่า เป้าที่จะวัดจึงควรพิจารณาให้ดี วิธีดำเนินการวัดจึงควรเริ่มดังนี้ (ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ. 2543 : 141 – 159)

1. กำหนดค่านิยมที่จะวัด ขั้นนี้มองความต้องการของผู้ที่วัดค่านิยมว่า จะวัดค่านิยมอะไร เช่น ความกลมเกลียวหรือความมีวินัย หรือการพึ่งตนเอง ฯลฯ อาจะวัดเป็นค่านิยมเดี่ยวหรือค่านิยมกลุ่มก็ได้

2. **ศึกษาเอกสารที่เกี่ยวข้อง** นั่นก็คือศึกษาคำนิยามที่กำหนดแล้วนั้น ว่ามีความหมายอย่างไร มีทฤษฎี มีการศึกษาวิจัยค้นคว้าเกี่ยวกับคำนิยามที่กำหนดแล้วอย่างไรบ้าง เพื่อความแน่ใจว่าสิ่งที่ต้องการวัดมีความเป็นมาอย่างไร

3. **นิยามคำนิยามที่กำหนด** การนิยามก็คือการล้อมกรอบความหมายของคำนิยามตัวนั้นว่ามีความหมายอย่างไร มีลักษณะอย่างไร ต้องนิยามให้กระจ่างชัด เพื่อสร้างเครื่องมือวัดคำนิยามนั้นได้เที่ยงตรงตามที่ต้องการ

4. **เลือกแบบการสร้างเครื่องมือ** ในการสร้างเครื่องมือวัดคำนิยามนั้น สามารถทำได้หลายแบบ เช่น

ก. **การสัมภาษณ์** หมายถึง การพูดคุยกันอย่างมีจุดมุ่งหมาย ถ้าเป็นการวัดคำนิยามใดคำนิยามหนึ่ง จะต้องพยายามสร้างคำถามพอที่จะวัดคำนิยามนั้นได้ซึ่งจะต้องทดลองดูก่อนและผู้ใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์ก็ต้องฝึกไว้ให้ดี ไม่อย่างนั้นจะไม่สามารถวัดคำนิยามที่เราต้องการวัดได้ จุดอ่อนของแบบวัดจากการสัมภาษณ์อยู่ตรงที่ผู้ตอบชอบแสดงการตอบตรงไปตรงมาหรือไม่ ถ้าสัมภาษณ์ผู้ที่ไม่ชอบพูดจา จะได้ข้อมูลลำบากจึงควรระวัง

ข. **การสังเกต** หมายถึง การเฝ้ามองดูสิ่งใดสิ่งหนึ่งอย่างมีจุดมุ่งหมายคำนิยามสามารถวัดได้โดยการสังเกตและจะได้ความจริงค่อนข้างสูง แต่ต้องมีข้อตกลงว่าผู้ถูกสังเกตแสดงพฤติกรรมตามความเป็นจริงออกมา การสังเกตที่ดีจะต้องใช้เวลาจำกัด ใช้แบบตรวจสอบรายการที่ทำให้สำหรับสังเกตคำนิยามนั้นไว้โดยเฉพาะพฤติกรรมในแบบตรวจสอบรายการควรเป็นตัวอย่างของพฤติกรรมคำนิยามนั้นๆได้อย่างดี ไม่ควรมีจำนวนข้อไว้สังเกตมากนักและการสังเกตที่ดีไม่ควรให้ผู้ถูกสังเกตรู้ตัว ผู้สังเกตเองจะต้องมีความแน่ใจว่า การรับรู้ของผู้สังเกตดีเป็นปกติ เพื่อป้องกันความบกพร่องมักจะทำการสังเกต 2 คน ต่อผู้ถูกสังเกต 1 คน แล้วนำผลมาเปรียบเทียบกันถ้าผลการสังเกตของการทำการสังเกต 2 คนสอดคล้องกัน แสดงว่า ผลการสังเกตใช้ได้แต่ต้องแน่ใจว่าผู้สังเกตทั้งสองมีการรับรู้เป็นปกติทั้งคู่

ค. **แบบรายงานตนเองหรือแบบสอบถาม** เครื่องมือแบบนี้มีการออกแบบหลายอย่าง อาจเป็นภาษาหรือภาพ มีตัวเร้าเป็นคำถาม หรือเป็นสถานการณ์แล้วพยายามให้ผู้ตอบแสดงความรู้สึกตนเองออกมาโดยการเขียนตอบ จากตัวเร้าหรือคำถามเหล่านั้น ซึ่งจะมีรูปแบบต่างๆแล้วแต่ผู้ต้องการวัดคิดแบบของการวัดนั้นๆ เช่น มีคำถามมาแล้วให้ตอบ

- เห็นด้วย, ไม่เห็นด้วย
- ชอบมาก, ชอบ, ไม่ชอบ
- เป็นตัวเลือกลักษณะคำนิยามต่างๆ

5. *เขียนข้อสอบวัดค่านิยมตามแบบ* ผู้สร้างข้อสอบจะต้องเลือกแบบของการเขียนคำถามและคำตอบให้ดีกว่าก่อน เมื่อเลือกได้แบบใดก็เอาไปเขียนเป็นลักษณะข้อคำถามและคำตอบในค่านิยมนั้น ในการเขียนข้อสอบจะต้องสร้างกฎเกณฑ์การให้คะแนนไว้ด้วยว่า จะให้คะแนนการตอบแต่ละอย่างเท่าไร บางที่เป็นข้อคำถามแล้วให้ผู้ตอบเติมลงในช่องว่าง เรียกว่า ตอบแบบอิสระ ผู้ออกข้อสอบจะต้องหาภาพแต่ละคำตอบว่ายึดหลักการและทฤษฎีใด ตอบแนวไหนให้คะแนนเท่าไร เป็น 0 – 1 หรือ จัดอันดับเป็น 0 – 1 – 2 ฯลฯ

6. *ตรวจสอบข้อความ* ขั้นนี้เป็นขั้นตรวจสอบปรับปรุงแก้ไขเบื้องต้นพิจารณาว่าข้อคำถาม สถานการณ์ ตลอดจนคำตอบจะกระจ่างชัดสามารถวัดค่านิยมนั้นได้หรือไม่ ถ้ามีผู้ที่มีความชำนาญด้านค่านิยมนั้น ช่วยตรวจสอบก็จะเป็นการดี ส่วนใหญ่ให้ตรวจสอบกันว่า วัดได้ – ไม่แน่ใจ – วัดไม่ได้ และควรเพิ่มเติมคำว่า ควรแก้ไขอย่างไรไว้ด้วย เพื่อให้ผู้ตรวจสอบที่บอกว่าไม่แน่ใจหรือวัดไม่ได้ จะได้เสนอความคิดเห็นเพื่อจะทำให้ข้อสอบข้อนั้นมีคุณภาพเบื้องต้นขึ้น การพิจารณาเอาความคิดเห็นส่วนใหญ่เป็นเกณฑ์ นั่นคือถ้าข้อนั้นผลการตรวจสอบเบื้องต้นเห็นด้วยว่าสามารถวัดค่านิยมนั้นได้เกิน 50 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป คำนวณมาทดลองได้

7. *ศึกษาอำนาจจำแนกรายข้อ* ขั้นนี้เพื่อจะดูว่าข้อคำถามแต่ละข้อจำแนกผู้ที่มีค่านิยมกับผู้ที่ไม่มีความนิยมได้หรือไม่ ถ้าค่าอำนาจจำแนกสูงแสดงว่าจำแนกได้เลือกข้อนั้นไว้ใช้ ถ้าค่าอำนาจจำแนกต่ำควรปรับปรุงหรือตัดทิ้งไป การออกข้อสอบวัดค่านิยมจึงควรออกจำนวนเผื่อเอาไว้ นั่นคือออกเกินที่ต้องการอย่างน้อย 25 เปอร์เซ็นต์ขึ้นไป ถ้าฝีมือในการออกข้อสอบดีจำนวนข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงอาจได้จำนวนมาก ถ้าผู้สร้างต้องการข้อสอบจำนวนจำกัด ที่ใช้วิธีเรียงข้อที่มีอำนาจจำแนกสูงมากลดล้นกันมา แล้วตัดเอาจำนวนข้อตามที่ต้องการ ไม่ต้องเอามาสอบทั้งหมดเพื่อเป็นการประหยัดหรือให้เหมาะสมกับประโยชน์ใช้สอย

8. *จัดข้อสอบเป็นชุด* เครื่องมือการวัดค่านิยมอาจจะเป็นค่านิยมเป็นชุดหรือค่านิยมเดี่ยวก็ได้ แต่ผลจากการวิเคราะห์หาอำนาจจำแนกอาจจะได้ข้อนี้ เสียข้อนั้นสลับกันไป วิธีเลือกจะต้องพิจารณาให้จำนวนข้อของแต่ละชนิดค่านิยมจำนวนเท่าๆกันเพื่อไม่ให้ลำบากแก่การแปลความหมายของคะแนน ส่วนถ้าเป็นค่านิยมเดี่ยวก็ต้องพิจารณาเลือกข้อที่ดี ให้ครอบคลุมตามนิยามด้วย การจัดชุดของข้อสอบจึงควรระวัง ควรมีคำชี้แจงการดำเนินการสอบให้ละเอียด มีเวลากำหนดไว้ให้เหมาะสมเวลานี้อาจได้มาโดยการทดลองหรือโดยการพิจารณาจากแบบทดสอบมาตรฐานที่สร้างด้านค่านิยมมาก่อน โดยดูอัตราส่วนของข้อและเวลาให้เหมาะสม

9. *หาคุณภาพของเครื่องมือ* คุณภาพในที่นี้หมายถึงความเชื่อมั่นและความเที่ยงตรง ข้อสอบวัดค่านิยมเน้นคุณภาพด้านความเที่ยงตรงมากที่สุด ซึ่งหมายถึงออกข้อสอบมาแล้ว จำเป็นจะต้องวัดสิ่งที่เราต้องการวัดให้ได้จริงๆ

10. **หาเกณฑ์ปกติ (Norms)** เกณฑ์ปกติหมายถึงข้อเท็จจริงทางสถิติที่บรรยายการแจกแจงของคะแนนจากประชากรที่นิยามไว้อย่างดีแล้ว และเป็นคะแนนตัวที่จะบอกระดับความสามารถของผู้สอบว่าอยู่ระดับใดของกลุ่มประชากร ดังนั้นถ้าหาเกณฑ์ปกติของค่านิยมที่ทำการสอบไว้ได้แล้ว ถ้านำข้อสอบฉบับนี้ไปสอบคนเดียวหรือหลายคน จะสามารถอธิบายได้เลยว่าคนๆ นั้นมีค่านิยมสูงหรือต่ำเมื่อเทียบกับคนทั่วไป และบอกได้ด้วยว่าสูงหรือต่ำเป็นกี่เปอร์เซ็นต์ของคนทั่วไปหรือประชากรที่ศึกษาไว้แล้วได้ การมีเกณฑ์ปกติจึงเป็นประโยชน์อย่างยิ่งในการแปลความหมายของคะแนน

1. แบบวัดค่านิยมเดียว

ข้อสอบแบบนี้มีจุดประสงค์ที่จะวัดค่านิยมเดียวๆ เช่น ความมีวินัย หรือการพึ่งตนเองอย่างใดอย่างหนึ่ง วิธีการออกข้อสอบ ทำได้หลายวิธี

ก. แบบมีคำถามหรือสถานการณ์แล้วให้ตอบเติมคำลงไป แบบนี้ไม่มีตัวเลือกให้การพิจารณาว่าตอบแบบไหนได้คะแนนเท่าไรจะต้องกำหนดเกณฑ์การให้คะแนนไว้อย่างดี ตัวอย่าง คำถามวัดความมีวินัย โดยวิธีตอบแบบเสรี

0) ท่านชอบงานที่มีกฎระเบียบเคร่งครัดมากน้อยเพียงใดตอบพร้อมเหตุผล

.....

ตัวอย่าง คำถามจากสถานการณ์เกี่ยวกับค่านิยม ความมีวินัยแบบตอบโดยเสรี

0) แดงได้รับเชิญไปบรรยายที่โรงแรมแห่งหนึ่ง เวลา 9.00 – 12.00 น. แดงเป็นคนบรรยายสนุก ผู้ฟังชอบใจหัวเราะครื้นเครง ปรากฏว่าเลยเวลา 12.00 น. ไปแล้ว เนื้อหาที่บรรยายยังไม่จบ ถ้าท่านเป็นแดงจะอย่างไร ตอบพร้อมเหตุผล

.....

เกณฑ์การให้คะแนน ถ้ามองว่าการตอบและเหตุผลแสดงถึงเป็นคนมีวินัย ให้ 1 คะแนน ถ้าการตอบและเหตุผลแสดงถึงความเป็นคนไม่มีวินัยให้ 0 คะแนน หรือจะแบ่งเป็น 3 ระดับก็ได้คือไม่มีวินัยให้ 0 คะแนน มีวินัยน้อยให้ 1 คะแนน มีวินัยมากให้ 2 คะแนน ดังนั้นเป็นต้น สิ่งสำคัญอยู่ที่การตีความหมายของการตอบ

ข. แบบมีคำถามหรือสถานการณ์ แล้วให้ตัวเลือกไว้ให้ตอบ แบบนี้อาจมีคำถามหรือสถานการณ์เกี่ยวกับค่านิยมที่ต้องการวัดแล้วเขียนตัวเลือกที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมนั้นโดยอาศัยหลักการ

ให้คะแนน 0 , 1 หรือ 0 , 1 , 2 ถือว่า 0 ไม่มีค่านิยมนั้นเลย 1 มีค่านิยมนั้นบ้าง 2 มีค่านิยมนั้นมาก หรืออาจจะพิจารณาเพียงมีหรือไม่มีค่านิยมนั้นก็ได

ตัวอย่างคำถามจากข้อ ก. วัดค่านิยมความมีวินัย

0) ท่านชอบงานที่มีกฎระเบียบเคร่งครัดมากน้อยเพียงใด

ก. ชอบ เพราะจะได้ไม่สร้างความวุ่นวาย (1)

ข. ไม่ชอบ เพราะจะทำงานด้วยความอึดอัด (0)

ค. ชอบมาก เพราะจะทำให้ทุกคนอยู่ในกรอบหน้าที่ (2)

ตัวอย่างที่เน้นการมองเห็นความสำคัญของค่านิยมนั้น คือพิจารณาข้อความที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมนั้น แล้วให้น้ำหนักว่าข้อใดสำคัญมากหรือสำคัญน้อย ดังตัวอย่าง

ข้อความ	ความสำคัญ			
	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
0.ระเบียบที่ทำให้งานนั้นดำเนินไปได้ดีแม้จะขัดกับนิสัยตนเอง				
00.กฎเกณฑ์ที่ทำให้ประเทศชาติอยู่ได้อย่างมั่นคงถึงจะปฏิบัติตามลำบาก				

การมองเห็นความสำคัญอาจจะเขียนวัดโดยให้ข้อความเป็นการมองเห็นความสำคัญหรือไม่มีความสำคัญ แล้วให้ผู้ตอบในรูปเห็นด้วยหรือไม่เห็นด้วยก็ได้ดังตัวอย่าง

ข้อความ	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วยมาก
0. การปฏิบัติตามระเบียบของโรงเรียนเป็นสิ่งสำคัญมาก				
00. สังคมจะอยู่ได้ถ้าเคารพกฎหมาย				

ตัวอย่างการเขียนตัวเลือกรจากสถานการณ์ที่วัดค่านิยมด้านความมีวินัย

0) แดงได้รับเชิญไปบรรยายที่โรงแรมแห่งหนึ่งในเวลา 9.00 – 12.00 น. เขาเป็นคนบรรยายสนุก ผู้ฟังชอบใจหัวเราะครื้นเครง ปรากฏว่าเลยเวลา 12.00 น.ไปแล้ว เนื้อหาที่บรรยายยังไม่จบ ถ้าท่านเป็นแดงจะทำอย่างไร

ก.หยุดทันทีเมื่อหมดเวลา (2)

ข. พูดต่อไปเรื่อยๆจนหมดเนื้อหา (0)

ค.สรุปเนื้อความลงถึงจะกินเวลานิดหน่อยก็ตาม (1)

ค.ใช้มาตราแบบนัยจำแนก (Semantic Differential Scale)

เครื่องมือวัดแบบนี้เป็นเทคนิคของออสกู๊ด (Osgood) และคณะ สร้างขึ้นเพื่อวัดเจตคติของ มโนภาพ (Concept) ใด มโนภาพหนึ่ง เช่น พ่อหรือแม่ เป็นต้น

หลักในการวัดค่านิยม โดยเอาค่านิยมที่ต้องการวัดเป็นเป้าของความรู้สึก ดังนั้นค่านิยมนั้น จึงเป็นมโนภาพ ต่อจากนั้นต้องพยายามศึกษาคำที่มีความหมายเกี่ยวข้องกับค่านิยมนั้น แล้วหาคำที่เป็นคำตรงข้ามกันเป็นคู่ๆโดยทั่วไปให้หาคำที่มีความหมายตรงข้ามกันอย่างน้อย 5 คู่ ขึ้นไป ซึ่งคำตรงข้ามนั้นจะต้องมีความหมายหรือลักษณะเป็นคำวัดค่านิยมนั้นๆ ซึ่งแต่ละค่านิยม อาจจะใช้คำตรงข้ามแตกต่างกัน

คำตรงข้ามที่หาได้นี้ถือว่าแต่ละคู่เป็นมาตราหนึ่งๆโดยทั่วไปมาตราที่กำหนดความรู้สึก ระหว่างคำตรงข้าม จะเป็นคล้ายการจัดอันดับจากที่มองในด้านบวกไปสู่ด้านลบ ทางด้านบวกจะ ให้ค่ามาก ส่วนด้านลบจะให้ค่าน้อย มาตราอาจจะเป็น 3 , 4 , 5 , 6 หรือ 7 ช่องก็ได้แล้วแต่ผู้สร้างมีความต้องการ มาตราดั้งเดิมของออสกู๊ดใช้ 7 ช่อง เครื่องมือแบบนี้สร้างง่ายใช้สะดวก แต่หาคำที่มีความหมายทางค่านิยมกับค่านิยมที่จะวัดนั้นค่อนข้างยาก ผลการวัดแปลความหมายได้ดีไม่แพ้วิธีสร้างแบบอื่นๆดังตัวอย่าง

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านค่านิยมที่เป็นมโนภาพ แล้วแสดงความรู้สึกตามความเป็นจริงว่า ท่านรู้สึกไกล่ไปทางใดกับมาตราที่กำหนดให้สองข้างนั้น เมื่อแน่ใจแล้วโปรดกากบาทลงในช่องนั้น ตามความรู้สึกของท่านอย่างแท้จริง

ความมีวินัย

1. ดี							เลข
2. ปฏิบัติตาม							ต่อต้าน
3. ไม่สำคัญ							สำคัญ
4. ประโยชน์							โทษ

- 2) สมมติว่าท่านเป็นคนที่มีความสามารถมากมายในตัวท่านอย่างเพียงพอท่านชอบที่จะเลือกเป็นอะไร

ก.นายธนาคาร ข.นักการเมือง ก.[] ข.[]

- 3) ถ้าท่านเป็นอาจารย์ที่มีความสามารถมากในโรงเรียน ท่านชอบที่จะสอนอะไร

ก.โคลงกลอน ข.เคมี - ฟิสิกส์ ก.[] ข.[]

เฉพาะคำถามแบบนี้มี 30 ข้อ การตอบแต่ละข้อจะต้องสามารถแยกแยะได้ว่าเป็นคนมีค่านิยมด้านใด การเขียนข้อสอบจึงควรระวังข้อนี้ให้ดี การสร้างข้อความจะต้องซ่อนเงื่อนงำปัญหาหรือข้อโต้แย้ง ให้ส่งผลต่อการตอบตัวเลือกที่ให้เรา จะต้องมค่านิยมด้านใดด้านหนึ่งให้ได้ ถ้าข้อคำถาม 30 ข้อก็จะคลุมค่านิยม 6 ประการ ด้านละ 5 ครั้ง จากข้อสอบ 3 ข้อ เฉลยดังนี้

ข้อ 1 ตอบ ก. พวกหัวความคิด ตอบ ข. พวกหัวเศรษฐกิจ

ข้อ 2 ตอบ ก. พวกหัวเศรษฐกิจ ตอบ ข. พวกหัวการเมือง

ข้อ 3 ตอบ ก. พวกหัวสุนทรียะ ตอบ ข. พวกหัวความคิด

ตอนที่ 2

คำชี้แจง สถานการณ์หรือคำถามแต่ละข้อจะมีคำตอบให้ 4 ตัวเลือกให้ท่านตอบโดยเรียงคะแนนตามความชอบของท่าน ดังนี้

ตัวเลือกที่ชอบมากที่สุดให้น้ำหนัก 4

ตัวเลือกที่ชอบอันดับ 2 ให้น้ำหนัก 3

ตัวเลือกที่ชอบอันดับ 3 ให้น้ำหนัก 2

ตัวเลือกที่ชอบอันดับสุดท้ายให้น้ำหนัก 1

- 1) ท่านคิดว่ารัฐบาลที่ดี ควรมีจุดมุ่งหมายหลักในเรื่องใด

- ☐ ก. ให้ความช่วยเหลือคนยากจน คนแก่ และคนป่วยมากขึ้น
- ☐ ข. พัฒนาด้านอุตสาหกรรมและด้านการค้าขาย
- ☐ ค. เน้นหลักจรรยาบรรณอย่างมากสำหรับด้านนโยบายและการทูต
- ☐ ง. สร้างชื่อเสียงของประเทศให้เป็นที่รู้จักและนับถือของประเทศเพื่อนบ้าน

- 2) ถ้าท่านมีเวลาว่างเพียงพอ ท่านชอบที่จะทำสิ่งใด

- ☐ ก. สะสมรูปปั้นหรือภาพเขียน
- ☐ ข. ก่อตั้งศูนย์ดูแลและช่วยเหลือคนปัญญาอ่อน
- ☐ ค. หาวิธีการที่จะทำให้ตนได้เป็นผู้แทนราษฎร
- ☐ ง. ก่อตั้งธุรกิจทางการค้าหรือลงทุนทางการเงินของตนเอง

3) เมื่อท่านคุยกับเพื่อนสนิทซึ่งเป็นเพศเดียวกันท่านสนใจที่จะคุยกันเรื่องอะไร

- ☐ ก. เป้าหมายของชีวิต
- ☐ ข. การพัฒนาด้านวิทยาศาสตร์
- ☐ ค. วรรณคดีหรือนวนิยาย
- ☐ ง. ระบบของสังคมและการให้ความช่วยเหลือสังคม

๙๑๙

ข้อสอบมี 15 ข้อรวมเป็น 60 ตัวเลือก การเขียนให้กลุ่มค่านิยม 6 ประการ ด้านละ 10 ข้อ หรือครึ่ง ความลำบากคือการหาสถานการณ์หรือข้อคำถามที่จะสามารถเขียนตัวเลือกให้มีความหมาย อยู่ 4 ด้านทุกครึ่งไป และสลับปรับเปลี่ยนกันไปอย่างดีให้สมดุลกัน จากข้อสอบ 3 ข้อเฉลยดังนี้

ข้อ 1. ตัวเลือก ก. หัวสังคมหรือค่านิยมด้านสังคม

- ข. หัวเศรษฐกิจหรือค่านิยมด้านเศรษฐกิจ
- ค. หัวศาสนาหรือค่านิยมด้านศาสนา
- ง. หัวการเมืองหรือค่านิยมด้านการเมือง

ข้อ 2. ตัวเลือก ก. หัวสุนทรียะหรือค่านิยมด้านสุนทรียะ

- ข. หัวสังคมหรือค่านิยมด้านสังคม
- ค. หัวการเมืองหรือค่านิยมด้านการเมือง
- ง. หัวเศรษฐกิจหรือค่านิยมด้านเศรษฐกิจ

ข้อ 3. ตัวเลือก ก. หัวศาสนาหรือค่านิยมด้านศาสนา

- ข. หัวความคิดหรือค่านิยมด้านความคิด
- ค. หัวสุนทรียะหรือค่านิยมด้านสุนทรียะ
- ง. หัวสังคมหรือค่านิยมด้านสังคม

เมื่อครบทั้ง 15 ข้อ จะทำให้ค่านิยมด้านหนึ่งๆมี 10 ข้อก็เพียงพอในการวัดดังนั้นผู้สร้างมือใหม่ก็ต้องสร้างเผื่อไว้ เมื่อทำการวิเคราะห์คุณภาพแล้ว เหลือเพียงด้านละ 10 ข้อ ถือว่ามีคุณภาพดีเป็นตัวแทนค่านิยมได้

ตัวอย่างข้อสอบวัดค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ

ค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการนั้น ประกอบไปด้วย

1. การพึ่งตนเอง ขยันหมั่นเพียรและมีความรับผิดชอบ
2. การประหยัดและออม
3. การมีระเบียบวินัยและเคารพกฎหมาย

4. การปฏิบัติตามคุณธรรมของศาสนา

5. ความรักชาติ ศาสน์ กษัตริย์

การจะเขียนข้อสอบวัดค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ จึงต้องศึกษานियามให้ดีมีความชัดเจน ในการเขียนข้อความจะได้ไม่เป็นปัญหา ในที่นี้จะเขียนเป็นสถานการณ์หรือข้อคำถาม แล้วมี ตัวเลือก 5 ตัวใน 5 ตัวเลือกที่กำหนดจะแทนค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ แต่ไม่จำเป็นจะต้องเขียน เรียงตามลำดับ สลับกันไปมาตามความสะดวก ที่ดีที่สุดก็คือเรียงโดยการสุ่มแบบนี้ออกข้อสอบ ก็ข้อ ก็จะมีจำนวนค่านิยมเท่ากับจำนวนข้อแต่ผู้สร้างจะให้ข้อละ 3 หรือ 4 ตัวเลือกก็ได้ แต่ตอน สุดท้ายค่านิยมที่วัดควรจะมีจำนวนเท่าๆกัน

ถ้าผู้สร้างสอบวัดนักเรียนที่มีระดับการศึกษาต่ำอาจจะมี 3 ตัวเลือก จำนวนข้อควรมี ประมาณ 20 ข้อ พยายามคำนวณว่า ข้อสอบชุดนั้นวัดค่านิยมแต่ละด้านอย่างน้อย 10 ครั้งก็ใช้ได้ แต่ถ้าศึกษาคุณภาพอย่างดี ชั้นวิเคราะห์องค์ประกอบอาจเหลือแค่อย่างน้อย 5 ครั้งก็ใช้ได้โดย หลักการวัดผล ข้อสอบยิ่งมากยิ่งวัดได้ครอบคลุมข้อนี้ต้องพึงระวัง

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อคำถามหรือสถานการณ์แล้วเลือกตอบตัวเลือกทุกตัว โดยให้ ความสำคัญตามที่ท่านรู้สึกชอบมากที่สุดจนถึงชอบน้อยที่สุดโดยการให้น้ำหนักไว้ดังนี้

ถ้าท่านชอบมากที่สุด	ให้น้ำหนัก	5
ถ้าท่านชอบมาก	ให้น้ำหนัก	4
ถ้าท่านชอบปานกลาง	ให้น้ำหนัก	3
ถ้าท่านชอบน้อย	ให้น้ำหนัก	2
ถ้าท่านชอบน้อยที่สุด	ให้น้ำหนัก	1

1) ท่านคิดว่ารัฐบาลที่ดี ควรมีจุดมุ่งหมายหลักในเรื่องใด

- ☐ ก. ปลุกฝังให้ประชาชนมีความเป็นไทยมากขึ้น
- ☐ ข. ส่งเสริมให้ทุกคนเคารพปฏิบัติตามกฎหมาย
- ☐ ค. พัฒนาคนให้ขยันหมั่นเพียรช่วยตนเองได้
- ☐ ง. รู้จักหารายได้ถูกวิธีและเก็บออมไว้ใช้จ่ายจำเป็น
- ☐ จ. ไม่เบียดเบียนซึ่งกันและกัน

2) เมื่อคุณคุยกับเพื่อนสนิทที่เป็นเพศเดียวกัน คุณสนใจที่จะคุยเรื่องอะไร

- ☐ ก. การใช้จ่ายสิ่งของที่หามาได้
- ☐ ข. ภัยของสภาพแวดล้อม
- ☐ ค. การทำจิตใจให้เป็นสุขยามมีทุกข์

- ☐ ง. การจัดกิจกรรมให้ชีวิตอยู่รอด
- ☐ จ. การป้องกันการโกงกินของนักการเมือง

3) ถ้าท่านจะเลือกคบใครมาเป็นเพื่อนร่วมงานแบบไว้เนื้อเชื่อใจ ท่านจะเลือกคนที่มีลักษณะใด

- ☐ ก. เป็นคนมีจิตใจเอื้อเฟื้อเผื่อแผ่
- ☐ ข. เป็นเรียบร้อยอยู่ในขนบธรรมเนียมประเพณี
- ☐ ค. เป็นคนมีความมานะบากบั่นรู้จักหน้าที่
- ☐ ง. เป็นคนรู้จักคุณค่าของทรัพย์สินเงินทอง
- ☐ จ. เป็นคนไม่ดูดายชาติพันธุ์ของตนเอง

ฯลฯ

เฉลย 1) 5,3,1,2,4 2) 2,3,4,1,5 3) 4,3,1,2,5

การเขียนตัวเลือกจะต้องกระจายค่านิยมออกไปแตกต่างกันทุกข้อ ไม่ควรวางเรียงตามลำดับ ดังตัวอย่าง 3 ข้อนี้เรียงโดยการสุ่ม ตัวเลขที่ให้ไว้ไม่ใช้น้ำหนัก แต่เป็นค่านิยมพื้นฐานข้อที่เท่านั้น

ส่วนในการให้น้ำหนักนั้นมีวิธีทำได้หลายอย่าง อาจให้น้ำหนัก 3 หรือ 4 หรือ 5 หรือ 6 ก็ได้ แล้วแต่จุดประสงค์จะพิมพ์มาตราไว้ข้างหน้าตัวเลือกหรือข้างหลังตัวเลือกก็ได้ แต่แบบนี้ผู้ตอบอาจจัดอันดับเท่ากันก็ได้ ถ้ามีจุดประสงค์ให้จัดอันดับ 5 อันดับหรือ 4 อันดับเท่าๆ การกำหนดให้เขียนอันดับลงไปโดยการให้คะแนนไว้ข้างหน้าจะเป็นวิธีที่เหมาะสมที่สุดการจัดกลุ่มของค่านิยม อาจจัดเป็นกลุ่มเล็กหรือกลุ่มใหญ่ก็ได้ ดังตัวอย่างข้อสอบวัดค่านิยมในการทำงาน (Work Values Inventory) ของซูเปอร์ เอาค่านิยมเกี่ยวกับการทำงานถึง 15 ด้านได้แก่

1. ค่านิยมด้านความคิดสร้างสรรค์ (Creativity)
2. ค่านิยมด้านการจัดการ (Management)
3. ค่านิยมด้านผลสัมฤทธิ์ (Achievement)
4. ค่านิยมด้านสภาพแวดล้อม (Surrounding)
5. ค่านิยมด้านความสัมพันธ์กับหัวหน้างาน (Supervisory relations)
6. ค่านิยมด้านวิถีชีวิต (Way of life)
7. ค่านิยมด้านความปลอดภัย (Security)
8. ค่านิยมด้านผู้ร่วมงาน (Associates)
9. ค่านิยมด้านสุนทรียะ (Esthetics)

10. ค่านิยมด้านความมีศักดิ์ศรี (Prestige)
11. ค่านิยมด้านความมีอิสระ (Independent)
12. ค่านิยมด้านการทำงานหลากหลาย (Variety)
13. ค่านิยมด้านผลตอบแทนทางเศรษฐกิจ (Economic returns)
14. ค่านิยมด้านทำประโยชน์เพื่อผู้อื่น (Altruism)
15. ค่านิยมด้านกระตุ้นให้ใช้ปัญญา (Intellectual Stimulation)

จากค่านิยมทั้ง 15 ด้านนี้ นิยามให้กระจ่างชัด แล้วเขียนข้อความเกี่ยวกับค่านิยมนั้นๆ ให้ ประเมินความสำคัญแบบลิเกิต มีจำนวน 45 ข้อ แสดงว่าแต่ละค่านิยมมีข้อความเป็นตัวแทนวัด เพียง 3 ข้อเท่านั้น ในปี 1986 ศึกษาความเชื่อมั่นแบบสอบซ้ำ (test – retest reliability) กับ นักเรียนเกรด 10 เว้นระยะเวลา 2 สัปดาห์ ได้ค่าความเชื่อมั่นอยู่ระหว่าง 0.74 – 0.88

ซูเปอร์ ให้นิยามค่านิยมในการทำงานว่า เป็นสิ่งที่คนเราเชื่อ ยึดถือว่ามีความสำคัญมาก ต่อการทำงานของเขาส่งต่าง ๆ เหล่านี้เป็นความรู้สึกพึงพอใจที่คนเราแสวงหาจากงานที่เขาทำ ดังนั้นเป้าจึงเป็นคุณค่าที่มีต่องานที่ทำ มากกว่าจะเป็นตัวงานที่ทำเฉยๆ เพราะถ้าความรู้สึกต่องาน โดยตรงก็จะเป็นเจตคติ ซูเปอร์จึงพยายามให้ผู้ตอบมองความสำคัญของข้อความเกี่ยวกับงาน นั้นๆ

ตัวอย่างข้อสอบวัดค่านิยมในการทำงาน

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านข้อความที่กำหนดให้แต่ละข้อ แล้วพิจารณาว่าข้อความนั้น ท่านให้ ความสำคัญหรือมองเห็นความสำคัญมากน้อยเพียงใด

ถ้ามองเห็นความสำคัญมากที่สุด	ขีดน้ำหนักร	5
ถ้ามองเห็นความสำคัญมาก	ขีดน้ำหนักร	4
ถ้ามองเห็นความสำคัญปานกลาง	ขีดน้ำหนักร	3
ถ้ามองเห็นความสำคัญน้อย	ขีดน้ำหนักร	2
ถ้ามองเห็นความสำคัญน้อยที่สุด	ขีดน้ำหนักร	1

ข้อความเกี่ยวกับการทำงาน	ความสำคัญ				
	มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
1. งานที่ท่านไม่ต้องทำจำเจตลอดเวลา	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
2. งานที่ท่านไม่ต้องแก้ปัญหาใหม่ๆ อยู่เสมอ	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]

3. งานที่ทำให้ท่านมีสัมพันธภาพอันดีกับเพื่อนร่วมงาน	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
4. งานที่ท่านได้ช่วยเหลือผู้อื่น	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
5. งานที่ท่านสามารถมีวิถีชีวิตตามที่ท่านชอบมากที่สุด	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
6. งานที่ท่านมีอิสระในการทำงานนั้นๆ	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
7. งานที่ท่านมีอำนาจเหนือผู้อื่น	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
8. งานที่ท่านต้องใช้ความสามารถด้านศิลปะ	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
9. งานที่ท่านมีรายได้เพิ่มขึ้นพอเพียงแก่ค่าครองชีพ	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
10. งานที่ท่านทราบว่าเป็นงานที่มีความมั่นคง	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
11. งานที่ทำให้ท่านได้รับการยอมรับจากบุคคลอื่น	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
12. งานที่ท่านชอบสถานที่ทำงาน	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
13. งานที่ท่านมีหัวหน้างานเป็นคนมีเหตุผล	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
14. งานที่ท่านได้เห็นผลของความพยายามของท่าน	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
15. งานที่เปิดโอกาสให้ท่านได้คิดเสนอแนะใหม่ๆ	[5]	[4]	[3]	[2]	[1]
ฯลฯ					

จากตัวอย่างนี้ค่านิยมที่วัดแต่ละด้านเป็นดังนี้

ข้อ 1. ค่านิยมที่ 12

ข้อ 2. ค่านิยมที่ 15

ข้อ 3. ค่านิยมที่ 8

ข้อ 4. ค่านิยมที่ 14

ข้อ 5. ค่านิยมที่ 6

ข้อ 6. ค่านิยมที่ 11

ข้อ 7. ค่านิยมที่ 2

ข้อ 8. ค่านิยมที่ 9

ข้อ 9. ค่านิยมที่ 13

ข้อ 10. ค่านิยมที่ 7

ข้อ 11. ค่านิยมที่ 10

ข้อ 12. ค่านิยมที่ 4

ข้อ 13. ค่านิยมที่ 5

ข้อ 14. ค่านิยมที่ 3

ข้อ 15. ค่านิยมที่ 1

ถ้าต้องการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมสิ่งอื่นเช่นในงานบางอย่างในวิชาบางวิชาก็สามารถใช้วิธีการนี้ได้ แต่ข้อความพยายามเขียนให้เป็นความรู้สึกในด้านค่านิมนั้นคือเป็นข้อความที่มองเห็นคุณค่าความสำคัญของสิ่งนั้นๆ มิฉะนั้นจะกลายเป็นการวัดเจตคติ

จากการศึกษาเอกสารการวัดค่านิยม ในงานวิจัยนี้ผู้วิจัยใช้แนวทางการวัดค่านิยมแบบมีคำถามหรือสถานการณ์เกี่ยวกับค่านิยมความเป็นไทยแล้วเขียนตัวเลือกที่เกี่ยวกับค่านิมนั้นโดยอาศัยหลักการให้คะแนน 0 , 1 , 2 โดยถือว่า 0 ไม่มีค่านิมนั้นเลยหรือมีน้อยมาก 1 มีค่านิมนั้นปานกลาง และ 2 มีค่านิมนั้นมาก

1.3 เอกสารเกี่ยวกับค่านิยมความเป็นไทย

1.3.1 ความหมายของค่านิยมความเป็นไทย , ความนิยมไทย

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับค่านิยมความเป็นไทยซึ่งผู้ทรงคุณวุฒิหลายท่านได้ให้ความหมายไว้ จะพบว่ามีคล้ายคลึงกับความนิยมไทยซึ่งนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิไทยได้ให้ความหมายไว้ดังต่อไปนี้

ค่านิยมความเป็นไทย

ประพัฒน์ ตรีนรงค์ (2525 : 10) ได้กล่าวถึง ค่านิยมความเป็นไทยว่า การที่ คนไทยนิยมชมชอบในความเป็นไทยของตน สนับสนุนส่งเสริมคนไทย และชาติไทยอันเป็นวัฒนธรรมส่วนหนึ่งที่แสดงถึงความกลมเกลียวของคนไทย ที่พึงมีค่านิยมในความเป็นไทย เช่น รักและนับถือ คนไทยด้วยกัน ไม่ดูหมิ่นเหยียดหยามคนไทย ไม่เห็นชาติอื่นดีกว่าชาติไทย นิยมนับถือหลักปฏิบัติตามขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของไทย เห็นคุณค่าในสิ่งประดิษฐ์และซื้อสินค้าไทย

จันทร์ทัศน์ เพ็ญธิสาร (2529 : 1 – 3) ให้ความหมาย ค่านิยมความเป็นไทยที่เป็นลักษณะของความรู้สึก ได้แก่ ความชื่นชอบ ความศรัทธาในเอกลักษณ์หรือลักษณะเฉพาะของชาติไทย ซึ่งแสดงให้เห็นถึงความเป็นไทยได้แก่ ภาษาพูด ศิลป ขนบธรรมเนียมประเพณีจิตใจหรือคุณธรรมแบบไทย

ความนิยมไทย

สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ (2526 : 79) ได้ให้ความหมายของความนิยมไทยว่า การมีความรักไทย นิยมไทย โดยสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย มีความผูกพันห่วงหาผูกพันและมุ่งมั่นส่งเสริมความเจริญก้าวหน้า ความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งรักษาเกียรติภูมิของชาติ เช่น นิยมใช้สินค้าไทย ศิลปะไทย ทรัพยากรไทยและนิสัยของคนไทยเป็นต้น

ชวน หลีกภัย (2527 : 81 – 85) กล่าวว่า นิยมไทยเป็นอุดมการณ์และค่านิยมที่ให้สำนึกความภูมิใจในความเป็นไทย สำนึกถึงความสำคัญของวิถีชีวิตความเป็นอยู่แบบไทยนิยมไทย

ไม่ละทิ้งวัฒนธรรมและประเพณีแบบไทย โดยมุ่งรักษาเอกลักษณ์ของชาติไทยและมุ่งที่จะแก้ไข ปัญหาเศรษฐกิจของประเทศเป็นส่วนรวมด้วย

กรมสามัญศึกษา (ศรีเพ็ญ เกื้อนศิริ. 2547:33; อ้างอิงจาก พริยะ ไกรฤกษ์. 2529:59) ให้ความหมายว่า ความนิยมไทยหมายถึงความรักไทย นิยมไทยโดยสำนึกและภูมิใจในความเป็นไทยไม่ว่าจะเป็นวัตถุ บุคคล ศิลปวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงาม มีความผูกพันห่วงหาผูกพันมาตุภูมิ มุ่งส่งเสริมความเจริญก้าวหน้าและความมั่นคงของประเทศ รวมทั้งการรักษา เกียรติภูมิของชาติด้วย

ผดุง อารยะวิญญู; และ ศรียา นิยมธรรม (2530 : 8) กล่าวว่า ความนิยมไทย หมายถึง การมีความรักไทย นิยมไทยสำนึกและภาคภูมิใจในความเป็นไทย รักและห่วงหาผูกพันศิลปวัฒนธรรม และลักษณะเฉพาะของคนไทย มีความรักชาติ ศาสนาและพระมหากษัตริย์

จากเอกสารสรุปได้ว่าค่านิยมความเป็นไทย, ความนิยมไทย หมายถึง ความคิด ความรู้สึกชื่นชม และแนวโน้ม ที่จะแสดงพฤติกรรมความเป็นไทย โดยมองเห็นคุณค่าของ ภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรม และขนบธรรมเนียมประเพณีอันเป็นเอกลักษณ์ของไทย หรืออาจสรุปตามแนวทางของสำนักงานวิชาการและมาตรฐานการศึกษาได้ว่า ค่านิยมความเป็นไทย หมายถึง การมีความตระหนักและความภูมิใจในความเป็นคนไทย การมีความรู้ ความเข้าใจ ให้ความสำคัญและเห็นคุณค่าเอกลักษณ์ที่ดีของไทย

1.3.2 ขอบข่ายของค่านิยมความเป็นไทย

ชาติไทยเป็นชาติเก่าแก่ชาติหนึ่งในเอเชียซึ่งมีมรดกทางวัฒนธรรมอันแสดงถึง เอกลักษณ์ของชาติหลายประการตกทอดมาถึงปัจจุบัน ขนบธรรมเนียมประเพณีเป็นมรดกสำคัญประการหนึ่ง ที่แสดงให้เห็นเอกลักษณ์แห่งความเป็นไทย และเป็นวัฒนธรรมที่แสดงให้เห็นถึงความภาคภูมิใจพยายามของบรรพบุรุษผู้ได้สั่งสมและถ่ายทอดวัฒนธรรมสืบเนื่องกันมาแต่โบราณ จนชนชาติไทย มีวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีที่เป็นลักษณะเฉพาะของตนตลอดมาตั้งแต่บางสมัยจะได้รับวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณีมาจากชนชาติอื่นบ้างก็ตาม (สมบุญรณ์ แก่นตะเคียน. 2519: 17 – 18) ดังนั้น ในการศึกษาค่านิยมความเป็นไทย จึงควรทำความเข้าใจเกี่ยวกับเรื่องของเอกลักษณ์ไทยซึ่งประกอบด้วย ภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมไทยและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ซึ่งมีลักษณะเฉพาะเสียก่อน

ภูมิปัญญาไทย

ภูมิปัญญาเป็นเรื่องของความรู้ ความคิด การประดิษฐ์ ประยุกต์เพื่อการดำรงชีวิตจากอดีตสู่ปัจจุบัน ซึ่งได้มีผู้ให้ความหมายในเรื่องนี้ไว้หลายความหมายด้วยกันดังต่อไปนี้

เอกวิทย์ ณ ถลาง (2540 : 6) ได้กล่าวว่า ภูมิปัญญาไทย หมายถึง ความรู้ ความคิด ความเชื่อ ความสามารถ ความชัดเจน ที่กลุ่มชนได้จากประสบการณ์ที่สั่งสมไว้ใน การปรับตัวและดำรงชีพในระบบนิเวศน์หรือสภาพแวดล้อมทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทางสังคม และวัฒนธรรมที่ได้มีพัฒนาการสืบสานกันมา

กำธน สินธวานนท์และคณะ (2541 : 16) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาไทยไว้ในสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนว่า ตรงกับคำศัพท์ภาษาอังกฤษว่า Wisdom หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความเชื่อ และศักยภาพในการแก้ปัญหาของมนุษย์ที่สืบทอดกันมาจากอดีต ถึงปัจจุบัน อย่างไม่ขาดสายและเชื่อมโยงกันทั้งระบบทุกสาขา

จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ(2543 : 4) ได้ให้ความหมายของภูมิปัญญาไทยว่า หมายถึงความรู้ความสามารถของประชาชน เป็นคลังสะสมสิ่งที่มนุษย์ชาติได้รับจากประสบการณ์ การเรียนรู้และได้ปฏิบัติสืบทอดมาหลายชั่วรุ่น

บันเทิง ทานะพันธ์ (2544 : 45) ได้กล่าวถึง ภูมิปัญญาไทย หมายถึง การสะสม การเรียนรู้มาเป็นระยะเวลาอันยาวนานหรือประสบการณ์ที่ได้จากการดำเนินชีวิตที่สั่งสม สืบทอดกันมา และได้ถ่ายทอดให้กับชนรุ่นลูกหลาน

จากการศึกษาความหมายของภูมิปัญญาไทย สรุปได้ว่า หมายถึง ความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความคิด ความเชื่อ ของบรรพบุรุษที่เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ในการ ปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมและการดำรงชีวิต สั่งสมสืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบัน

ประเภทของภูมิปัญญาไทย

กำธน สินธวานนท์และคณะ (2541 : 19) ได้จัดแบ่งภูมิปัญญาไทยไว้ในสารานุกรมไทย สำหรับเยาวชนดังนี้

1. สาขาเกษตรกรรม หมายถึง ความสามารถในการผสมผสานองค์ความรู้ทักษะ และเทคนิคด้านการเกษตรกับเทคโนโลยี โดยการพัฒนาบนพื้นฐานคุณค่าดั้งเดิมซึ่งคนสามารถ พึ่งพาตนเองในภาวะการณ์ต่างๆได้ เช่น การทำการเกษตรแบบผสมผสาน

2. สาขาอุตสาหกรรมและหัตถกรรม หมายถึง การรู้จักประยุกต์ใช้เทคโนโลยี สมัยใหม่ในการแปรรูปผลิตผล เพื่อชะลอการนำเข้าตลาด เพื่อแก้ปัญหาด้านการบริโภคอย่าง ปลอดภัย ประหยัดและเป็นธรรม อันเป็นกระบวนการที่ทำให้ชุมชนท้องถิ่น สามารถพึ่งพาตนเอง ทางเศรษฐกิจได้ ตลอดทั้งการผลิตและจำหน่ายผลิตผลทางหัตถกรรม เช่น การรวมกลุ่มของกลุ่ม โรงงานยางพารา

3. สาขากาพย์แพทย์แผนไทย หมายถึง ความสามารถในการจัดการป้องกันและรักษาสุขภาพของคนในชุมชน โดยเน้นให้ชุมชนสามารถพึ่งพาตนเองทางด้านสุขภาพและอนามัยได้ เช่น การวางแผนโบราณ

4. สาขากาพย์จัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมทั้งการอนุรักษ์ การพัฒนาและการใช้ประโยชน์จากคุณค่าของทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมอย่างสมดุลและยั่งยืน เช่น การอนุรักษ์ป่าชายเลน

5. สาขากองทุนและธุรกิจชุมชน หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการด้านการสะสมและบริการกองทุนและธุรกิจชุมชนทั้งที่เป็นเงินตราและโภคทรัพย์ เพื่อส่งเสริมชีวิตความเป็นอยู่ของสมาชิกในชุมชน เช่น การตั้งธนาคารหมู่บ้าน

6. สาขาสวัสดิการ หมายถึง ความสามารถในการจัดสวัสดิการในการประกันคุณภาพชีวิตของคน ให้เกิดความมั่นคงทางเศรษฐกิจสังคมและวัฒนธรรม

7. สาขาศิลปกรรม หมายถึง ความสามารถในการผลิตผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม เป็นต้น

8. สาขากาพย์จัดการองค์กร หมายถึง ความสามารถในการบริหารจัดการดำเนินงานขององค์กรชุมชนต่างๆ ให้สามารถพัฒนาและบริหารองค์กรของตนเองได้ตามบทบาทและหน้าที่ขององค์กร เช่น การจัดการองค์กรของกลุ่มแม่บ้าน

9. สาขาภาษาและวรรณกรรม หมายถึง ความสามารถผลิตผลงานเกี่ยวกับภาษา ทั้ง ภาษาถิ่น ภาษาโบราณ ภาษาไทย และการใช้ภาษา ตลอดทั้งด้านวรรณกรรมทุกประเภท เช่น การจัดทำสารานุกรมภาษาถิ่น

10. สาขาศาสนาและประเพณี หมายถึง ความสามารถประยุกต์และปรับใช้หลักธรรมคำสั่งสอนทางศาสนา ความเชื่อและประเพณีดั้งเดิมที่มีคุณค่า ให้เหมาะสมต่อการประพฤติปฏิบัติให้บังเกิดผลดีต่อบุคคลและสิ่งแวดล้อม เช่น การถ่ายทอดหลักธรรมทางศาสนา

คุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาไทย

กำธน สินธวานนท์และคณะ (2541 : 22 – 25) ได้กล่าวถึงคุณค่าและความสำคัญของภูมิปัญญาไทยไว้ในสารานุกรมไทยสำหรับเยาวชนดังนี้

1. ภูมิปัญญาไทยช่วยสร้างชาติให้เป็นปึกแผ่น เช่น พระมหากษัตริย์ไทยได้ใช้ภูมิปัญญาในการสร้างชาติ สร้างความเป็นปึกแผ่นให้แก่ประเทศชาติมาโดยตลอด เช่น ในสมัยพ่อขุนรามคำแหงมหาราช พระองค์ทรงปกครองประชาชนด้วยพระเมตตาแบบพ่อปกครองลูก ผู้ใดประสบความเดือดร้อนก็สามารถที่จะส่งแสดงความเดือดร้อน เพื่อขอรับพระราชทานความ

ช่วยเหลือทำให้ประชาชนมีความจงรักภักดีต่อพระองค์ต่อประเทศชาติ ร่วมกันสร้างบ้านเมืองจนเจริญรุ่งเรืองเป็นปึกแผ่น

2. สร้างความภูมิใจและศักดิ์ศรีเกียรติภูมิแก่คนไทย เช่น มรดกภูมิปัญญาทางภาษา โดยที่มิ้อักษรไทยเป็นของตนเองมาตั้งแต่สมัยสุโขทัย และวิวัฒนาการมาจนถึงปัจจุบัน

3. สามารถปรับปรุงประยุกต์หลักธรรมคำสอนของศาสนามาใช้กับวิถีชีวิตได้อย่างเหมาะสม คนไทยส่วนใหญ่นับถือศาสนาพุทธ ทำให้คนไทยเป็นผู้อ่อนน้อมถ่อมตน เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ใจเย็น อุดหนุน ให้อภัยผู้สำนึกผิด ดำรงชีวิตอย่างเรียบง่าย ทำให้คนในชุมชนพึ่งพากันได้

4. สร้างความสมดุลระหว่างคนในสังคมและธรรมชาติได้อย่างยั่งยืน ภูมิปัญญาไทยมีความเด่นชัดในเรื่องของการยอมรับนับถือและสำคัญแก่คน สังคมและธรรมชาติอย่างยั่งยืน เครื่องชี้ที่แสดงให้เห็นได้อย่างชัดเจนมากมาย เช่น ประเพณีไทย 12 เดือนตลอดทั้งปี ล้วนเคารพคุณค่าของธรรมชาติ ได้แก่ ประเพณีสงกรานต์ ประเพณีลอยกระทง เป็นต้น

5. เปลี่ยนแปลงปรับปรุงได้ตามยุคสมัย เช่น การรู้จักนำเครื่องยนต์มาติดตั้งกับเรือ การรู้จักทำการเกษตรแบบผสมผสาน การรู้จักออกเงินสะสมทุนให้สมาชิกกู้ยืม เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยสรุปได้ว่า การมีค่านิยมในภูมิปัญญาไทย คือ การเห็นคุณค่า ภูมิใจและชื่นชม ในความรู้ ความสามารถ ทักษะ ความคิด ความเชื่อของบรรพบุรุษที่เกิดจากประสบการณ์ การเรียนรู้ในการปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อม และการดำรงชีวิต ที่ได้สั่งสมสืบทอดกันมาจากอดีตถึงปัจจุบันโดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้คงอยู่ต่อไป

ศิลปกรรมไทย

"ศิลปะ" เป็นคำที่มีผู้ให้คำนิยามไปต่าง ๆ กันแล้วแต่เหตุผลของผู้ให้คำนิยามนั้นว่าจะเน้นหนักไปทางใด ตามแนวทางของผู้ให้คำนิยามนั้น แต่จากนิยามตามความเห็นของนักปราชญ์ทางศิลป์ทั้งหลาย พอจะประมวลได้ว่า ศิลปะเป็นผลงานที่สร้างขึ้นด้วยฝีมือมนุษย์ สิ่งใดที่เกิดขึ้นด้วยเครื่องจักรหรือเกิดขึ้นตามธรรมชาติ จะไม่ถือว่าเป็นงานศิลปะ และสิ่งที่เป็นศิลปกรรมนั้นยังจะต้องแสดงบางสิ่งบางอย่างออกมาให้ประจักษ์ คืองานศิลป์จะต้องมีสิ่งซึ่งทำให้เกิดความรู้สึกนึกคิดที่สื่อสารกับผู้อื่นได้ ไม่ว่าศิลปินผู้สร้างจะต้องการหรือไม่ก็ตามหรืออาจสรุปได้สั้นๆว่า ศิลปะจะต้องก่อให้เกิดอารมณ์สะท้อนใจ อย่างไรก็ตามคำนิยามของศิลปะนั้น ยังมีผู้ให้คำนิยามและความเห็นไว้ในทัศนะต่างๆกันอย่างน่าสนใจมากมาย (วิบูลย์ ลิ้มสุวรรณ. 2522 : 1) ดังนี้

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2493 ได้อธิบายไว้ว่า ศิลปะ หมายถึง ฝีมือ , ฝีมือการช่าง , การแสดงออกมาให้ปรากฏขึ้นได้อย่างน่าพิงชมและเกิดอารมณ์สะท้อนใจ

ศาสตราจารย์ ศิลป์ พีระศรี ให้ความหมายของศิลปะไว้ว่า ศิลปะ หมายถึง งานอันเป็นความพากเพียรของมนุษย์ ซึ่งต้องใช้ความพยายามด้วยฝีมือและด้วยความคิด

พระยาอนุมานราชธน กล่าวว่า ศิลปะ เป็นการปฏิบัติการขั้นสุดท้ายของมนุษย์ที่ต้องอาศัยการเรียนรู้มาเป็นลำดับ จึงจะสามารถสร้างสรรค์สิ่งที่เป็นงานศิลป์ได้

ทวี นันทขว้าง กล่าวว่า ศิลปะ คืองานที่มนุษย์สร้างขึ้น และงานนั้นเราเห็นแล้วเกิดความรู้สึกที่อาจบอกไม่ถูกว่าชอบหรือไม่ แต่เป็นความรู้สึกสะเทือนใจ อาจทำให้เรารู้สึกดีใจ ไม่สบายใจ เสียใจ หรือเป็นความรู้สึกที่บอกไม่ได้

วิทย์ พินคณเงิน (2547 : 9) กล่าวว่า ศิลปกรรมเป็นเครื่องแสดงทั้งความเจริญ ความเป็นตัวเอง ความเป็นอิสระ และเครื่องแสดงวุฒิปัญญาความสามารถของมนุษย์ จึงอาจกล่าวได้ว่า ศิลปะคือสมบัติหรือมรดกที่คนในชาติได้สั่งสมและสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีแบบอย่าง เป็นของตนเอง

จากความหมายของ ศิลปะและ ศิลปกรรม อาจสรุปได้ว่า ศิลปกรรมไทย หมายถึง ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยภูมิปัญญาของคนในชาติที่ได้สั่งสมมา ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอารมณ์ความรู้สึกกับผู้อื่นได้

ประเภทของศิลปกรรม

ในปัจจุบัน มนุษย์ได้สร้างสรรค์ศิลปะขึ้นอย่างมากมาย ซึ่งผู้รู้ได้แบ่งประเภทของศิลปะไว้อย่างกว้างๆ คือ (วิบูลย์ ลี้สุวรรณ. 2522 : 4-5)

1. ศิลปะที่อำนวยความสะดวกทางกาย (Functional Art) ศิลปะอำนวยความสะดวกทางกายนั้น อาจใช้คำจำกัดความสั้นๆได้ว่า คุณศิลป์ หรือ มัณฑนศิลป์ (Decorative Art) ก็ได้งานศิลปะประเภทนี้ให้ความบันเทิงใจ ความเพลิดเพลิน สนุกสบาย และเกิดความรื่นรมย์ต่อสภาพสิ่งแวดล้อมรอบๆตัวเรา เช่น เครื่องเรือน เครื่องประดับ เครื่องตกแต่ง ฯลฯ

2. ศิลปะบริสุทธิ์ (Fine Art) หรือ วิจิตรศิลป์ ที่ก่อให้เกิดอารมณ์สะเทือนใจไม่เสื่อมคลาย อยู่ในความทรงจำเป็นงานศิลป์ชั้นสูง ศิลปะบริสุทธิ์หรือวิจิตรศิลป์ แบ่งออกได้เป็น 5 สาขา คือ

1. จิตรกรรม (Painting)
2. ประติมากรรม (Sculpture)
3. สถาปัตยกรรม (Architecture)
4. วรรณกรรม (Literature)
5. ดนตรีและนาฏศิลป์ (Music - Drama)

วิทย์ พินคณเงิน (2547 : 9) ศิลปกรรมไทยมีทั้งประเภทวิจิตรศิลป์และประเภทประยุกตศิลป์ แต่ละประเภทก็มีความมุ่งหมายตรงกับหลักการของสากล ดังต่อไปนี้

1. ประเภทวิจิตรศิลป์ ได้แก่ ศิลปกรรมที่มุ่งหมายเพื่อจรรโลงจิตใจมากกว่าสนองทางประโยชน์ใช้สอย เช่น ภาพจิตรกรรม พระพุทธรูป วรรณคดี ฟอนรำ ฯลฯ
2. ประเภทประยุกตศิลป์ ได้แก่ ศิลปกรรมที่มุ่งหมายเพื่อสนองทางประโยชน์ใช้สอยมากกว่า เพื่อจรรโลงจิตใจ เช่น สิ่งของเครื่องใช้ เครื่องประดับตกแต่ง งานหัตถกรรม จักรสาน เครื่องปั้นดินเผา

ศิลปะทั้งสองประเภทนี้มีลักษณะเป็นไปตามประเพณีนิยมและยังแสดงให้เห็นลักษณะประจำท้องถิ่น ตลอดจนลักษณะประจำชาติอีกด้วย ดังนั้น เมื่อเอ่ยถึงศิลปะไทยมักจะเรียกกันว่า ศิลปะประจำชาติ

จากเอกสารดังกล่าวสรุปได้ว่า ศิลปกรรม สามารถแบ่งได้ 2 ประเภท คือ ศิลปกรรมที่มุ่งหมายเพื่อสนองทางประโยชน์ใช้สอยและศิลปกรรมเพื่อจรรโลงจิตใจซึ่งในงานวิจัยนี้ มุ่งเน้นศึกษาในงานศิลปกรรมไทยเพื่อจรรโลงจิตใจหรือที่เรียกว่าวิจิตรศิลป์เป็นสำคัญซึ่งประกอบด้วย จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ดนตรีและนาฏศิลป์

ศิลปกรรมไทยแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของชาติ

วิทย์ พินคณเงิน (2547:9) กล่าวว่า สิ่งที่เป็นวัฒนธรรมหรือสิ่งที่แสดงความเป็นตัวของตัวเอง ออกมาให้เห็นนั้น ไม่มีอะไรยิ่งไปกว่า " ศิลปกรรม" ดังนั้น ศิลปกรรมจึงเป็นเครื่องแสดงทั้งความเจริญ ความเป็นตัวเอง ความเป็นอิสระ และเครื่องแสดงวุฒิปัญญาความสามารถของมนุษย์ จึงอาจกล่าวได้ว่า ศิลปะคือสมบัติหรือมรดกที่คนในชาติได้สั่งสมและสร้างสรรค์ขึ้นเพื่อแสดงให้เห็นว่ามีแบบอย่างเป็นของตนเอง

ชาติไทยมีศิลปะและวัฒนธรรมเจริญควบคู่กันมาตั้งแต่สมัยโบราณ เป็นแบบหนึ่งของหลายๆแบบในโลก ศิลปะในส่วนที่แสดงวัฒนธรรมของชาติก็โดยการที่แสดงลักษณะประจำชาติของตนแตกต่างออกไปจากชาติอื่นๆ การที่ศิลปะมีบทบาทสำคัญในการแสดงออกทางวัฒนธรรมของชาติก็เพราะศิลปะได้รับการสร้างสรรค์ขึ้นจากสิ่งที่มีเป็นประจำอยู่ในชาตินั้นๆ เช่น ขนบธรรมเนียมประเพณี ศาสนา วัสดุ และทรัพยากรธรรมชาติในท้องถิ่น ตลอดจนความรู้ความสามารถวิธีการถ่ายทอดสื่อกันจากคนรุ่นหนึ่งไป ยังคนอีกรุ่นหนึ่ง การสร้างสรรค์ศิลปกรรมไทยนั้น มีลักษณะพิเศษที่แตกต่างจากศิลปะสากล เพราะศิลปะไทยอาศัยรากฐานที่มั่นคงอยู่เดิมเป็นแนวทางสร้างสรรค์ อาจจะเรียกได้ว่าเป็นภูมิปัญญา สร้างสรรค์ตามแบบอย่างและความเชื่อของไทย ซึ่งไม่มีความจำเป็นจะต้องดำเนินตามแบบของชนชาติอื่นๆ เพราะศิลปะเป็นสิ่งที่ถ่ายทอดออกมาจากจิตใจและความนิยมของคนในสังคมนั้นๆ

ในการกำหนดรูปแบบของศิลปกรรมไทยนั้น จัดได้ว่าเป็นรากฐานทางความคิดสร้างสรรค์ที่สำคัญ ศิลปะไทยจึงได้ชื่อว่าเป็นศิลปะตามแบบแผน "แบบประเพณี" (Traditional Art) ถ่ายทอดแบบแผน สืบต่อกันมาเป็นเวลาช้านาน ซึ่งคนในแต่ละยุคสมัยได้ช่วยกันใช้ภูมิปัญญาสร้างสมขึ้น และมีการปรุงแต่งเสริมต่อหรือแก้ไขสิ่งที่ล้าสมัยให้แปรรูปออกไปบ้างตามกาลเวลา ทำให้ศิลปะไทยมีรากฐานของความเป็นไทยอย่างมั่นคงมาทุกยุคทุกสมัย

อารยธรรมของมนุษยชาติก็สามารถศึกษาได้จากบรรดาศิลปกรรมในอดีตที่ศิลปวัตถุ ศิลปสถานต่างๆ ที่ยังเหลืออยู่ให้ได้ศึกษา เช่น พีระมิด วิหาร และรูปปั้นแกะสลัก ฯลฯ จึงสรุปได้ว่า ศิลปกรรมไทยแสดงออกซึ่งวัฒนธรรมของชาตินั้นนับเป็นภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทยที่ได้สร้างสรรค์ลักษณะรูปแบบทางศิลปะทุกแขนงให้กลมกลืนเป็นหนึ่งเดียวกันมาแต่สมัยโบราณแล้ว

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับศิลปกรรมไทย สรุปได้ว่า การมีค่านิยมในศิลปกรรมไทย คือ การเห็นคุณค่า ภูมิใจและชื่นชม ผลงานที่สร้างสรรค์ขึ้นด้วยภูมิปัญญาของคนในชาติ ที่ได้สั่งสมมา ซึ่งเป็นสิ่งที่ก่อให้เกิดอารมณ์ ความรู้สึกับผู้อื่นได้แก่ผลงานทางด้านศิลปะ สาขาต่างๆ คือ ด้านจิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ดนตรีและนาฏศิลป์ โดยให้การสนับสนุนและส่งเสริมเพื่อให้คงอยู่ต่อไป

วัฒนธรรมไทย

สังคมและวัฒนธรรมเป็นส่วนสำคัญของความเป็นมนุษย์ เป็นสองสิ่งที่ยากจะแยกออกจากกันไม่ได้ และมีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันอย่างลึกซึ้ง สิ่งที่ยากจะแยกกันหนึ่งว่าแตกต่างจากอีกสังคมหนึ่งก็คือ วัฒนธรรม ในขณะที่วัฒนธรรมเกิดขึ้นเพื่อตอบสนองความต้องการทางสังคมและจิตใจของมนุษย์ วัฒนธรรมเป็นสิ่งที่ช่วยประสานและผูกมัดคนไว้ในสังคมเดียวกันเป็นสิ่งที่ช่วยทำให้โครงสร้างของสังคมคงอยู่ เพราะเป็นการเสริมสร้างความผูกพันทางจิตใจของคนหลายๆ คน เข้าไว้ด้วยกัน (นิพนธ์ สุขสวัสดิ์. 2522:3)

พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน ได้ให้ความหมายของวัฒนธรรมไว้ว่า หมายถึง สิ่งที่ทำให้เจริญงอกงามแก่หมู่คณะ หรือวิถีชีวิตของหมู่คณะ (ราชบัณฑิตยสถาน. 2525: 746)

พระราชบัญญัติวัฒนธรรมแห่งชาติ พุทธศักราช 2485 ให้ความหมายเกี่ยวกับวัฒนธรรมไว้ดังนี้ว่า วัฒนธรรม หมายความว่า ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีของประชาชน ตามความหมายนี้ วัฒนธรรมแบ่งออกเป็น 4 ลักษณะคือ

1. ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม คือ

1.1 ความเจริญทางวัตถุ หมายถึง มีการกินดี มีที่อยู่อาศัยดี มีเครื่องใช้สอยดี มียารักษาโรคดี

1.2 ความมั่งคั่งทางจิตใจ หมายถึง ความซื่อสัตย์ มีความเมตตา กรุณา ความไม่เห็นแก่ตัวและไม่เบียดเบียนผู้อื่น

2. ลักษณะที่แสดงถึงความเป็นระเบียบเรียบร้อย คือ

2.1 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการแต่งกาย จรรยา มารยาทในที่สาธารณะหรือปรากฏแก่สาธารณชน

2.2 ความเป็นระเบียบเรียบร้อยในการปฏิบัติตน และการปฏิบัติต่อบ้านเรือน

3. ลักษณะที่แสดงถึงความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ คือ

3.1 ความสามัคคีของหมู่คณะ

3.2 ความเจริญก้าวหน้าทางวรรณกรรม ศิลปกรรม

3.3 ความนิยมไทยอันเป็นชาติบ้านเกิดเมืองนอนของตน

4. ลักษณะที่แสดงถึงศีลธรรมอันดีของประชาชน คือ

4.1 ทำตนให้เป็นคนดีมีศาสนา

4.2 ปฏิบัติตนในหลักธรรมของศาสนา

4.3 การรักษาระเบียบประเพณีทางศาสนา

ประเภทของวัฒนธรรมไทย

1. วัฒนธรรมไทยทางด้านวัตถุ ได้แก่ สิ่งที่คนไทยทำขึ้น สร้างขึ้น ดัดแปลง ปรับปรุงขึ้น จากสิ่งที่มีอยู่แล้วโดยธรรมชาติ ในประเทศเพื่อประโยชน์ในวิถีชีวิตของคน ได้แก่ อาหาร เครื่องนุ่งห่ม อาคารสถานที่ เครื่องมือ เครื่องใช้ ยวดยานพาหนะ ที่อยู่อาศัย ซึ่งเป็นเอกลักษณ์ของไทย

2. วัฒนธรรมไทยทางด้านจิตใจ ได้แก่ ความคิด ความมีระเบียบ ความมีศีลธรรม จรรยา มารยาท กฎหมาย ระเบียบข้อบังคับ การปกครอง การเคารพเชื่อถือผู้ใหญ่ การรู้จักกาลเทศะ ศิลปวรรณคดี สถาบันครอบครัว และคตินิยมต่างๆ ที่เป็นเครื่องเตือนใจให้คนไทยมีมโนธรรมไม่ประมาทในสิ่งทั้งปวง ละอายต่อการกระทำชั่วเกรงกลัวต่อบาป

วัฒนธรรมไทยทั้งทางวัตถุและจิตใจนี้ คนไทยส่วนรวมสร้างขึ้น และกำหนดคุณค่าเป็นมาตรฐานและนำมาประพฤติปฏิบัติ และมีความเชื่อ ความเข้าใจอีกหลายอย่าง

คำว่า คุณค่าของไทยหมายถึงความคิดเห็นของคนในส่วนรวมที่ถือว่าสิ่งทีผลิดขึ้นนั้นเป็นสิ่งที่อยู่เหนือประโยชน์แห่งการใช้สอยตามธรรมดาสามัญ เพราะถือว่ามีค่ายิ่งและสำคัญแก่จิตใจ

ของตนของเพื่อนร่วมชาติ และของลูกหลานผู้สืบต่อจากตน เช่น มีศาสนาและจารีตประเพณีเป็นต้น ซึ่งควรถนอมไว้เป็นเอกลักษณ์ประจำชาติ และควรแก่การเผยแพร่ให้ชนในชาติได้ประพฤติปฏิบัติต่อไป นอกจากนี้คือความมีคุณธรรมประจำใจ และเป็นผู้ดีมีมารยาทในทุกด้านทุกทาง

คำว่ามาตรฐาน หมายถึง ความต้องการในสิ่งที่เคยพบเห็นมาก่อนแล้ว ว่าดีหรือเลวกว่ากัน เมื่อเปรียบเทียบกับสิ่งที่เกิดขึ้นมาใหม่ ถ้าสิ่งที่พบเห็นมาดีกว่าก็ถือเอาสิ่งนั้นเป็นมาตรฐาน อย่างไรก็ตามก็ตีคนที่ยังสร้างสิ่งที่ดียิ่งขึ้นไปกว่าสิ่งที่เคยพบมาแล้ว เมื่อประสบสิ่งใดที่รู้สึกว่าดียังไม่พอใจ และยังต้องการให้ก้าวหน้าและดียิ่งๆขึ้นไป เพื่อถือเอาเป็นมาตรฐานของตน และมีคุณภาพที่เชื่อถือได้ในกลุ่มชนส่วนใหญ่ถือว่าเป็นมาตรฐาน

วัฒนธรรมไทยทางการประพฤติปฏิบัติที่มีคุณค่าเป็นมาตรฐานที่สำคัญได้แก่

1. รู้จักกินดี คือรู้จักบริโภคอาหารที่เป็นประโยชน์แก่ร่างกาย รู้จักรักษาความสะอาดในเรื่องอาหาร ตลอดจนภาชนะที่ใช้ประกอบอาหาร รับประทานเป็นมือเป็นครวตามเวลา ไม่รับประทานอาหารจุจิกและรับประทานมากเกินไป

2. รู้จักการอยู่ดี มีที่อยู่อาศัยที่เหมาะสมกับสภาพ รู้จักสร้างบ้านเรือนที่อยู่เป็นหลักฐานและถูกต้องตามหลักสุขวิทยา

3. รู้จักทำเครื่องใช้หรือทำงานเล็กๆน้อยๆได้ เพื่อเป็นการช่วยเหลือในการครองชีพงานใดหรือเครื่องใช้ที่คนในครอบครัวอาจทำได้ก็ทำเองไม่ต้องจ้างผู้อื่นทำหรือซื้อหาโดยสิ้นเปลือง

4. รู้จักรักษาความสะอาดร่างกาย เครื่องแต่งตัว และบ้านเรือน

5. รู้จักแต่งกายให้เรียบร้อย คือ การสวมใส่เสื้อผ้าที่เหมาะสม คำนึงถึงรูปร่าง เพศและวัย โอกาสที่สวมใส่ เสื้อผ้าไม่จำเป็นต้องผ้าดีราคาแพง แต่รู้จักรักษาให้สะอาดเรียบร้อยตามควร มีใช้อยู่ที่การนุ่งโจงกระเบนใส่เสื้อคอปิดหรือใส่เสื้อม่อฮ่อมหรือชุดไทย แต่ลักษณะเป็นการแต่งแบบนุ่งเจียมหม่อมเจียม ปิดสิ่งที่ควรปิด เปิดสิ่งที่ควรเปิด ไม่ประเจิดประเจ้อ และอายในสิ่งที่ควรอาย

6. รู้จักรักษาโบราณวัตถุ โบราณสถานและศิลปวัตถุ ไม่ขีดเขียนหรือทำลายหรือขนส่งออกนอกประเทศ คนไทยควรศึกษาให้เห็นคุณค่า เก็บรักษาและอบรมสั่งสอนลูกหลานต่อไปให้รู้จักลักษณะของโบราณวัตถุและศิลปวัตถุที่ควรแก่การเก็บรักษา และสงวนไว้เป็นสมบัติล้ำค่าของชาติ

7. ช่วยกันรักษาสาธารณสมบัติ เช่น ที่ทำการรัฐบาล โรงเรียน สาธารณูปโภคต่างๆ สายโทรเลข โทรศัพท์ และทางรถไฟ

8. รู้จักสร้างเครื่องมือ เครื่องใช้ขึ้นเอง เช่น เครื่องสีข้าว เครื่องทอผ้า ระเบิดดินน้ำมัน เครื่องใช้จำเป็นบางอย่าง เช่น เสื้อผ้า ถ้วยชาม วัสดุอุปกรณ์

9. รู้จักสร้าง ความเจริญทางวัตถุให้แก่ตนและประเทศชาติ เช่น ปูชนียสถาน ปูชนียวัตถุ อนุสาวรีย์ สาธารณสถาน ถนนหนทาง โรงเรียน ห้องสมุด ห้องประชุม เป็นต้น เมื่อช่วยกันสร้างแล้วก็ช่วยกันรักษาให้คงอยู่ในสภาพเดิม

10. พยายามประกอบอาชีพ เพื่อเพิ่มพูนรายได้ อันจักเป็นเหตุให้ยกฐานะความเป็นอยู่ของตนเองให้สูงขึ้น

ขนบธรรมเนียมประเพณี

ประเพณีไทยเป็นเครื่องแสดงถึงวิถีชีวิตและจิตใจของคนไทยทั้งในอดีตและปัจจุบันว่า ความเป็นอยู่และความเป็นมาอย่างไร ประเพณีไทยส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลมาจากศาสนาพุทธและศาสนาพราหมณ์ (ทัศนีย์ ทองสว่าง. 2525:93)

ความหมายของขนบธรรมเนียมประเพณี

นิพนธ์ สุขสวัสดิ์ (2522: 3) ขนบธรรมเนียมประเพณี คือ แนวปฏิบัติที่ยึดถือกันมาในสังคม โดยคนรุ่นหลังเรียนรู้จากคนรุ่นก่อนแล้วยึดถือปฏิบัติต่อกันมาเรื่อยๆ อาจมีการปรับปรุง แก้ไขบ้าง แต่การเปลี่ยนแปลงก็เป็นไปอย่างช้าๆ ใช้เวลาเป็นปีๆ การประพฤติปฏิบัติตามธรรมเนียมนี้ มีทั้งการประพฤติปฏิบัติในระดับบุคคล ต่างคนต่างทำ แต่ละคนก็ยึดถือปฏิบัติเหมือนกัน ซึ่งเป็นวิธีการปฏิบัติของบุคคลในสังคมเพื่อให้มีความถูกต้อง เหมาะสมตามที่สังคมนั้นๆ ประพฤติปฏิบัติหรือยอมรับ หรือเป็นนิสัยต่างๆ ที่มนุษย์ได้เรียนรู้มา และยึดถือต่อกันมาในสังคม (พวงผกา คุโรวาท. 2539: 92)

ชนชาติต่างๆ ย่อมมีประเพณีประจำชาติ และถ่ายทอดกันมาโดยลำดับ หากประเพณีนั้นเป็นของดีอยู่แล้วก็รักษาไว้เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ หากไม่ดีก็แก้ไขเปลี่ยนแปลงไปตามกาลเทศะ โดยเฉพาะประเพณีของไทยที่ยังรักษาไว้เป็นวัฒนธรรมประจำชาติ เช่น การเกิด การตาย การบวชนาค การแต่งงาน การทำบุญอายุ ประเพณีเกี่ยวกับเทศกาลวันสำคัญต่างๆ ตรุษสารท สงกรานต์ ลอยกระทง ล้วนเป็นที่มาของวัฒนธรรมทั้งสิ้น

จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยและขนบธรรมเนียมประเพณีไทย สรุปได้ว่าการมีค่านิยมในวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมของไทย หมายถึง การเห็นคุณค่า ภูมิใจและชื่นชม สิ่งที่แสดงถึงวิถีชีวิตในลักษณะของ ความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบเรียบร้อย ความมีศีลธรรมคุณธรรม อันดีของคนในสังคม ซึ่งบรรพบุรุษได้สร้างและปฏิบัติต่อกันมา ได้แก่ ความกตัญญูต่อบิดามารดาผู้มีพระคุณ , ความเคารพครูอาจารย์และผู้อาวุโส , การมีกิริยามารยาท รู้กาลเทศะ , ความมีน้ำใจ โอบอ้อมอารี และ ความยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี โดยนำมาเป็นแนวทางในการปฏิบัติตน

ซึ่งจากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับขอบข่ายของค่านิยมความเป็นไทย จะเห็นได้ว่า ภูมิปัญญาไทย ศิลปกรรมไทย วัฒนธรรมและขนบธรรมเนียมประเพณีไทยเป็นสิ่งที่แสดงถึงเอกลักษณ์ของชาติและความเป็นไทย ซึ่งสรุปเป็นคุณลักษณะที่สำคัญด้านความเป็นไทยได้ดังนี้

คุณลักษณะด้านความเป็นไทย (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548 : 129)

จากการศึกษารายงานการวิจัยคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์(ด้านความเป็นไทย) ความเป็นไทย หมายถึง การมีความตระหนักและความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย การมีความรู้ความเข้าใจ ให้มีความสำคัญและเห็นคุณค่าเอกลักษณ์ที่ดีของไทย ซึ่งวัดจากคุณลักษณะดังต่อไปนี้

1. มีจิตสำนึกในความเป็นไทย
2. ไม่หลงใหลตามกระแสวัฒนธรรมต่างชาติ
3. มีความรู้และใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง
4. มีทัศนคติที่ดีต่ออาหารไทย
5. อนุรักษ์ศิลปะและวัฒนธรรมไทย
6. รู้จักใช้ ห่วงแหนและส่งเสริมภูมิปัญญาไทย
7. ใช้คำว่า"สวัสดี" ในการทักทาย
8. สามารถสืบสานและถ่ายทอดวัฒนธรรมไทย
9. มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่
10. อนุรักษ์การแต่งกายแบบไทย

จากเอกสารคุณลักษณะด้านความเป็นไทย ผู้วิจัยสรุปเป็นแนวทางในการศึกษาค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนดังนี้ ความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทยไม่หลงใหลวัฒนธรรมของชาติอื่น การใช้ภาษาไทยได้ถูกต้อง การทักทายแบบไทย มีสัมมาคารวะต่อผู้ใหญ่ การส่งเสริมภูมิปัญญาไทย การแต่งกายแบบไทย อนุรักษ์สืบสานและถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมไทย

1.3.3 ความสำคัญของค่านิยมความเป็นไทย

การนิยมความเป็นไทยนั้นก่อให้เกิดประโยชน์ต่อประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และการเมือง เป็นอย่างมาก รัฐบาลจึงมีนโยบายที่จะปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยให้แก่เยาวชนของชาติ ซึ่งจะเห็นได้จากพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ มีหลักการที่เกี่ยวข้องกับ ค่านิยมความเป็นไทย โดยกระทรวงศึกษาธิการซึ่งมีหน้าที่จัดการศึกษา ศาสนา และวัฒนธรรม ให้เป็นหน่วยงานเบื้องต้นที่จะปูพื้นฐานแก่เด็กและเยาวชนของชาติเพื่อส่งเสริมเรื่องค่านิยมความเป็นไทย โดยถือว่าเป็นสิ่งที่จะต้องให้คนไทยรับปฏิบัติอย่างแพร่หลาย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติพุทธศักราช 2542

มีหลักการที่เกี่ยวข้องกับความค่านิยมความเป็นไทยไว้ในมาตรา 7 ว่า ในกระบวนการเรียนรู้ ต้องมุ่งปลูกฝังจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข รู้จักรักษาและส่งเสริมสิทธิหน้าที่ เสรีภาพ ความเคารพกฎหมาย ความเสมอภาค และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ มีความภาคภูมิใจในความเป็นไทย รู้จักรักษาผลประโยชน์ส่วนรวมและของประเทศชาติ รวมทั้งส่งเสริมศาสนา ศิลปวัฒนธรรมของชาติ การกีฬา ภูมิปัญญาท้องถิ่น ภูมิปัญญาไทย และความรู้อันเป็นสากล ตลอดจนอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีความสามารถในการประกอบอาชีพ รู้จักพึ่งตนเอง มีความริเริ่มสร้างสรรค์ ใฝ่รู้และเรียนรู้ด้วยตนเองอย่างต่อเนื่อง (พนม พงษ์ไพบูลย์. 2548: ออนไลน์)

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐานพุทธศักราช 2544

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าวได้กำหนดให้มีการจัดทำหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อความเป็นไทย ความเป็นพลเมืองที่ดี ของชาติ การดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ ตลอดจนเพื่อการศึกษาต่อ และให้สถานศึกษาขั้นพื้นฐานจัดทำสาระของหลักสูตร ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับสภาพปัญหาในชุมชน และสังคม ภูมิปัญญาท้องถิ่น คุณลักษณะอันพึงประสงค์เพื่อเป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน สังคม และประเทศชาติ และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติดังกล่าว กำหนดให้มีการศึกษาภาคบังคับ จำนวน 9 ปี

จุดหมายของหลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน มุ่งพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ เป็นคนดี มีปัญญา มีความสุข และมีความเป็นไทย จึงกำหนดจุดหมายซึ่งถือเป็นมาตรฐานการเรียนรู้ให้ผู้เรียนเกิดคุณลักษณะอันพึงประสงค์ที่เกี่ยวข้องกับความนิยมไทย ดังต่อไปนี้

“เข้าใจในประวัติศาสตร์ของชาติไทย ภูมิใจในความเป็นไทย เป็นพลเมืองดียึดมั่นใน วิถีชีวิตและการปกครองระบอบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข มีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ภาษาไทย ศิลปะ วัฒนธรรม ประเพณี กีฬาภูมิปัญญาไทยทรัพยากร ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม รักประเทศชาติและท้องถิ่น มุ่งทำประโยชน์และสร้างสิ่งที่ดีงามให้สังคม” (สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. 2548 : ออนไลน์)

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติกับการเสริมสร้างความเป็นไทย

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 ซึ่งถือได้ว่าเป็นกฎหมายแม่บทด้านการศึกษาของชาติ ได้ให้ความสำคัญเกี่ยวกับการพัฒนาบุคคลในแง่ของการสร้างความงดงาม ซึ่งปรากฏดังการให้ความหมายของการศึกษาเอาไว้ในมาตรา 4 วรรคแรกว่า "การศึกษา

หมายความว่า กระบวนการเรียนรู้เพื่อความเจริญงอกงามของบุคคลากร และสังคม โดยการถ่ายทอดความรู้ การฝึก การอบรม การสืบสานทางวัฒนธรรม การสร้างสรรค์จรรโลงความก้าวหน้าทางด้านวิชาการ การสร้างองค์ความรู้ขึ้นเกิดจากการจัดสภาพแวดล้อม สังคมการเรียนรู้ และปัจจัยเกื้อหนุนให้บุคคลเรียนรู้อย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต" และยังได้กำหนดคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษาไว้ดังนี้ (สำนักงานการศึกษา. 2548 : ออนไลน์)

คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของนักเรียน นักศึกษา (ทางด้านจิตใจ)

1. มีความสุข สงบ รู้จักพักผ่อน และสันถนากรในทางที่เหมาะสม
2. มีคุณธรรม จริยธรรม มีวินัย ภาควินัยในตนเอง
3. มีจิตใจเป็นประชาธิปไตยเข้าใจคนอื่น
4. มีสุนทรี สำนึกในความเป็นไทย
5. มีจิตใจที่จะสู้สิ่งยาก เห็นคุณค่าและภาคภูมิใจในงานสุจริต

มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินภายนอก 27 มาตรฐานในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนได้แก่มาตรฐานด้านผู้เรียน 12 มาตรฐานซึ่งในด้านที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทยคือ มาตรฐานที่ 7(สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ. 2543 : 1 – 35)

มาตรฐานที่ 7

ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในภูมิปัญญาไทย ศิลปวัฒนธรรมที่ดั่งามของไทย

ตัวบ่งชี้

1. รู้จักท้องถิ่น รักและร่วมพัฒนาท้องถิ่นของตนเอง
2. มีความรู้ความเข้าใจในภูมิปัญญาไทย โดยเฉพาะภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำมาใช้ได้
3. ชื่นชมและสืบสานศิลปะ วัฒนธรรมและประเพณี ที่ดั่งามและท้องถิ่นของไทย

จะเห็นได้ว่าจากนโยบายของรัฐบาลสิ่งที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียนก็คือ ให้ผู้เรียนเห็นคุณค่าและภูมิใจในความเป็นไทย ภูมิปัญญาไทย ศิลปะและวัฒนธรรมไทย สรุปได้ว่าเป็นให้นักเรียนเกิดค่านิยมความเป็นไทยนั่นเอง

สมพร เทพสิทธิ์ (2525: 60-66) กล่าวถึง ความสำคัญของค่านิยมความเป็นไทยที่มีต่อประเทศดังนี้

1.การนิยมความเป็นไทยช่วยรักษาศิลปวัฒนธรรมและประเพณีอันดั่งามของชาติ หมายความว่า ศิลปวัฒนธรรมอันดั่งามเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่แสดงถึงความเป็นไทย และความเจริญงอกงามทางด้านจิตใจ เพราะถ้าคนไทยรับเอาวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาแทนวัฒนธรรมของตนโดยไม่มีการพิจารณา เอกลักษณ์ของชาติและความเป็นไทยก็จะถูกทำลาย ความนิยมไทย ซึ่ง

หมายถึง ความภาคภูมิใจและส่งเสริมความเป็นไทยเท่านั้นที่จะช่วยให้คนไทยรักษาศิลปวัฒนธรรม และประเพณีอันดีงามของชาติไว้ไม่ให้ถูกวัฒนธรรมของต่างชาติกลืน

2.การนิยมความเป็นไทยช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจ หมายความว่า ความนิยมในสินค้าและบริการที่ผลิตในประเทศไทยจะช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศนอกจากจะช่วยจะการขาดดุลทางการค้าแล้วยังช่วยให้มีการขยายการผลิตในประเทศไทยเพิ่มขึ้น ทำให้ประชาชนมีงานทำและมีรายได้เพิ่มขึ้น ซึ่งจะทำให้เศรษฐกิจของประเทศเจริญก้าวหน้า

3.การนิยมความเป็นไทยช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาสังคม ประเทศไทยมีพุทธศาสนาเป็นศาสนาประจำชาติ คนไทยร้อยละ 95 นับถือศาสนาพุทธและพระพุทธรูปศาสนาได้มีบทบาทสำคัญยิ่งในการสร้างเอกลักษณ์และคุณธรรมอันดีงามให้แก่คนไทย อาทิ ความเมตตา กรุณา ความโอบอ้อมอารี ความกตัญญู กตเวที เป็นผู้รักสันติ ไม่นิยมความรุนแรง ถือทางสายกลางไม่หย่อนเกินไป ไม่ตึงเกินไป รู้จักประนีประนอม คุณธรรมเหล่านี้ทำให้คนไทยมีความสุข ไม่มีการต่อสู้และประหัตประหารกันเหมือนในบางประเทศ ทำให้รักษาเอกราชมาได้โดยตลอด หากประชาชนมีความนิยมไทย เป็นผู้ยึดมั่นในเอกลักษณ์ และคุณธรรมอันดีงามของไทยปฏิบัติตามค่านิยมที่ดีก็จะช่วยให้สามารถแก้ปัญหาสังคมด้านต่างๆได้

จากเอกสารข้างต้นจะเห็นได้ว่าค่านิยมความเป็นไทยมีความสำคัญต่อประเทศชาติในหลายๆด้าน เช่น ด้านการส่งเสริมศิลปะ ด้านการสืบทอดเอกลักษณ์ทางวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีอันดีงามของชาติ การเสริมสร้างภาวะความมั่นคงทางเศรษฐกิจของประชาชน และมีส่วนช่วยในการลดภาวะ การขาดดุลทางการค้าของประเทศและเป็นส่วนส่งเสริมสนับสนุนความมั่นคงแห่งชาติทั้งโดยทางตรงและทางอ้อม

2. เอกสารที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย

การเรียนรู้เกี่ยวกับค่านิยมเป็นการเรียนรู้ทางสังคม ซึ่งมีสิ่งต่างๆทางสังคมหลายประการที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในด้านนี้ ดังเอกสารต่อไปนี้

2.1 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน

ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตน

อีริคสัน (เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ. 2541: 16; อ้างอิงจาก Erikson.1971.*Adolescent Behavior and Society*.) ให้ความหมายเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนว่า เป็นกระบวนการพัฒนาในการปรับตัวของบุคคล และช่วงวัยรุ่นเป็นช่วงที่มีความสำคัญที่สุดในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน เป็นช่วงการเรียนรู้ว่าตนเองเป็นใคร มีอำนาจอย่างไร มีความสามารถเท่าใด มีโอกาสอย่างไร มีความรู้สึกและควรแสดงออกอย่างไร เอกลักษณ์แห่งตนได้จากการสังสมประสบการณ์จาก 3

ปัจจัย คือ ปัจจัยภายใน (Inner Resources) ค่านิยมทางสังคม (Traditional Value) โอกาสในการแสดงบทบาทต่างๆ (Opportunities of Action)

มาร์เซีย (สายฝน ควรมงคล. 2536 : 16; อ้างอิงจาก Marcia.1980. *Handbook of Adolescence Psychology*.) กล่าวถึง ความหมายของเอกลักษณ์แห่งตนในลักษณะโครงสร้างแห่งตนว่าเป็นสิ่งที่เกิดขึ้นภายในตัวบุคคล มีการเปลี่ยนไปตามแรงขับ ความสามารถ ความเชื่อ และการปรับตัวของแต่ละบุคคล ถ้าบุคคลมีโครงสร้างของพัฒนาการที่ดีก็จะทำให้มีความเป็นตัวของตัวเอง รู้ถึงความเหมือนและความแตกต่างของตนเองจากบุคคลอื่น ทำให้เกิดการกำหนดแนวทางของตนเอง ถ้ามีโครงสร้างพัฒนาการที่ไม่ดี จะทำให้เกิดความสับสนในตนเอง ต้องอาศัยสิ่งภายนอกมาช่วยประเมินตน

วอเตอร์แมน (อุษา ศรีจินดารัตน์. 2533 : 15 ; อ้างอิงจาก Waterman.1988. *Developmental Psychology*.) กล่าวว่า เอกลักษณ์แห่งตนตามความหมายของอีริคสัน หมายถึง ความเชื่อ ค่านิยม จุดมุ่งหมายและการแสดงตนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ยอมรับว่าตนเองแตกต่างจากบุคคลบางคนและเหมือนกับบุคคลบางคนในบางเรื่อง

ไรซ์ (จริยกุล ตรีสุวรรณ. 2542: 7; อ้างอิงจาก Rice.1996. *The Adolescent Developmental Relationship and Culture*.) ได้สรุปความคิดของนักจิตวิทยาหลายท่านและเสนอว่า เอกลักษณ์แห่งตนเป็นผลของการรับรู้ว่าตนเองเป็นอย่างไร มีบทบาททางสังคมอย่างไร ผู้ที่มีความสำเร็จในการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน จะมีการยอมรับตนเองสูงและเอกลักษณ์แห่งตนเกิดได้จากพัฒนาการทางด้านร่างกาย เพศ สังคม อาชีพ จริยธรรม อุดมคติ และบุคลิกภาพ

นอกจากนี้ ดวงเดือน พันธุมนาวิน และดุจเดือน พันธุมนาวิน (จริยกุล ตรีสุวรรณ. 2542 : 8 ; อ้างอิงจาก ดวงเดือน พันธุมนาวินและดุจเดือน พันธุมนาวิน. 2538 : 77.จิตวิทยา.) กล่าวว่า เอกลักษณ์แห่งตนในความหมายของอีริคสันหมายถึง โครงสร้างของบุคลิกภาพของบุคคลที่เกิดจากการรู้จักตนและการยอมรับตนว่ามีลักษณะที่คงที่และต่อเนื่องมาตั้งแต่เด็กจนถึงผู้ใหญ่ ในขณะเดียวกันบุคคลก็เข้าใจบทบาทหน้าที่ตามที่สังคมและวัฒนธรรมของตนกำหนดไว้ และมองเห็นว่าลักษณะความรู้ความสามารถและความต้องการของตนนั้น สอดคล้องกับความต้องการของสังคมและคนรอบข้าง ทำให้เกิดความมั่นใจในตนเอง จะสามารถทำทุกอย่างได้ดี ตามมาตรฐานของตนเองและของสังคมไปพร้อมกัน

ซึ่งอาจสรุปได้ว่า เอกลักษณ์แห่งตน หมายถึง ความเข้าใจในตนเอง มั่นใจในตนเอง มีความคิดเป็นของตนเอง ยอมรับตนเอง และยอมรับความแตกต่างของบุคคลอื่น ตลอดจนปฏิบัติตนตามความคาดหวังของสังคมและวัฒนธรรม

แนวความคิดเชิงทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน

ทฤษฎีจิตสังคมของอีริกสัน ได้เสนอขั้นพัฒนาการ 8 ขั้น ของชีวิต โดย 5 ขั้นแรกจะเป็นขั้นพัฒนาการของเด็กอย่างละเอียด และในขั้นที่ 5 ซึ่งเป็นขั้นพัฒนาการของวัยรุ่น ได้กล่าวถึงการสร้างเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งการที่จะมีเอกลักษณ์แห่งตนที่เหมาะสมนั้นจะเกี่ยวข้องกับพัฒนาการในขั้นที่ 1 – 4 คือ ถ้าพัฒนาการในระยะต้นๆ เป็นไปอย่างราบรื่นก็จะทำให้การสร้างเอกลักษณ์แห่งตนทำได้ง่ายขึ้น โดยรายละเอียดของพัฒนาการทั้ง 8 ขั้น ของชีวิตตามแนวคิด ของอีริกสัน ดังนี้ คือ (อัมพร ศรีประเสริฐสุข. 2545 : 18 – 21)

ขั้นที่ 1 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกไว้วางใจพื้นฐานซึ่งทำให้ผ่านพ้นความรู้สึกไม่ไว้วางใจไปได้ – ความหวังเกิดขึ้น (Acquiring a Sense of Basic Trust while Overcoming a Sense of Basic Mistrust a Realization of Hope) พัฒนาการขั้นนี้มีระยะเวลาตั้งแต่เกิดจนถึงอายุ 1 ขวบ พัฒนาการขั้นแรกนี้นับว่าเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาขั้นต่อไป Erikson ได้อธิบายถึงธรรมชาติของพัฒนาการในระยะนี้ว่า เมื่อทารกคลอดจากครรภ์มาสู่สิ่งแวดล้อมใหม่ มีความต้องการ 2 ประการเกิดขึ้น คือความต้องการทางกาย ซึ่งหมายถึงความต้องการอาหาร ความอบอุ่นทางกาย เป็นความรู้สึกต้องการให้รับสิ่งที่ร่างกายต้องการ และความต้องการอีกอย่างหนึ่ง คือความต้องการที่จะได้รับการตอบสนองทางด้านจิตใจ ซึ่งหมายถึง การได้รับความรัก ความรู้สึกอบอุ่น มันคงที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่น ถ้าทารกได้รับการตอบสนองจากสิ่งต่างๆที่เขาต้องการอย่างเพียงพอ ก็จะเป็นผลให้พัฒนาการความรู้สึกไว้วางใจในประสบการณ์ที่เขาได้รับ ซึ่งความรู้สึกไว้วางใจที่เกิดขึ้นในระยะนี้เป็นพื้นฐานของการสร้างความรู้สึกไว้วางใจต่อบุคคลหรือสิ่งแวดล้อมอื่นๆในระยะเวลาต่อมา แต่ในทางตรงกันข้าม ถ้าทารกไม่ได้รับความสุขสบายทั้งทางกายและใจ ย่อมทำให้ทารกรู้สึกหวาดกลัวต่อสถานการณ์ต่างๆต่อไปในอนาคต

ขั้นที่ 2 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกเป็นอิสระ ซึ่งตรงข้ามกับความรู้สึกไม่แน่ใจและความละอาย – การรับรู้ในความสามารถ (Acquiring a Sense of Autonomy while Combating a Sense of Doubt and Shame a Realization of Will) พัฒนาการขั้นนี้มีช่วงตั้งแต่ 1 – 3 ขวบ ในขั้นนี้เป็นระยะที่เด็กกำลังเติบโตมากขึ้น เขาจึงค้นพบว่า เขาสามารถทำสิ่งต่างๆได้ด้วยตนเอง ซึ่งถือว่าเป็นการค้นพบความรู้สึกเป็นตัวของตัวเอง ในขณะที่เดียวกันก็มีความรู้สึกลังเลไม่แน่ใจในความสามารถและอิสระของเขา และทำให้ต้องคอยพึ่งพาอาศัยคนอื่น เสมอทำให้เกิดความขัดแย้งในตัวเด็กในการค้นหาถึงสิทธิและความสามารถของตัวเอง เด็กต้องการคำแนะนำความเห็นใจและความเข้าใจจากผู้ใหญ่เพื่อค้นหาตนเอง

ขั้นที่ 3 ขั้นพัฒนาการความรู้สึกของความคิดริเริ่มซึ่งทำให้ผ่านพ้นความรู้สึกผิด - การตั้งความมุ่งหมาย (Acquiring a Sense of Initiative and Overcoming a Sense Guilt - A Realiation of

Purpose) เป็นระยะอายุ 3 – 5 ปี เด็กวัยนี้ร่างกายมีความสามารถและช่วยตัวเองได้มากขึ้นกว่าเดิม แต่ก็ยังอยู่ในวงจำกัด ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พัฒนาขึ้น เมื่อเด็กได้ทำกิจกรรมต่างๆที่ทำ ทายความสามารถของเขา สิ่งแวดล้อมมีส่วนผลักดันให้เด็กเกิดความคิดสร้างสรรค์ขึ้นมาได้ สิ่งแวดล้อมดังกล่าวคือ ความสามารถภายในตัวเด็กเอง ของเล่น สัตว์เลี้ยง รวมถึงญาติ พี่น้อง เด็กวัยนี้ชอบพูดและตั้งคำถาม ช่างซักถาม ช่างสงสัย และจินตนาการความคิดต่างๆขึ้นมา ในขณะที่กำลังทำกิจกรรมนั้นๆอยู่ เด็กที่ขาดความเชื่อมั่นในตนเองจะมีความคิดคัดค้าน หรือความรู้สึกผิดเกิดขึ้นเนื่องจากเขาไม่สามารถทำอะไรต่างๆได้สำเร็จดังใจ เป็นความรู้สึกที่สืบเนื่องมาจากพัฒนาการความรู้สึกผิดขึ้น เนื่องจากความสามารถของเขาถูกรีดรอนหรือขัดขวาง ความคิดริเริ่ม หรือความรู้สึกผิดจะเกิดสะสมในตัวเด็กในระยะนี้

ขั้นที่ 4 พัฒนาการความรู้สึกว่าตนเองมีคุณค่าและขจัดความรู้สึกเป็นปมด้อย – ความสามารถเกิดขึ้น (Acquiring a Sense of Industry and Finding off a Sense of Inferiority - a Realization of Competence) อายุ 6 – 12 ปี พัฒนาการขั้นนี้เป็นช่วงวัยเด็กตอนปลาย เป็นระยะที่เด็กมีความเจริญเติบโต และมีความอยากรู้อยากเห็นในสิ่งต่างๆมากขึ้น การเสาะแสวงหาสิ่งต่างๆทำให้เด็กมีประสบการณ์ใหม่ๆมากมาย เขาคิดว่าสิ่งใดที่เขาต้องการจะต้องแสวงหาให้ได้ ตามความปรารถนา เนื่องจากในวัยเด็กที่ผ่านมาเขารู้สึกว่าไม่สามารถทำอะไรได้ด้วยตนเอง เพราะมีผู้ใหญ่คอยบังคับและควบคุม ดังนั้น เมื่อถึงระยะนี้เขาจึงต้องการที่จะแสดงความคิดเห็น และการแก้ปัญหาต่างๆเพื่อแสดงความเป็นผู้ใหญ่ จุดสำคัญของพัฒนาการในระยะนี้คือ การแสดงออกว่าเขาโตแล้ว การสะท้อนกลับของกิจกรรมต่างๆที่เขาได้กระทำไปจะทำให้เขารู้สึกว่าประสบความสำเร็จหรือล้มเหลว ความรู้สึกล้มเหลวจะทำให้เขามองตัวเองว่า ยังเป็นเด็กอยู่ซึ่งทำให้เกิดปมด้อย แต่ถ้ารู้สึกว่าการประสบความสำเร็จย่อมทำให้เกิดความภาคภูมิใจ เห็นความสำคัญของตนเอง และเห็นความสามารถของตนกับเพื่อนวัยเดียวกัน ทำให้เกิดกำลังใจที่จะปรับปรุงตนเอง ระยะนี้สังคมชี้แนวทางในการดำเนินชีวิต เพราะเป็นระยะที่เด็กเริ่มไตร่ตรองถึงอนาคต การที่เด็กได้พิสูจน์ว่ามีความสามารถในการกระทำต่างๆในขอบเขตของเขา ทำให้เด็กวัยนี้มีความเชื่อมั่นว่า เขาจะประสบความสำเร็จในอนาคต

ขั้นที่ 5 ขั้นพัฒนาความรู้สึกในความเป็นเอกลักษณ์ของตนเองและผ่านพ้นความรู้สึกสับสนในตนเองไปได้ – รับรู้ตนตามความจริง (Acquiring a Sense of Identity while Overcoming a Sense of Identity diffusion – a Realization of Fidelity) ระยะอายุ 13 – 17 ปี องค์ประกอบสำคัญของการสร้างความรู้สึกเป็นเอกลักษณ์ของตนเองและผ่านพ้นความรู้สึกสับสนใจตนเอง มีดังนี้

5.1 การเลือกและการสับสนในบทบาท (Role Selection and Role Diffusion)

การเข้าใจในเอกลักษณ์ของตนเองช่วยให้วัยรุ่นเกิดความเข้าใจปัญหาต่างๆ และช่วยในการตัดสินใจเกี่ยวกับอนาคต เช่น การเลือกอาชีพ การเลือกคู่ครอง เป็นต้น ความรับผิดชอบถือเป็นเอกลักษณ์สำคัญของวัยนี้ ซึ่งความรับผิดชอบนี้มีรากฐานมาจากการอบรมของพ่อแม่และความรู้สึกไว้วางใจและความมั่นใจในตนเอง ในวัยนี้เด็กวัยรุ่นจะเกิดความสงสัยในตนเอง เช่นเกิดปัญหาถามตนเองว่า “ฉันคือใคร” หรือ “ฉันทำอะไรดี” เนื่องจากวัยรุ่นเป็นระยะที่มีความสับสน ขาดความมั่นใจ เพราะมีการเปลี่ยนแปลงทั้งทางร่างกายและจิตใจ เพื่อเตรียมตัวเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ปัญหาของเด็กวัยนี้มักเป็นไปในทำนองที่ว่า “ฉันไม่รู้ว่าฉันควรจะทำอะไร ฉันไม่รู้ว่าจะไปทางไหน และฉันไม่รู้ว่าฉันเป็นใคร” ดังนั้นกลุ่มเพื่อนวัยเดียวกัน การยอมรับจากกลุ่มศาสนาและวัฒนธรรมจึงมีผลต่อการปรับตัวอย่างยิ่ง

5.2 การแสวงหาสถานภาพทางสังคม (Acquisition of Social Status) เด็กวัยรุ่น

จะค่อยๆ พัฒนาความเป็นตัวของตัวเองขึ้นอย่างช้าๆ เพื่อพัฒนาเป็นระดับมาตรฐานของตนเอง เขาจะแสวงหาตนตามอุดมคติ (Ego – Ideal) และค้นหาเอกลักษณ์ของตนเองเพื่อบทบาทใหม่ในสังคม Erikson กล่าวว่า มีเด็กวัยรุ่นตอนปลายอีกจำนวนมากที่ยังไม่เป็นตัวของตัวเอง และยังไม่พบเอกลักษณ์ในตัวเอง ซึ่งวัยรุ่นเหล่านี้เมื่อมีปัญหาจะแก้ปัญหาแบบ “หนีเสือปะจระเข้” หรือหลบหนีปัญหานั้นไป อย่างไรก็ตามวัยรุ่นแต่ละคนย่อมต้องการเวลาในการปรับตัวเอง เพื่อการเข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่และให้สังคมยอมรับ Erikson ได้เสนอการปรับตัวที่สำคัญอยู่ 7 ขั้น มีดังนี้

1.สัดส่วนของเวลาตรงข้ามกับความสับสนของเวลา (Time Perspective VS Time Diffusion) หมายถึง เด็กวัยรุ่นต้องการเวลาที่เหมาะสมเพื่อการเตรียมตัว และการปรับตัวต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้น

2.ความเชื่อมั่นในตนเองตรงข้ามกับความเฉยเมยท้อแท้ (Self Certainty VS Apathy) ความมั่นใจในตนเองหมายถึง การแสวงหาเอกลักษณ์ของตนเองอย่างถูกต้อง มีความสนใจเกี่ยวกับตนเองและความคิดของคนอื่นที่มีต่อตน

3.การตรวจสอบบทบาทตรงข้ามกับการมีเอกลักษณ์ที่ไม่ถูกต้อง (Role Experimentation VS Negative Identity) ในวัยเด็กจะมีการแสวงหาบทบาทที่เหมาะสมกับตัวเองมากที่สุด วัยรุ่นอาจจะทดลอง หรือตรวจสอบหลายๆบทบาทจนกว่าจะพบบทบาทที่ตนเองพอใจ

4.การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์ตรงข้ามกับความชะงักงันในการทำงาน (Anticipation of Achievement VS Work Paralysis) การทำงานใดๆเด็กวัยรุ่นต้องการที่จะให้งานนั้นประสบความสำเร็จลงด้วยดี ดังนั้นก่อนที่จะลงมือทำงานเขาจะคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสำเร็จที่เกิดขึ้น การคาดหวังว่างานประสบผลสำเร็จจะเป็นแรงกระตุ้นให้เขาเกิดความพึงพอใจ มีความ

สนใจและมีความเพียรพยายามเพื่อไปสู่เป้าหมายนั้นๆ การคาดการณ์ล่วงหน้าในผลสัมฤทธิ์จึงเป็นองค์ประกอบหนึ่งที่จะพัฒนาความมั่นใจในตนเองและความเป็นตัวของตัวเอง

5.เอกลักษณ์ทางเพศตรงข้ามกับความสับสนทางเพศ (Sexual Identity VS Bisexual Diffusion) วัยรุ่นต้องการประสบการณ์ที่จะทำให้เขาเรียนรู้ในบทบาททางเพศของตนเองให้ถูกต้องเป็นที่ยอมรับของสังคม ขณะเดียวกันก็ต้องการที่จะเป็นเพื่อนกับเพศตรงข้าม

6.ความเป็นผู้นำตรงข้ามกับความสับสนในอำนาจ (Leadership Polarization VS Authority Diffusion) ความสามารถในการเป็นผู้นำหรือผู้ตามเกิดขึ้นพร้อมๆกัน และสถานภาพทั้ง 2 ลักษณะนี้เป็นตัวชี้ให้เห็นถึงอำนาจของตัวเองในสังคม เด็กวัยรุ่นควรได้รับการฝึกให้เป็นตัวของตัวเอง มีความมั่นใจในตนเอง ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมพัฒนาการเป็นผู้นำให้เกิดขึ้น

7.อุดมคติตรงข้ามกับความสับสนในอุดมคติ (Ideological Polarization VS Diffusion of Ideals) วัยรุ่นจะเลือกปรัชญาหรืออุดมคติเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจซึ่งจะนำทางให้เขาอยู่ในสังคมได้ นอกจากนี้การมีอุดมคติและมีปรัชญาชีวิต จะช่วยให้เขาไปสู่การมีเอกลักษณ์ของตนเอง และเขาจะมีแนวทางชีวิตของเขาว่าจะเป็นอย่างอะไรต่อไป เมื่อมีสิ่งที่ไม่ถูกต้องกับอุดมคติของเขา เขาจะไม่ยอมรับหรือต่อต้านกับสิ่งนั้น

ขั้นตอนทั้ง 7 ขั้นดังกล่าวนี้จะมีผลต่อพัฒนาการความเป็นเอกลักษณ์ของตนเอง และมีประโยชน์ต่อตัวเขาเองโดยตรง เป็นการได้เผชิญกับสถานการณ์ต่างๆซึ่งทำให้เกิดการเรียนรู้ อย่างค่อยเป็นค่อยไป เปรียบเทียบสังคมของผู้ใหญ่กับตัวเอง ซึ่งทำให้เขาเกิดความพร้อม ถ้าเด็กวัยรุ่นไม่พร้อมหรือปรับตัวไม่ได้หรือประสบการณ์ล้มเหลวจะเกิดความรู้สึกที่รุนแรงและมีผลต่อบุคลิกภาพ นอกจากนั้นวัยรุ่นจะคัดเลือกผู้ใหญ่ที่ไม่ใช่พ่อแม่ มาเป็นบุคคลที่มีความหมายและเป็นที่ไว้วางใจของเขา วัยรุ่นจะมองคุณค่าของวัฒนธรรมศาสนาและอุดมคติว่าเป็นสิ่งที่ดีงาม และเป็นสิ่งที่สนับสนุนส่งเสริมพัฒนาการและการค้นหาเอกลักษณ์แห่งตนของเขา

ขั้นที่ 7 ขั้นพัฒนาความรู้สึกที่จะเป็นผู้ให้กำเนิดและสร้างสรรค์สังคม และหลีกเลี่ยงความรู้สึกที่คำนึงถึงแต่ตัวเอง – การดูแลเอาใจใส่เกิดขึ้น (Acquiring a Sense of Generativity and a Sense of Self – absorption – a Realization of care) ช่วงอายุ 22 – 40 ปี วัยกลางคนเป็นวัยที่สร้างประโยชน์ในสังคม ถ้าพัฒนาการของบุคคลในขั้นๆต้นเป็นไปด้วยดี รู้ว่าตนเองมีเอกลักษณ์อย่างไร มีความต้องการอะไรในชีวิตตลอดจนการสร้างสัมพันธภาพ กับผู้อื่นและเมื่อมาถึงขั้นนี้ ก็พร้อมที่จะทำประโยชน์ให้แก่สังคม มีความรู้สึกต้องการมีบุตรต่อไปภายหน้า

ขั้นที่ 8 ขั้นพัฒนาความรู้สึกที่มั่นคงสมบูรณ์ในชีวิตและหลีกเลี่ยงความรู้สึกสิ้นหวังท้อถอยในชีวิต (Acquiring a Sense of Intergerity and Avoiding a Sense of Despair – ma realization of Wisdom) อายุ 40 ปีขึ้นไป พัฒนาการขั้นสุดท้ายมีพื้นฐานมาจากการปรับตัวในขั้นแรกๆของ

ชีวิต วัยนี้มีการปรับตัวมีการแสวงหาความอบอุ่นมั่นคงภายในจิตใจ ซึ่งเกิดขึ้นเมื่อเขาสามารถพัฒนาผ่านขั้นต่างๆมาได้อย่างดี แต่ในทางตรงข้าม ถ้าเขาปรับตัวในขั้นต่างๆที่ผ่านมา ไม่ได้จะเกิดความรู้สึกท้อแท้ และเหนื่อยหน่ายต่อชีวิตของตนเอง วัยชราเป็นวัยสุดท้ายของชีวิต บุคคลควรจะมีคามพึงพอใจในชีวิต รู้จักหาความสุข ความสงบในชีวิต พอใจกับการมีชีวิตของตนในวัยชรา ไม่รู้สึกเดียวดายเวลาที่ผ่านมา ยอมรับสภาพความเป็นอยู่ของตนในปัจจุบัน

จากพัฒนาการ 8 ขั้นของชีวิตดังที่กล่าวมาข้างต้น จะเห็นได้ว่า ขั้นที่ 5 เป็นช่วงระดับของวัยรุ่นซึ่งภารกิจสำคัญก็คือ การพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งการที่วัยรุ่นจะสามารถพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนได้สำเร็จนั้นย่อมจะต้องมีพื้นฐานมาจากในวัยทารกและวัยเด็ก และเอกลักษณ์แห่งตนเป็นองค์ประกอบหนึ่งของบุคลิกภาพที่ทำให้แต่ละคนไม่เหมือนกัน หากการพัฒนาเอกลักษณ์แห่งตนในช่วงวัยรุ่นนี้เป็นไปได้ด้วยดี จะทำให้วัยรุ่นมีความเข้าใจและรู้จักตนเอง มีความมั่นใจในตนเอง เรียนรู้บทบาทต่างๆในสังคม มีอุดมคติ ในทางตรงข้ามหากการพัฒนาเป็นไปในทางลบจะเกิดการพัฒนาลับสนในบทบาท วัยรุ่นจะมีความลับสน ไม่เข้าใจในบทบาทของตนเอง (ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. 2530: 54)

ฮามาเซค ได้ศึกษาและสรุปลักษณะของวัยรุ่นที่มีเอกลักษณ์แห่งตนตามทฤษฎีของอีริคสัน ซึ่งมีลักษณะพฤติกรรมและทัศนคติดังต่อไปนี้ (กาญจนา พิงเนตร. 2537: 17 – 18)

1. มินิยามเกี่ยวกับตนเองที่ค่อนข้างมั่นคง ไม่แปรผ่นง่าย
2. ไม่หวั่นไหวคล้อยตามคำชักจูงและอิทธิพลของเพื่อนๆ
3. มีเหตุผลและระดับของการยอมรับตนเองสูง
4. ตัดสินใจได้ไม่โลเล
5. มองโลก บุคคลอื่นๆและตนเองในแง่ดี
6. เชื่อว่าตนสามารถรับผิดชอบต่อสิ่งที่เกิดขึ้นกับตนเองได้ ไม่ว่าสิ่งนั้นจะดีหรือเลว
7. ยอมรับตนเองได้อย่างที่เป็นอยู่
8. ใกล้ชิดสนิทสนมกับใครๆได้ โดยไม่กลัวว่าจะสูญเสียความเป็นตัวของตัวเอง
9. มีความคิดยืดหยุ่น ความคิดเห็นที่มีต่อตนเองไม่จำเป็นต้องตั้งอยู่บนความถูกต้องเสมอไป
10. สามารถนำประสบการณ์และจุดมุ่งหมายในชีวิตในระยะ 1 – 2 ปีข้างหน้ามาใช้ให้เป็นประโยชน์ในการวางแผนชีวิตในระยะยาวได้

ส่วนวัยรุ่นที่ยังลับสนในตนเอง คือผู้ที่รู้จักตนเองได้ไม่ดีเท่าที่ควร ไม่แน่ใจว่าตนเองคือใครแน่ ไม่รู้ว่าตนเองต้องการอะไรไม่รู้ว่าตนเองมีสาระสำคัญของชีวิตอย่างไรบ้าง วัยรุ่นที่ลับสนในเอกลักษณ์แห่งตนจะมีพฤติกรรมและทัศนคติ ดังนี้

1. มินิยามเกี่ยวกับตนเองไม่แน่นอน สามารถเปลี่ยนแปลงในทิศทางตรงข้ามได้ง่าย
2. เคลิบเคลิ้มคล้อยตามคำชักจูงและอิทธิพลของเพื่อนๆ
3. มีระดับของการยอมรับตนเองต่ำ
4. มีความยุ่งยากในการตัดสินใจ กลัวว่าจะตัดสินใจผิด
5. มองตนเอง บุคคลอื่นๆ และชีวิตในแง่ไม่ดี
6. เชื่อว่าสิ่งใดที่เกิดขึ้นกับตนเองนั้นยิ่งใหญ่เกินกว่าจะควบคุมได้ เป็นเรื่องของโชคชะตามากกว่า

7. ยอมรับตนเองได้ด้วยการทำตัวเองให้เป็นอย่างที่คุณอื่นต้องการ
8. ค่อนข้างลำบากที่จะสนิทสนมกับใครๆ โดยมากมักจะสนิทสนมแบบประเภทคล้อยตามหรือขึ้นอยู่กับบุคคลอื่นมากเกินไป หรือไม่ก็แยกตัวออกมาต่างหาก

9. มีความคิดยึดติดอยู่กับความถูกต้อง

10. ถึงแม้จะมีจุดมุ่งหมายของชีวิตในระยะ 1 – 2 ปีข้างหน้า แต่ไม่สามารถนำมาใช้วางแผนชีวิตในระยะยาวได้

นอกจากนี้ มาร์เซีย นักจิตวิทยาของมหาวิทยาลัยแห่งรัฐนิวยอร์ก ได้นำแนวคิดเกี่ยวกับเอกลักษณ์แห่งตนในวัยรุ่นจากทฤษฎีของอีริคสันมาพัฒนาเป็นสถานะทางเอกลักษณ์ ซึ่งแบ่งเป็น 4 สถานะ ดังนี้ คือ (สุโขทัยธรรมมาธิราช.2528 : 265 – 267)

1. สถานะเอกลักษณ์สับสน (Identity Confusion) วัยรุ่นยังไม่มีประสบการณ์ในวิกฤตการณ์ใดๆ เลย และยังไม่มีการยอมรับค่านิยมหรือความเชื่อใด บุคลิกที่แสดงออกในช่วงนี้ได้แก่

1.1 เป็นหนุ่มสาวประเภทรักสนุก ไม่อาทรต่อคนอื่นตราบใดที่ได้ทำสิ่งที่ตนปรารถนา

1.2 หลีกเลียงวิกฤตการณ์และการเผชิญหน้าใดๆ โดยการหนี อาจใช้ยาเสพติดหรือการหลอกตัวเอง

1.3 มีปัญหาทางจิตใจ เป็นนักฉวยโอกาส

1.4 ลอกเลียนเจตคติของผู้ที่ตนประทับใจ มักรู้สึกผิดมาก และถูกทอดทิ้งบ่อย

1.5 เต็มใจที่จะเปลี่ยนความคิดเกี่ยวกับตนเองอย่างรวดเร็ว และยอมรับความผิดพลาดของบุคลิกภาพของตนอย่างง่าย ๆ

1.6 มีปัญหาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลมาก

1.7 แม้เก่งเท่าคนอื่นแต่เลือกเรียนวิชาง่ายๆ

1.8 แสดงบทบาทในสถานการณ์ต่างๆ

1.9 มีความไว้วางใจมนุษย์น้อยที่สุด

1.10 มีพ่อที่เลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขันมาก

2. สภาวะถูกบังคับให้มีเอกลักษณ์ตามที่ผู้อื่นต้องการ (Identity Foreclosure) วัยรุ่นไม่ประสบวิกฤตการณ์ แต่ยอมรับเอกลักษณ์ของคนอื่น ซึ่งส่วนมากเป็นพ่อแม่กำหนดและยึดเยื้อดให้โดยไม่ไตร่ตรองเพื่อหลีกเลี่ยงวิกฤตการณ์หรือถูกบังคับ ลักษณะของนิสัยช่วงนี้ได้แก่

- 2.1 ดูเผินๆมีลักษณะเหมือนกลุ่มบรรลุนอกเอกลักษณ์แห่งตน
- 2.2 ไม่พิจารณาหรือสนใจคำนิยามหรือเป้าหมายอื่นๆยกเว้นเรื่องที่ได้รับคำสั่งให้คิด
- 2.3 กล่าวถึงแต่ทางเลือกที่ทำให้พ่อแม่พอใจ
- 2.4 เป็นคนไม่ยืดหยุ่น สนใจการรักษาขนบประเพณี
- 2.5 ทำตามความเคยชินและหนีสถานการณ์ขัดแย้ง
- 2.6 ชอบทำตามคำสั่งพินอบพิเทาผู้ที่มีอำนาจ
- 2.7 ทะเยอทะยานสูง ประเมินตนเองได้
- 2.8 ไม่ยืดหยุ่นในการตัดสินใจ
- 2.9 มีความวิตกกังวลเล็กน้อย
- 2.10 มีความภาคภูมิใจโดยเฉพาะผู้หญิง
- 2.11 มีเจตคติที่ดีต่อการศึกษา
- 2.12 ชอบตั้งเป้าหมายที่เป็นไปไม่ได้
- 2.13 มีพ่อที่ไม่กระด้างหรืออ่อนแอ แต่ควบคุมมาก
- 2.14 ลอกแบบกลุ่มเพื่อนและผู้ที่มีนิยมยกย่องมากเกินไป

3. สภาวะรอการเลือกเอกลักษณ์ (Identity Moratorium) วัยรุ่นเผชิญวิกฤตการณ์มากมาย แต่ยังคงอยู่ในระยะหาคำตอบใหม่ เอกลักษณ์ใหม่ๆยังไม่ได้ตัดสินใจเลือกแนวทางใดแน่นอน วัยรุ่นที่ประพฤติดัวอันธพาลกำลังอยู่ในระยะนี้เป็นการทดลองก่อนตัดสินใจเลือกแนวทางปฏิบัติ ลักษณะที่แสดงออกคือ

- 3.1 มีปัญหาที่ยังไม่แก้ไขมากมาย
- 3.2 เป็นนักทดลอง
- 3.3 เปลี่ยนใจเรื่องค่านิยมบ่อย
- 3.4 คบเพื่อนต่างเพศมากและฉาบฉวย
- 3.5 เป็นคนประเภช้าย้ายจัดหรือขว้างจัดเกินไป
- 3.6 สนใจสุขภาพจิตของตนเอง
- 3.7 ไม่ต้องให้มีใครมีอิทธิพลหรือควบคุม
- 3.8 ให้ความร่วมมือแก่ผู้อื่นน้อยมาก

3.9 ทำน่ายกกิจกรรมของเขายาก

3.10 ความวิตกกังวลมาก

3.11 มีความเชื่อมั่นต่ำในการเลือกวิชาเรียนและการนำไปใช้

3.12 มีพ่อแม่ที่ตามใจมาก

4. สภาวะบรรลุมิติภาวะด้านเอกลักษณ์แห่งตน (Identity Maturity) วัยรุ่นเผชิญวิกฤตการณ์มากมายได้ตัดสินใจสำเร็จ และได้ตัดสินใจว่าจะดำเนินชีวิตไปในทางใด บุคลิกภาพของกลุ่มนี้ได้แก่

4.1 มีความเป็นตัวของตัวเองสูง

4.2 มั่นคงมีวุฒิภาวะทางอารมณ์

4.3 ยอมรับตนเอง

4.4 อาจมีค่านิยมต่างจากพ่อแม่ แต่มั่นคงในตนเอง

4.5 รู้จักตนเอง

4.6 ทำตามค่านิยมและความเชื่อถือ

4.7 ทำงานได้ดีภายในสภาวะกดดัน

4.8 ตั้งเป้าหมายที่เป็นจริงได้และประเมินตนเองได้

4.9 ยึดหยุ่นมากในความสัมพันธ์กับผู้อื่น

4.10 มั่นคงในการตัดสินใจไม่ว่าคนอื่นคิดอย่างไร

4.11 ความแตกต่างของการรับรู้ของตนเองและคนอื่นที่มีต่อตนน้อยมาก

4.12 มีความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลดี

4.13 มีพ่อที่ใจเย็นและคอยส่งเสริมมากกว่าควบคุม

มาร์เซียกล่าวว่า พัฒนาการของสถานะทางเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น น่าจะเกิดต่อเนื่องกันเป็นขั้นตอน จากขั้นที่ยังสับสนในเอกลักษณ์ไปสู่ขั้นที่สามารถค้นหาเอกลักษณ์ได้อย่างสมบูรณ์

จากเอกสารข้างต้น อาจสรุปได้ว่า กระบวนการพัฒนาด้านการปรับตัวทางสังคมเป็นผลนำไปสู่การมีเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งกระบวนการดังกล่าวเป็นการเรียนรู้จากสังคม ทำให้เกิดการกำหนดแนวคิดและพฤติกรรมเป็นแนวทางของตนเอง ซึ่งผู้วิจัยคาดว่าน่าจะส่งผลต่อค่านิยมของบุคคลรวมถึงค่านิยมความเป็นไทยด้วย เนื่องจากบุคคลที่มีพัฒนาการเกี่ยวกับตนในทางที่ดีย่อมที่จะมีแนวโน้มในการเรียนรู้แบบแผนต่างๆ รวมถึงมีค่านิยมและแนวปฏิบัติตนที่ดีงาม สามารถที่จะอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุข

2.2 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการปลูกฝังค่านิยมในครอบครัว

ครอบครัวเป็นสถาบันทางสังคมอันดับแรกและสำคัญที่สุด ที่มีอิทธิพลต่อการสร้างค่านิยมให้แก่บุคคล ทั้งนี้เพราะครอบครัวเป็นหน่วยแรกที่อบรมสั่งสอนพฤติกรรมสังคมให้แก่คนตั้งแต่เกิด ถึงเด็กจะเติบโตขึ้นก็ยังอาศัยอยู่กับครอบครัวเป็นประจำแม้จะโตเป็นผู้ใหญ่และแยกตัวไปสร้างครอบครัวใหม่แล้วก็ยังคงมีความผูกพันกับบิดามารดาและสมาชิกครอบครัวเดิมอยู่ สิ่งใดที่ครอบครัวอบรมสั่งสอนไว้ หรือสิ่งใดที่ครอบครัวเรียกร้องย่อมมีผลต่อการปฏิบัติของคนอยู่ไม่มากนักน้อย(ก่อ สวัสดิ์พาณิชย์. 2519 : 95 – 96) จะเห็นได้ว่าครอบครัวมีผลต่อเด็กในการหล่อหลอมเด็กให้เกิดความศรัทธา ความเชื่อ ค่านิยม ทักษะคติ ตลอดจนบุคลิกภาพ นิสัยใจคอและแบบประเพณีที่แตกต่างกัน

บทบาทของครอบครัวที่มีต่อการพัฒนาจริยธรรม ฮอร์ตตันและฮันต์ (พงษ์นิรันดร์ นัมคณิสร์. 2539:33 ; อ้างอิงจาก Horton and Hunt .1984 : 238 – 241) ได้กำหนดบทบาทและหน้าที่ของครอบครัวไว้ 7 ประการได้แก่

- 1) ควบคุมกิจกรรมทางเพศให้สังคมยอมรับ
- 2) การผลิตสมาชิก
- 3) การให้การศึกษอบรมให้เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม
- 4) การให้ความรักความอบอุ่น
- 5) การให้สถานภาพทางสังคม
- 6) การให้ความคุ้มครอง ป้องกัน
- 7) ทำหน้าที่เป็นหน่วยพื้นฐานทางเศรษฐกิจ

เดโช สนวนานนท์ (2510 : 67 – 68) กล่าวถึงการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่มีต่อบุตรในลักษณะต่างๆ ซึ่งมีผลกระทบกระเทือนต่อพัฒนาการและบุคลิกภาพของบุตรในอนาคตดังนี้

1) บิดามารดालะเลยไม่เอาใจใส่ต่อบุตร ย่อมทำให้บุตรมีความรู้สึกไม่ปลอดภัยในทางอารมณ์ รู้สึกว่าเหว ไม่มั่นคง และมักจะส่งผลให้มีพฤติกรรมออกมาในเชิงของการปฏิเสธ เป็นคนที่ขาดความรัก ทั้งยังให้ความรักแก่ใครไม่เป็นอีกด้วย

2) บิดามารดาที่ปกป้องคุ้มครองด้วยการบังคับออกคำสั่งอยู่ตลอดเวลาจะทำให้บุตรผู้นั้นขาดความริเริ่ม ขาดความเชื่อมั่นในตัวเอง มีแนวโน้มที่จะพึ่งพาอาศัยผู้อื่นอยู่เสมอและเป็นผู้ที่ยอมคนอยู่ตลอดเวลา บิดามารดาที่ใช้ระเบียบวินัยอย่างเคร่งครัดย่อมทำให้บุตรเป็นคนมีลักษณะลงโทษตัวเอง และมักจะมีพฤติกรรมความรุนแรงในทางนิเสธ

3) บิดามารดาที่ทะเลาะเบาะแว้งกันเป็นประจำหรือหย่าร้างกัน บุตรจะมีความกระวนกระวาย มีความเครียด มีความรู้สึกไม่ปลอดภัย ไม่มั่นใจในตัวเอง มองโลกในแง่ไม่ร่าเริง และขาดแบบฉบับในการสร้างเสริมลักษณะของตนเอง

4) บิดามารดาที่ยึดมั่น เคร่งครัดในศีลธรรมจรรยาอย่างมากย่อมจะมีผลให้บุตรมีโอกาสสร้างความขัดแย้งทางใจอย่างรุนแรงขึ้นด้วย และอาจทำให้กลายเป็นคนลงโทษตัวเอง ไม่เห็นคุณค่าของตนเองขึ้นได้ด้วย

5) บิดามารดาที่มีศีลธรรมหย่อนยาน บุตรจะพลอยเป็นผู้มีศีลธรรมหย่อนยานไปด้วย มีทัศนคติที่ไม่พึงปรารถนาและอาจจะต้องเป็นผู้มีปัญหามากที่สุด

สุพัตรา สุภาพ (2534 : 59) มีแนวคิดว่าการอบรมที่ใกล้ชิด และความผูกพันอย่างลึกซึ้งกับพ่อและแม่ มีอิทธิพลต่ออารมณ์ ทัศนคติ และแบบของความประพฤติแก่เด็กเป็นอย่างยิ่ง โดยพ่อแม่จะอบรม 2 วิธี

1. ทางตรง ด้วยวิธีการบอกกล่าวอย่างแจ่มแจ้ง
2. ทางอ้อม หรือเป็นการอบรมที่ไม่รู้ตัว แต่เด็กได้รับรู้ และซึมซาบเข้าไปใน

จิตใจเด็ก

ดังนั้นอุปนิสัย ทัศนคติ และความประพฤติของเด็กจึงมีผลจากการที่บ้านถ่ายทอดให้ โดยเฉพาะสภาพความเป็นอยู่ของบ้าน มีผลต่อความรู้สึกนึกคิดของเด็กมาก เช่นบ้านที่ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย ไม่สอนให้เด็กรู้จักค่าของเงิน เด็กอาจจะติดเป็นนิสัย กลายเป็นคนสุรุ่ยสุร่าย

จะเห็นได้ว่าสถาบันครอบครัวมีบทบาทสำคัญสถาบันหนึ่งในการอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรม รวมทั้งสร้างทัศนคติ ค่านิยม ลักษณะนิสัยและความประพฤติ เพื่อให้ปรับตัวเข้ากับสังคมได้อย่างสงบสุข จากการศึกษาเอกสารเกี่ยวกับครอบครัว ผู้วิจัยมีความเห็นว่า การอบรมเลี้ยงดู การปลูกฝังคุณธรรม จริยธรรมและค่านิยมของครอบครัวมีอิทธิพลอย่างมากต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ผู้วิจัยจึงได้นำการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยของครอบครัวเป็นแนวทางในการศึกษาถึงตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยและแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมความเป็นไทย

2.3 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับการได้รับการปลูกฝังค่านิยมในโรงเรียน

โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีหน้าที่ในการปลูกฝังและสร้างเสริมค่านิยมที่พึงปรารถนาแก่นักเรียน ทั้งนี้เพราะโรงเรียน มีหน้าที่โดยตรงในการอบรมสั่งสอนให้นักเรียนมีความรู้ ความเข้าใจ และประพฤติปฏิบัติตนไปในแนวทางที่ถูกต้องสามารถอยู่ในสังคมด้วยความสงบสุข (ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์. 2519 : 95) สอดคล้องกับ พันธ์ หันนาคินทร์ (2523 : 120) กล่าวว่า การ

ประเพณีปฏิบัติของครูจะมีผลต่อการสร้างศรัทธาให้เกิดขึ้นในตัวนักเรียน จึงจะพร้อมที่จะรับการปลูกฝังจากครู สิ่งที่เป็นอุปสรรคสำคัญประการหนึ่งในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่นักเรียน คือ การที่ครูพยายามจะปลูกฝังค่านิยมทางจริยธรรมให้แก่เรียนนั้น เป็นการกดขี่บังคับจิตใจของนักเรียนไม่ให้มีเสรีภาพในการคิดและการปฏิบัติ

สุชา จันทน์เอม (2527 : 65) กล่าวว่า โรงเรียนก็เป็นสถาบันสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่าบ้านเท่าไรนักในอันที่จะต้องรับผิดชอบอนาคตของชาติ ในโรงเรียนครูมีอิทธิพลอย่างมากต่อการเรียนรู้และการขัดเกลาทางสังคม ครูเป็นตัวแทนของสังคมที่ทำหน้าที่รับผิดชอบในการถ่ายทอดความรู้ ค่านิยม ทศนคติ รวมทั้งเป็นตัวแทนของการเรียนรู้พฤติกรรมต่างๆ ในสังคม ครูจะสามารถควบคุมการกระทำทางสังคมของเด็กได้ เพราะครูมีบทบาทในการเป็นผู้ให้แรงเสริม ให้คำชมเชย ให้ความมั่นใจในการยอมรับ นอกจากนั้นครูยังมีบทบาทในการลงโทษและไม่ยอมรับการกระทำของเด็ก โดยเฉพาะในสังคมไทยครูจะมีอิทธิพลมาก เพราะประเพณีไทยสั่งสอนให้เด็กเคารพเชื่อฟังผู้ใหญ่ ล้วน สายยศ; และ อังคณา สายยศ (2543 : 129) กล่าวว่า ครูเป็นผู้มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของนักเรียน ถ้าครูสอนให้นักเรียนรู้และกระทำแต่สิ่งดีๆ นักเรียนก็จะเป็นคนดี มีค่านิยมทางดีอยู่กับตัว ทั้งนี้เพราะผลจากครูปลูกฝังค่านิยมให้แก่เรียน

สรุปได้ว่า โรงเรียนเป็นสถาบันหนึ่งที่มีบทบาทสำคัญในการปลูกฝังค่านิยมให้แก่เรียน โดยเฉพาะอย่างยิ่งครู ซึ่งครูที่ดีนั้นจะต้องตระหนักถึงหน้าที่โดยตรงในการปลูกฝังค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่เรียน ครูต้องเตรียมการจัดการเรียนการสอนที่เหมาะสม มีเทคนิควิธีที่จะให้นักเรียนยอมรับ รวมถึงการทำตัวเป็นแบบอย่างที่ดีให้กับเด็ก โดยทำให้นักเรียนมีความเคารพ ยกย่อง ชื่นชอบ ต้องการเป็นแบบครู และประพฤติตนตามแบบอย่างของครู มีการยอมรับ และนำเอาความรู้ ค่านิยม ความเชื่อและเจตคติที่ครูสอนและประพฤติให้เห็นไปใช้ในการดำรงชีวิตประจำวัน

ผู้วิจัยจึงได้นำได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยของโรงเรียนเป็นแนวทางในการศึกษาถึงตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนและแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมความเป็นไทย

2.4 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชน

สื่อมวลชนทั้งหลายได้แก่ วิทยุ โทรทัศน์และหนังสือพิมพ์ มีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการนำเสนอทั้งสิ่งที่เป็นสาระความรู้ และบันเทิงไปสู่ประชาชนทุกเพศ ทุกวัย ทุกฐานะ ทุกโอกาสและทุกหนทุกแห่ง เท่าที่ขีดความสามารถของสื่อมวลชนจะทำได้ จนกลายเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตประจำวัน เด็กจำนวนมากโดยเฉพาะอย่างยิ่งเด็กในกรุงเทพมหานครที่ภาวะเศรษฐกิจบีบคั้น

ทำให้ผู้ปกครองไม่มีเวลาดูแลบุตรหลาน ทำให้โทรทัศน์เข้ามามีอิทธิพลเหนือจิตใจของเด็กมากกว่าสื่อชนิดอื่นๆ โดยธรรมชาติแล้วเด็กับสิ่งต่างๆ ได้ง่าย สื่อมวลชนจะมีอิทธิพลต่อการปรับตัวและอุปนิสัยใจคอของเด็กเป็นอย่างมาก จนมีบทบาทต่อการสร้างรูปแบบของสังคมสอดคล้องกับ ก่อ สวัสดิพิพาณิชย์ (2519 : 95) กล่าวว่า เด็กในสมัยปัจจุบันได้รับความรู้และความคิดจากสื่อมวลชนเป็นอันมากในบางกรณีเด็กก็ยอมรับเอาความรู้และความคิดเหล่านี้ไปยึดถือ เป็นค่านิยมบางประการของตนเอง ตัวอย่างที่เห็นได้ชัด ได้แก่ ค่านิยมในการแต่งกาย การไว้ทรงผม เป็นต้น สื่อมวลชนมักนำความคิดเช่นนี้ออกไปเผยแพร่คนในสังคม โดยเฉพาะเด็กวัยรุ่นและหนุ่มสาว

กฤติกา ลีลาพตะ (2544 : 43) กล่าวว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อกระบวนการเรียนรู้ ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆ ของเด็ก และนับวันสื่อมวลชนก็ยิ่งทวีความสำคัญในการเป็นสถาบันสังคมที่มีบทบาทถ่ายทอดค่านิยม เจตคติต่างๆ ให้แก่เด็กและคนในสังคมมากขึ้น เพราะวิถีชีวิตของคนยุคใหม่ต้องการความรวดเร็วในการรับข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ

คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลวัยรุ่น (กฤติกา ลีลาพตะ. 2544 : 46 ; อ้างอิงจาก คณะกรรมการพัฒนาการศึกษาอบรมและดูแลวัยรุ่น . 2525 : 43) พบว่า ผลกระทบของสื่อมวลชนมีต่อเด็กและเยาวชน ในด้านวัฒนธรรม ทศนคติ และค่านิยมดังนี้

- 1.การใช้ภาษา การใช้ภาษาไทยที่ไม่ถูกต้องเหมาะสมของสื่อมวลชน อาจทำให้เด็กเลียนแบบหรือจำไปใช้โดยไม่ทราบว่ามีผิด
- 2.การถ่ายทอดวัฒนธรรมที่ไม่ดี เพราะรายการทางโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียง และสิ่งพิมพ์ที่มีสาระส่งเสริมความรู้ด้านศิลปวัฒนธรรมไทยมีน้อยและเด็กไม่ค่อยสนใจ
- 3.ทศนคติและค่านิยม เนื่องจากรายการทางวิทยุโทรทัศน์ วิทยุกระจายเสียงและสิ่งพิมพ์ที่มีระดับความนิยมในเชิงตลาดสูงมักมีเนื้อหาที่ตอกย้ำให้เด็กมีทศนคติและค่านิยมบางประการที่ไม่เหมาะสม เช่น มีลักษณะอำนาจนิยม ฟุ้งเฟ้อ นิยมบริโภคสิ่งเสพติดประเภทเหล้า บุหรี่ ให้คุณค่าของเงินมากกว่าคุณธรรมความดี ไม่ยอมรับความเท่าเทียมกันระหว่างเพศ มองภาพพจน์ของสตรีไปในทางลบ เช่น เห็นเป็นวัตถุทางเพศ เป็นต้น

ประทีป สยามชัย (2526 : 125 – 132) ได้ให้ข้อเสนอเกี่ยวกับข้อเสียของสื่อมวลชนในด้านการสร้างค่านิยมและพฤติกรรมแก่เยาวชน ดังนี้

- 1) สื่อมีแนวโน้มที่จะส่งเสริมให้เด็กเล็กและเด็กวัยรุ่นเลียนแบบผู้ที่มีบุคลิกลักษณะที่หยาบหยาบ ฟูมเฟื่อยและมั่วสุมในอบายมุขต่างๆ
- 2) รายการโทรทัศน์มักมีการโฆษณาสินค้าต่างๆ มีการแจกของแถมเพื่อชักจูงใจให้ผู้ชม

ซื้อสินค้าของตนเอง เป็นการส่งเสริมให้เด็กมีนิสัยเชื่อคนง่าย หรือชอบอะไรอย่างผิวเผินไม่มีการพิจารณาอย่างลึกซึ้ง

3) สื่อสิ่งพิมพ์บางฉบับใช้ภาษาไม่เหมาะสม ใช้สำนวนซึ่งยังไม่เป็นที่ยอมรับ ทำให้ไม่เหมาะสมสำหรับเด็กหรือเยาวชนที่จะอ่าน

เนื้อหาสาระในสื่อมวลชนประเภทต่างๆ จึงนับว่า เป็นสิ่งสำคัญยิ่งในการเสริมสร้างการเรียนรู้และปลูกฝังทัศนคติให้ตัวเด็ก หากรายการโทรทัศน์ บทความในหนังสือพิมพ์หรือวิทยุ มีเนื้อหาสาระที่มีได้คำนึงถึงผลกระทบที่มีต่อเด็ก ก็อาจเป็นเหตุให้เกิดผลร้ายทั้งทางความคิด และพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ของเด็กได้ ดังนั้นจึงเป็นหน้าที่ของผู้เกี่ยวข้องทุกคนที่จะต้องพยายามร่วมมือกันหาแนวทางและวิธีการที่จะใช้สื่อมวลชนให้เป็นประโยชน์ในทางสร้างสรรค์ให้มากที่สุด

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า ผลจากการอ่านหนังสือ บทความ หนังสือพิมพ์ และนวนิยาย การรับฟังวิทยุ ผลจากการรับชมรายการโทรทัศน์ และรับชมภาพยนตร์ ที่ทำให้นักเรียนมีความชื่นชอบและต้องการเป็นอย่างตัวแบบในสื่อ การรับเอาความรู้ เจตคติ ค่านิยม และพฤติกรรมที่ได้พบจากสื่อมาเป็นของตนเองและนำไปใช้ในการดำเนินชีวิต ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำอิทธิพลของสื่อเป็นแนวทางในการศึกษาถึงตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนและแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมความเป็นไทย

2.5 เอกสารที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเพื่อน

ปัจจุบันการเข้าสังคมรวมกลุ่มเด็กต้องการการยอมรับจากกลุ่มเพื่อนมากขึ้น

จำเนียร ช่างโชติ (2519 : 2) กล่าวว่า ความสัมพันธ์ของกลุ่มเพื่อนมีทั้งผลดีและผลเสีย ผลดีก็คือ กลุ่มเพื่อนเป็นกลุ่มที่สอนให้เรียนรู้ถึงการที่จะก้าวสู่การเป็นผู้ใหญ่ เพราะกลุ่มเพื่อนมีหน้าที่ประการหนึ่งที่เรียกว่า Transition Function ซึ่งจะช่วยพัฒนาบุคลิกภาพของเด็กให้ค่อยๆ เข้าสู่การเป็นผู้ใหญ่ ในทางลบกลุ่มเพื่อนอาจชักนำให้เด็กมีความประพฤติที่สังคมไม่ยอมรับเพราะบางกลุ่มนั้นผู้นำจะมีอำนาจมากและมักจะบังคับเพื่อนสมาชิกในกลุ่มเดียวกันให้ทำตามเสมอ

กรอนแลนด์ (พงษ์นิรันดร์ นัมคณิศร 2539 : 52 ; อ้างอิงจาก Gronlund 1959 : 232) ได้กล่าวว่า เมื่อเด็กเข้าโรงเรียนจนสู่วัยผู้ใหญ่ ประสบการณ์การเข้าสังคมย่อมกว้างขวางไปตามลำดับ กล่าวคือ เมื่อถึงวัยเข้าเรียนเด็กมีโอกาสได้มีความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกัน ได้รับการยอมรับนับถือจากเพื่อนเด็กจะรับรู้บทบาทของตนว่าควรจะปฏิบัติตนอย่างไร เมื่ออยู่กับเพื่อน เด็กจะรู้สึกอบอุ่นใจ มีความมั่นคง เกิดความเชื่อมั่น เมื่ออยู่กับกลุ่มเพื่อนฝูงอย่างดี มีความสุข ย่อมมีความปรารถนาที่จะสร้างความสัมพันธ์กับคนอื่นเพิ่มขึ้น เมื่อเข้าสู่วัยผู้ใหญ่ ชีวิตในสังคมจะมีความสัมพันธ์กับผู้อื่นได้

งามตา วรินทร์านนท์ (2534 : 168 – 170) มีแนวคิดว่ากลุ่มเพื่อนจะมีอิทธิพลสูงสุดในช่วงวัยรุ่นโดยมีลักษณะเป็นการถ่ายทอดทางสังคมและการชักจูงที่อาศัยความสมัครใจในการยอมรับ โดยสมาชิกจะต้องยอมรับและปฏิบัติตามค่านิยมของกลุ่ม โดยถ้าไม่ปฏิบัติตามจะไม่ได้การยอมรับและถูกขับออกจากกลุ่มนอกจากนี้กลุ่มเพื่อนยังเป็นทางออกของเด็กที่ต้องการความเป็นอิสระจากการควบคุม กลุ่มเพื่อนสอนประสบการณ์ในเรื่องความสัมพันธ์ที่เท่าเทียมกัน กลุ่มเพื่อนให้ความรู้ที่ครอบคลุมไม่สามารถให้ได้ กลุ่มเพื่อนทำให้เด็กได้สัมผัสกับค่านิยมและประสบการณ์ของครอบครัวอื่น และกลุ่มเพื่อนเป็นแบบอย่างแก่เด็ก

ศรีธรรม ณะภูมิ (2535 : 80 – 81) กล่าวว่า การคบเพื่อนเป็นเรื่องสำคัญสำหรับวัยรุ่น วัยรุ่นต้องการพึ่งพาและได้รับการประคับประคองด้านจิตใจ ต้องการให้เพื่อนเข้าใจและยอมรับ การกลัวเพื่อนทอดทิ้งและไม่ให้ร่วมกลุ่มจะทำให้วัยรุ่นพยายามปรับตัวให้เป็นที่ยอมรับ ทำให้ยอมทำตามเพื่อนและเลียนแบบเพื่อน ทั้งท่าทาง การแต่งกาย วิธีพูด ความคิดและค่านิยมต่างๆ ความสนใจเพื่อนต่างเพศจะช่วยผลักดันให้วัยรุ่นกระทำตามค่านิยมที่เป็นที่ยอมรับของสังคม เพื่อจะได้สามารถร่วมกิจกรรมกับผู้อื่น ดึงดูดความสนใจจากเพศตรงข้ามและรักษาความสัมพันธ์อันใกล้ชิดไว้ได้

จากที่กล่าวมาจะเห็นได้ว่า กลุ่มเพื่อนในโรงเรียนมีอิทธิพลต่อเด็กมากทั้งในด้าน ค่านิยม บุคลิกภาพ การแต่งกาย กิจกรรมด้านนันทนาการต่างๆ ซึ่งจะมีการทำตามและเลียนแบบเพื่อให้เหมือนกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงได้นำอิทธิพลของเพื่อนเป็นแนวทางในการศึกษาถึงตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนและแนวทางในการสร้างเครื่องมือวัดค่านิยมความเป็นไทย

3. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการศึกษาเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 ผู้วิจัยได้ศึกษา งานวิจัยต่างๆ ที่สนับสนุนตัวแปรที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมและความเป็นไทยดังนี้

3.1 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรเพศ

ชลธิ์ กุลประดิษฐ์ (2527:64) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตเมืองพัทยา พบว่า นักเรียนหญิงมีทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยแตกต่างจากนักเรียนชายอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยคะแนนเฉลี่ยของทัศนคติของนักเรียนหญิงสูงกว่าคะแนนเฉลี่ยของนักเรียนชาย

สุรียา จาตุพรพิพัฒน์ (2528 : 80) ได้ศึกษาการคล้อยตามวัฒนธรรมตะวันตกของวัยรุ่นใน กรุงเทพมหานคร พบว่า วัยรุ่นหญิงคล้อยตามวัฒนธรรมตะวันตกด้านนันทนาการและการแต่งกาย

มากกว่าวัยรุ่นชาย หรือวัยรุ่นในโรงเรียนสตรีคล้อยตามวัฒนธรรมตะวันตก ด้านนันทนาการและการแต่งกายมากกว่าวัยรุ่นในโรงเรียนชายและโรงเรียนสหศึกษา

สุนทร สุราษฎร์กุล (2539 : 49) ที่ได้ศึกษาปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของวัยรุ่น พบว่า เพศมีผลกระทบต่อการซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของวัยรุ่น โดยพบว่า วัยรุ่นเพศหญิงซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายที่ผลิตจากต่างประเทศมากกว่าวัยรุ่นเพศชาย และวัยรุ่นเพศหญิงมีจำนวนครั้งที่ซื้อเสื้อผ้ามากกว่าเพศชาย

จากการศึกษางานวิจัย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรเพศ น่าจะเป็นตัวแปรที่ทำให้พฤติกรรมและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนแตกต่างกัน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำตัวแปรเพศมาศึกษาโดยแยกวิเคราะห์ตามเพศและรวมทั้งหมด โดยศึกษาว่านักเรียนเพศชาย เพศหญิงและรวมทั้งหมดในระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 ของโรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมพมหนนคร เขต 1 มีตัวแปรปัจจัยด้านต่างๆที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยอย่างไร เพื่อนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้พิจารณาแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

3.2 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรปัจจัย

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน

ชลธิ์ กุลประดิษฐ์ (2527: บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาในเขตเมืองพัทยา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาจำนวน 282 คน พบว่า ทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยมีความสัมพันธ์ ทางบวกกับการปรับตัวทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อุษา ศรีจินดารัตน์ (2533 : บทคัดย่อ)ได้ทำการศึกษาพัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอิโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนา โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชายหญิงจำนวน 480 คน พบว่า เอกลักษณ์แห่งตนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับการรับรู้คุณค่าของการทำงานและการรับรู้คุณค่าทางศาสนา

อัมพร ศรีประเสริฐสุข (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซนต์เตอร์พอยท์ พบว่านักเรียนที่มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทย

จากการศึกษางานวิจัย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรเอกลักษณ์แห่งตน น่าจะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำตัวแปรเอกลักษณ์แห่งตนมาศึกษา โดยศึกษาว่านักเรียนที่มีเอกลักษณ์แห่งตนมีความสัมพันธ์กับค่านิยม

ความเป็นไทยของนักเรียนมากนักน้อยเพียงใด เพื่อนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้พิจารณาแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร และ วิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี (2524 : 37) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย ในการวิจัยได้ศึกษาวัฒนธรรมทางด้านจิตใจของไทย 5 ด้าน คือ ความซื่อสัตย์ การมีสัมมาคารวะต่อบิดามารดาและผู้อาวุโส ความเอื้อเฟื้อ ความกตัญญูทวดเที และการยึดบาปบุญ ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดวัฒนธรรมทางจิตใจทั้ง 5 ด้านมาก มีการอนุรักษ์มากกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดน้อย

เยาวลักษณ์ ไชยประสิทธิ์ (2530 : 102) ศึกษาพบว่า นักเรียนที่ผู้ปกครองมีระดับการศึกษาที่แตกต่างกัน มีความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมไทยแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ.05 กล่าวคือ นักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับประถมศึกษามีค่าเฉลี่ยของความคิดเห็นต่อวัฒนธรรมสูงกว่านักเรียนที่ผู้ปกครองมีการศึกษาระดับมัธยมศึกษาและอุดมศึกษา

ผดุง อารยะวิญญู; และ ศรียา นิยมธรรม (2530 : 89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความนิยมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 , 5 และ 6 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 12 โรงเรียนจำนวน 720 คน พบว่า ความนิยมไทยของนักเรียนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับความนิยมไทยของผู้ปกครอง

พีรวัชร เวียงคำ (2543 : 95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นในด้านสุขภาพ น้ำใจและความรับผิดชอบ การคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ความรัก ความภูมิใจในความเป็นไทยและการรู้จักพึ่งตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นจำนวน 360 คน พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวโดยเฉพาะสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น

จากการศึกษางานวิจัย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรการปลูกฝังความเป็นไทยของครอบครัว น่าจะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำตัวแปรการปลูกฝังความเป็นไทยของครอบครัวมาศึกษา โดยศึกษาว่านักเรียนที่ได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยของครอบครัวมีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนมากนักน้อยเพียงใด เพื่อนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้พิจารณาแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน

วิบูลย์ กระฉ่างแจ้ง (2530:81-82) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมในการบริหารงานของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริมความนิยมไทยในโรงเรียนประถมศึกษา ผลการวิจัยพบว่า ผู้บริหารสามารถบริหารงานการส่งเสริมความนิยมไทยในโรงเรียนได้ในระดับมาก คือ บริหารงานบุคคลากร และการบริหารธุรการและการเงิน ส่วนการบริหารงานอาคารสถานที่งานวิชาการ งานสร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน งานกิจการนักเรียน ผู้บริหารสามารถบริหารงานดังกล่าวที่มีต่อการส่งเสริมความนิยมไทยในโรงเรียนได้ระดับปานกลาง

พันคำ มีโพทอง (2533 : 91) ได้ศึกษาค่านิยมพื้นฐานห้าประการของครู ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยผลจากการศึกษาพบว่า ค่านิยมพื้นฐานของครูมีความสัมพันธ์กับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียน และพบว่านักเรียนที่มีปริมาณการได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากครูสูง จะมีค่านิยมด้านการมีระเบียบวินัยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากครูในปริมาณต่ำ

บุญตา ยิ้มน้อย (2536:50) ยังได้ทำการศึกษาเรื่อง ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความนิยมไทยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนค่ายธนะรัชต์อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผลการศึกษาพบว่า

1.ผลการเปรียบเทียบคะแนนความนิยมไทย ระหว่างกลุ่มทดลองที่ใช้บทบาทสมมติและกลุ่มควบคุมที่ได้รับการสอนแบบปกติ พบว่า การใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความนิยมไทยสูงขึ้นกว่าการสอนแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5

2.ผลการเปรียบเทียบคะแนนความนิยมไทยของกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้บทบาทสมมติ พบว่า การใช้บทบาทสมมติทำให้นักเรียนมีความนิยมไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

3.ผลการเปรียบเทียบคะแนนความนิยมไทยของกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการสอนแบบปกติ พบว่า การสอนแบบปกติทำให้นักเรียนมีความนิยมไทยสูงขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร และคณะ (2539 : 99) ศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่มีผลต่อการมีวินัย โดยผลการศึกษาพบว่า การรับรู้ค่านิยมของนักเรียนมีความสัมพันธ์กับการเป็นแบบอย่างของครู ด้านพฤติกรรมการมีวินัย และการสนับสนุนจากครูด้านวาจา และการรับรู้กฎเกณฑ์ของโรงเรียน

จากการศึกษางานวิจัย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรการปลูกฝังความเป็นไทยของโรงเรียน น่าจะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำตัวแปรการปลูกฝังความเป็นไทยของโรงเรียนมาศึกษา โดยศึกษาว่านักเรียนที่ได้รับการ

ปลูกฝังความเป็นไทยของโรงเรียน มีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนมากนักน้อยเพียงใด เพื่อนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้พิจารณาแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของสื่อมวลชน

ธารทิพย์ สมบูรณ์ (2526 : 64) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการแพร่กระจายค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการ ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร ผลการศึกษาพบว่า อิทธิพลของสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับการนำค่านิยมพื้นฐานไปปฏิบัติ

อลงกรณ์ ปรีวุฒิพงศ์ (2540 : 195) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย โดยได้สำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่ออิทธิพลจากสื่อต่างๆต่อการรับรู้เนื้อหาวัฒนธรรมไทยพบว่า กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการแต่งกายแบบไทยมากที่สุด คือ นักร้องและนักแสดง ร้อยละ 37.2 สื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาษาไทยและวรรณกรรมไทยมากที่สุด คือ วิทยุ ร้อยละ 55.8 ครู - อาจารย์ ร้อยละ 52.8

ถิรนนท์ อนุวัชศิริวงศ์ (2542 : 152) ได้ทำการศึกษาอิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากรและสื่อมวลชน ที่มีต่อการเลื่อนชั้นทางสังคม ในอำเภอธัญบุรี และอำเภอคลองทอง จังหวัดปทุมธานี โดยผลการศึกษาพบว่าการเปิดรับสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์กับการมีค่านิยมสมัยใหม่

จากการศึกษางานวิจัย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรอิทธิพลของสื่อมวลชน น่าจะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำตัวแปรอิทธิพลของสื่อมวลชนมาศึกษา โดยศึกษาว่านักเรียนที่ได้รับอิทธิพลของสื่อมวลชนมีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนมากนักน้อยเพียงใด เพื่อนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้พิจารณาแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับอิทธิพลของเพื่อน

เฟอแมน (ศรีเรือน แก้วกังวาล.2540 : 64 ; อ้างอิงจาก Fuhtmann.1990) ได้ศึกษารายงานการวิจัยเกี่ยวกับอิทธิพลของกลุ่มเพื่อนที่มีต่อวัยรุ่น พบว่า อิทธิพลของกลุ่มเพื่อนมีมากกว่าอิทธิพลของครอบครัว เด็กวัยรุ่นจะเข้าหาเพื่อนของตนมากกว่าพ่อแม่ มีการศึกษาที่ชี้ให้เห็นว่าเพื่อนสนิทของคนเรามักจะเป็นเพื่อนในช่วงวัยรุ่น

อัจฉรา ถนัดหัตถกรรม (2527 : 66) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนทหารตำรวจ ซึ่งพบว่านักเรียนทหารตำรวจมีค่านิยมที่ไม่แตกต่างกันเพราะแนวทางการอบรมสั่งสอนของสถาบันการศึกษา และอิทธิพลของเพื่อน

สุริยา จาตุพรพิพัฒน์.(2528 : 78) ได้ศึกษาเกี่ยวกับการคล้อยตามวัฒนธรรมตะวันตกของวัยรุ่นในกรุงเทพมหานคร พบว่า ลักษณะธรรมชาติของวัยรุ่นที่มักชอบรวมกลุ่มกัน และมีความต้องการหรือความสนใจในกิจกรรมต่างๆที่เหมือนกัน และร่วมกันทำกิจกรรมนั้นๆจนเกิดเป็นลักษณะที่เป็นเอกลักษณ์ของกลุ่ม หรือที่เรียกว่า วัฒนธรรมวัยรุ่น อิทธิพลของกลุ่มเพื่อน หรือค่านิยมของกลุ่มเพื่อนจึงมีผลต่อการแสดงพฤติกรรมในด้านต่างๆโดยเฉพาะด้านนันทนาการและการแต่งกาย

กฤติกา สีลาพตะ (2544 : 100 – 107) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ และพบว่า นิสิตที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนต่างกัมีค่านิยมด้านความนิยมไทยด้านวัฒนธรรมไทย ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ด้านความนิยมสินค้าไทย แตกต่างกัน

จากการศึกษางานวิจัย จะเห็นได้ว่า ตัวแปรอิทธิพลของเพื่อน น่าจะเป็นตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ดังนั้นผู้วิจัยจึงสนใจนำตัวแปรอิทธิพลของเพื่อนมาศึกษา โดยศึกษาว่านักเรียนที่ได้รับอิทธิพลของเพื่อนมีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนมากน้อยเพียงใด เพื่อนำมาเป็นปัจจัยหนึ่งที่ใช้พิจารณาแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้เหมาะสมกับนักเรียนต่อไป

3.3 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับค่านิยมความเป็นไทย

ชฎาพร พัทธสิทธิ์ (2525:80-81) ได้ศึกษาเรื่องความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษา ในเรื่อง การรักอิสระ ความรับผิดชอบ ระเบียบวินัย การเคารพระบบผู้อาวุโส การถือพรคถือพวก การตรงต่อเวลา การประหยัด มัธยัสถ์ การนิยมไทย ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนส่วนใหญ่ร้อยละ 48.39 มีความเห็นอยู่ในเกณฑ์เห็นด้วย ร้อยละ 13 เห็นด้วยอย่างยิ่ง นักเรียนร้อยละ 34.87 ไม่มีความเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้และร้อยละ 3.62 ไม่เห็นด้วยกับการนิยมไทย ซึ่งสอดคล้องกับ

กอบแก้ว สิงห์ดี (2526:37) ที่ได้ศึกษาเรื่อง ความคิดเห็นของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ที่มีต่อวัฒนธรรมไทยโดยมีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษา ความคิดเห็นของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อวัฒนธรรมไทยด้านภาษา ศิลปกรรม

วรรณคดี ศาสนา จรรยา มารยาท การแต่งกาย ตลอดจนขนบธรรมเนียมประเพณีไทยผลการวิจัยพบว่า ในด้านความเข้าใจเกี่ยวกับวัฒนธรรมนิสิตส่วนใหญ่เข้าใจ ความหมายและลักษณะสำคัญของวัฒนธรรมเป็นอย่างดี ในด้านความรู้สึกซาบซึ้งต่อวัฒนธรรมไทย นิสิตส่วนใหญ่มีความคิดเห็นและซาบซึ้งต่อลักษณะความสำคัญวัฒนธรรมไทยด้าน ศิลปกรรม ภาษา ศาสนา จรรยา มารยาท การแต่งกาย และขนบธรรมเนียมประเพณีบางอย่างในทางดี ส่วนความรู้สึกต่อการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมไทยนั้น นิสิตมีความเห็นว่า วัฒนธรรมไทยด้านการใช้ภาษา ความศรัทธาที่มีต่อศาสนา ความรู้สึกที่มีต่อวรรณคดีไทย การแต่งกาย การยึดมั่นในขนบธรรมเนียมประเพณี การเคารพยกย่องผู้ใหญ่เปลี่ยนแปลงไปในทางที่เลวลง

ผดุง อารยะวิญญู; และ ศรียา นิยมธรรม (2530:60-62) ได้ศึกษาปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความนิยมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษา พบว่า นักเรียนมัธยมศึกษามีความนิยมไทยในปริมาณค่อนข้างสูง คือมีจำนวนร้อยละ 98 แต่ถึงแม้นักเรียนมีความรู้สึกนึกคิดนิยมไทยแต่แสดงออกทางพฤติกรรมในการนิยมไทยเพียงร้อยละ 67 และนักเรียนที่มีระดับการเปิดรับวัฒนธรรมไทยสูงมีอยู่ประมาณร้อยละ 46 ของประชากร แสดงว่า นักเรียนมัธยมศึกษาส่วนมากมีความนิยมไทยในด้านความรู้สึกนึกคิด แต่ไม่แสดงพฤติกรรมบ่อยนัก

จากการศึกษาเอกสารและงานวิจัยข้างต้น จะเห็นว่า มีปัจจัยหลายประการด้วยกันที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย ผู้วิจัยคิดว่าค่านิยมความเป็นไทยเป็นสิ่งที่ทุกคนควรเห็นความสำคัญ เพราะเป็นเรื่องที่เกี่ยวกับความมั่นคงของประเทศไทย จึงสนใจที่จะศึกษาเกี่ยวกับค่านิยมความเป็นไทยว่ามีปัจจัยสำคัญใดบ้างที่จะส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังนี้

1. การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง
2. การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การจัดกระทำและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 ได้แก่ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4, 5 และ 6 ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2549 (สังกัดกรมสามัญศึกษาเดิม) สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทม. เขต 1 โรงเรียนสหศึกษา ซึ่งมีจำนวน 25 โรงเรียน จำนวน 639 ห้องเรียน แบ่งเป็น นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 8,074 คน เป็นเพศชาย 3,574 คน เพศหญิง 4,500 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 7,779 คน เป็นเพศชาย 3,437 คน เพศหญิง 4,342 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 7,498 คน เป็นเพศชาย 3,379 คน เพศหญิง 4,119 คน รวมทั้งหมด 23,351 คน เป็นเพศชาย 10,390 คน เป็นเพศหญิง 12,951 คน ดังตาราง 1

ตาราง 1 จำนวนนักเรียนในช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสหศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
กรุงเทพมหานครเขต 1 จำแนกตามกลุ่มเขตพื้นที่การปกครองของกรุงเทพมหานคร

เขตพื้นที่ การปกครอง	จำนวน โรงเรียน	ม.4			ม.5			ม.6		
		ห้อง	ชาย	หญิง	ห้อง	ชาย	หญิง	ห้อง	ชาย	หญิง
ชั้นใน	22	189	3241	4074	191	3096	3939	191	3028	3651
ชั้นกลาง	2	17	248	321	17	269	302	19	281	356
ชั้นนอก	1	5	85	105	5	72	101	5	70	112
รวม	25	211	3574	4500	213	3437	4342	215	3379	4119
รวมทั้งสิ้น	จำนวน	639 ห้องเรียน								
	เพศชาย	10,390 คน								
	เพศหญิง	12,961 คน								
	รวมทั้งหมด	23,351 คน								

ที่มา : สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 กระทรวงศึกษาธิการ (2549)

การกำหนดกลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสหศึกษาตามกรอบประชากรดังกล่าวข้างต้น จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 18 ห้องเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 167 คน เพศชาย 64 คน เพศหญิง 103 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 192 คน เพศชาย 98 คน เพศหญิง 94 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 216 คน เพศชาย 67 คน เพศหญิง 149 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 575 คน เป็นเพศชาย 229 คน เป็นเพศหญิง 346 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 104 -105)

ขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง

ขั้นที่ 1 จากการสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แล้วจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) โดยอาศัยลักษณะการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตการปกครองชั้นใน เขตการปกครองชั้นกลาง และเขตการปกครองชั้นนอก เพื่อควบคุมสภาพแวดล้อมให้มีความใกล้เคียงกันเนื่องจากตัวแปรสภาพแวดล้อมอาจส่งผลกระทบต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเฉพาะเขตการปกครองชั้นใน ซึ่งมีโรงเรียนสหศึกษาทั้งหมด 22 โรงเรียน ดังตาราง 2

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีระดับชั้น เป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % (มยุรี ศรีชัย.2538 : 104 -105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 \sigma_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

ตาราง 3 จำนวนนักเรียนในแต่ละโรงเรียนที่ใช้เป็นกลุ่มตัวอย่าง

โรงเรียน	ม.4			ม.5			ม.6		
	จำนวน นักเรียน (ห้อง)	ชาย	หญิง	จำนวน นักเรียน (ห้อง)	ชาย	หญิง	จำนวน นักเรียน (ห้อง)	ชาย	หญิง
1.ราชวินิตมัธยม	34(1)	12	22	39(1)	20	19	-	-	-
2.วัดราชาธิวาส	-	-	-	-	-	-	25(1)	8	17
3.ศรีอยุธยา	-	-	-	-	-	-	34(1)	10	24
4.สันติราษฎร์วิทยาลัย	-	-	-	38(1)	17	21	32(1)	9	23
5.มัธยมวัดมกุฏกษัตริย์	38(1)	18	20	-	-	-	-	-	-
6.โยธินบูรณะ	-	-	-	-	-	-	28(1)	9	19
7.วัดน้อยนพคุณ	28(1)	9	19	-	-	-	20(1)	8	12
8.พุทธจักรวิทยา	-	-	-	38(1)	15	23	-	-	-
9..สามเสนวิทยาลัย	38(1)	15	23	35(1)	23	12	-	-	-
10.มักกะสันพิทยา	29(1)	10	19	-	-	-	23(1)	7	16
11.วัดสังเวช	-	-	-	-	-	-	24(1)	8	16
12.นนทรีวิทยา	-	-	-	42(1)	23	19	-	-	-
13.สุรศักดิ์มนตรี	-	-	-	-	-	-	30(1)	8	22
รวม	5	64	103	5	98	94	8	67	149

จำนวน 18 ห้องเรียน

เพศชาย 229 คน เพศหญิง 346 คน

รวมทั้งสิ้น 575 คน

การกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง

ผู้วิจัยกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น และดำเนินการสุ่มตามหลักของการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง โดยผู้วิจัยกำหนดขนาดของความคลาดเคลื่อน (Limit of error) และระดับความเชื่อมั่น (Level of confidence : $1 - \alpha$) ที่ 95% ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยอาศัยข้อมูลในการประมาณค่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างดังนี้

1.1 ขนาดของความคลาดเคลื่อนเท่ากับ 1 คะแนน จากคะแนนเต็มของแบบวัดค่านิยมความเป็นไทย ซึ่งผู้วิจัยถือว่าเป็นขนาดที่เพียงพอที่จะนำผลการวิจัยไปใช้ในการตัดสินใจต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องได้

1.2 ค่าประมาณความแปรปรวนของประชากร (σ^2) ที่คือนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 , 5 และ 6 ที่ได้จากการนำแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทยไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่างที่นำมาใช้ในการรวบรวมข้อมูลจริงจำนวน 100 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 35 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 35 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 30 คน พบว่ามีค่าความแปรปรวนเท่ากับ 99.94 , 84.46 และ 150.27 ตามลำดับ โดยผู้วิจัยนำค่าความแปรปรวนที่ได้นี้กลับมาประมาณค่ากลุ่มตัวอย่างต่อไป

1.3 จากข้อมูลประชากร และข้อมูลที่ได้ในข้อ 1.1 และ 1.2 ผู้วิจัยได้นำข้อมูลข้างต้นไปคำนวณหาขนาดของกลุ่มตัวอย่าง โดยใช้สูตรการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างของการสุ่มแบบแบ่งชั้น ของมยุรี ศรีชัย (2538) ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด 448 คน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 119 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 124 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 205 คน แล้วจึงทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างตามขั้นตอนการสุ่มกลุ่มตัวอย่างที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น โดยผู้วิจัยทำการสุ่มกลุ่มตัวอย่างให้ใกล้เคียงกับที่คำนวณได้ ได้กลุ่มตัวอย่างดังนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 167 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 192 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 216 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 575 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ คือ

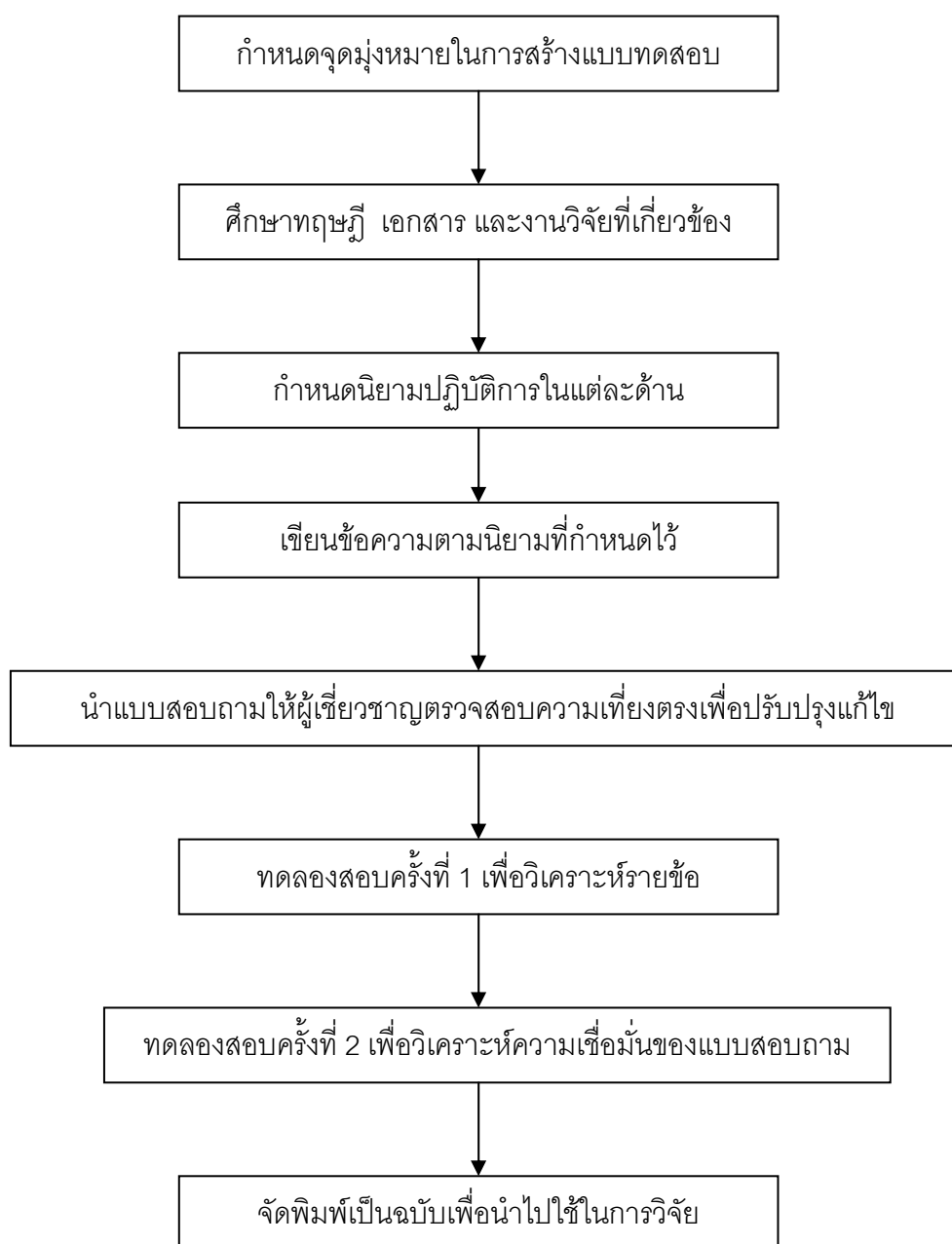
ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดปัจจัยแต่ละด้าน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ รวมทั้งฉบับ จำนวน 137 ข้อ แบ่งเป็น 6 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1	ข้อมูลส่วนตัวนักเรียน
ตอนที่ 2	เอกลักษณ์แห่งตน จำนวน 24 ข้อ
ตอนที่ 3	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว จำนวน 29 ข้อ
ตอนที่ 4	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน จำนวน 32 ข้อ
ตอนที่ 5	อิทธิพลของสื่อมวลชน จำนวน 29 ข้อ
ตอนที่ 6	อิทธิพลของเพื่อน จำนวน 23 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 29 ข้อ

วิธีดำเนินการสร้างเครื่องมือ

ผู้วิจัยสร้างแบบสอบถามปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชน อิทธิพลของเพื่อน และค่านิยมความเป็นไทย โดยมีขั้นตอนดังนี้

ภาพประกอบ 3 แสดงขั้นตอนการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

จากภาพประกอบเป็นการแสดงลำดับขั้นตอนการสร้างแบบสอบถามปัจจัยบางประการกับแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ซึ่งมีรายละเอียดของการสร้างแบบสอบถาม ดังนี้

1.กำหนดจุดมุ่งหมายในการสร้างแบบสอบถามปัจจัยด้าน เอกลัษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชน อิทธิพลของเพื่อนและค่านิยมความเป็นไทย

2.ศึกษาทฤษฎี เอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชน อิทธิพลของเพื่อนและค่านิยมความเป็นไทย

3.เขียนนิยามเชิงปฏิบัติการด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชน อิทธิพลของเพื่อนและค่านิยมความเป็นไทย

4.สร้างแบบสอบถามของปัจจัยแต่ละด้านและค่านิยมความเป็นไทยโดยให้ครอบคลุมตามค่านิยมคัพทดังนี้

4.1 แบบสอบถามตัวแปรปัจจัยแต่ละด้าน ได้แก่

แบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน ซึ่งผู้วิจัยปรับปรุงข้อคำถามจากแบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตนของ เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ มีค่าความเชื่อมั่น .82 และ อัมพร ศรีประเสริฐ สุข มีค่าความเชื่อมั่น .86 จำนวน 36 ข้อ

แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว จำนวน 37 ข้อ

แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน จำนวน 40 ข้อ

แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน จำนวน 36 ข้อ

แบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน จำนวน 36 ข้อ

4.2 แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย จำนวน 42 ข้อ

5.ตรวจสอบคุณภาพเบื้องต้นของแบบสอบถาม โดยนำไปให้ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านจิตวิทยา และการวัดผลการศึกษา จำนวน 5 ท่าน ตรวจสอบความเที่ยงตรงเชิงพินิจ (Face Validity) เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องทางด้านเนื้อหาตามนิยามปฏิบัติการและภาษาที่ใช้ โดยพิจารณาคัดเลือกจากค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ .50 ขึ้นไป และปรับปรุงแก้ไขให้เหมาะสมและถูกต้องตามคำแนะนำของผู้เชี่ยวชาญได้ดังนี้

แบบสอบถามปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน จำนวน 29 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง .80 – 1.00

แบบสอบถามปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว จำนวน 37 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง .80 – 1.00

แบบสอบถามปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน จำนวน 40 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง .80 – 1.00

แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน จำนวน 34 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง .80 – 1.00

แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของเพื่อน จำนวน 35 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง .80 – 1.00

แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย จำนวน 37 ข้อ มีค่า IOC ระหว่าง .60 – 1.00

6. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วจากข้อที่ 5 ไปทดสอบครั้งที่ 1 กับ นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนพิบูลย์ประชาสรรค์ จำนวน 100 คน เพื่อวิเคราะห์หาค่าอำนาจจำแนกโดยการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามกับคะแนนรวมยกเว้นข้อที่วิเคราะห์ (Item – total correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Coefficient) โดยคัดเลือกข้อที่มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ .20 ขึ้นไป ได้ดังนี้

แบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .21 - .54

แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .23 - .63

แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน จำนวน 32 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .23 - .78

แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .25 - .76

แบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .75

แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .64

7. นำแบบสอบถามที่คัดเลือกแล้วในข้อ 6 ไปทดสอบครั้งที่ 2 กับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 – 6 โรงเรียนสันติราษฎร์วิทยาลัย ที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 100 คน เพื่อนำผลมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถามโดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบัค (α - coefficient) ได้ค่าความเชื่อมั่นดังนี้

แบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน มีค่าความเชื่อมั่น .82

แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว มีค่าความเชื่อมั่น .88

แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน มีค่าความเชื่อมั่น .93

แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน มีค่าความเชื่อมั่น .92

แบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน มีค่าความเชื่อมั่น .91

แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย มีค่าความเชื่อมั่น .88

8. นำแบบสอบถามที่ได้จากข้อ 7 มาทำการจัดพิมพ์เป็นรูปเล่ม เพื่อนำไปทดสอบกับกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย

ลักษณะของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยครั้งนี้ แบ่งเป็น 2 ฉบับ ดังนี้

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามที่วัดปัจจัยแต่ละด้าน ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบมาตราส่วนประเมินค่า 4 ระดับ ข้อความในแบบสอบถามเป็นประโยคบอกเล่าที่แสดงการรับรู้ของตนเองที่มีต่อปัจจัยแต่ละด้านทั้งทางบวกและทางลบ ให้นักเรียนเลือกคำตอบโดยทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ต้องการจะตอบเพียงข้อเดียวในหนึ่งข้อความ แบบสอบถามฉบับนี้มีจำนวนทั้งหมด 137 ข้อ

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย ลักษณะข้อคำถามเป็นแบบสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น จำนวน 29 ข้อ

แบบสอบถามฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดปัจจัยต่างๆ

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับที่ 1 ประกอบด้วยปัจจัยต่างๆ 5 ด้าน โดยแต่ละด้านให้นักเรียนพิจารณาข้อความแต่ละข้อว่าตรงกับความคิด ความรู้สึก และการปฏิบัติตนของนักเรียน มากน้อยเพียงใด ซึ่งไม่มีข้อถูกหรือผิดจึงขอให้นักเรียนตอบตามความเป็นจริง แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องซึ่งตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด เพียงข้อละ 1 ช่อง

แบบสอบถามปัจจัยแต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

แบบสอบถามด้านเอกลักษณ์แห่งตน	24	ข้อ
แบบสอบถามด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว	29	ข้อ
แบบสอบถามด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน	32	ข้อ
แบบสอบถามด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน	29	ข้อ
แบบสอบถามด้านอิทธิพลของเพื่อน	23	ข้อ

ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1.1 ด้านเอกลักษณ์แห่งตน	(0) ข้าพเจ้ารู้ว่าข้าพเจ้าเป็นคนประเภทใด				
	(00) ข้าพเจ้าชอบเลียนแบบเพื่อน				

จากตัวอย่าง คำตอบในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียนทุกครั้ง
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียนเป็นบางครั้ง
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
ข้อความทางบวก	3	2	1	0
ข้อความทางลบ	0	1	2	3

การแปลความหมายคะแนนของปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน

(24 ข้อ คะแนนระหว่าง 0 ถึง 72 คะแนน)

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	60.01 – 72.00	หมายถึง	มีเอกลักษณ์แห่งตนสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	36.01 – 60.00	หมายถึง	มีเอกลักษณ์แห่งตนค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	12.01 – 36.00	หมายถึง	มีเอกลักษณ์แห่งตนค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	.00 – 12.00	หมายถึง	มีเอกลักษณ์แห่งตนน้อย

แบบสอบถาม	ข้อความ	มาก ที่สุด	มาก	น้อย	น้อย ที่สุด
1.2 การได้รับการ ปลูกฝังความเป็นไทย ในครอบครัว	(0) พ่อแม่หรือผู้ปกครองอบรมให้ข้าพเจ้า เป็นผู้มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส (00) พ่อแม่หรือผู้ปกครองพาครอบครัวร่วม รดน้ำดำหัวขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์				
1.3 การได้รับการ ปลูกฝังความเป็นไทย ในโรงเรียน	(0) คุณครูอบรมให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีสัมมา- คารวะต่อผู้อาวุโส (00) ทางโรงเรียนจัดให้มีการเวียนเทียนใน วันสำคัญทางศาสนา				

จากตัวอย่าง คำตอบในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังเป็นประจำ
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังเป็นส่วนใหญ่
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังเป็นส่วนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังน้อยมากหรือ เกือบไม่ได้รับเลย

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
ข้อความทางบวก	3	2	1	0
ข้อความทางลบ	0	1	2	3

การแปลความหมายคะแนนปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว (29 ข้อ คะแนนระหว่าง 0 ถึง 87 คะแนน)

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	72.51 – 87.00	หมายถึง	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย ในครอบครัวสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	43.51 – 72.50	หมายถึง	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย ในครอบครัวค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	14.51 – 43.50	หมายถึง	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย ในครอบครัวค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	.00 – 14.50	หมายถึง	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย ในครอบครัวน้อย

การแปลความหมายคะแนนของปัจจัยด้านการปลูกฝังความเป็นไทยของโรงเรียน (32 ข้อ คะแนนระหว่าง 0 ถึง 96 คะแนน)

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	80.01 – 96.00	หมายถึง	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย ในโรงเรียนสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	48.01 – 80.00	หมายถึง	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย ในโรงเรียนค่อนข้างสูง

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 16.01 – 48.00 หมายถึง การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย
ในโรงเรียนค่อนข้างน้อย

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง .00 – 16.00 หมายถึง การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทย
ในโรงเรียนน้อย

แบบสอบถาม	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1.4 อิทธิพลของสื่อมวลชน	(0) ข้าพเจ้าชอบแต่งกายตามแบบนักแสดง นักร้องที่ชื่นชอบ (00) การรับชมการถ่ายทอดพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา ทำให้ข้าพเจ้าอยากเข้าร่วมพิธี				
1.5 อิทธิพลของเพื่อน	(0) ข้าพเจ้าพูดจาไม่มีสัมมาคารวะกับผู้ใหญ่ตามอย่างเพื่อนๆ (00) ข้าพเจ้าทำบุญและร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามคำชวนของเพื่อน				

จากตัวอย่าง คำตอบในแต่ละระดับมีความหมายดังต่อไปนี้

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียนทุกครั้ง
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียนเป็นบางครั้ง
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติ ตนของนักเรียน

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
ข้อความทางบวก	3	2	1	0
ข้อความทางลบ	0	1	2	3

การแปลความหมายคะแนนของปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน

(29 ข้อ คะแนนระหว่าง 0 ถึง 87 คะแนน)

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	72.51 – 87.00	หมายถึง	อิทธิพลของสื่อมวลชนสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	43.51 – 72.50	หมายถึง	อิทธิพลของสื่อมวลชนค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	14.51 – 43.50	หมายถึง	อิทธิพลของสื่อมวลชนค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	.00 – 14.50	หมายถึง	อิทธิพลของสื่อมวลชนน้อย

การแปลความหมายคะแนนของปัจจัยด้านอิทธิพลของเพื่อน

(23 ข้อ คะแนนระหว่าง 0 ถึง 69 คะแนน)

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	57.51 – 69.00	หมายถึง	อิทธิพลของเพื่อนสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	34.51 – 57.50	หมายถึง	อิทธิพลของเพื่อนค่อนข้างสูง
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	11.51 – 34.50	หมายถึง	อิทธิพลของเพื่อนค่อนข้างน้อย
คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง	.00 – 11.50	หมายถึง	อิทธิพลของเพื่อนน้อย

แบบสอบถามฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้มีทั้งหมด 29 ข้อ ให้นักเรียนทำทุกข้อ
2. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสถานการณ์เรื่องราวต่างๆ ว่านักเรียนมีความรู้สึกหรือมีการปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อพบเหตุการณ์นั้นๆ บางสถานการณ์อาจมิได้เกิดกับตัวนักเรียนจริงก็ให้สมมติว่าถ้าเกิดสถานการณ์เช่นนั้น นักเรียนจะมีความรู้สึกหรือจะปฏิบัติตนต่อสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีคำตอบใดผิดหรือถูก เนื่องจากเป็นเพียงความรู้สึกส่วนตัวและการปฏิบัติตนของนักเรียนซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ขอให้นักเรียนตอบตามความรู้สึกและการปฏิบัติตนตามที่เป็นจริงมากที่สุด

3. ในแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก. ข. และ ค. แล้วทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรนั้น

ตัวอย่างแบบสอบถาม

ข้อที่	สถานการณ์
0	เมื่อนักเรียนได้ชมภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัด นักเรียนรู้สึกอย่างไร ก. รู้สึกเฉยๆ เพราะมีอยู่มากมายตามวัดต่างๆ (0) ข. รู้สึกภูมิใจที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์ศิลปะที่งดงามไว้ให้ (1) ค. คิดว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้ภาพจิตรกรรมเหล่านี้ไม่สูญหายไป (2)

00	เมื่อนักเรียนพบเพื่อนของคุณพ่อคุณแม่ นักเรียนมักปฏิบัติตนตามข้อใดมากที่สุด ก. เมื่อคุณพ่อคุณแม่บอกให้ไหว้ค้อยยกมือไหว้สวัสดี (1) ข. ยกมือไหว้สวัสดีทันทีโดยไม่ต้องให้คุณพ่อหรือคุณแม่บอก (2) ค. รีบเดินเลี้ยวไปอีกทางหนึ่งโดยไม่ทักทายปล่อยให้คุณพ่อคุณแม่ทักทายกับเพื่อน (0)
----	--

เกณฑ์การตรวจให้คะแนนแต่ละข้อคำถาม ดังนี้

ถ้าเลือกตอบข้อความที่มีลักษณะแสดงออกถึงการมีค่านิยมความเป็นไทย

มาก	ให้คะแนน	2	คะแนน
ปานกลาง	ให้คะแนน	1	คะแนน
น้อยมากหรือไม่มีเลย	ให้คะแนน	0	คะแนน

การแปลความหมายคะแนนของค่านิยมความเป็นไทย

(29 ข้อ คะแนนระหว่าง 0 ถึง 58 คะแนน)

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 43.51 – 58.00 หมายถึง มีค่านิยมความเป็นไทยในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง 14.51 – 43.50 หมายถึง มีค่านิยมความเป็นไทยในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยมีค่าระหว่าง .00 – 14.50 หมายถึง มีค่านิยมความเป็นไทยในระดับน้อย

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการใช้แบบสอบถาม
3. จัดเตรียมเครื่องมือให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างและวางแผนดำเนินการใช้แบบสอบถามล่วงหน้า
4. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยไปพบผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2459 ถึง เดือนมกราคม 2550
5. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

ขั้นตอนในการวิเคราะห์ข้อมูลในการวิจัย

1. ตรวจให้คะแนนแบบสอบถามปัจจัยบางประการและแบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย ตามเกณฑ์การตรวจให้คะแนนที่ตั้งไว้
2. หาค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามปัจจัยบางประการในแต่ละด้าน และแบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน
3. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายใน ระหว่างปัจจัยที่ส่งผลและค่านิยมความเป็นไทยด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS
4. วิเคราะห์หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ของปัจจัยที่ส่งผลกับค่านิยมความเป็นไทยด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์ SPSS
5. หาค่าน้ำหนักความสำคัญ (Score Weight) ของแบบสอบถามปัจจัยบางประการและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่าง

สูตรการคำนวณขนาดของกลุ่มตัวอย่าง เพื่อใช้ในการประมาณค่าเฉลี่ยของประชากรโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95 % (มยุรี ศรีชัย.2538 : 104 -105)

$$n = \frac{\sum_{g=1}^k \frac{N_g^2 \sigma_g^2}{W_g}}{\frac{N^2 e^2}{Z_{\alpha/2}^2} + \sum_{g=1}^k N_g \sigma_g^2}$$

เมื่อ	n	แทน	ขนาดของกลุ่มตัวอย่างทั้งหมด
	N	แทน	จำนวนนักเรียนทั้งหมด
	σ_g^2	แทน	ความแปรปรวนของค่านิยมความเป็นไทยในแต่ละชั้น
	e	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนของการสุ่ม ($Z_{\alpha/2}^2$, S_x^2)
	N_g	แทน	จำนวนสมาชิกของประชากรในแต่ละชั้น
	W_g	แทน	$\frac{N_g}{N}$

2. สถิติที่หาคุณภาพของแบบสอบถาม

2.1 หาค่าความเที่ยงตรงเชิงพื้นผิว (Face Validity) โดยวิธีหาค่าดัชนีความสอดคล้อง (Index of Congruence : IOC) นิยามกับข้อคำถาม ใช้สูตรของโรวินลลีและแฮมเบลตัน (ล้วนสายยศและอังคณา สายยศ.2543 : 248)

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

เมื่อ	IOC	แทน	ดัชนีความสอดคล้อง
	$\sum R$	แทน	ผลรวมของการพิจารณาของผู้เชี่ยวชาญ
	N	แทน	จำนวนผู้เชี่ยวชาญ

2.2 วิเคราะห์แบบสอบถามเพื่อหาค่าอำนาจจำแนก ซึ่งเป็นการหาค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนของข้อคำถามกับคะแนนรวมยกเว้นข้อที่วิเคราะห์ (Item – total correlation) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ของเพียร์สัน (Pearson Product – Moment Coefficient) (บุญเชิด ภิญโญนนันทพงษ์. 2545 : 166)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าอำนาจจำแนก
	X	แทน	คะแนนของข้อคำถาม
	Y	แทน	คะแนนรวมของข้ออื่นๆที่เหลือทุกข้อ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่ม

2.3 หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) ของแบบสอบถาม โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) (ล้วน สายยศ. 2536: 171)

$$\alpha = \frac{k}{k-1} \left[1 - \frac{\sum S_i^2}{S_t^2} \right]$$

เมื่อ	α	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของความเชื่อมั่น
	k	แทน	จำนวนข้อของเครื่องมือวัด
	S_i^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนรายข้อ
	S_t^2	แทน	คะแนนความแปรปรวนของเครื่องมือทั้งฉบับ

3. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

3.1 ค่าสถิติพื้นฐานของแบบสอบถาม

3.1.1 ค่าเฉลี่ย

3.1.2 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

3.2 หาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ (Correlation Coefficient) โดยใช้สูตรของเพียร์สัน (ทศศิริ วงศ์รัตนะ 2541 : 314)

$$r_{XY} = \frac{N \sum XY - \sum X \sum Y}{\sqrt{[N \sum X^2 - (\sum X)^2][N \sum Y^2 - (\sum Y)^2]}}$$

เมื่อ	r_{XY}	แทน	ค่าสหสัมพันธ์ระหว่างคะแนนตัวแปร X กับตัวแปร Y
	$\sum X$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุดที่ X
	$\sum Y$	แทน	ผลรวมของคะแนนชุดที่ Y
	$\sum X^2$	แทน	ผลรวมของ X แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum Y^2$	แทน	ผลรวมของ Y แต่ละตัวยกกำลังสอง
	$\sum XY$	แทน	ผลรวมของผลคูณของ X กับ Y
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.3 ทดสอบความมีนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ โดยใช้ t – test
(ชูศรี วงศ์รัตนะ 2541 : 317)

$$t = r \sqrt{\frac{N - 2}{1 - r^2}} \quad ; \quad df = N - 2$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบที
	r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง

3.4 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร (Kerlinger and Pedhazur.1973 :136 – 137)

$$R_{Y.123...n} = \sqrt{\sum \beta_i r_{x_i y}}$$

เมื่อ	$R_{Y.123...n}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่าง ตัวแปรอิสระตัวที่ 1 ถึง n กับตัวแปรตาม y
	β_i	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระตัวที่ i ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	$r_{x_i y}$	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรอิสระ (x_i) กับตัวแปรตาม (y)

3.5 ทดสอบนัยสำคัญของสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณโดยใช้สูตร (Kerlinger and
pedhazur.1973 : 159)

$$F = \frac{R^2 / k}{(1 - R^2) / (N - k - 1)}$$

เมื่อ	F	แทน	ค่าการแจกแจงแบบเอฟ (F – Distribution)
	R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

3.6 หาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ Score Weight (b) คำนวณได้โดยใช้สูตร
(Kerlinger and pedhazur.1973 : 61)

$$b_i = \beta_i \frac{S_y}{S_i}$$

เมื่อ	b_i	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบของ ตัวแปรอิสระแต่ละตัว
	β_i	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน ของตัวแปรอิสระแต่ละตัว
	S_i	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจาก ตัวแปรอิสระแต่ละตัว
	S_y	แทน	ความเบี่ยงเบนมาตรฐานของคะแนนจากตัวแปรตาม

3.7 ทดสอบนัยสำคัญของค่าน้ำหนักความสำคัญ (Score Weight) โดยใช้ t – test
(Kerlinger and pedhazur.1973 : 119)

$$t = \frac{\beta_j}{SE_{\beta_j}} ; \quad df = N - k - 1$$

เมื่อ	t	แทน	ค่าการแจกแจงแบบทีของน้ำหนักความสำคัญ
	β_j	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญตัวที่ j ในรูปคะแนนมาตรฐาน
	SE_{β_j}	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักความสำคัญ
	N	แทน	จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
	k	แทน	จำนวนตัวแปรอิสระ

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการวิจัยครั้งนี้ เพื่อให้การแปลความหมายของการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยได้กำหนดสัญลักษณ์ต่างๆที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ดังต่อไปนี้

X_1	แทน	เอกลักษณ์แห่งตน
X_2	แทน	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว
X_3	แทน	การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน
X_4	แทน	อิทธิพลของเพื่อน
X_5	แทน	อิทธิพลของสื่อมวลชน
Y	แทน	ค่านิยมความเป็นไทย
k	แทน	จำนวนข้อ
K	แทน	คะแนนเต็มทั้งฉบับ
$\bar{X}$	แทน	ค่าเฉลี่ยของแบบสอบถามทั้งฉบับ
S	แทน	ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
$S_{\bar{x}}$	แทน	ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย
r	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์
R	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบพหุคูณ
R^2	แทน	ค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกัน
b	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนดิบ
β	แทน	ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรอิสระในรูปคะแนนมาตรฐาน
SE_b	แทน	ความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนดิบ
F	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบเอฟ
t	แทน	ค่าสถิติในการแจกแจงแบบที

การเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการศึกษาครั้งนี้ ผู้วิจัยได้เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลตามลำดับดังนี้

1. ค่าสถิติพื้นฐานของคะแนนจากแบบสอบถามวัดปัจจัยแต่ละด้าน ทั้ง 5 ด้านและแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย
2. ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้านกับค่านิยมความเป็นไทย
3. คำนำนักความสำคัญของปัจจัยแต่ละด้านที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. การวิเคราะห์ค่าสถิติพื้นฐาน

วิเคราะห์หาค่าคะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ย ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม ซึ่งผลปรากฏดังตาราง 4

ตาราง 4 ค่าสถิติพื้นฐานของตัวแปรปัจจัยและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและรวมทั้งหมด

ตัวแปร	k	K	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{x}}$	การประมาณ ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
นักเรียนชาย							
เอกลักษณ์แห่งตน (X_1)	24	72	50.52	8.13	.54	50.00 – 51.04	ค่อนข้างสูง
การได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในครอบครัว (X_2)	29	87	48.19	12.46	.82	46.58 – 49.80	ค่อนข้างสูง
การได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3)	32	96	61.04	12.96	.85	59.37 – 62.71	ค่อนข้างสูง
อิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4)	29	87	51.88	10.93	.72	50.47 – 53.29	ค่อนข้างสูง
อิทธิพลของเพื่อน (X_5)	23	69	32.72	12.62	.83	31.09 – 34.35	ค่อนข้างน้อย
ค่านิยมความเป็นไทย (Y)	29	58	36.32	9.84	.65	35.05 – 37.59	ระดับปานกลาง

ตาราง 4 (ต่อ)

ตัวแปร	k	K	$\bar{X}$	S	$S_{\bar{x}}$	การประมาณ ค่าเฉลี่ย	การแปลผล
นักเรียนหญิง							
เอกลักษณ์แห่งตน (X_1)	24	72	52.70	7.27	.93	50.88 – 54.52	ค่อนข้างสูง
การได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในครอบครัว (X_2)	29	87	53.30	11.14	.59	52.14 – 54.46	ค่อนข้างสูง
การได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3)	32	96	65.55	13.87	.74	64.10 – 67.00	ค่อนข้างสูง
อิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4)	29	87	58.09	9.45	.50	57.11 – 59.04	ค่อนข้างสูง
อิทธิพลของเพื่อน (X_5)	23	69	35.20	10.50	.56	34.10 – 36.30	ค่อนข้างน้อย
ค่านิยมความเป็นไทย (Y)	29	58	41.01	8.91	.47	40.09 – 41.93	ระดับปานกลาง
รวมนักเรียนทั้งหมด							
เอกลักษณ์แห่งตน (X_1)	24	72	51.84	7.69	.32	51.21 – 52.47	ค่อนข้างสูง
การได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในครอบครัว (X_2)	29	87	51.27	11.94	.49	50.31 – 52.23	ค่อนข้างสูง
การได้รับการปลูกฝังค่านิยม ความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3)	32	96	63.76	13.68	.57	62.64 – 64.88	ค่อนข้างสูง
อิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4)	29	87	55.62	10.50	.43	54.78 – 56.46	ค่อนข้างสูง
อิทธิพลของเพื่อน (X_5)	23	69	34.22	11.44	.47	33.30 – 35.14	ค่อนข้างน้อย
ค่านิยมความเป็นไทย (Y)	29	58	39.15	9.56	.39	38.39 – 39.91	ระดับปานกลาง

จากตาราง 4 พบว่า คะแนนเฉลี่ยของตัวแปรปัจจัยทั้ง 5 ด้านของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมด มีคะแนนอยู่ระหว่าง 32.72 ถึง 61.04 , 35.20 ถึง 65.55 และ 34.22 ถึง 63.76 ตามลำดับ โดยปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน(X_1) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน(X_3) และอิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4) อยู่ในระดับค่อนข้างสูง ส่วนปัจจัยด้านอิทธิพลของเพื่อน(X_5) อยู่ในระดับค่อนข้างน้อย

สำหรับคะแนนเฉลี่ยของค่านิยมความเป็นไทย(Y) ของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดอยู่ในระดับปานกลาง โดยมีค่าเฉลี่ย เท่ากับ 36.32 , 41.01 และ 39.15 ตามลำดับ

เมื่อพิจารณาค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามแต่ละฉบับ ของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมด พบว่าปัจจัยแต่ละตัวมีค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยใกล้เคียงกัน โดยมีค่าอยู่ระหว่าง .54 ถึง .85 , .50 ถึง .93 และ .32 ถึง .57

สำหรับค่าความคลาดเคลื่อนมาตรฐานของคะแนนเฉลี่ยของแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย(Y) ของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมด มีค่าเท่ากับ .65 .47 และ .39 ตามลำดับ

2 การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตามเมื่อวิเคราะห์เฉพาะนักเรียนชาย

2.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ

ระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน และ ค่านิยมความเป็นไทย โดยใช้ สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t – test และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตาม และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย F – test ปรากฏผลดังตาราง 5

ตาราง 5 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตามค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย

ตัวแปร	X ₁	X ₂	X ₃	X ₄	X ₅	Y
เอกลักษณ์แห่งตน(X ₁)	1.00	.17*	.16*	.17*	.03	.14*
การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X ₂)		1.00	.55*	.47*	.48*	.25**
การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน(X ₃)			1.00	.54**	.43**	.25**
อิทธิพลของสื่อมวลชน(X ₄)				1.00	.54**	.50**
อิทธิพลของเพื่อน(X ₅)					1.00	.20**
ค่านิยมความเป็นไทย(Y)						1.00
R = .49 R ² = .24 F = 13.66**						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 5 พบว่า เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า ตัวแปรปัจจัยที่ไม่มีความสัมพันธ์กันคือ เอกลักษณ์แห่งตน (X_1) กับอิทธิพลของเพื่อน (X_5) ส่วนตัวแปรด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3) กับ อิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4) อิทธิพลของเพื่อน (X_5) ,อิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4) กับ อิทธิพลของเพื่อน (X_5) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นอกนั้นตัวแปรปัจจัยที่เหลือมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .16 – .55

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน(X_3) อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4) และอิทธิพลของเพื่อน(X_5) กับค่านิยมความเป็นไทย(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน(X_1) กับค่านิยมความเป็นไทย(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .50 – .14

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทย มีค่าเท่ากับ .49 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกันเท่ากับ .24 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทุกตัวร่วมกันอธิบายค่านิยมความเป็นไทยได้ร้อยละ 24

2.2. การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของคะแนนดิบ(b)และ(β)ของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t – test ปรากฏดังตาราง 6

ตาราง 6 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย

ตัวแปร	β	b	SE _b	t
เอกลักษณ์แห่งตน (X_1)	.05	.05	.06	.73
การได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในครอบครัว(X_2)	.05	.04	.06	.66
การได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3)	-.03	-.03	.07	-.36
อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4)	.52	.47	.07	6.52**
อิทธิพลของเพื่อน (X_5)	-.09	-.06	.05	-1.23

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 6 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ของตัวแปรปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4) ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 สำหรับปัจจัยด้าน เอกลักษณะแห่งตน (X_1) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว (X_2) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3) และอิทธิพลของเพื่อน (X_5) ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .03 – .52 โดยมีเพียงปัจจัยเดียวที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย คือ อิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4) โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .52

3 การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตามเมื่อวิเคราะห์เฉพาะนักเรียนหญิง

3.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน และ ค่านิยมความเป็นไทย โดยใช้ สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t – test และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตาม และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย F – test ปรากฏผลดังตาราง 7

ตาราง 7 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิง

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
เอกลักษณะแห่งตน(X_1)	1.00	.22**	.24**	.35**	.04	.29**
การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2)		1.00	.53**	.53**	.40**	.41**
การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน(X_3)			1.00	.61**	.42**	.37**
อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4)				1.00	.44**	.47**
อิทธิพลของเพื่อน(X_5)					1.00	.21**
ค่านิยมความเป็นไทย(Y)						1.00
R = .52 $R^2 = .27$ F = 25.68**						

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 7 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยพบว่า ตัวแปรปัจจัยด้าน เอกลักษณ์แห่งตน (X_1) กับอิทธิพลของเพื่อน (X_5) ไม่มีความสัมพันธ์กัน นอกนั้นตัวแปรปัจจัยที่เหลือมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .22 – .61

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้าน เอกลักษณ์แห่งตน(X_1) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3) อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4) และ อิทธิพลของเพื่อน(X_5) กับค่านิยมความเป็นไทย(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .21 – .47

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทย มีค่าเท่ากับ .52 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกันเท่ากับ .27 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทุกตัวร่วมกันอธิบายค่านิยมความเป็นไทยได้ ร้อยละ 27

3.2 การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของคะแนนดิบ(b)และ(β)ของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t -test ปรากฏดังตาราง 8

ตาราง 8 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิง

ตัวแปร	β	b	SE _b	t
เอกลักษณ์แห่งตน (X_1)	.13	.13	.05	2.59*
การได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในครอบครัว(X_2)	.20	.16	.05	3.43**
การได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3)	.06	.04	.04	.99
อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4)	.30	.28	.06	4.57**
อิทธิพลของเพื่อน (X_5)	-.03	-.02	.04	-.57

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 8 พบว่า ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ของตัวแปรปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2)และอิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4) ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน (X_1) ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ

.05 สำหรับปัจจัยด้าน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3) และอิทธิพลของเพื่อน (X_5) ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .03 – .30 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยสูงสุด คือ อิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .30 รองลงมาคือ การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว (X_2) และเอกลักษณ์แห่งตน (X_1) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) เท่ากับ .20 และ .13 ตามลำดับ

4 การวิเคราะห์ตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อตัวแปรตามเมื่อวิเคราะห์รวมทั้งหมด

4.1 การวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างปัจจัยแต่ละด้าน และ ค่านิยมความเป็นไทย โดยใช้ สูตรของเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient) และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t – test และคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับตัวแปรตาม และทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย F – test ปรากฏผลดังตาราง 9

ตาราง 9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อย่างง่าย และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนทั้งหมด

ตัวแปร	X_1	X_2	X_3	X_4	X_5	Y
เอกลักษณ์แห่งตน(X_1)	1.00	.22**	.22**	.30**	.05	.25**
การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2)		1.00	.56**	.53**	.45**	.37**
การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน(X_3)			1.00	.59**	.43**	.34**
อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4)				1.00	.49**	.52**
อิทธิพลของเพื่อน(X_5)					1.00	.22**
ค่านิยมความเป็นไทย(Y)						1.00
R = .54 $R^2 = .29$ F = 44.99**						

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 9 เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัยพบว่า เมื่อพิจารณาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ภายในระหว่างตัวแปรปัจจัย พบว่า ตัวแปรปัจจัยด้าน เอกลักษณ์แห่งตน (X_1) กับอิทธิพลของเพื่อน (X_5) ไม่มีความสัมพันธ์กัน นอกนั้นตัวแปรปัจจัยที่

เหลือมีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .22 – .59

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้าน เอกลักษณ์แห่งตน(X_1) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2) การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3) อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4) และ อิทธิพลของเพื่อน(X_5) กับค่านิยมความเป็นไทย(Y) มีความสัมพันธ์ทางบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 มีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .22 – .52

ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ(R)ระหว่างตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทย มีค่าเท่ากับ .54 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกันเท่ากับ .29 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทุกตัวร่วมกันอธิบายค่านิยมความเป็นไทยได้ร้อยละ 29

4.2 การวิเคราะห์ค่าน้ำหนักความสำคัญของคะแนนดิบ(b)และ(β)ของตัวแปรปัจจัยแต่ละด้านและทดสอบนัยสำคัญทางสถิติด้วย t -test ผลการวิเคราะห์ปรากฏดังตาราง 10

ตาราง 10 ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนทั้งหมด

ตัวแปร	β	b	SE _b	t
เอกลักษณ์แห่งตน (X_1)	.09	.09	.04	2.31*
การได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในครอบครัว(X_2)	.14	.11	.04	2.92**
การได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3)	.02	.02	.04	.46
อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4)	.44	.40	.05	8.78**
อิทธิพลของเพื่อน (X_5)	-.07	-.04	.03	-1.52

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 10 ค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน (β) ของตัวแปรปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2)และอิทธิพลของสื่อมวลชน (X_4) ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้าน เอกลักษณ์แห่งตน (X_1) ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 สำหรับปัจจัยด้าน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน (X_3) และอิทธิพลของเพื่อน (X_5) ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน(β) พบว่ามีค่าอยู่ระหว่าง .02 – .44 โดยปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยสูงสุด คือ อิทธิพลของสื่อมวลชน(X_4) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน(β) เท่ากับ .44 รองลงมาคือ การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว(X_2) และเอกลักษณ์แห่งตน (X_1) ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน(β) เท่ากับ .14 และ .09 ตามลำดับ

บทที่ 5

สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ตั้งความมุ่งหมายไว้ดังนี้

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชน อิทธิพลของเพื่อน กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานครเขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศและรวมทั้งหมด
2. เพื่อศึกษาคำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศ และรวมทั้งหมด

สมมติฐานของการวิจัย

1. ปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศ และรวม ทั้งหมด
2. คำแนะนำนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษารุงเทพมหานคร เขต 1 เมื่อวิเคราะห์ตามเพศ และรวมทั้งหมด

วิธีดำเนินการวิจัย

กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 โรงเรียนสหศึกษาตามกรอบประชากรดังกล่าวข้างต้น จำนวน 13 โรงเรียน จำนวนห้องเรียน 18 ห้องเรียน เป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 167 คน เพศชาย 64 คน เพศหญิง 103 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 จำนวน 192 คน เพศชาย 98 คน เพศหญิง 94 คน นักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 6 จำนวน 216 คน เพศชาย 67 คน เพศหญิง 149 คน รวมทั้งสิ้นจำนวน 575 คน เป็นเพศชาย 229 คน เป็นเพศหญิง 346 คน โดยได้มาจากการสุ่มแบบสองขั้นตอน (Two - Stage Random Sampling) จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น

(Stratified Random Sampling) ที่ระดับความเชื่อมั่น 95 % ความคลาดเคลื่อน $\pm 5\%$ (มยุรี ศรีชัย. 2538 : 104 -105)

ขั้นที่ 1 จากการสำรวจข้อมูลหน่วยสมาชิกของประชากรจากแหล่งข้อมูลทุติยภูมิ คือ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1 แล้วจัดทำกรอบการสุ่ม (Sampling Frame) โดยอาศัยลักษณะการแบ่งเขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร ได้แก่ เขตการปกครองชั้นใน เขตการปกครองชั้นกลาง และเขตการปกครองชั้นนอก เพื่อควบคุมสภาพแวดล้อมให้มีความใกล้เคียงกันเนื่องจากตัวแปรสภาพแวดล้อมอาจส่งผลกระทบต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนได้ ผู้วิจัยจึงทำการศึกษาเฉพาะเขตการปกครองชั้นในซึ่งมีโรงเรียนสหศึกษาทั้งหมด 22 โรงเรียน

ขั้นที่ 2 ทำการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) โดยมีระดับชั้น เป็นชั้น (Strata) และมีห้องเรียนเป็นหน่วยการสุ่ม (Sampling Unit) จากการคำนวณขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ในระดับความเชื่อมั่นที่ 95%

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มี 2 ฉบับ คือ

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามวัดปัจจัยแต่ละด้าน ได้แก่ ด้านเอกลักษณ์แห่งตน ด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว ด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน ด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน ด้านอิทธิพลของเพื่อน มีลักษณะเป็นมาตราส่วนประเมินค่า (Rating scale) 4 ระดับ รวมทั้งฉบับ จำนวน 137 ข้อ ดังนี้

แบบสอบถามปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน จำนวน 24 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .21 - .54 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .82

แบบสอบถามปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .23 - .63 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

แบบสอบถามปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน จำนวน 32 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .23 - .78 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .93

แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน จำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .25 - .76 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .92

แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของเพื่อน จำนวน 23 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .75 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .91

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามวัดค่านิยมความเป็นไทย ซึ่งเป็นแบบสอบถามแบบสถานการณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 29 ข้อ มีค่าอำนาจจำแนก (r) ระหว่าง .20 - .64 มีความเชื่อมั่นเท่ากับ .88

วิธีการดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยนำแบบสอบถามไปทดสอบกับนักเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างโดยวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูล ตามลำดับขั้นตอนดังนี้

1. ขอนหนังสือราชการจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. ติดต่อโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลพร้อมทั้งกำหนดวัน เวลา และสถานที่ในการใช้แบบสอบถาม
3. จัดเตรียมเครื่องมือให้เพียงพอกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างและวางแผนดำเนินการใช้แบบสอบถามล่วงหน้า
4. นำหนังสือขออนุญาตเก็บรวบรวมข้อมูลจากบัณฑิตวิทยาลัยไปพบผู้บริหารสถานศึกษาแต่ละโรงเรียนที่เป็นกลุ่มตัวอย่าง เพื่อขอความอนุเคราะห์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลระหว่างเดือนธันวาคม 2549 ถึง เดือนมกราคม 2550
5. นำแบบสอบถามที่ได้จากกลุ่มตัวอย่างมาตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์ที่ตั้งไว้ เพื่อนำผลมาวิเคราะห์ข้อมูลและทดสอบสมมติฐาน

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทย

ผลการวิเคราะห์จากนักเรียนชาย พบว่า ปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของเพื่อนและอิทธิพลของสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ส่วนตัวแปรปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .14 – .50 และมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .49 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และมีค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกันเท่ากับ .24 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทุกตัวร่วมกันอธิบายค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชายได้ร้อยละ 24

ผลการวิเคราะห์จากนักเรียนหญิง พบว่า ปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของเพื่อนและอิทธิพลของสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .21 – .47 และมีค่า

สัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .52 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกันเท่ากับ .27 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทุกตัวร่วมกันอธิบาย คำนิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิงได้ร้อยละ 27

ผลการวิเคราะห์จากนักเรียนทั้งหมด พบว่า ปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการ ปลุกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลุกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของ เพื่อนและอิทธิพลของสื่อมวลชน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าความสัมพันธ์อยู่ระหว่าง .22 – .51 และมี ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณเท่ากับ .54 ซึ่งสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 และ มีค่าสัมประสิทธิ์ของการวัดร่วมกันเท่ากับ .29 แสดงว่าตัวแปรปัจจัยทุกตัวร่วมกันอธิบาย คำนิยมความเป็นไทยของนักเรียนทั้งหมดได้ ร้อยละ 29

2. ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย

ผลการวิเคราะห์จากนักเรียนชาย พบว่า ปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน ส่งผลทางบวก ต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยมีค่าน้ำหนัก ความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .52 ส่วนปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับ การ ปลุกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลุกฝังความเป็นไทยในโรงเรียนและอิทธิพลของ เพื่อน ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชายอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์จากนักเรียนหญิง พบว่า ปัจจัยด้านการได้รับการปลุกฝังความเป็นไทยใน ครอบครัวและอิทธิพลของสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความ เป็นไทยของนักเรียนหญิง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้านอิทธิพลของ สื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทยมากที่สุด ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูป คะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .30 รองลงมาคือ การได้รับการปลุกฝังความเป็นไทยในครอบครัวและ เอกลักษณ์แห่งตน โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .20 และ .13 ตามลำดับ ส่วนปัจจัยด้านการได้รับการปลุกฝังความเป็นไทยในโรงเรียนและอิทธิพลของเพื่อน ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิงอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

ผลการวิเคราะห์จากนักเรียนทั้งหมด พบว่า ปัจจัยด้านการได้รับการปลุกฝังความเป็นไทย ในครอบครัวและอิทธิพลของสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน ส่งผลทางบวกต่อ คำนิยมความเป็นไทยของนักเรียนทั้งหมด อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยปัจจัยด้าน

อิทธิพลของสื่อมวลชน ส่งผลทางบวกต่อค่านิยมความเป็นไทยมากที่สุด ซึ่งมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐาน เท่ากับ .44 รองลงมาคือ การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตน โดยมีค่าน้ำหนักความสำคัญในรูปคะแนนมาตรฐานเท่ากับ .14 และ .09 ตามลำดับ ส่วนการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน และ อิทธิพลของเพื่อน ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนทั้งหมด อย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติ

อภิปรายผล

จากการวิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย สามารถอภิปรายผลได้ดังนี้

1.ความสัมพันธ์ของตัวแปรปัจจัยกับค่านิยมความเป็นไทย

ปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน อิทธิพลของสื่อมวลชนและอิทธิพลของเพื่อน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 เมื่อวิเคราะห์แยกตามเพศ คือ นักเรียนชาย นักเรียนหญิง และวิเคราะห์รวมทั้งหมด ส่วนปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน มีความสัมพันธ์ทางบวกกับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และตัวแปรปัจจัยทั้งหมด ร่วมกันอธิบายความแปรปรวนของค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมด ได้ร้อยละ 24 , 27 และ 29 ตามลำดับ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่าปัจจัยบางประการมีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนเมื่อวิเคราะห์แยกตามตัวแปรเพศและวิเคราะห์รวมทั้งหมด

แสดงว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทย จะเห็นได้ว่าปัจจัยเกี่ยวกับตัวบุคคลคือการมีเอกลักษณ์แห่งตนนั้น มีความสัมพันธ์กับความคิด ค่านิยม ทักษะคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆของนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ศรีประเสริฐสุข (2545 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นชนเดือยพอยท์ พบว่านักเรียนที่มีเอกลักษณ์แห่งตนสูงมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทย

นอกจากนี้ปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยทั้งจากครอบครัวและจากโรงเรียน ก็มีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนด้วย ดังเช่นที่คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ (2539 : 142) กล่าวว่า การเลียนแบบเป็นวิธีการเรียนรู้ที่ดีวิธีหนึ่ง โดยเด็กจะซึมซับจากการได้เห็นได้ยิน ได้สัมผัส ได้จากผัสสะทั้งหมดที่อยู่ในครอบครัว การที่เด็กจะเลียนแบบพฤติกรรม คติธรรมรวมทั้งความรู้สึกนึกคิดของพ่อแม่ ซึ่งการที่เด็กจะเลียนแบบมากหรือน้อยนั้นก็ขึ้นอยู่กับวิธีการที่พ่อแม่ปฏิบัติต่อเด็กและเด็กปฏิบัติต่อพ่อแม่ภายในครอบครัว ซึ่ง

สอดคล้องกับงานวิจัยของ พีรวัชร เวียงคำ (2543 : 95) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่นในด้านสุขภาพ น้ำใจและความรับผิดชอบ การคิดและวิเคราะห์อย่างเป็นระบบ ความรักความภูมิใจในความเป็นไทยและการรู้จักพึ่งตนเอง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนวัยรุ่นจำนวน 360 คน พบว่า ปัจจัยด้านครอบครัวโดยเฉพาะสัมพันธภาพในครอบครัวมีความสัมพันธ์กับความรักความภูมิใจในความเป็นไทยของนักเรียน

ในส่วนของโรงเรียนก็มีผลต่อค่านิยมของนักเรียนอย่างมาก โดยเฉพาะในด้านการส่งเสริมค่านิยมที่พึงประสงค์ให้แก่ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ พันคำ มีโพทอง (2533 : 91) ได้ศึกษาค่านิยมพื้นฐานห้าประการของครู ผู้ปกครองและนักเรียนชั้นประถมศึกษา สังกัดสำนักงานประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่นโดยผลจากการศึกษาพบว่าค่านิยมพื้นฐานของครูมีความสัมพันธ์กับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียน และพบว่านักเรียนที่มีปริมาณการได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากครูสูง จะมีค่านิยมด้านการมีระเบียบวินัยสูงกว่านักเรียนที่ได้รับการถ่ายทอดค่านิยมพื้นฐานจากครูในปริมาณต่ำ

นอกจากนี้ยังพบว่าปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชนและอิทธิพลของเพื่อน มีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนด้วยเช่นกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากปัจจุบันเครือข่ายการสื่อสารได้รับการพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่องหลากหลาย ทำให้สื่อประเภทต่างๆสามารถเข้าถึงเด็กได้อย่างกว้างขวางมากขึ้น กระบวนการเรียนรู้ ความคิด เจตคติ ค่านิยม ความใฝ่ฝันของเด็กจึงสามารถถูกหล่อหลอมด้วยสื่อมวลชน สอดคล้องกับงานวิจัยของอลงกรณ์ บริวุฒิพงศ์ (2540 : 195) ได้ทำการศึกษาวิจัยเรื่องความสัมพันธ์ระหว่าง พฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสารวัฒนธรรมไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายโดยได้สำรวจความคิดเห็นของกลุ่มตัวอย่างต่ออิทธิพลจากสื่อต่างๆต่อการรับรู้เนื้อหาวัฒนธรรมไทย พบว่า กลุ่มตัวอย่างเชื่อว่าสื่อมีอิทธิพลต่อการแต่งกายแบบไทยมากที่สุด คือ นักร้องและนักแสดง ร้อยละ 37.2 สื่อที่มีอิทธิพลต่อการรับรู้ภาษาไทยและวรรณกรรมไทยมากที่สุด คือ วิทยุ ร้อยละ 55.8 ครู - อาจารย์ ร้อยละ 52.8

ในด้านอิทธิพลของเพื่อนที่มีความสัมพันธ์กับค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน อาจเป็นเพราะธรรมชาติของนักเรียนในระดับมัธยมปลายซึ่งอยู่ในช่วงวัยรุ่น มีลักษณะที่พร้อมจะเอนเอียงอยู่แล้ว เพื่อนจึงเป็นผู้มีอิทธิพลต่อทัศนคติ ค่านิยมของวัยรุ่นซึ่งเป็นส่วนที่ช่วยส่งเสริมซึ่งกันและกันเป็นอย่างดี สอดคล้องกับงานวิจัยของ กฤติกา ลีลาพตะ (2544 : 100 – 107) ที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมไทยของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่ได้รับอิทธิพลจากเพื่อนต่างกัมีค่านิยมด้านความนิยมไทยด้านวัฒนธรรมไทย ด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย ด้านความนิยมสินค้าไทย แตกต่างกัน และนอกจากนี้พบว่าปัจจัยทั้ง 5 ด้านมีลักษณะของการวัดร่วมกันซึ่งแสดงว่าตัวแปรปัจจัยทุกด้านร่วมกันอธิบายค่านิยมความ

เป็นไทยของนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมด ได้เพียง ร้อยละ 24 , 27 และ 29 ตามลำดับ

2.ค่าน้ำหนักความสำคัญของตัวแปรปัจจัยที่ส่งผลต่อความเป็นไทย

ค่าน้ำหนักของตัวแปรปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชนของนักเรียนชาย การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว อิทธิพลของสื่อมวลชนของนักเรียนหญิง การได้รับการปลูกฝังในครอบครัว อิทธิพลของสื่อมวลชน ของนักเรียนทั้งหมด ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 ค่าน้ำหนักของตัวแปรปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนหญิงและของนักเรียนทั้งหมด ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 2 ที่ว่าค่าน้ำหนักความสำคัญของปัจจัยอย่างน้อย 1 ประการส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนเมื่อวิเคราะห์แยกตามตัวแปรเพศและวิเคราะห์รวมทั้งหมด

ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีเพียงปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน ที่จะส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของทั้งนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดพร้อมกัน แสดงให้เห็นว่าสื่อมวลชนมีอิทธิพลอย่างยิ่งต่อความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกถึงการมีค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนซึ่งปัจจุบันนักเรียนมีโอกาสเรียนรู้จากสื่อมวลชนในรูปแบบต่างๆ ซึ่งสามารถที่จะรับรู้ได้ง่ายและสามารถนำมาปรับใช้ได้อย่างกลมกลืน ดังเช่นที่กฤติกา ลีลาพตะ (2544 : 43) กล่าวว่า อิทธิพลของสื่อมวลชนมีผลต่อกระบวนการ เรียนรู้ ความคิดเห็น ค่านิยม เจตคติ ตลอดจนพฤติกรรมต่างๆของเด็ก และนับวันสื่อมวลชนก็ยิ่งทวีความสำคัญในการเป็นสถาบันสังคมที่มีบทบาทถ่ายทอดค่านิยม เจตคติต่างๆให้แก่เด็กและคนในสังคมมากขึ้น เพราะวิถีชีวิตของคนยุคใหม่ต้องการความรวดเร็วในการรับข้อมูลข่าวสาร เพื่อเป็นเครื่องมือในการตัดสินใจในการกระทำต่างๆ สอดคล้องกับดวงเดือน พันธุมนาวินและคณะ (2529 : 40 – 41) ได้ศึกษาอิทธิพลของสื่อมวลชนที่ส่งผลต่อลักษณะทางจิตใจของเยาวชน และมีความเชื่อมั่นว่า ลักษณะทางจิตใจที่เกิดจากอิทธิพลของสื่อมวลชนจะเป็นสิ่งที่คงทนและในสภาพแวดล้อมอันเหมาะสมจะเป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้เกิดพฤติกรรมได้

จากผลการวิจัยพบว่ามีเพียงปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน ที่จะส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชาย แสดงให้เห็นว่าสิ่งที่มีอิทธิพลต่อความคิดและพฤติกรรมการแสดงออกถึงค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชายมากที่สุดคือสื่อมวลชน อาจเป็นเพราะนักเรียนชายมีพฤติกรรมการเล่นแบบตัวพระเอกหรือวีรบุรุษจากสื่อมวลชนมาตั้งแต่วัยเด็กจึงทำให้มีความเชื่อถือศรัทธาสามารถรับการถ่ายทอดค่านิยมและเจตคติต่างๆจากสื่อมวลชนได้ดี สอดคล้องกับงานวิจัยของซาจองซ์ (อรรถพล โคตรสินธุ์, 2544 : 43 ; อ้างอิงจาก Zajonc, 1954 : 367 – 374) ได้

ศึกษาการเลียนแบบประเภท (Identification) ของเด็กอายุ 10 – 14 จากวีรบุรุษ จากละครวิทยุ ประเภทยานอวกาศ พบว่าเด็กๆอยากเป็นเหมือนตัวพระเอกในเรื่องไม่ว่าตัวเอกจะมีลักษณะใช้อำนาจ หรือแสงวามิตรภาพก็ตาม อย่างไรก็ตาม R.Zajone ได้สรุปจากกรณีศึกษาว่า หากเป็นกรณีหลักสำหรับเด็กๆที่โตมาในสิ่งแวดล้อมที่ไม่เคยสอนให้เขามีค่านิยมดีให้ยึดถือ เช่น เด็กที่โตมาในหมู่อาชญากร หรือเด็กที่ขาดแบบอย่างของผู้ใหญ่ที่ดีๆ ในการเลียนแบบก็อาจเป็นไปได้ว่าเด็กกลุ่มนี้จะมีความเสี่ยงสูงมากที่จะได้รับอิทธิพลในทางที่ไม่พึงประสงค์จากสื่อมวลชน

ส่วนนักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดเมื่อพิจารณาค่าน้ำหนักของปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยเรียงจากมากที่สุด พบว่ามีปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว เอกลักษณะแห่งตนที่จะส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดตามลำดับ แสดงให้เห็นว่านอกจากอิทธิพลของสื่อมวลชนจะส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของทั้งนักเรียนชาย นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดดังที่กล่าวไปแล้วข้างต้น ยังพบว่า การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัวและเอกลักษณะแห่งตน สามารถส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดด้วย ดังเช่นที่ พนิดา วงษ์แจ้งและดวงภา ปานเพชร. (2544 : 22) กล่าวว่า ครอบครัวเป็นสถาบันที่ยังคงมีความสำคัญและมีอิทธิพลต่อเยาวชนมีบทบาทในการปลูกฝังพฤติกรรมรวมทั้งค่านิยมที่เหมาะสม ซึ่งเป็นที่เชื่อกันว่าการอบรมสั่งสอนของพ่อแม่พี่น้องและผู้อยู่ร่วมกันในครอบครัวมีอิทธิพลต่อความรู้ ทัศนคติของเด็กและจะฝังอยู่ในจิตใจของเขาตลอดไป สอดคล้องกับงานวิจัยของผดุง อารยะวิญญูและศรียา นิยมธรรม (2530 : 89) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อความนิยมไทยของนักเรียนมัธยมศึกษา โดยทำการศึกษากับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 , 5 และ 6 จากโรงเรียนในกรุงเทพมหานคร 12 โรงเรียน จำนวน 720 คน พบว่า ความนิยมไทยของผู้ปกครองสามารถพยากรณ์ความนิยมไทยของนักเรียนได้

นอกจากนี้ เอกลักษณะแห่งตนยังเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นผลเนื่องมาจาก การปฏิบัติตนตามแบบแผนวัฒนธรรมไทยเป็นสิ่งที่คนในสังคมใช้เป็นหลักในการดำรงชีวิตและยึดถือเป็นหลักปฏิบัติกันมายาวนาน ซึ่งถือได้ว่าเป็นระเบียบแบบแผนที่สังคมยอมรับ ในส่วนนี้จึงมีความสัมพันธ์เกี่ยวข้องกับเอกลักษณะแห่งตน เนื่องจากวัยรุ่นที่มีเอกลักษณะแห่งตนสูงย่อมที่ตระหนักได้ว่าตนเองเหมาะสมกับอะไรในแต่ละสภาวะ รวมทั้งมีความสามารถที่จะทำในสิ่งที่ดีตามมาตรฐานของตนเองและสังคมได้อย่างถูกต้อง (สุรพงศ์ ชูเดช. 2534 : 27 ; อ้างอิงจาก Erikson.1968.*Identity Youth and Crisis*.) สอดคล้องกับงานวิจัยของ อัมพร ศรีประเสริฐสุข (2545 : 70 – 72) ได้ทำการวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณะแห่งตนและสัมพันธภาพในครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซ็กเตอร์

พอยท์ โดยทำการศึกษาเกี่ยวกับวัยรุ่นชายหญิงจำนวน 328 คน ที่มีอายุระหว่าง 13 – 18 ปี โดยแบ่งออกเป็นวัยรุ่นทั่วไปจำนวน 150 คน และวัยรุ่นเซ็นเตอร์พอยท์จำนวน 178 คน พบว่า เอกลักษณ์แห่งตนสามารถทำนายทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นได้ทั้งในกลุ่มวัยรุ่นทั่วไปและในกลุ่มวัยรุ่นเซ็นเตอร์พอยท์

สรุปได้ว่า ในการส่งเสริมให้นักเรียนชายมีค่านิยมความเป็นไทยนั้น ปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยต่อนักเรียนชายได้ดีก็คือ อิทธิพลของสื่อมวลชน และในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้นักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดนั้น ปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยได้ดีต่อนักเรียนหญิงและนักเรียนทั้งหมดก็คือ อิทธิพลของสื่อมวลชน การได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัวและเอกลักษณ์แห่งตน ตามลำดับ

ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้สรุปข้อเสนอแนะไว้ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ประโยชน์

จากผลการวิจัย พบว่า ปัจจัยที่สามารถส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนทั้งหมดไม่ว่าจะเป็นชายหรือหญิงได้มากที่สุด ได้แก่ อิทธิพลของสื่อมวลชน ดังนั้นผู้ที่เกี่ยวข้องในการส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยให้กับนักเรียน ไม่ว่าจะเป็นสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และภาครัฐ ควรมีบทบาทในการผลักดันให้มีการรณรงค์ส่งเสริมค่านิยมความเป็นไทยโดยการผ่านสื่อมวลชนให้มากขึ้น และในการปลูกฝังค่านิยมให้กับนักเรียนควรปรับเปลี่ยนวิธีการปลูกฝังจากการอบรมสั่งสอนโดยตรง มาเป็นการปลูกฝังโดยใช้สื่อต่างๆควบคู่กันไป เช่น ภาพยนตร์ที่เกี่ยวกับประวัติศาสตร์ไทย ประเพณีไทยหรือเกี่ยวกับความรักชาติเนื่องจากผลการวิจัยพบว่า ถึงแม้นักเรียนจะได้รับการอบรมปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยจากครอบครัวและจากโรงเรียนในระดับที่ค่อนข้างสูง แต่นักเรียนมีค่านิยมความเป็นไทยอยู่ในระดับปานกลางและการได้รับการปลูกฝังค่านิยมยังส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนน้อยกว่าอิทธิพลของสื่อมวลชน ซึ่งการรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนเป็นสิ่งที่เข้าถึงนักเรียนได้อย่างกว้างขวางและเหมาะสมกับวัยเนื่องจากเด็กในวัยนี้มีความต้องการที่จะคิดและตัดสินใจด้วยตัวเองมากกว่าการบอกหรือชี้แนะให้ทำ การรณรงค์ผ่านสื่อมวลชนจึงทำให้นักเรียนปรับเปลี่ยนแนวความคิด ค่านิยมได้ง่ายกว่าซึ่งจะส่งผลให้นักเรียนมีค่านิยมความเป็นไทยมากขึ้น เป็นผลดีต่อประเทศชาติต่อไปในอนาคต

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 เนื่องจากเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ มีตัวแปรปัจจัยที่ศึกษาหลายด้าน ในการเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาคุณภาพเครื่องมือจึงควรแบ่งเก็บข้อมูลเป็นรายด้านเพื่อลดภาระในการทำแบบสอบถามของกลุ่มตัวอย่าง จะทำให้ได้ข้อมูลที่ตรงตามความเป็นจริงมากที่สุด

2.2 การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาค่านิยมความเป็นไทยเฉพาะในด้านเอกลักษณ์ของ 'ไทยจึงควรศึกษาค่านิยมความเป็นไทยในด้านการเกี่ยวกับเศรษฐกิจ เช่น กินของไทย ใช้ของไทย เทียบเมืองไทยกับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักศึกษา เพื่อใช้ในด้านพัฒนาเศรษฐกิจ

2.3 การวิจัยครั้งนี้ศึกษาเฉพาะนักเรียนระดับมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 เท่านั้นและพบว่า ตัวแปรปัจจัยต่างๆส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยค่อนข้างน้อย จึงควรสำรวจค่านิยมความเป็นไทย และศึกษาตัวแปรปัจจัยอื่นๆนอกเหนือจากตัวแปรที่ใช้ในการวิจัยนี้ กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียนในระดับอื่นๆและในสังกัดอื่นๆ เพื่อดูปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมไทยของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าว เพื่อหาแนวทางในการส่งเสริมค่านิยมไทยที่เหมาะสม

2.4 ผลจากการวิจัยพบว่านักเรียนมีค่านิยมความเป็นไทยอยู่ในระดับปานกลางจึงควร ศึกษาตัวแปรปัจจัยของการไม่แสดงออกถึงค่านิยมความเป็นไทย กับกลุ่มตัวอย่างอื่น เช่น นักเรียนในระดับอื่นๆและในสังกัดอื่นๆ เพื่อดูปัจจัยที่ส่งผลต่อการไม่แสดงออกถึงค่านิยมความเป็นไทยของกลุ่มตัวอย่างดังกล่าวเพื่อหาแนวทางในการแก้ไข

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2544). *สาระและมาตรฐานการเรียนรู้ กลุ่มสาระการเรียนรู้สังคมศึกษา ศาสนาและวัฒนธรรม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์(ร.ส.พ.).
- กฤติกา ลีลาพตะ. (2544). *การศึกษาความนิยมไทยและแนวทางในการเสริมสร้างความนิยมไทย ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กฤษณา พันธุ์วานิช. (2547). *รักษาค่านิยมไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2548 , จาก http://db.onec.go.th/thaied_news/index1
- ก่อ สวัสดิพานิชย์. (2519). *วัยรุ่นและการปรับปรุงบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: วัฒนาพานิช.
- กอบแก้ว สิงห์ดี. (2526). *ความคิดเห็นของนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยที่มีต่อ วัฒนธรรมไทย*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- กาญจนา พึ่งเนตร. (2537). *การศึกษาความสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคลกับอัตลักษณ์แห่งตนของ วัยรุ่นในโรงเรียนมัธยมศึกษาในเขตอำเภอเมืองพิษณุโลก*. วิทยานิพนธ์ วท.ม.(จิตวิทยา ใจเรียน). เชียงใหม่: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเชียงใหม่. ถ่ายเอกสาร.
- กำธน สินธวานนท์และคณะ, พลอากาศตรี. (2541). *สารานุกรมไทยสำหรับเยาวชน โดยพระราชประสงค์ในพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เล่ม 23*. กรุงเทพฯ: บริษัทอมรินทร์ พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่งจำกัด(มหาชน).
- คณะอนุกรรมการเฉพาะกิจจัดทำหนังสือเกี่ยวกับประเทศไทยสำหรับเยาวชน. (2525). *เมืองไทยของเรา*. กรุงเทพฯ: บริษัทรุ่งศิลป์การพิมพ์ จำกัด.
- คณะอนุกรรมการเพื่อพัฒนาคู่มือวิทยากรด้านค่านิยม. (2529). *วิทยากรกับการปลูกฝังและ สร้างเสริมค่านิยม*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว
- งามตา วนินทานนท์. (2534). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- จริยกุล ตรีสุวรรณ. (2542). *การศึกษาเอกลักษณ์แห่งตนของนักเรียนวัยรุ่นตอนปลาย โรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา กรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยา การแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จันทร์ทัศน์ เพ็ญธิสาร. (2529). *ธรรมเนียมไทย เล่ม 3*. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

- จำเนียร ชวงโชติ. (2519). *เทคนิคการแนะแนว*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์สถานสงเคราะห์หญิงปากเกร็ด.
- จิราภรณ์ สถาปนาวรรณนะ. (2543). *รายงานการประชุมผู้ปฏิบัติงานด้านศิลปะและวัฒนธรรมท้องถิ่น*. พิษณุโลก: พิษณุโลกดีเวลลอปเม้นท์ แอนทราเวลกรุ๊ป จำกัด.
- ชฎาพร พัชรชูชัย. (2525). *ความคิดเห็นเกี่ยวกับค่านิยมทางสังคมของนักเรียนมัธยมศึกษาในกรุงเทพมหานคร*. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ชลธิ์ กุลประดิษฐ์. (2527). *ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติที่มีต่อวัฒนธรรมไทยกับการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา ในเขตเมืองพัทยา*. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการแนะแนว). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชวน หลีกภัย. (2527). *เอกสารเผยแพร่อุดมการณ์นิยมไทย*. กรุงเทพฯ: เอช - เอนการพิมพ์.
- ชูศรี วงศ์รัตนะ. (2541). *เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย*. พิมพ์ครั้งที่ 7. กรุงเทพฯ: เทพเนรมิตการพิมพ์.
- ดวงเดือน พันธุมนาวิน; และคณะ. (2529). *การควบคุมอิทธิพลของสื่อมวลชนของครอบครัวกับจิตลักษณะที่สำคัญของเยาวชนไทย*. รายงานการวิจัย. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- เดโช สวานานนท์. (2510). *จิตวิทยาสำหรับครูและผู้ปกครอง*. พิมพ์ครั้งที่ 3 กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- เต็มศิริ บุญยสิงห์. (2535, กรกฎาคม). *แม่บ้านพูด รัฐนิยม. เส้นทางเศรษฐกิจ*. หน้า 10
- ถิรนนท์ อนวัชศิริวงศ์. (2542). *อิทธิพลทางเศรษฐกิจ สังคม ประชากร และสื่อมวลชน ที่มีต่อการเลื่อนชั้นทางสังคม: ศึกษาเฉพาะอำเภออัญบุรี และอำเภอคลองหลวง จังหวัดปทุมธานี*. วิทยานิพนธ์ สส.ม. (สังคมวิทยาและมนุษยวิทยา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- ทัศนีย์ ทองสว่าง. (2525). *สังคมไทย*. กรุงเทพฯ: โอเดียนสโตร์.
- ธารทิพย์ สมบูรณ์. (2526). *การแพร่กระจายค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของนักเรียนมัธยมศึกษาปีที่ 1 ในกรุงเทพมหานคร: ศึกษาบทบาทการสื่อสารในครอบครัว การสื่อสารในโรงเรียน และการสื่อสารมวลชน*. วิทยานิพนธ์ นศ.ม. (การประชาสัมพันธ์). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

- นิพนธ์ สุขสวัสดิ์. (2522). *วรรณคดีเกี่ยวกับขนบธรรมเนียมประเพณีไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์ พิมเนศ.
- เนาวรัตน์ เหลืองรัตนเจริญ. (2541). *ปัจจัยบางประการที่ส่งผลต่อเอกลักษณ์แห่งตนของวัยรุ่น ในเขตกรุงเทพมหานคร*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บ้งอร ภูวภิรมย์ขวัญ. (2526). *การวัดบุคลิกภาพ*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ.
- บันเทิง ทานะพันธ์. (2544, ตุลาคม). *ภูมิปัญญาไทยเข้าสู่ระบบการศึกษาได้จริงหรือ*. *วิชาการ*. 4(10) : 43 - 48
- บุญเชิด ภิญญอนันตพงษ์. (2545). *การวัดประเมินการเรียนรู้ภาควิชาการวัดและประเมินผล การศึกษา*. คณะศึกษาศาสตร์. มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- บุญตา ยิ้มน้อย. (2536). *ผลของการใช้บทบาทสมมติที่มีต่อความนิยมไทยของนักเรียนชั้น ประถมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนค่ายธนะรัชต์ อำเภอปราณบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์*. ปรินญาณินพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ประทีป สยามชัย. (2526). *สารัตถทางสังคมวิทยาการศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- ประพัฒน์ ตรีนรงค์. (2525). *อุดมการณ์นิยมไทย*. กรุงเทพฯ: อิมเมจมีเดีย.
- _____. (2526). *อุดมการณ์นิยมไทย*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ประกายพริ้ง.
- ปราณี แจ่มขุนเทียน. (2542). *ไทยศึกษา*. พิษณุโลก: สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.
- เปรม ตินสุลลานนท์. (2547, เมษายน – มิถุนายน). *ความเป็นคนไทยด้วยจิตวิญญาณ*. *วารสาร ราชบัณฑิตยสถาน*. 29(2): 269 - 274
- ผดุง อารยะวิญญู และ ศรียา นิยมธรรม. (2530). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมไทยของนักเรียน มัธยมศึกษา*. กรุงเทพฯ: คณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ กระทรวงศึกษาธิการ.
- ผ่องพรรณ เกิดพิทักษ์. (2530). *สุขภาพจิตเบื้องต้น*. กรุงเทพฯ: ทบวงมหาวิทยาลัย.
- _____. (2531). *การศึกษาค่านิยมในการทำงานของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียน มัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษา เขตการศึกษาที่ 1 รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: ภาควิชาการแนะแนวและจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัย ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พงษ์นิรันดร์ นัมคณิสสรณ์. (2539). ปัญหาและข้อเสนอแนะของครูประถมศึกษาในการปลูกฝังและเสริมสร้างจริยธรรมให้นักเรียนโรงเรียนคาทอลิกสังกัดสังฆมณฑลจันทบุรี.

วิทยานิพนธ์ กศ.ม.(การประถมศึกษา) มหาวิทยาลัยบูรพา. ถ่ายเอกสาร.

พนม พงษ์ไพบูลย์. (2548). พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2548 ,จาก

<http://www.moe.go.th/>

พนัส หันนาคินทร์. (2520). การสอนค่านิยม. โครงการตำรามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

พิษณุโลก.

พนิตตา วงษ์แจ้งและดวงนภา ปานเพชร. (2544). อิทธิพลของสื่อที่มีผลต่อพฤติกรรมการส่งเสริมสุขภาพของเด็กไทย. เพื่อนสุขภาพ. 13(1) : 20 - 22

พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542. (2542, สิงหาคม). ราชกิจจานุเบกษา. 116 ตอนที่ 74 ก : 13 – 15

พวงผกา คูโรวาท. (2539). ศิลปและวัฒนธรรมไทย. กรุงเทพฯ: รวมสาส์น.

พวงผกา ประเสริฐศิลป์. (2543). วิถีไทย. กรุงเทพฯ: เอ็ดดูเคชั่น. สถาบันราชภัฏสวนดุสิต.

พันคำ มีโพทอง. (2533). การศึกษาค่านิยมพื้นฐาน 5 ประการของครูผู้ปกครอง และนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์) กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.

พีรวัชร เวียงคำ. (2543). ปัจจัยที่มีความสัมพันธ์ต่อคุณภาพชีวิตของวัยรุ่น. วิทยานิพนธ์ กจ.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย วิทยาลัยคริสเตียน. ถ่ายเอกสาร.

เพ็ญแข ประจันปัจฉินกและอ้อมเดือน สดมณี. (2529). ค่านิยมของชาวชนบทไทย: เปรียบเทียบค่านิยมทางวัตถุกับค่านิยมทางระเบียบประเพณี รายงานการวิจัย ฉบับที่ 35 .

สถาบันวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

มยุรี ศรีชัย. (2538). เทคนิคการสุ่มกลุ่มตัวอย่าง. : ม.ป.พ.

มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. (2528). พัฒนาการวัยรุ่นและการอบรม. (เอกสารประกอบ

การสอน) นนทบุรี: มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช. ถ่ายเอกสาร

เยาวลักษณ์ ไชยประสิทธิ์. (2530). ความคิดเห็นของนักเรียนชั้นมัธยมปลายในกรุงเทพมหานครที่มีต่อวัฒนธรรมไทย. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(การสอนสังคมศึกษา). กรุงเทพฯ:

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2524). พจนานุกรมศัพท์ สังคมวิทยา อังกฤษ - ไทย ฉบับราชบัณฑิตยสถาน.

กรุงเทพฯ: รุ่งศิลป์การพิมพ์.

ราชบัณฑิตยสถาน. (2525).พจนานุกรมฉบับบัณฑิตยสถาน.พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพฯ:อักษรเจริญทัศน์.

ลั่วน์ สายยศ. (2536).เทคนิคการวิจัยทางการศึกษา.พิมพ์ครั้งที่5.ภาควิชาวัดผลและวิจัยทางการศึกษา.คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

_____. (2539).เทคนิคการวัดผลการเรียนรู้.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.

ล้วน สายยศ; และอังคณา สายยศ. (2543).การวัดด้านจิตพิสัย.กรุงเทพฯ:สุวีริยาสาส์น.

ลักษณะ สรวิวัฒน์. (2544).จิตวิทยาในชีวิตประจำวัน.ภาควิชาจิตวิทยาการศึกษาและการ
แนะแนว.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.

ลัดดาวัลย์ เกษมเนตร; และคณะ. (2539). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีวินัย*. กรุงเทพฯ: สถาบันวิจัย
พฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ลัดดาวัลย์ พรศรีสมุทร; และวิลาสลักษณ์ ชั่ววัลลี. (2524). *ครอบครัวกับการอนุรักษ์วัฒนธรรมทางจิตใจของไทย*. กรุงเทพฯ: สถาบันพฤติกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

วรรณานาวิกมูล. (2541). *ไทยศึกษา*. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.

วิฑูรย์ บัวปลั่ง. (2533).การสร้างแบบทดสอบวัดค่านิยมพื้นฐานเรื่องความรักชาติสำหรับนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 4 ในจังหวัดสมุทรปราการ.ปริญญาโท กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา)
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

วิทย์ พิณคณเงิน. (2547). *สืบสานศิลปกรรมไทย*. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์เพิ่มทรัพย์การพิมพ์.

วิทยาการ เชียงกูล. (2542).งานคัตสรรในรอบ 30 ปีของวิทยาการ เชียงกูล.กรุงเทพฯ:
สำนักพิมพ์มิ่งมิตร.

วิบูลย์ กระจ่างแจ้ง. (2530).การศึกษาพฤติกรรมการบริหารงานของผู้บริหารที่มีต่อการส่งเสริม
ความนิยมไทยในโรงเรียนประถมศึกษา.ปริญญาโท กศ.ม.(การประถมศึกษา)
กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

วิบูลย์ ลิ้มวรรณ. (2522).5 นาทีกับศิลป์ไทย.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์พิษณุ.

วีระ อัมพันธ์. (2526). *ความเป็นไทย*. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ศรีธรรม ธนะภูมิ. (2535).พัฒนาการทางอารมณ์และบุคลิกภาพ.กรุงเทพฯ:ภาควิชาจิตเวชศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล.

ศรีเพ็ญ เตื่อนศิริ. (2547). การศึกษาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนและค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 ที่หน่วยดำรงความเป็นไทยและหน่วยเอกลักษณ์ไทยด้วยการสอนแบบสืบเสาะหาความรู้กับการสอนแบบกระจายอำนาจค่านิยม. ปรินญาณิพนธ์ กศ.ม. (การมัธยมศึกษา). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

- ศรีเรือน แก้วกังวาล. (2540).จิตวิทยาพัฒนาการชีวิตทุกช่วงวัย.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- สมบุรณ์ แก่นตะเคียน. (2519).การประเมินคุณค่าสิ่งพิมพ์เพื่อการวิจัยด้านขนบธรรมเนียมประเพณีไทย.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สมพร เทพสิทธิ์า. (2525).เอกสารเผยแพร่อุดมการณ์นิยมไทย.กรุงเทพฯ:อิมเมจมีเดีย.
- สมศักดิ์ เจียมธีรสกุล. (2548).ประเทศไทยไม่ใช่รวมเลือดเนื้อชาติเชื้อไทย.สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2548 ,จาก <http://www.nidambe11.net/ekonomiz/article2004june24p5.htm>
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2527).คุณภาพและคุณธรรมในการพัฒนาประเทศ.กรุงเทพฯ:เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สายฝน วรรณดุจ. (2536).การศึกษาสถานะเอกลักษณ์ของวัยรุ่นตอนปลายในสถาบันอุดมศึกษา.วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.(จิตวิทยา).กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.
- สาโรช บัวศรี. (2527).จริยธรรมศึกษา.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สำนักการศึกษา. (2548).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ.สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2548 ,จาก <http://www.bmaeducation.in.th>
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร. (2549).ตารางสรุปจำนวนนักเรียนและสถานศึกษาในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากทมมหานคร เขต1.(เอกสารประกอบ) กรุงเทพฯ : ถ่ายเอกสาร
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2548).รายงานการศึกษาคุณลักษณะเด็กไทยที่พึงประสงค์.กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติสำนักนายกรัฐมนตรี. (2543).มาตรฐานการศึกษาเพื่อการประเมินคุณภาพภายนอก:ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน.กรุงเทพฯ:ห้างหุ้นส่วนจำกัด วิทีซีคอมมิวนิเคชั่น.
- สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ. (2526).คู่มือปลูกฝังค่านิยม.กรุงเทพฯ:สำนักพิมพ์กราฟิควอร์ค.
- _____. (2541).ค่านิยมเพื่อชีวิตและสังคมไทย.กองวิจัยและวางแผนงาน.กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.
- _____. (2541).แผนแม่บทว่าด้วยทศวรรษสืบสานวัฒนธรรมเพื่อการพัฒนา 2541 - 2550.กรุงเทพฯ:สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานสตรีแห่งชาติ. (2539). *การพัฒนาครอบครัว*.

กรุงเทพฯ: อัมรินทร์ปริ้นติ้ง.

สำนักงานคณะกรรมการส่งเสริมสร้างเอกลักษณ์ของชาติ. (2535). *เมืองไทยของเรา* (ฉบับที่ 2).

กรุงเทพฯ: บริษัท เจริญพานิชย์(กรุงเทพ)จำกัด.

สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดฉะเชิงเทรา. (2548). *เอกลักษณ์ความเป็นไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม

2548 , จาก <http://www.culture.padriew.com>

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา. (2548). *หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน*. สืบค้นเมื่อ 15

ตุลาคม 2548 , จาก <http://www.academic.obec.go.th>

สุชา จันทน์เอม. (2527). *จิตวิทยาเด็กเกร. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช*.

สุธี คุณาวิชยานนท์. (2548). *ภาพรวมของความเป็นไทย*. สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2548 , จาก

<http://www.tkc.go.th>

สุนทร สุธารุขกุล. (2539). *ปัจจัยที่มีผลกระทบต่อการซื้อเสื้อผ้าเครื่องแต่งกายของวัยรุ่น: ศึกษา*

กรณีนิสิตจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีการศึกษา 2538. ปรินิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยา)

กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. ถ่ายเอกสาร.

สุพัตรา สุภาพ. (2534). *สังคมไทยและวัฒนธรรมไทย ค่านิยม ครอบครัว ศาสนาและประเพณี*.

กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.

สุรพงศ์ ชูเดช. (2534). *ความสัมพันธ์ระหว่างประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยกับจิตลักษณะที่สำคัญ*

ของนิสิต. ปรินิพนธ์ วท.ม. (การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์ประยุกต์). กรุงเทพฯ : บัณฑิต

วิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร

สุริยา จาตุพรพิพัฒน์. (2528). *รายงานการวิจัยการคล้อยตามวัฒนธรรมตะวันตกของวัยรุ่นใน*

กรุงเทพมหานคร. กรุงเทพฯ: คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.

อรรถพล โคตรสินธุ์. (2544). *ผลของสื่อมวลชนที่มีต่อพฤติกรรมการเลียนแบบการแต่งกายของ*

นักเรียนระดับมัธยมปลายในจังหวัดกาฬสินธุ์. ปรินิพนธ์ กศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษา).

มหาสารคาม: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยมหาสารคาม. ถ่ายเอกสาร.

อรุณรุ่ง ไทยภักดี. (2530). "นิยมไทยวันนี้ - วันหน้า," *เอกสารเผยแพร่อุดมการณ์นิยมไทย*

2529 - 2530. หน้า 154. กรุงเทพฯ: บริษัทสยามสปอร์ต พรินติ้ง จำกัด.

อลงกรณ์ ปรินิพนธ์. (2540). *ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสื่อสารกับการรับรู้ข่าวสาร*

วัฒนธรรมไทยของนักเรียนมัธยมปลายในเขตกรุงเทพมหานคร. ปรินิพนธ์ ว.ม.

(สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ: บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

อัจฉรา ถนัดหัตถกรรม. (2527). *การรับรู้เกี่ยวกับค่านิยมพื้นฐานของนักเรียนทหารตำรวจ*.

วิทยานิพนธ์ค.ม.(อุดมศึกษา). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

ถ่ายเอกสาร.

อัมพร ศรีประเสริฐสุข. (2545). *ความสัมพันธ์ระหว่างเอกลักษณ์แห่งตนและสัมพันธภาพใน*

ครอบครัวกับทัศนคติต่อวัฒนธรรมไทยของวัยรุ่นทั่วไปและวัยรุ่นเซ็กเตอร์พอยท์.

ปริญญาานิพนธ์ กศ.ม.(จิตวิทยาพัฒนาการ). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย

ศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

อุษา ศรีจินดารัตน์. (2533). *พัฒนาการของเอกลักษณ์แห่งอิโก้ที่เกี่ยวกับการรับรู้คุณค่าของการ*

ทำงานและการรับรู้คุณค่าของศาสนา.ปริญญาานิพนธ์ วท.ม.(การวิจัยพฤติกรรมศาสตร์

ประยุกต์). กรุงเทพฯ:บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.ถ่ายเอกสาร.

เอกวิทย์ ณ ถลาง. (2540). *ภูมิปัญญาชาวบ้านสี่ภูมิภาค:วิถีชีวิตและกระบวนการเรียนรู้ของ*

ชาวไทย. กรุงเทพฯ:โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.

โอภาส เสวิกุล. (2548). *เนื่องในพระราชประสงค์ความเป็นไทย*.สืบค้นเมื่อ 15 ตุลาคม 2548 ,จาก

<http://www.thaisnews.com/prdnews/50/history8.html>

Kerlinger, Fred N. and Pedhazur, Elazer J. (1973). *Multiple Regression in Behavioral*

Research. New York : Holt Rinehart and Winston, Inc.

Rokeach, Milton. (1973). *The Nature of Human Values*. New York : A Division of Macmillan.

ภาคผนวก ก

ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ค่าอำนาจจำแนก (r)

ค่าความเชื่อมั่น (α) ของเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตาราง 11 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	.80	คัดเลือกไว้	13	.60	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้
2	.80	คัดเลือกไว้	14	.60	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้
3	.80	คัดเลือกไว้	15	1.00	คัดเลือกไว้	27	.60	คัดเลือกไว้
4	.40	ตัดทิ้ง	16	.40	ตัดทิ้ง	28	.40	ตัดทิ้ง
5	1.00	คัดเลือกไว้	17	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้
6	.80	คัดเลือกไว้	18	.40	ตัดทิ้ง	30	.80	คัดเลือกไว้
7	.40	ตัดทิ้ง	19	.60	คัดเลือกไว้	31	.60	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	20	.80	คัดเลือกไว้	32	.80	คัดเลือกไว้
9	.60	คัดเลือกไว้	21	.60	คัดเลือกไว้	33	.80	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	22	.80	คัดเลือกไว้	34	.40	ตัดทิ้ง
11	.80	คัดเลือกไว้	23	.60	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	24	.20	ตัดทิ้ง	36	.80	คัดเลือกไว้

ตาราง 12 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังค่านิยม
ความเป็นไทยในครอบครัว

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.00	คัดเลือกไว้	13	1.00	คัดเลือกไว้	25	.60	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	14	1.00	คัดเลือกไว้	26	.60	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	15	1.00	คัดเลือกไว้	27	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	16	.60	คัดเลือกไว้	28	1.00	คัดเลือกไว้
5	1.00	คัดเลือกไว้	17	1.00	คัดเลือกไว้	29	.60	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	18	.60	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	19	.80	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	20	.80	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
9	.60	คัดเลือกไว้	21	.60	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	22	.80	คัดเลือกไว้	34	1.00	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	23	1.00	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
						37	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 13 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังค่านิยม
ความเป็นไทยในโรงเรียน

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	.80	คัดเลือกไว้	14	1.00	คัดเลือกไว้	27	.60	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	15	1.00	คัดเลือกไว้	28	1.00	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	16	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้
4	.80	คัดเลือกไว้	17	1.00	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
5	1.00	คัดเลือกไว้	18	1.00	คัดเลือกไว้	31	.60	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	19	.60	คัดเลือกไว้	32	.80	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	20	.80	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้	34	1.00	คัดเลือกไว้
9	1.00	คัดเลือกไว้	22	.80	คัดเลือกไว้	35	.60	คัดเลือกไว้
10	.60	คัดเลือกไว้	23	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้	37	.60	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้	38	.80	คัดเลือกไว้
13	1.00	คัดเลือกไว้	26	.60	คัดเลือกไว้	39	1.00	คัดเลือกไว้
						40	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 14 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.00	คัดเลือกไว้	13	1.00	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้
2	.80	คัดเลือกไว้	14	1.00	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	15	.80	คัดเลือกไว้	27	.80	คัดเลือกไว้
4	.60	คัดเลือกไว้	16	1.00	คัดเลือกไว้	28	1.00	คัดเลือกไว้
5	1.00	คัดเลือกไว้	17	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	18	1.00	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	19	1.00	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
8	.60	คัดเลือกไว้	20	.80	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
9	1.00	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	22	1.00	คัดเลือกไว้	34	1.00	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	23	1.00	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 15 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.00	คัดเลือกไว้	13	1.00	คัดเลือกไว้	25	1.00	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	14	.80	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้
3	.80	คัดเลือกไว้	15	.80	คัดเลือกไว้	27	1.00	คัดเลือกไว้
4	1.00	คัดเลือกไว้	16	1.00	คัดเลือกไว้	28	1.00	คัดเลือกไว้
5	.80	คัดเลือกไว้	17	1.00	คัดเลือกไว้	29	1.00	คัดเลือกไว้
6	1.00	คัดเลือกไว้	18	1.00	คัดเลือกไว้	30	1.00	คัดเลือกไว้
7	1.00	คัดเลือกไว้	19	1.00	คัดเลือกไว้	31	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	20	1.00	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
9	1.00	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
10	1.00	คัดเลือกไว้	22	1.00	คัดเลือกไว้	34	1.00	คัดเลือกไว้
11	1.00	คัดเลือกไว้	23	.80	คัดเลือกไว้	35	.80	คัดเลือกไว้
12	1.00	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 16 ค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ของแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย

ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา	ข้อที่	IOC	การพิจารณา
1	1.00	คัดเลือกไว้	15	.60	คัดเลือกไว้	29	.60	คัดเลือกไว้
2	1.00	คัดเลือกไว้	16	.60	คัดเลือกไว้	30	.60	คัดเลือกไว้
3	1.00	คัดเลือกไว้	17	.60	คัดเลือกไว้	31	.60	คัดเลือกไว้
4	.60	คัดเลือกไว้	18	1.00	คัดเลือกไว้	32	1.00	คัดเลือกไว้
5	.20	ตัดทิ้ง	19	1.00	คัดเลือกไว้	33	1.00	คัดเลือกไว้
6	.60	คัดเลือกไว้	20	.60	คัดเลือกไว้	34	.60	คัดเลือกไว้
7	.60	คัดเลือกไว้	21	1.00	คัดเลือกไว้	35	1.00	คัดเลือกไว้
8	1.00	คัดเลือกไว้	22	.60	คัดเลือกไว้	36	1.00	คัดเลือกไว้
9	.60	คัดเลือกไว้	23	.60	คัดเลือกไว้	37	1.00	คัดเลือกไว้
10	.60	คัดเลือกไว้	24	1.00	คัดเลือกไว้	38	1.00	คัดเลือกไว้
11	.40	ตัดทิ้ง	25	1.00	คัดเลือกไว้	39	.20	ตัดทิ้ง
12	1.00	คัดเลือกไว้	26	1.00	คัดเลือกไว้	40	.40	ตัดทิ้ง
13	.60	คัดเลือกไว้	27	.60	คัดเลือกไว้	41	1.00	คัดเลือกไว้
14	.40	ตัดทิ้ง	28	1.00	คัดเลือกไว้	42	1.00	คัดเลือกไว้

ตาราง 17 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	.40	คัดเลือกไว้	11	.46	คัดเลือกไว้	21	.20	คัดเลือกไว้
2	.17	ตัดทิ้ง	12	.35	คัดเลือกไว้	22	.42	คัดเลือกไว้
3	.43	คัดเลือกไว้	13	.07	ตัดทิ้ง	23	.36	คัดเลือกไว้
4	.21	คัดเลือกไว้	14	.31	คัดเลือกไว้	24	.14	ตัดทิ้ง
5	.27	คัดเลือกไว้	15	.34	คัดเลือกไว้	25	.49	คัดเลือกไว้
6	.05	ตัดทิ้ง	16	.48	คัดเลือกไว้	26	.27	คัดเลือกไว้
7	-.26	ตัดทิ้ง	17	.37	คัดเลือกไว้	27	.44	คัดเลือกไว้
8	.48	คัดเลือกไว้	18	.21	คัดเลือกไว้	28	.41	คัดเลือกไว้
9	.29	คัดเลือกไว้	19	.43	คัดเลือกไว้	29	.28	คัดเลือกไว้
10	.51	คัดเลือกไว้	20	.21	คัดเลือกไว้			

ตารางที่ 18 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	.38	คัดเลือกไว้	13	.63	คัดเลือกไว้	25	.32	คัดเลือกไว้
2	.45	คัดเลือกไว้	14	.19	ตัดทิ้ง	26	-.05	ตัดทิ้ง
3	.58	คัดเลือกไว้	15	.53	คัดเลือกไว้	27	.58	คัดเลือกไว้
4	.24	คัดเลือกไว้	16	.08	ตัดทิ้ง	28	.28	คัดเลือกไว้
5	.33	คัดเลือกไว้	17	.43	คัดเลือกไว้	29	.31	คัดเลือกไว้
6	.41	คัดเลือกไว้	18	-.01	ตัดทิ้ง	30	.47	คัดเลือกไว้
7	.49	คัดเลือกไว้	19	.07	ตัดทิ้ง	31	.51	คัดเลือกไว้
8	.50	คัดเลือกไว้	20	.27	คัดเลือกไว้	32	.39	คัดเลือกไว้
9	-.08	ตัดทิ้ง	21	.32	คัดเลือกไว้	33	.38	คัดเลือกไว้
10	.60	คัดเลือกไว้	22	.41	คัดเลือกไว้	34	-.02	ตัดทิ้ง
11	.31	คัดเลือกไว้	23	.33	คัดเลือกไว้	35	.35	ตัดทิ้ง
12	.36	คัดเลือกไว้	24	.27	คัดเลือกไว้	36	.23	ตัดทิ้ง
						37	.01	ตัดทิ้ง

ตาราง 19 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	.06	ตัดทิ้ง	14	.67	คัดเลือกไว้	27	.23	คัดเลือกไว้
2	.45	คัดเลือกไว้	15	.60	คัดเลือกไว้	28	.66	คัดเลือกไว้
3	.65	คัดเลือกไว้	16	.69	คัดเลือกไว้	29	.41	คัดเลือกไว้
4	.41	คัดเลือกไว้	17	.13	ตัดทิ้ง	30	.30	คัดเลือกไว้
5	.47	คัดเลือกไว้	18	.77	คัดเลือกไว้	31	.32	คัดเลือกไว้
6	.56	คัดเลือกไว้	19	-.07	ตัดทิ้ง	32	.40	คัดเลือกไว้
7	.49	คัดเลือกไว้	20	.12	ตัดทิ้ง	33	.28	คัดเลือกไว้
8	.58	คัดเลือกไว้	21	.58	คัดเลือกไว้	34	.40	คัดเลือกไว้
9	.54	คัดเลือกไว้	22	.56	คัดเลือกไว้	35	.05	ตัดทิ้ง
10	.12	ตัดทิ้ง	23	.71	คัดเลือกไว้	36	.46	คัดเลือกไว้
11	.55	คัดเลือกไว้	24	.73	คัดเลือกไว้	37	.66	คัดเลือกไว้
12	.57	คัดเลือกไว้	25	.69	คัดเลือกไว้	38	.02	ตัดทิ้ง
13	.49	คัดเลือกไว้	26	.10	ตัดทิ้ง	39	.50	คัดเลือกไว้
						40	.56	คัดเลือกไว้

ตาราง 20 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	.53	คัดเลือกไว้	13	.63	คัดเลือกไว้	25	.75	คัดเลือกไว้
2	.48	คัดเลือกไว้	14	.56	คัดเลือกไว้	26	.12	ตัดทิ้ง
3	.63	คัดเลือกไว้	15	.46	คัดเลือกไว้	27	.51	คัดเลือกไว้
4	-.12	ตัดทิ้ง	16	.49	คัดเลือกไว้	28	.28	คัดเลือกไว้
5	.58	คัดเลือกไว้	17	-.19	ตัดทิ้ง	29	.40	คัดเลือกไว้
6	.71	คัดเลือกไว้	18	.57	คัดเลือกไว้	30	.42	คัดเลือกไว้
7	.73	คัดเลือกไว้	19	.63	คัดเลือกไว้	31	.43	คัดเลือกไว้
8	.34	คัดเลือกไว้	20	-.25	ตัดทิ้ง	32	.09	ตัดทิ้ง
9	.31	คัดเลือกไว้	21	.68	คัดเลือกไว้	33	.24	คัดเลือกไว้
10	.57	คัดเลือกไว้	22	.64	คัดเลือกไว้	34	.70	คัดเลือกไว้
11	.41	คัดเลือกไว้	23	.29	คัดเลือกไว้			
12	.44	คัดเลือกไว้	24	.26	คัดเลือกไว้			

ตาราง 21 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	.05	ตัดทิ้ง	13	.63	คัดเลือกไว้	25	-.05	ตัดทิ้ง
2	.22	คัดเลือกไว้	14	.49	คัดเลือกไว้	26	.31	คัดเลือกไว้
3	.20	คัดเลือกไว้	15	.48	คัดเลือกไว้	27	-.13	ตัดทิ้ง
4	.61	คัดเลือกไว้	16	.53	คัดเลือกไว้	28	.55	คัดเลือกไว้
5	.74	คัดเลือกไว้	17	.12	ตัดทิ้ง	29	.43	คัดเลือกไว้
6	.49	คัดเลือกไว้	18	.00	ตัดทิ้ง	30	.54	คัดเลือกไว้
7	.54	คัดเลือกไว้	19	.37	คัดเลือกไว้	31	-.11	ตัดทิ้ง
8	.05	ตัดทิ้ง	20	.28	คัดเลือกไว้	32	-.34	ตัดทิ้ง
9	.38	คัดเลือกไว้	21	-.11	ตัดทิ้ง	33	-.06	ตัดทิ้ง
10	.60	คัดเลือกไว้	22	.38	คัดเลือกไว้	34	.31	คัดเลือกไว้
11	.17	ตัดทิ้ง	23	.45	คัดเลือกไว้	35	.02	ตัดทิ้ง
12	.58	คัดเลือกไว้	24	.60	คัดเลือกไว้			

ตาราง 22 ค่าอำนาจจำแนก (r) ของแบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย

ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา	ข้อที่	r	การพิจารณา
1	.33	คัดเลือกไว้	13	.59	คัดเลือกไว้	25	.15	ตัดทิ้ง
2	.24	คัดเลือกไว้	14	.17	ตัดทิ้ง	26	.47	คัดเลือกไว้
3	.47	คัดเลือกไว้	15	.22	คัดเลือกไว้	27	.57	คัดเลือกไว้
4	.34	คัดเลือกไว้	16	.48	คัดเลือกไว้	28	.09	ตัดทิ้ง
5	.20	คัดเลือกไว้	17	.54	คัดเลือกไว้	29	.52	คัดเลือกไว้
6	.07	ตัดทิ้ง	18	.31	คัดเลือกไว้	30	.13	ตัดทิ้ง
7	.07	ตัดทิ้ง	19	.28	คัดเลือกไว้	31	.19	ตัดทิ้ง
8	.20	คัดเลือกไว้	20	.48	คัดเลือกไว้	32	.64	คัดเลือกไว้
9	.53	คัดเลือกไว้	21	.40	คัดเลือกไว้	33	.35	คัดเลือกไว้
10	.32	คัดเลือกไว้	22	.53	คัดเลือกไว้	34	.61	คัดเลือกไว้
11	.40	คัดเลือกไว้	23	.20	คัดเลือกไว้	35	.12	ตัดทิ้ง
12	.34	คัดเลือกไว้	24	.55	คัดเลือกไว้	36	.44	คัดเลือกไว้
						37	.37	คัดเลือกไว้

ตาราง 23 ค่าความเชื่อมั่น (α) ของแบบสอบถามแต่ละฉบับ

แบบสอบถาม	ค่าความเชื่อมั่น (α)
แบบสอบถามเอกลักษณ์แห่งตน	.82
แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในครอบครัว	.88
แบบสอบถามการได้รับการปลูกฝังค่านิยมความเป็นไทยในโรงเรียน	.93
แบบสอบถามอิทธิพลของเพื่อน	.92
แบบสอบถามอิทธิพลของสื่อมวลชน	.91
แบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย	.88

ภาคผนวก ข
ตัวอย่างแบบสอบถาม

แบบสอบถาม

- เรื่อง** ปัจจัยที่ส่งผลต่อค่านิยมความเป็นไทยของนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษาช่วงชั้นที่ 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากรุงเทพมหานคร เขต 1
- คำชี้แจง** แบบสอบถามประกอบด้วย 2 ฉบับ
- ฉบับที่ 1** แบบสอบถามปัจจัยแต่ละด้าน
- ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวของนักเรียน
- ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน
- ตอนที่ 3 แบบสอบถามปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว
- ตอนที่ 4 แบบสอบถามปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน
- ตอนที่ 5 แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน
- ตอนที่ 6 แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของเพื่อน
- ฉบับที่ 2** แบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย
-

ฉบับที่ 1 แบบสอบถามปัจจัยแต่ละด้าน

ตอนที่ 1 แบบสอบถามข้อมูลส่วนตัวนักเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน ☐ หน้าข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด

1. เพศ ☐ ชาย ☐ หญิง

2. ระดับชั้นที่ศึกษา

- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 4
- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 5
- ☐ มัธยมศึกษาปีที่ 6

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัจจัยด้านเอกลักษณ์แห่งตน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียนเป็นส่วนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	ฉันรู้ว่าฉันเป็นคนประเภทใด				
2	เมื่อฉันไม่เห็นด้วยกับผู้อื่นฉันก็จะบอกให้เขาทราบ				
3	ฉันได้วางแผนชีวิตของตนเอง ทั้งในระยะสั้นและยาว				
4	ฉันมีความตั้งใจที่จะดำเนินการต่างๆตามแผนที่วางไว้				
5	ฉันชอบเลียนแบบเพื่อน				
6	ฉันรู้ว่าฉันควรจะดำเนินชีวิตของตนเองอย่างไร				
7	ฉันกล้าที่จะทำอะไรแตกต่างจากคนอื่นหากสิ่งนั้นเป็นสิ่งที่ถูกต้อง				
8	ฉันสามารถดูแลตนเองได้				
9	ฉันมักมองคนอื่นในแง่ลบ				
10	ฉันไม่กล้าถามคำถามในชั้นเรียน เพราะฉันไม่ต้องการให้คนอื่นรู้ว่าฉันไม่เข้าใจสิ่งที่คุณครูสอน				
11	ฉันสามารถแก้ปัญหาของตนเองได้				
12	ฉันเข้ากับคนอื่นได้ยาก				
13	ฉันมีความคิดเป็นของตนเอง				
14	ฉันมักเปลี่ยนใจบ่อยๆ				
15	รูปร่างหน้าตาของฉัน ไม่น่าจะเป็นอุปสรรค กีดขวางความก้าวหน้าในอนาคต				
16	ฉันมีความพอใจในตนเอง				
17	ฉันรู้สึกว่าการทำอยู่นี้ไม่ค่อยมีคุณค่ามากนัก				
18	ฉันมีความรู้สึกไม่แน่ใจว่าสิ่งใดถูกหรือสิ่งใดผิดศีลธรรม				
19	ฉันรู้สึกภาคภูมิใจในสิ่งที่ฉันเป็น				
20	ฉันรู้ว่าควรจะดำเนินชีวิตอย่างไร				
21	ฉันขาดความมั่นใจในการเป็นตัวของตัวเอง				
22	ฉันรู้สึกว่าตัวเองมีคุณค่า				
23	ฉันกล้าปฏิเสธเพื่อนในสิ่งที่ฉันไม่ชอบ				
24	ฉันเป็นคนที่น่าไว้วางใจ				

ตอนที่ 3 ปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในครอบครัว

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

มากที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังเป็นประจำ
มาก	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังเป็นส่วนใหญ่
น้อย	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังเป็นส่วนน้อย
น้อยที่สุด	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับที่นักเรียนได้รับการปลูกฝังน้อยมากหรือ เกือบไม่ได้รับเลย

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1	เมื่อข้าพเจ้าแต่งกายไม่เหมาะสมกับวัฒนธรรมไทยพ่อแม่หรือผู้ปกครองจะว่ากล่าวตักเตือน				
2	พ่อแม่หรือผู้ปกครองของข้าพเจ้าอบรมข้าพเจ้าให้มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส				
3	พ่อแม่หรือผู้ปกครองอบรมข้าพเจ้าให้มีมารยาทแบบไทย เช่น ค้อมตัวเมื่อเดินผ่านผู้ใหญ่ให้ทางผู้ใหญ่ ฯลฯ				
4	เมื่อข้าพเจ้าพูดจาก้าวร้าวผู้ใหญ่ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะว่ากล่าวตักเตือน				
5	พ่อแม่หรือผู้ปกครองมักพาข้าพเจ้าไปทำบุญ ตักบาตรที่วัดในวันหยุดสำคัญทางศาสนา				
6	พ่อแม่หรือผู้ปกครองพาครอบครัวร่วมกันสรงน้ำพระและรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์				
7	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนข้าพเจ้าให้ไหว้ขอบคุณผู้ใหญ่แทนคำกล่าวขอบคุณอย่างเดียว				
8	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนให้ข้าพเจ้าเคารพครูอาจารย์				
9	ครอบครัวของข้าพเจ้าปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีไทย				
10	ครอบครัวของข้าพเจ้าทำบุญตักบาตรร่วมกันเนื่องในเทศกาลวันสำคัญ				
11	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนให้ข้าพเจ้ารู้จักกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ				
12	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนให้ข้าพเจ้า รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับธรรมเนียมไทยในการคบหาตรงข้าม				
13	พ่อแม่หรือผู้ปกครองมักพูดถึงศิลปวัฒนธรรมหรือสถาปัตยกรรมไทย เช่น วัดพระแก้วและอื่นๆให้ข้าพเจ้าฟังด้วยความยกย่องภาคภูมิใจ				
14	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสนับสนุนให้ข้าพเจ้าเล่นดนตรีไทย				
15	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสนับสนุนให้ข้าพเจ้าเรียนนาฏศิลป์ไทยในเวลาว่าง				
16	พ่อแม่หรือผู้ปกครองชอบเปิดฟังเพลงพื้นบ้านหรือเพลงลูกทุ่งไทยทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าเป็นเพลงที่มีความไพเราะในอีกรูปแบบหนึ่ง				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
17	พ่อแม่หรือผู้ปกครองชอบอ่านวรรณกรรมไทยและแนะนำวรรณกรรมที่เหมาะสมกับเด็กให้ข้าพเจ้าอ่านด้วย				
18	พ่อแม่หรือผู้ปกครองเคยเล่าเรื่องวรรณคดีไทย เช่น พระอภัยมณี ลิลิตพระลอ ฯลฯ ให้ข้าพเจ้าฟังและแนะนำให้ข้าพเจ้าอ่านด้วย				
19	พ่อแม่หรือผู้ปกครองพูดถึงงานจิตรกรรมไทย เช่น จิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่างๆ ให้ข้าพเจ้าฟังด้วยความยกย่องภาคภูมิใจ				
20	พ่อแม่หรือผู้ปกครองชอบพาครอบครัวไปร่วมงานจัดแสดงและซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์				
21	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนให้ข้าพเจ้ามีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย				
22	เวลารับโทรศัพท์ พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะสอนให้พูดคำว่า “สวัสดี” แทนคำว่า “ฮัลโล”				
23	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนให้ข้าพเจ้ารู้ว่าการนวดแผนไทยส่งผลดีต่อสุขภาพ				
24	พ่อแม่หรือผู้ปกครองสอนให้ข้าพเจ้ารู้ว่าการอุดหนุนสินค้าไทย เช่น ผ้าไทย เครื่องเบญจรงค์ ฯลฯ เป็นการส่งเสริมภูมิปัญญาไทย				
25	พ่อแม่หรือผู้ปกครองนิยมดื่มน้ำที่เป็นสมุนไพรไทย เช่น น้ำมะตูม, น้ำตะไคร้ ฯลฯ โดยชักชวนให้ข้าพเจ้าดื่มด้วย				
26	พ่อแม่หรือผู้ปกครองนิยมใช้เครื่องสำอางที่ทำจากสมุนไพรไทย เช่น ยาสีฟัน ยาสระผม ครีมบำรุงผิว ฯลฯ โดยชักชวนให้ข้าพเจ้าใช้ด้วย				
27	พ่อแม่หรือผู้ปกครองไม่เห็นด้วยหากเห็นข้าพเจ้าใช้สินค้าต่างประเทศ				
28	พ่อแม่หรือผู้ปกครองจะตักเตือนหากข้าพเจ้าใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้องทั้งการพูดและการเขียน				
29	ครอบครัวของข้าพเจ้ารับประทานอาหารไทยเป็นอาหารหลัก				

ตอนที่ 4 ปัจจัยด้านการได้รับการปลูกฝังความเป็นไทยในโรงเรียน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
1	คุณครูอบรมนักเรียนให้มีสัมมาคารวะต่อผู้อาวุโส				
2	คุณครูอบรมมารยาทไทยให้กับนักเรียน				
3	โรงเรียนจัดให้มีการประกวดมารยาทไทยในโรงเรียน				
4	เมื่อนักเรียนพูดจาก้าวร้าวผู้ใหญ่อายุทั้งต่อหน้าและลับหลัง คุณครูจะว่ากล่าวตักเตือน				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
5	ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนได้เข้าร่วมพิธีกรรมทางศาสนาในวันสำคัญทางศาสนา เช่น เวียนเทียนที่วัด				
6	คุณครูแนะนำการร่วมประเพณีสงกรานต์ที่ถูกต้อง โดยจะต้องสรงน้ำพระและรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ด้วย				
7	คุณครูอบรมนักเรียนให้ไหว้ขอขอบคุณผู้ใหญ่แทนคำกล่าวว่าคุณขอบคุณเท่านั้น				
8	คุณครูสอนนักเรียนให้มีความเคารพครูอาจารย์ทุกท่าน				
9	คุณครูสอนให้นักเรียนปฏิบัติตามธรรมเนียมประเพณีไทย				
10	ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนทำบุญตักบาตรร่วมกันเนื่องในวันปีใหม่				
11	คุณครูสอนนักเรียนให้กตัญญูต่อ ผู้มีพระคุณ ทุกท่าน				
12	คุณครูแนะนำนักเรียนให้รู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับธรรมเนียมไทยในการคบเพศตรงข้าม				
13	ทางโรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมในประเพณีวันลอยกระทง เช่น ประกวดทำกระทง,ประกวดนางนพมาศ ,ประกวดจัดป้ายนิเทศ ฯลฯ				
14	คุณครูพูดถึงงานสถาปัตยกรรมไทย เช่น วัดพระแก้วและอื่นๆให้นักเรียนฟังด้วยความยกย่องภาคภูมิใจ				
15	โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนเล่นดนตรีไทย เช่น จัดตั้งชมรมดนตรีไทย , จัดแสดงการเล่นดนตรีไทยของนักเรียน ฯลฯ				
16	โรงเรียนจัดกิจกรรมสนับสนุนให้นักเรียนเรียนนาฏศิลป์ไทย เช่น เปิดสอนนาฏศิลป์เพิ่มเติมนอกเวลาเรียนจัดตั้งชมรมนาฏศิลป์ , จัดแสดงนาฏศิลป์ไทยของนักเรียน ฯลฯ				
17	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนประกวดร้องเพลงพื้นบ้านหรือเพลงลูกทุ่งไทย				
18	คุณครูแนะนำให้นักเรียนอ่านวรรณกรรมไทย				
19	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนมีส่วนร่วมส่งเสริมวรรณคดีไทย เช่น จัดแสดงละครพระอภัยมณี ประกวดอ่านโคลงกลอนวรรณคดีไทย ฯลฯ				
20	คุณครูชื่นชมงานจิตรกรรมไทย เช่น จิตรกรรมฝาผนังตามวัดต่างๆให้นักเรียนฟังด้วยความยกย่องภาคภูมิใจ				
21	คุณครูแนะนำว่าหากมีโอกาสควรไปทำงานหรือใช้ชีวิตอยู่ต่างประเทศเพราะมีความเจริญมากกว่า				
22	คุณครูสอนให้นักเรียนมีความภาคภูมิใจในความเป็นคนไทย				
23	คุณครูสอนให้ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องโดยใช้คำว่า “สวัสดี” แทนคำว่า “ฮัลโล” ในการทักทาย				
24	คุณครูพูดถึงการรณรงค์ไทยว่าส่งผลดีต่อสุขภาพ เป็นภูมิปัญญาไทยที่ควรให้การสนับสนุน				
25	คุณครูจะตำหนิหากเห็นนักเรียนใช้สินค้าต่างประเทศแทนที่จะใช้สินค้าไทยที่มีคุณภาพเท่าเทียมกัน				

ข้อ	ข้อความ	มากที่สุด	มาก	น้อย	น้อยที่สุด
26	คุณครูแนะนำให้นักเรียนดื่มน้ำที่เป็นสมุนไพรไทย เช่น น้ำมะตูม, น้ำตะไคร้ ฯลฯ แทนการดื่มน้ำอัดลม, น้ำผลไม้ต่างประเทศ ฯลฯ				
27	คุณครูแนะนำให้นักเรียนลองใช้เครื่องสำอางที่ทำจากสมุนไพรไทย เช่น ครีมบำรุงผิว ยาสระผม ฯลฯ				
28	คุณครูแนะนำให้นักเรียนให้ซื้อสินค้าหัตถกรรมไทยเช่น ผ้าไทย เครื่องเบญจรงค์ ฯลฯ เป็นของขวัญผู้ใหญ่เนื่องในโอกาสพิเศษ แทนการซื้อของต่างประเทศที่มีราคาแพง				
29	คุณครูจะตักเตือนหากนักเรียนใช้ภาษาไทยไม่ถูกต้องทั้งการพูดและการเขียน				
30	คุณครูบอกว่าเป็นคนไทยควรรับประทานอาหารไทยเป็นอาหารหลัก				
31	ครูเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการแต่งกายแบบไทย				
32	โรงเรียนจัดกิจกรรมให้นักเรียนไปทัศนศึกษานอกสถานที่ เช่น ไปชมโบราณสถาน โบราณวัตถุ ศิลปวัตถุ				

ตอนที่ 5 แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของสื่อมวลชน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียนมากที่สุด
ค่อนข้างจริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียนเป็นส่วนใหญ่
ค่อนข้างไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียนเป็นส่วนน้อย
ไม่จริง	หมายถึง	ข้อความนั้นไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกหรือการปฏิบัติตนของนักเรียน

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	ข้าพเจ้าชอบแต่งกายเลียนแบบ นักแสดงนักร้องที่ชื่นชอบ แม้จะขัดกับวัฒนธรรมไทย				
2	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารต่างๆจากสื่อมวลชนทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการปฏิบัติตนอยู่ในกรอบประเพณีเป็นเรื่องที่ล้าสมัย				
3	การนำเสนอสารคดีเกี่ยวกับวันสำคัญต่างๆโดยสื่อมวลชนทำให้ข้าพเจ้าทราบถึงความสำคัญของประเพณีไทย				
4	การรับชมการถ่ายทอดพิธีกรรมสำคัญทางศาสนา ทำให้ข้าพเจ้าอยากเข้าร่วมพิธีด้วย				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
5	การรณรงค์ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับประเพณีสงกรานต์มีส่วนทำให้ข้าพเจ้าอยากอนุรักษ์ประเพณีดั้งเดิมที่ดั้งมานี้ไว้				
6	การโฆษณาณรงค์การไหว้แบบไทยทำให้ข้าพเจ้าตระหนักถึงความสำคัญของการไหว้มากขึ้น				
7	การชมละครและภาพยนตร์มีส่วนทำให้ข้าพเจ้ากล้าโต้เถียง หรือกระแทกสิ่งของ ฯลฯ ต่อผู้ใหญ่				
8	การรับชมภาพการเลี้ยงฉลองวันคล้ายวันเกิดจากละครและภาพยนตร์มีส่วนทำให้ข้าพเจ้าจัดงานเลี้ยงฉลองวันคล้ายวันเกิดของตนเอง				
9	การนำเสนอข้อมูลข่าวสารการร่วมทำบุญตักบาตรของประชาชนในวันขึ้นปีใหม่มีส่วนกระตุ้นให้ข้าพเจ้าอยากทำบุญตักบาตร				
10	ละครและภาพยนตร์ส่วนใหญ่ส่งเสริมให้คนมีความกตัญญูต่อผู้มีพระคุณ				
11	การรับข้อมูลข่าวสารจากสื่อมวลชนทำให้ทราบว่าควรปฏิบัติตัวอย่างไรให้เหมาะสมกับธรรมเนียมไทยในการคบเพศตรงข้าม				
12	สื่อมวลชนทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่ประเพณีลอยกระทงเป็นประเพณีที่สำคัญควรอนุรักษ์ให้คงอยู่กับประเทศไทยตลอดไป				
13	การชมสารคดีเกี่ยวกับสถาปัตยกรรม ไทยก่อให้เกิดความภาคภูมิใจในความสามารถของคนไทย				
14	สื่อมวลชนนำเสนอข้อมูลข่าวสารเพื่อกระตุ้นคนไทยหันมาให้ความสำคัญกับกีฬาไทย เช่น ศิลปะมวยไทย				
15	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมการเล่นดนตรีไทยจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆทำให้ข้าพเจ้าอยากเล่นดนตรีไทย				
16	การได้รับข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการส่งเสริมนาฏศิลป์ไทยจากสื่อมวลชนแขนงต่างๆ ทำให้ข้าพเจ้าตระหนักในความมีเอกลักษณ์ของนาฏศิลป์ไทย				
17	การที่สื่อมวลชนให้ความสำคัญกับเพลง พื้นบ้านหรือเพลงลูกทุ่งไทยโดยจัดให้มีการประกวดและถ่ายทอดเพื่อเผยแพร่ มีส่วนกระตุ้นให้ข้าพเจ้าสนใจเพลงพื้นบ้านของไทยมากขึ้น				
18	การนำวรรณคดีไทยมาเผยแพร่ในรูปแบบของละคร, ภาพยนตร์หรือการ์ตูนทำให้ข้าพเจ้ามีความชื่นชอบในวรรณคดีไทย				
19	การชมสารคดีเกี่ยวกับจิตรกรรมไทยก่อให้เกิดความรู้สึภาคภูมิใจในความสามารถของคนไทย				
20	การรณรงค์ของสื่อมวลชนทำให้ข้าพเจ้า สนใจไปร่วมงานจัดแสดงและซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
21	การรับรู้ข้อมูลข่าวสารจากสื่อต่างๆทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกอยากไปเรียนต่อหรือไปใช้ชีวิตอยู่ที่ต่างประเทศ				
22	การประชาสัมพันธ์เกี่ยวกับเอกลักษณ์ไทยของสื่อมวลชนช่วยให้ข้าพเจ้าเกิดความรักภูมิใจในความเป็นคนไทย				
23	การประชาสัมพันธ์ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับการนวดแผนไทยจนเป็นที่รู้จักของชาวต่างชาติทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจในภูมิปัญญาของบรรพบุรุษไทย				
24	การรณรงค์ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยมีส่วนกระตุ้นให้ข้าพเจ้าสนใจซื้อสินค้าหัตถกรรมไทยแทนการซื้อของต่างประเทศ เช่น กระเป๋าของตกแต่งบ้าน ฯลฯ				
25	การรณรงค์ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับภูมิปัญญาไทยมีส่วนกระตุ้นให้ข้าพเจ้าสนใจดื่มน้ำสมุนไพรไทย เช่น น้ำมะตูม, น้ำตะไคร้ ฯลฯ แทนการดื่มน้ำอัดลม, น้ำผลไม้ต่างประเทศ ฯลฯ				
26	การโฆษณาสินค้าต่างประเทศยี่ห้อดังตามสื่อต่างๆมีส่วนทำให้ข้าพเจ้าตัดสินใจใช้สินค้ายี่ห้อนั้นถึงแม้จะมีราคาแพง				
27	การรณรงค์ของสื่อมวลชนเกี่ยวกับ ภูมิปัญญาไทยมีส่วนกระตุ้นให้ข้าพเจ้าสนใจใช้เครื่องสำอางที่ทำจากสมุนไพรไทย เช่น ครีมน้ำผึ้งผิว ยาสระผม ฯลฯ				
28	การใช้ภาษาอังกฤษพูดทับศัพท์ภาษาไทย หรือพูดภาษาไทยปนภาษาอังกฤษในรายการโทรทัศน์หรือตามสื่อต่างๆ มีผลต่อการใช้ภาษาในชีวิตประจำวันของข้าพเจ้า				
29	การประชาสัมพันธ์อาหารไทยของ สื่อมวลชนทำให้อาหารไทยมีชื่อเสียงโด่งดังไปทั่วโลกทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกที่อาหารไทยนั้นมีคุณภาพไม่แพ้อาหารต่างชาติทั้งรสชาติดี มีคุณค่าและราคาไม่แพงอีกด้วย				

ตอนที่ 6 แบบสอบถามปัจจัยด้านอิทธิพลของเพื่อน

คำชี้แจง ให้นักเรียนอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วทำเครื่องหมาย ✓ ในช่องว่างหลังข้อความที่ตรงกับความเป็นจริงของนักเรียนมากที่สุด โปรดตอบทุกข้อ

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
1	เพื่อนมีส่วนทำให้ข้าพเจ้ากล้าที่จะไม่ปฏิบัติตามคำสั่งสอนของครู				
2	ข้าพเจ้าพูดจาไม่มีสัมมาคารวะกับ ผู้ใหญ่ตามอย่างเพื่อน ๆ				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
3	ข้าพเจ้าทำบุญและร่วมพิธีกรรมในวันสำคัญทางศาสนาตามคำชวนของเพื่อน				
4	ข้าพเจ้าสงฆ์พระและรดน้ำขอพรผู้ใหญ่ในวันสงกรานต์ตามคำชวนของเพื่อน ก่อนไปเล่นสาดน้ำ				
5	เมื่อผู้ใหญ่ให้ความช่วยเหลือ ถ้าเพื่อนๆในกลุ่มไม่ไหวขอบคุณแต่กล่าว คำขอบคุณเฉยๆ ข้าพเจ้าก็จะปฏิบัติตามนั้น				
6	ถ้ากลุ่มเพื่อนของข้าพเจ้าชอบหรือ ให้ความเคารพครูอาจารย์ท่านใดข้าพเจ้าก็จะ ทำตามเพื่อนด้วย				
7	กลุ่มเพื่อนของข้าพเจ้ามีส่วนทำให้ข้าพเจ้าเห็นด้วยกับการปฏิบัติตามธรรมเนียม ประเพณีไทย				
8	ข้าพเจ้าไปทำบุญตักบาตร ไหว้พระขอพรเพื่อความเป็นสิริมงคลในวันขึ้นปีใหม่ ทุกปีตามคำชวนของเพื่อน				
9	ข้าพเจ้ารู้จักวางตัวให้เหมาะสมกับธรรมเนียมไทยในการคบพेटตรงข้ามเพราะ เพื่อนให้คำแนะนำ				
10	เพื่อนๆมีส่วนกระตุ้นให้ข้าพเจ้ามีส่วนร่วมในกิจกรรมต่างๆในวันลอยกระทง เช่น การทำกระทง การประกวดนางนพมาศ การประกวดจัดป้ายนิเทศ ฯลฯ				
11	กลุ่มเพื่อนของข้าพเจ้ามักพูดถึงสถาปัตยกรรมไทยด้วยความชื่นชมทำให้ข้าพเจ้า รู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นไทย				
12	ข้าพเจ้าสนใจในกีฬาศิลปะมวยไทยเพราะเพื่อนๆมักพูดถึงด้วยความ ชื่นชอบ อยู่บ่อยๆ				
13	ข้าพเจ้าสนใจที่จะเรียนดนตรีไทยเพราะเพื่อนในกลุ่มชวนไปเรียน				
14	ข้าพเจ้าสนใจที่จะเรียนนาฏศิลป์ไทยเพราะเพื่อนในกลุ่มชวนไปเรียน				
15	เมื่อทางโรงเรียนจัดประกวดร้องเพลงพื้นบ้านหรือเพลงลูกทุ่งไทย ข้าพเจ้าจะเข้า ร่วมประกวดหรือไปร่วมฟังด้วยตามคำชวนของเพื่อน				
16	ข้าพเจ้ามักเข้าร่วมกิจกรรมส่งเสริม วรรณคดีไทยที่ทางโรงเรียนจัด เช่น จัดแสดง ละครพระอภัยมณี ประกวดอ่านโคลงกลอนวรรณคดีไทย ฯลฯ ตามคำชวน ของเพื่อน				
17	กลุ่มเพื่อนของข้าพเจ้ามักพูดถึงงานจิตรกรรมไทย เช่น จิตรกรรมฝาผนังตามวัด ต่างๆ ด้วยความชื่นชมทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภาคภูมิใจในความเป็นไทย				
18	ข้าพเจ้าไปร่วมงานจัดแสดงและซื้อสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ เพราะเพื่อนๆ แนะนำว่าดี				
19	เพื่อนๆของข้าพเจ้ามักชื่นชมคนไทยมากกว่าชาวต่างชาติทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกภูมิใจ ที่ได้เกิดเป็นคนไทย				

ข้อ	ข้อความ	จริง	ค่อนข้างจริง	ค่อนข้างไม่จริง	ไม่จริง
20	ข้าพเจ้าซื้อสินค้าที่ลดราคาพิเศษ เช่น ผ้าไทย เครื่องเบญจรงค์ ฯลฯ เป็นของขวัญผู้ใหญ่เนื่องในโอกาสพิเศษ แทนการซื้อของต่างประเทศที่มีราคาแพงเพราะเพื่อนๆก็ซื้อกัน				
21	ข้าพเจ้าดื่มเครื่องดื่มสมุนไพรไทย เช่น น้ำมะตูม, น้ำตะไคร้ ฯลฯ แทนการดื่มน้ำอัดลม , น้ำผลไม้ต่างประเทศ ฯลฯ ตามอย่างเพื่อน				
22	ข้าพเจ้าลองใช้เครื่องสำอางที่ทำจากสมุนไพรไทย เช่น ครีมน้ำผึ้ง ยาสระผม ฯลฯ ตามคำแนะนำของเพื่อน				
23	เพื่อนๆของข้าพเจ้าส่วนใหญ่นิยมรับประทานอาหารไทยทำให้ข้าพเจ้ารู้สึกว่าการรับประทานอาหารไทยยังคงเป็นอาหารหลักของคนไทย				

ฉบับที่ 2 แบบสอบถามค่านิยมความเป็นไทย

คำชี้แจง

1. แบบสอบถามฉบับนี้เป็นแบบสถานการณ์เรื่องราวต่างๆ ว่านักเรียนมีความรู้สึกหรือมีการปฏิบัติตนอย่างไร เมื่อพบเหตุการณ์นั้นๆ บางสถานการณ์อาจมิได้เกิดกับตัวนักเรียนจริงก็ให้สมมติว่าถ้าเกิดสถานการณ์เช่นนั้น นักเรียนจะมีความรู้สึกหรือจะปฏิบัติตนต่อสถานการณ์นั้นๆ อย่างไร คำตอบที่นักเรียนตอบไม่มีคำตอบใดผิดหรือถูก เนื่องจากเป็นเพียงความรู้สึกส่วนตัวและการปฏิบัติตนของนักเรียนซึ่งอาจแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล ขอให้นักเรียนตอบตามความรู้สึกและการปฏิบัติตนตามที่เป็นจริงมากที่สุด

2. ในแต่ละข้อมี 3 ตัวเลือก ให้นักเรียนเลือกตอบเพียงคำตอบเดียวจากข้อ ก. ข. และ ค. แล้วทำเครื่องหมาย (X) ทับตัวอักษรนั้น

1	เมื่อมีผู้กล่าวว่า “ภาษาไทยเป็นภาษาประจำชาติที่แสดงถึงความเป็นเอกลักษณ์ของชาติไทย เพราะฉะนั้นต้องอนุรักษ์ไว้โดยใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง” นักเรียนมีความคิดเห็นอย่างไร ก. ถ้าเป็นทางการก็ควรใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง แต่ถ้าในชีวิตประจำวันคงไม่จำเป็นนัก ข. ปัจจุบันภาษาต่างประเทศมีความจำเป็นมาก ควรฝึกฝนโดยนำมาพูดในชีวิตประจำวันแทนการใช้ภาษาไทย ค. การใช้ภาษาไทยในปัจจุบันมีทั้งพูดศัพท์แสง พูดภาษาไทยปนอังกฤษ ควรรณรงค์การใช้ภาษาไทยให้ถูกต้อง
2	พลอยฟังรายการวิทยุได้ยินนักจัดรายการวิทยุใช้ศัพท์วัยรุ่นใหม่ๆ จึงนำมาพูดที่โรงเรียนให้เพื่อนฟัง ถ้านักเรียนเป็นพลอยจะทำอย่างพลอยหรือไม่ ก. ทำ เพราะเพื่อนๆจะได้รู้ศัพท์ใหม่ๆ ไม่ตกยุค ข. ไม่ทำ เพราะ รู้สึกว่าถ้านำมาพูด จะเป็นการทำให้การใช้ภาษาไทยที่ผิดๆ แพร่หลายออกไป ค. ไม่ทำ และจะแนะนำเพื่อนว่า การพูดออกสื่อ ไม่ควรใช้ภาษาไทยผิดๆ เพราะจะทำให้เยาวชนเลียนแบบได้

3	สถานการณ์ในข้อใดที่นักเรียนมักปฏิบัติต่อผู้ปกครองเป็นประจำก่อนออกจากบ้านไปโรงเรียน ก.กล่าวคำว่า “บ้าย – บาย” พร้อมกับโบกมือ ข.กล่าวคำว่า “สวัสดี.....ไปแล้วนะ” ค.กล่าวคำว่า “สวัสดี” พร้อมทำความเคารพ
4	เมื่อเพื่อนๆ ไปทำธุระในวันหยุดเสาร์ – อาทิตย์ นักเรียนมักปฏิบัติตนอย่างไร ก.ไปกับเพื่อนๆ โดยไม่ต้องบอกผู้ปกครอง ข.ขออนุญาตผู้ปกครองก่อนจะไป ค.บอกให้ผู้ปกครองทราบว่าจะไปที่ไหน
5	พ่อของจิตามีศรีษะล้าน ก้านหลิวจึงเรียกพ่อของจิตาลับหลังว่า “ฟี้ด” (ชื่อนักร้องนำวงดนตรีร็อคที่ไม่มีผม) นักเรียนคิดอย่างไร ก.ก้านหลิวมีอารมณ์ขันดี ตั้งชื่อได้เหมาะสม ข.ไม่ควรทำอย่างนั้นแต่ก็อดขำไม่ได้เหมือนกัน ค.ไม่ควรทำอย่างนั้นเพราะเป็นเด็กควรให้ความเคารพผู้ใหญ่
6	ณิช เป็นคนที่พูดภาษาไทยชัดเจนมมาก ถ้าเห็นเพื่อนๆ พูดไม่ถูกต้องจะตักเตือนอยู่เสมอ โดยบอกว่า ภาษาไทยเป็นมรดกของไทยเป็นเอกลักษณ์ของชาติที่น่าภาคภูมิใจ ถ้านักเรียนมีเพื่อนอย่างณิชจะรู้สึกอย่างไร ก.รำคาญ...อยากพูดให้ถูกต้องก็พูดไปคนเดียวสิ ข.ก็ดีเหมือนกัน...จะได้ใช้ภาษาไทยให้ถูกต้องมากขึ้น ค.ดีเลย...จะช่วยณิชคอยเตือนคนอื่นอีกแรง
7	สุนันท์ไปร่วมงานแต่งงานของพี่สาวมา เห็นเจ้าบ่าวเจ้าสาวสวมชุดไทยแล้วรู้สึกทึ่งว่าสวยสง่ามาก เห็นแล้วอยากใส่บ้าง จึงนำมาเล่าให้เพื่อนฟัง ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของสุนันท์จะตอบอย่างไร ก.ถ้าเป็นเราจะแต่งชุดสากลเพราะทันสมัยไม่โบราณดี ข.คงใส่เฉพาะงานพิธีเท่านั้น เพราะชุดไทยดูเป็นทางการไปหน่อย ค.ใส่แน่นอน..เพราะชุดไทยสวยมากจริงๆ น่าจะรณรงค์ให้มีวันแต่งกายแบบไทยบ้างนะ
8	เมื่อนักเรียนพบเพื่อนของคุณพ่อคุณแม่ักเรียนมักปฏิบัติตนตามข้อใดมากที่สุด ก. เมื่อคุณพ่อคุณแม่บอกให้ไหว้ค้อยยกมือไหว้สวัสดี ข. ยกมือไหว้สวัสดีทันทีโดยไม่ต้องให้คุณพ่อหรือคุณแม่บอก ค. รีบเดินเลี้ยวไปอีกทางหนึ่งโดยไม่ทักทายปล่อยให้คุณพ่อคุณแม่ทักทายกับเพื่อน
9	พิตาเดินคุยกับเพื่อนอยู่บนระเบียงหน้าห้องเรียน เห็นคุณครูเดินสวนมา จึงสะกิดให้เพื่อนหยุดให้ทางคุณครูเดินไปก่อน ถ้านักเรียนเป็นเพื่อนของพิตาจะพูดว่าอย่างไร ก.ถ้าเดินชนละก็โดนหักคะแนนแน่ๆ ข.เดินสวนกันก็ได้เพราะยังงี้ก็ไม่ชนกันหรอก ค.ขอใบ้แนะที่เตือน ไม่อย่างนั้นต้องเสียมารยาทกับคุณครูแน่เลย

10	สถานการณ์ในข้อใดที่นักเรียนถือเป็นสิ่งสำคัญที่จะต้องทำในวันคล้ายวันเกิดของตนเอง ก. ทำบุญใส่บาตรตอนเช้า ข. จัดงานเลี้ยงฉลองเป่าเค้กตอนเย็น ค. ทำบุญใส่บาตรแล้วกราบขอพรคุณพ่อคุณแม่
11	เมื่อพูดถึงประเพณีลอยกระทง นักเรียนมีความรู้สึกอย่างไร ก. เป็นวันธรรมดาวันหนึ่งเพราะไม่ได้ไปลอยกระทงอยู่แล้ว ข. อยากให้ถึงวันลอยกระทงเร็วๆ จะได้ไปลอยกระทงกับเพื่อนๆ ค. ภาควิไมใจในประเพณีที่งดงาม ต้องอนุรักษ์ไว้ให้คงอยู่ตลอดไป
12	ในวันหยุดสำคัญทางศาสนาคุณพ่อคุณแม่ชวนนักเรียนไปทำบุญตักบาตรเวียนเทียนที่วัดนักเรียนจะตอบอย่างไร ก. ไป..เพราะจะได้ช่วยสืบทอดพระพุทธศาสนาและประเพณีที่ดีงามต่อไป ข. ไป..เพราะได้ทำบุญทำทานแล้วสบายใจ ค. ไม่ไป..เพราะโรงเรียนก็ต้องพาไปอยู่แล้ว ไปบ่อยๆ น่าเบื่อจะตาย
13	โบ : “ ไซ้..พรุ่งนี้วันหยุดเราไปวัดพระแก้วกันไหม ? ” เรายังไม่เคยไปเลย เห็นแต่ในรูป สวยมากเลยนะ ไซ้ : “.....” ถ้านักเรียนเป็นไซ้จะตอบว่าอย่างไร ก. ไม่ไปหรอกแดดร้อนไปเที่ยวห่างกันดีกว่า ข. ไซ้สวยมาก..เดี่ยวต้องเอากล้องไปด้วยจะได้ถ่ายรูปเก็บไว้ ค. ชวนเพื่อนๆ ไปด้วยสิ จะได้รู้สึกภาคภูมิใจในสถาปัตยกรรมไทยเหมือนเราไง
14	ก้อง : “ โโก้..ได้ยินว่าเค้าจะเปิดชมรมมวยไทย เราสนใจอยากเข้าชมรมนี้ นายล่ะจะไปสมัครกับเราไหม?” โโก้ : “.....” ถ้านักเรียนเป็นโโก้จะตอบอย่างไร ก. ไม่ล่ะถ้าสมัครก็เซยแย่ ข. น่าสนใจเหมือนกันมวยไทยกำลังดังเลย ค. ไปแน่..ศิลปะป้องกันตัวมวยไทยนี้ ดีที่สุดแล้ว
15	จุ่ม : “ดูบนเวทีสิแจจ..น้อยหน้าดีชิมเพราะจิงเลยแล้วเวลาดีก็ดูอ่อนช้อยเพลินตาดีจิง” แจจ : “.....” ถ้านักเรียนเป็นแจจจะตอบอย่างไร ก. ดนตรีไทยนี้ ฟังๆ ไปก็เพราะดีเหมือนกันนะ ข. โอ้ย..ฟังมาตั้งนานเมื่อไหร่จะจบสักที..จะหลับอยู่แล้ว ค. เราสองคนไปสมัครเรียนกันบ้างมัย..เราอยากจะได้เล่นดนตรีไทยเป็นบ้างแล้วละ
16	เก้ : “คุณครูบอกว่าชั่วโมงนี้เรียนเพราะจะพาไปชมการแสดงนาฏศิลป์ไทยเรื่องรามเกียรติ์จ๊ะ” ก้อย : “.....” ถ้านักเรียนเป็นก้อยจะตอบอย่างไร ก. เราว่าให้นั่งเรียนยังดีกว่าเลย ข. ก็ดีนะ..ดูของสวยงามๆ คลายเครียดดี ค. ดีจัง..ชอบมากเลย เดี่ยวนี้ไม่ได้หาดูได้ง่ายๆ แล้วนะ

17	เจี๊ยบ : “อีก 2 อาทิตย์ จะมีการประกวดร้องเพลงลูกทุ่ง เราลองไปประกวดกันไหม?” จ๊อบ : “.....” ถ้านักเรียนเป็นจ๊อบจะตอบว่าอย่างไร ก.ไม่ละ..เราไม่ชอบฟังเพลงลูกทุ่ง ข.ไม่ละ..แค่ฟังอย่างเดียวก็พอ ค.แหม ก็ชอบร้องอยู่หรอกนะ แต่ไม่รู้จะกล้าขึ้นเวทีหรือเปล่า เธอลองประกวดสิเราสนับสนุนเต็มที่เลย
18	แมว : “นี่เธอ ชอบอ่านวรรณกรรมไทยเรื่องไหนบ้างละ แนะนำเรื่องที่น่าอ่านให้เราบ้างสิ” น้ำ : “.....” ถ้านักเรียนเป็นน้ำจะตอบอย่างไร ก. เราไม่อ่านวรรณกรรมไทยหรอก อ่านแต่ของต่างประเทศทั้งนั้น ข.เรื่องนี้ก็ดีนะ อ่านเสร็จแล้วอย่าลืมบอกต่อละเพื่อนๆจะได้อ่านวรรณกรรมไทยดีๆกัน ค.เรื่องนี้ก็ดีนะ คนเขียนเขาเขียนได้ดีมาก
19	ปลา : “วันนี้ที่หอประชุมมีจัดแสดงละครพระอภัยมณี กินข้าวเสร็จเราไปดูกันไหม” นก : “.....” ถ้านักเรียนเป็นนกจะตอบอย่างไร ก.ไม่ไปหรอก..น่าเบื่อจะตาย ข.ไปสิเรื่องโปรดของเราเลยนะ ค.ไปสิสนุกดี ดูมาตั้งแต่เด็กยังไม่เบื่อเลย ดูที่ไรสนุกทุกที่เดี่ยวชวนเพื่อนๆเราไปดูกันด้วยนะ
20	เมื่อนักเรียนได้ชมภาพจิตรกรรมฝาผนังในวัด นักเรียนรู้สึกอย่างไร ก. รู้สึกเฉยๆเพราะมีอยู่มากมายตามวัดต่างๆ ข. รู้สึกภูมิใจที่บรรพบุรุษสร้างสรรค์ศิลปะที่งดงามไว้ให้ ค. รู้สึกภูมิใจและคิดว่าทำอย่างไรจึงจะทำให้ภาพจิตรกรรมเหล่านี้ไม่สูญหายไป
21	ในวันหยุดเสาร์-อาทิตย์ คุณพ่อคุณแม่ชวนนักเรียนไปงานแสดงสินค้าหนึ่งตำบลหนึ่งผลิตภัณฑ์ นักเรียนจะตอบอย่างไร ก.มีแต่ของชาวบ้านๆ ซื้อมาใช้ต้องถูกเพื่อนล้อแน่เลย ข.ไปก็ได้..เผื่อเจอของถูกใจแบบไทยๆไม่ซ้ำใครดี ค.ไปอยู่แล้ว..กินของไทยใช้ของไทย สนับสนุนภูมิปัญญาไทย ชาตจะได้เจริญ
22	ย้อย : “นี่ยัม..แม่เราบ่นปวดหลังประจำเลย เราว่าจะแนะนำให้ลองนวดแผนโบราณดู เธอเห็นเป็นอย่างไร” ยัม : “.....” ถ้านักเรียนเป็นยัมจะตอบอย่างไร ก.อย่าเลย นวดแผนโบราณช่วยไม่ได้หรอก ข.ลองดูสิ น่าจะดีนะเพราะการนวดช่วยคลายกล้ามเนื้อ ค.ดีเนี่ยการนวดแผนโบราณเป็นศาสตร์ที่ยอมรับกันมานานแล้ว
23	ขวัญ : “ นี่แก้ว เห็นหยาดไหม ใช้ของแต่อย่างยี่ห้อดังจากต่างประเทศทั้งนั้นเลยทั้งเสื้อผ้า กระเป๋า รองเท้า ดูดีจัง” แก้ว : “.....” ถ้านักเรียนเป็นแก้วจะตอบอย่างไร ก.อยากได้บ้างจังเลย ข.ใช้ของไทยๆดีกว่าประหยัดดี ค.เราว่าไม่เห็นจำเป็นต้องใช้ของต่างประเทศเลย ใช้ของไทยๆคุณภาพไม่แพ้ต่างประเทศแถมราคาถูกกว่าด้วย

24	เกด : “วันแม่ปีนี้เราอยากหาของขวัญพิเศษให้คุณแม่สักชิ้น ชื่อน้ำหอมให้ดีไหมหรือจะซื้อผ้าไทยดี ?” กิ้ง : “.....” ถ้านักเรียนเป็นกิ้งจะตอบอย่างไร ก. น้ำหอมจากฝรั่งเศสก็ดีนะ ดูหรูดี ข. ซื้อผ้าไทยลายสวยๆ ให้ดีกว่า สวยหรูเหมือนกันแล้วยัง สนับสนุนภูมิปัญญาไทยอีกด้วย ค. อะไรก็ได้...ดีทั้งสองอย่างเลย
25	เพ็ญ : “สัปดาห์หน้าโรงเรียนจะพาไปทัศนศึกษาชมโบราณสถาน จะไปหรือไม่ไปกันดีล่ะ” พร : “.....” ถ้านักเรียนเป็นพรจะตอบว่าอย่างไร ก. เราคงไม่ไป..ไม่ชอบดูของโบราณ น่าจะพาไปชมที่ทันสมัยกว่านั้นละ ข. เราไป..แล้วจะเอากล้องไปถ่ายรูปเก็บไว้เยอะๆเลย มีแต่ของสวยๆงามๆทั้งนั้น ค. ไปเถอะกว่าบรรพบุรุษจะสร้างมาได้ขนาดนี้ไม่ใช่ง่ายๆนะ แล้วสถาปัตยกรรมไทยก็มีคุณค่าน่าภูมิใจมากเลย
26	น้อง : “ นูชว่าไหม..ว่าการห้ามคนที่แต่งกายไม่สุภาพเข้าชมโบราณสถาน สมควรจะยกเลิกนะ เรื่องมากแบบนี้อีกหน่อย คงไม่มีใครสนใจจะเข้าชมหรอก” นูช : “.....” ถ้านักเรียนเป็นนูชจะตอบว่าอย่างไร ก. จริงด้วยเราว่าการแต่งกายไม่เห็นจะเกี่ยวกับการชมโบราณสถานตรงไหนเลย ข. ก็จริงที่บางคนอาจไม่พอใจแต่เราว่ามันทำให้เกิดภาพที่เป็นระเบียบเรียบร้อยดีเหมือนกันนะ ค. ไม่ได้หรอกโบราณสถานถือเป็นมรดกล้ำค่าจากภูมิปัญญาของบรรพบุรุษ เราต้องให้เกียรติและเคารพ ยกย่อง โดยแต่งกายให้สุภาพ
27	พลอย : “เพชรรู้ไหม เราเบื่อมากเลยที่ต้องฟังคุณปู่ คุณย่าพูดเรื่อง ความเป็นอยู่ของคนในสมัยท่านให้ฟัง ฟังแล้วก็ มีแต่เรื่องเซี่ยๆล้าสมัยทั้งนั้นเลย” เพชร : “.....” ถ้านักเรียนเป็นเพชรจะตอบว่าอย่างไร ก. เหมือนกันเลย น่าเบื่อมาก ข. เอาเถอะ..ฟังท่านหน่อย ก็สนุกดีนะ ค. เราว่า..อันที่จริงฟังแล้วก็ได้อะไรดีออกนะ คนสมัยก่อนอยู่แบบเรียบง่ายมีความสุข ไม่วุ่นวายเหมือนในสมัยนี้
28	กาญ : ไปดูหนังไทยเรื่องนี้กันไหม สมัยนี้เห็นใครๆว่าเค้าก็สร้างได้ดีเหมือนกันนะ ทิวา : “.....” ถ้านักเรียนเป็นทิวาจะตอบว่าอย่างไร ก. ไม่เอาละ เสียเวลาเงิน ทำยังงี้ก็ดูภาพยนตร์ต่างประเทศไม่ได้ ข. ไปสิ..เราควรสนับสนุนภาพยนตร์ไทย ค. ว่าจะชวนอยู่พอดีฝีมือคนไทยเก่งไม่แพ้ใครอยู่แล้ว
29	ถ้าเปิดวิทยุหรือโทรทัศน์พบรายการที่เกี่ยวกับภาษาไทยหรือดนตรีไทย นักเรียนจะ..... ก. รีบเปลี่ยนไปฟัง / ดูรายการอื่น ข. ลองฟัง / ดู สักพักก่อนเผื่อน่าสนใจ ค. ฟังด้วยความตั้งใจได้ทั้งความรู้และความเพลิดเพลิน

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. รองศาสตราจารย์ ดร.โกศล มีคุณ	มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
2. อาจารย์กระพัน ศรีงาน	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
3. อาจารย์วรรณดี สุขแจ่ม	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลกรุงเทพ
4. นางลาวัลย์ ทิคำ	ผู้ช่วยผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
สระบุรี เขต 2
5. นางสุรางค์ ประเทศ	ศึกษานิเทศก์ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
พะเยา เขต 1

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ – ชื่อสกุล	นางสาวภรณ์ญามล กระต่ายแก้ว
วันเดือนปีเกิด	2 กันยายน 2518
สถานที่เกิด	จังหวัดกรุงเทพมหานคร
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	35 / 148 ม.1 ซอย ร่มสุข 5/14 ถ.ติวานนท์ ตำบลบ้านใหม่ อำเภอเมือง จังหวัด ปทุมธานี 12000

ประวัติการศึกษา

พ.ศ.2534	มัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนราชวินิตมัธยม
พ.ศ.2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย ศูนย์การศึกษานอกโรงเรียน
พ.ศ.2540	ศษ.บ.(สังคมศึกษา) มหาวิทยาลัยศิลปากร
พ.ศ.2550	กศ.ม.(การวัดผลการศึกษา) มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ